Александър Беляев

АРИЕЛ

АЛЕКСАНДЪР БЕЛЯЕВ
АРИЕЛ

Превод: Ана Беливанова, Димитър Михайлов, Йосиф Събев

chitanka.info

Има книги, които всеки човек трябва да прочете на младини. Това са книгите, издържали проверката на времето, получили признанието на читателите от много поколения у нас и по света.

Издателство „Отечество“ предлага най-хубавите произведения на световно известни писатели за малки и големи.

ПРОДАВАЧ НА ВЪЗДУХ

I. ОКАЯНИЯТ КРАЙ

„Окаян край!“ — така писателят В. Г. Короленко беше нарекъл Туруханския край. Но това название е напълно приложимо и за Якутия. Тъжна, бедна растителност, на защитените от вятъра места — хилави кедри, тополи и криви брезички; по на север — сякаш сгълчени от болест шубраци, пълзящи брези, стелеща се по земята елша, калуна; още по-нататък — блата и мъхове. Като гледаш тези хилави, смазани дървета и шубраци да се притискат безпомощно о земята, струва ти се, че нещастните растения сякаш искат да потърсят спасение дълбоко в нея, да се скрият от смразяващите ветрове, да не виждат този „окаян край“, където ги е захвърлила злата съдба. И ако зависеше от тях, те биха измъкнали от замръзналата почва разкривените си корени и биха запълзели натам, на юг, където има благодатно слънце, топлина и ласкав вятър. Но дърветата са принудени да умират там, където са родени, и могат само да се сведат по-ниско под ударите на вятъра на съдбата и да чакат своята участ.

Не е такъв човекът — той сам избира своя път и своята участ, оставя слънцето, топлината и удобствата и тръгва, увличан от стремежа към борба, към незнайни, негостоприемни страни, за да победи природата или да остави своите кости на студената земя до някоя хилава, разкривена бреза.

Тези малко мрачни мисли ми идваха неволно, когато се промъквах със своя водач и помощник, якута Никола, по брега на река Яна. Базата на експедицията ни се намираше в „столицата“ на Якутия Верхоянск — малко градче с население, което би могло да се побере в една средно голяма московска жилищна кооперация.

Външно Верхоянск си беше останал такъв, какъвто е бил преди много години: няколко десетки дървени къщи, повечето без покриви, и още толкова юрти, разхвърляни съвсем безредно по двата бряга на Яна, в ниска блатиста местност, осеяна с големи езера. Почти пред всяка къща има „собствено“ езеро, но водата е мътна, не може да се пие и жителите са принудени да се запасяват с лед за цяла година. Само

фирмите на съветските правителствени учреждения, на магазините на Якутска търговия и кооперацията напомнят при първото запознаване с града за нещо съвременно.

Всичките си сложни и скъпи инструменти — барографи на Ришар, микробарографи, анемометри и барометри[1] — оставих във Верхоянск. Бях взел само малък барометър, термометър и един доста примитивен ветропоказател, който доставяше голямо удоволствие на Никола. За него това беше такава забавна играчка, каквато е детската вятърна мелница.

Нашата експедиция, възглавявана от мене, беше организирана за проучване на метеорологичните условия в полюса на студа, който се намираше в околностите на Верхоянск, а главно да се изяснят причините за изменението на посоките на ветровете.

Работата беше там, че от известно време метеоролозите бяха отбелязали едно странно явление: пасатите и мусоните[2] започнаха да променят обикновената си посока. В екваториалната зона ветровете, които обикновено духаха от изток и към екватора, започнаха да се отклоняват на север и колкото по на север се отиваше, толкова по-силно се забелязваше отклонението. Синоптичните карти[3] откриха, че в областта на Верхоянск се е образувал някакъв център, накъдето именно се насочват ветровете като събирани в огромен фокус лъчи. Това беше довело и до едно (наистина още едва забележимо) изменение на средната температура: на екватора тя малко се понижи, а на север се повиши. Това явление е напълно обяснимо, като се има пред вид, че студените ветрове от Южния полюс бяха почнали да се насочват към екватора, а топлите екваториални — на север. Забелязваха се и други странни явления, които засега можеха да се открият само с точни физически уреди и от някои инженери, които следяха работата на пневматичните машини. Тези наблюдения показваха, че атмосферното налягане е малко понижено. Същото показваха и наблюденията върху отслабването на силата на звука, особено на големи височини (летците се оплакваха от прескачания в мотора още на две хиляди метра височина).

Хората и животните, изглежда, не забелязваха и не усещаха още нищо опасно и вредно в тези метеорологични изменения, но учените, които бдяха над своите уреди, бяха разтревожени и без още да занимават общественото мнение, търсеха начини да изяснят причините

на всички тези странни явления. На мене се падна честта да взема участие в тази работа.

И докато във Верхоянск домакинът на експедицията завършваше последните приготовления и купуваше коне и кучета, аз реших да тръгна без багаж, за да определя по-точно посоката на нашия път. В тези ширини вятърът духаше от запад на изток силно и равномерно, така че дори с моите прости уреди човек можеше доста точно да се ориентира. Пътят ни водеше към разклонението на Верхоянския хребет.

Моят спътник и водач Никола беше типичен якут: имаше дълги и тънки ръце, малки криви крака, бавни и малко тежки движения. Идеалът му беше нищо да не прави, много да яде и да дебелее. Но независимо от този „идеал“ той беше прекрасен, изпълнителен работник и неуморен пешеходец. Природата го беше надарила с голяма жизнерадост — без нея Никола едва ли би оцелял в този „окаян край“. Впрочем за него този край съвсем не беше окаян: Якутия беше най-хубавото място на земното кълбо и Никола не би дал своите мъхове и криви брези дори за разкошните южни палми.

Той или пушеше дървената си луличка, или си тананикаше песни за незалязващото слънце, за реката, за камъка, за прехвръкналата птица, за всичко, което видеше. А черните му очи с малко полегати клепачи виждаха много изплъзващи се от моето внимание неща, макар че Никола, имах възможност да се убедя в това, не можеше да различи някои цветове — твърде бедни бяха багрите на неговата родина и той виждаше света почти такъв сив, какъвто го виждаме на кино.

— Силно хубав лято — казваше той, като плюеше жълта от тютюна слюнка. — Силно топъл.

Той беше прав, за Якутия лятото беше необикновено топло. Дори нощем (при незалязващо слънце) температурата не спадаше по-ниско от нулата, а денем се покачваше до 30° Целзий, понякога и по-високо.

Прехвърлихме се през реката и почнахме да се изкачваме по един планински склон, обраснал с върбалак, лиственица и храстовидна бреза. Въпреки твърде топлото време тук-там се натъквахме на заледени места или „тарини“ — цели островчета още неразтопен лед. Огромни пукнатини — работа на лютия студ — покриваха земята като гъста мрежа, подобно мрежата от бръчки, които красяха лицето на Никола.

Беше „червена нощ“, пурпурното слънце се търкаляше бавно по северната част на небето и обагряше в червено покритите със сняг върхове.

Прехвърлихме се благополучно през един планински поток и аз вече почнах да се озъртам наоколо да търся подходящо място за нощуване, когато Никола внезапно спря, извади лулата от устата си, изплю се и спокойно каза:

— Кристи.

— Кой крещи?

— Цовек кристи.

Ослушах се. Нито звук не стигаше до мен.

— Не чувам — казах аз.

— Далец кристи! — И Никола посочи с ръка встрани. — Беда се слуцила обаце.

— Щом е беда, да вървим тогава на помощ. Може някои ловец да е нападнат от звяр…

— Както искас. Вървим. Като не умеес стреляс, не трябва ходис за звяр. Не умеес стреляс — за смях на гарги станес! — мърмореше поучително Никола, като се катереше бързо нагоре по склона.

Едва успявах да го стигна.

Извървяхме не по-малко от километър, когато най-после и аз чух сподавен човешки вик. Острият слух на Никола беше нещо изумително!

Викът се прекрати. Изведнъж чух два силни изстрела.

— Силно глупак! Отнацало кристис, а после стреляс. Трябва отнацало стреляс — продължаваше да мърмори недоволно Никола.

Изкатерихме се на върха и видяхме заблатена планинска поляна. Обрасналото с мъх тресавище опираше о каменист бряг. На няколко метра от брега видях човешка фигура, наполовина затънала в тинята.

Изглежда, че и човекът ни видя, защото почна да маха с ръце. Скачайки от камък на камък, забързахме да му идем на помощ. Протегнах на затъналия края на цевта на пушката си, човекът се вкопчи в нея с дясната си ръка — в лявата държеше някакъв предмет, който ми заприлича на оплескан с тиня цилиндричен бидон за газ.

— Хвърляй каната! — викна му Никола.

Но потъващият, изглежда, за нищо на света не искаше да се раздели с бидона. Той пъшкаше, клатушкаше се насам-натам,

изпъваше дясната си ръка, но продължаваше да държи в лявата съда.

— Хвърли го на брега! — извиках аз.

Човекът се вслуша в съвета ми. Замахна, хвърли бидона на брега, хвана се с две ръце за цевта на пушката и бавно почна да се измъква от тинята.

Не беше лесно да измъкнем непознатия на брега. Неговият вид ме порази. Доста пълното му бръснато лице имаше съвсем европейски, вид. Облечен беше в оплескан с кал, но хубав костюм на алпинист, на главата — сив каскет.

Като излезе на брега, първо грабна бидона, който, изглежда, му беше много ценен, после ми протегна ръка и каза на развален руски език:

— Много ви благодаря. В тези места не се надявах на помощ. Вие чули моя изстрели?

— Да, изстрелите, а пък ето този, Никола, още преди тях чу вашия вик.

Непознатият кимна одобрително на Никола.

— Револверът ми потъна, но това е дребна работа — продължаваше непознатият. — Добър якут. Вие сте учуден? Аз шлен на експедиция за проучвания Арктика при Английски кралски географски дружество. И вие ли наушен работник?

— Да, от Академията на науките на СССР… Искате ли да изсушите дрехите си? — попитах аз, като продължавах внимателно да го разглеждам.

Онова, което бях помислил за бидон, се оказа съвсем друго, но не знаех какво е. Цилиндърът, който през тинята блестеше като живак, завършваше горе с тесничко гърло и ако се съди по изопнатата ръка, която го държеше, беше доста тежък.

— Да се изсуша? Не, благодаря. Няма нужда. Благодаря.

Той кимна, неочаквано се извърна и бързо почна да се изкачва нагоре по склона. Гледах с недоумение подире му. Току-що спасеният от смърт човек би могъл да прояви повече внимание към нас. И откъде се беше взел тука? Не бях чувал нищо за експедиция, изпратена по тези места от Англия. И този странен бидон…

— Силно глупак. Ливолвел хвърлил, каната спасил — съобщи Никола мнението си за непознатия.

После се замисли, врътна неодобрително глава и почна да събира съчки за огън. Самите ние се бяхме измокрили, докато спасявахме англичанина.

— Ей! Ей! — чух неочаквано гласа на непознатия.

Беше застанал на един голям мъхест камък и махаше с ръка.

— Услуга за услуга! — извика англичанинът. — Не ходете там — той протегна ръка по посока на вятъра, — там смърт! — И като кимна, скочи от камъка и се скри.

„Що за странно предупреждение! — помислих си аз. — Да не ходим нататък, накъдето духа вятърът?“ Аз пък тъкмо натам трябваше да вървя. Трябваше да изследвам „фокуса“, към който се насочваха ветровете от всички краища на земното кълбо.

---

[1] Барограф — самопишещ барометър, уред, който записва последователните изменения в атмосферното налягане. Анемометър (ветрометър) — уред за измерване скоростта на вятъра. ↑

[2] Пасати и мусони — ветрове с постоянна посока. ↑

[3] Синоптични карти — карти, на които няколко пъти в денонощието се отбелязва състоянието на времето в различни местности и в определени часове. ↑

II. „МЪРТВИЯТ КАИК“

Щом спряхме, веднага ни налетяха облак комари. Но те, изглежда, бяха нищо в сравнение с онова, което обикновено ставаше тук лятно време.

— Силно малко комари обаче — каза Никола. — Вятър издухва.

— Че къде повече от това! — измърморих недоволно аз.

— А трябва много повеце. Слънце не визда, планини не визда. Толкова комар трябва — отговори Никола, докато разпалваше огъня и наместваше походния чайник върху пирустия от съчки.

Докато водата възври, Никола успя да си разпали лулата, изтегна се на земята и потъна в мисли. За разлика от друг път той не пееше и не говореше. Мълчанието продължи доста дълго. После, като изпусна гъста струя дим, Никола каза:

— Обаче лосо. Силно лосо.

Той явно беше разтревожен от нещо.

— Кое е лошо, Никола? — попитах го аз.

— Този цовек… Много лосо. Да бесе потънал… Три пъти лято и три пъти зима аз видял такъв цовек.

— Ама ти познаваш ли го? — учудих се аз.

— Него не. Прилица на него. Там!… — И Никола посочи с ръка на север.

— Не говори със загадки, Никола! — казах нетърпеливо аз. — Казвай какво има?

И Никола ми разказа на своя беден на думи, но богат на образи и сполучливи изрази език една странна история.

Случило се преди три години. Никола, баща му и брат му ловили риба в малкия Селахски залив[1]. Било краят на лятото. Вятърът още духал откъм брега, но ледените блокове, които се появявали във все по-голямо количество в Северното полярно море, показвали, че зимата вече настъпва. Никола предлагал да се връщат по-скоро в къщи, но уловът бил добър и бащата на Никола, стар и опитен рибар, не бързал.

Той уверявал, че с идването на студовете ще задуха и северен вятър, който бързо ще ги закара до брега.

Но умиращото лято не искало да отстъпи на зимата без бой. Южният вятър се засилвал все повече и преминал в буря. Бурята ги понесла към остров Макар. Малкото платно било откъснато, кормилното весло се строшило о един леден блок. Белите пенести вълни подмятали малкия каик като треска. Но свикналите с опасностите на занаята си рибари не губели кураж. Ледените блокове им давали вода за пиене, а риба имало в изобилие. Страдали само от студа, но ненапразно пък са израснали в най-студеното място на земното кълбо. Организмът им упорито се съпротивявал. Полузамръзнали, вкочанясали, те се ободрявали един друг с шеги.

На третия ден от тяхното странствуване се случило нещастие: каикът им попаднал между ледени блокове, които го смачкали като яйчена черупка. Рибарите едва успели да се измъкнат на един леден блок и продължили пътешествието си върху него.

Макар и със закъснение, предсказанието на бащата на Никола се сбъднало — вятърът откъм брега стихнал и скоро задухал равномерен леден ветрец от север. Леденият блок се насочил към брега, но дотам било още далеч. А гладът почнал не на шега да безпокои корабокрушенците. Рибата им потънала заедно с каика. А да се лови с ръце не било така лесно. Рибарите почнали да губят сили от глад. Разбуненото от промяната на вятъра море кипяло. Ледени пръски обливали пътниците от главата до краката. Понякога вълните с тътен се прехвърляли над тях.

— Много лосо бесе, да умира трябва — поясни ми Никола.

Една нощ — макар че слънцето в това време вече залязвало зад хоризонта, нощите били много светли — рибарите видели „страсно голям каик“, който се носел право срещу тях, и на него блестели много светлини.

Това било параход, но такъв огромен, какъвто Никола никога в живота си не бил виждал. Рибарите почнали да викат, да махат с ръце. Параходът приближавал, но на него не се виждали хора. Все пак, съдейки по това, че се насочва право срещу ледения блок, рибарите решили, че от парахода са ги забелязали. „Само че защо не вика?“ — мислел си Никола. Колкото повече приближавал параходът, толкова по-

голям изглеждал. „Трябвало да гледа ей така“ — обясни ми Никола, вдигайки лице към небето.

Скоро радостта на рибарите преминала в ужас. Носът на огромния параход бил вече на няколко метра от тях, а на палубата му не се виждал никакъв човек… Още един миг — и килът на парахода се врязал в ледения блок и го строшил на две. Чул се страшен трясък, ледената вода заляла Никола — той усетил, че леденият блок се изплъзва изпод краката му, усетил, че потъва. Когато изплувал отново над водата, Никола не видял нито баща си, нито брат си. Те останали на другата половина на ледения блок, която минала, откъм левия борд, а Никола се намерил надясно от парахода… От този момент Никола никога вече не видял нито баща си, нито брат си, и не знае какво е станало с тях.

Никола се мятал във водата, а желязната стена на параходния корпус отплувала покрай него. Било повече от сигурно, че командата на парахода не ги е забелязала… Никола бил обречен на смърт, ако сам не се погрижи за себе си. Налягането на водата го отнасяло встрани от парахода, но той бил добър плувец и продължавал с невероятни усилия да се държи близо до него. Покрай Никола отминавали един след друг осветените илюминатори. Той викал, но никой не се показвал.

Изведнъж Никола видял края на едно спуснато от палубата корабно въже. С риск да бъдат изтръгнати ръцете му от раменета, той се хвърлил към него, но една вълна го отнесла встрани и той проплувал покрай въжето, когато то било само на половин метър от ръката му. Никола почнал да се отчайва. Но не му било писано да умре. Скоро видял да се люшка до самата вода въжена стълба, спусната от палубата. Никола се метнал върху един къс от ледения блок, подскочил и протегнал ръце към стълбата. Ледът се преобърнал под краката му, но Никола вече се бил хванал за стълбата. Той бил спасен. Бързо се покатерил горе и се намерил на палубата, очаквайки да види смаяните лица на моряците.

Но не се смаяли никакви моряци, а самият Никола — палубата била пуста. Жива душа нямало. Параходът бил мъртъв. Само отдолу се чувало глухо бученето на мощна машина…

Никола никога не бил чувал легендата за „Летящият холандец“, но горкият якут бил обзет от такъв ужас, сякаш бил попаднал на този легендарен кораб.

Ужасът му бил толкова голям, че в първия момент Никола помислил да скочи през борда. Но погледнал бушуващия океан и се опомнил.

„Хората може да се страхуват от студа и да си седят в каютите“ — решил той и почнал да оглежда парахода, като се промъквал по корабните стълбички и коридори предпазливо, сякаш бил крадец. Каютите били празни, включително и капитанската; кабината, кубрикът и камбузът — също.

Ужасът на Никола се превърнал в недоумение. Ако всички на парахода са измрели, трябва да са останали поне труповете на онези, които са надживели другите. Ако пък всички са избягали от парахода, тогава той не може да плава. А щом плава, тогава машинистът, огнярите и кормчията трябва да са по местата си.

Никола слязъл в котелното, но и там нямало никого. Машинното помещение също било празно. Сякаш параходът се движел, управляван от невидимата ръка на мъртвец. Никола усетил, че косата му настръхва от ужас. Обезумял от страх, той се качил на палубата и се вмъкнал при кормилото. Никой! Преследван от ужаса, Никола изтичал на носа на кораба. И тука за първи път видял човек, застанал на самия нос на парахода с наведена глава.

— Ей! Това съм аз!… Ти кой си? — викнал Никола с пресипнал глас.

Човекът не се помръдвал. Това било страшно, както и всичко останало на парахода, но Никола чувствувал такава нужда да види край себе си поне едно живо същество, че надвил страха, приближил до застаналия на носа човек и го погледнал в лицето. Човекът бил мъртъв! Едва сега Никола видял, че мъртвецът е вързан за фалшборда с тънко насмолено въже.

По описанието на Никола този мъртвец приличал много на англичанина, когото измъкнахме от блатото: като него бръснат и също като него облечен. Сега ми стана ясно откъде идва мрачното настроение на Никола — срещата с нашия англичанин му беше припомнила най-трагичното произшествие в неговия живот.

— Е, и какво стана по-нататък, когато видя мъртвеца?

— Поцнал вие като вълк — отговори Никола.

И той продължи да разказва. Никога през целия си живот Никола не бил срещал нищо по-страшно от „мъртвия параход“. Но на парахода

било поне топло и сухо. Гладът надвил ужаса и Никола тръгнал да търси нещо за ядене. Намерил няколко бъчви с прясна вода, но с продуктите работата била по-зле. Никола успял да открие само торба сухари, паднала зад празните сандъци. Но за непридирчивия якут и това било добре дошло.

„Мъртвите, значи, пият вода, но малко ядат“ — решил Никола и захапал страхливо първия сухар. Страхувал се, че иззад гърба му ще се протегне мъртвата ръка и мъртвецът ще му викне: „Давай ми сухарите!“

Но мъртвите се оказали разбран народ и не попречили на Никола да изяде десет сухара наведнъж и да ги полее с два черпака вода.

Като се нахранил и си изсушил дрехите, Никола се почувствувал доста добре. Избрал си една удобна каюта и като похвалил за всеки случай мъртвите за добрината им, полегнал облечен на меката койка. Последната му мисъл била, че параходът явно е изпратен нарочно за него от някакъв дух-покровител. Жалко, че брат му и баща му загинали, но какво да се прави — един има късмет да живее, друг да умре!…

Никола заспал дълбоко и спал дълго. Събудил се от някакво скърцане, трясък и клатушкане на парахода. Отворил очи и дълго не могъл да разбере какво е станало с него и къде е. Като си спомнил, че е на „мъртвия каик“, веднага скочил. С каика явно ставало нещо лошо: сякаш мъртвите са оживели и сега танцуват и тракат с костите си. На Никола пак му станало страшно. Той се качил на палубата. Пронизващият и силен леден вятър едва не го повалил. Параходът се клатушкал. Никола погледнал напред и примрял от ужас. С тътен и скърцане около парахода се въртели, сблъсквали се и се трошели огромни ледени блокове. Но не това го изплашило. Грабнат от силното течение, параходът се носел бясно в един тесен пролив между две отвесни скали и се насочвал право срещу трета, също такава отвесна каменна стена. Мъртвите си устройвали лоша шега — изглежда, че корабът не бил изпратен на Никола от дух-покровител…

Никола се втурнал към вързания на носа на парахода мъртвец, сграбчил го за рамото и почнал така да го тръска, че можел да му изкара всичкия въздух, ако някой друг не бил свършил вече това преди него.

— Ти какво правис?! Не виздас ли? — закрещял Никола. — Обръстай назад!

Мъртвият паднал с туловището напред, каскетът му отхвръкнал зад борда. Но той не послушал Никола и параходът продължавал да се носи към скалата. Тогава Никола се спуснал към щурвала, но скоро разбрал, че с кормилото нищо не може да се направи, проливът бил прекалено тесен. С последна надежда Никола нахълтал в капитанската кабинка и извикал в слуховата тръба заповед в машинното:

— Саден ход! — както правел това капитанът на парахода по Лена.

Но духът на машиниста не искал да се подчини. Машината долу продължавала да бучи…

— Силно глупаци! — изругал Никола въображаемите си спътници.

Той бил свикнал да взема бързи решения. Като видял, че усилията му да предотврати катастрофата са напразни, направил всичко, което могъл, за да спаси себе си: бързо се стрелнал долу, изнесъл торбата със сухарите, хвърлил я в спасителната лодка, качил се в нея и зачакал събитията. И те настъпили много скоро. Параходът с такава сила се ударил в скалата, че Никола заедно със спасителната си лодка изведнъж се намерил на палубата. Страшният трясък от сблъскването бил заглушен от още по-ужасния рев на експлодиралите парни котли и параходът почнал да потъва. Той полегнал на десния си борд така, че вълните почнали да се търкалят по палубата. Никола се възползувал от това и завлякъл лодката във водата.

Водовъртежи почнали да въртят лодката, ледените блокове пречели да се гребе. А при потъването си параходът можел да повлече и лодката със себе си. Моментът бил много опасен. Но Никола поглеждал към парахода и полека-лека се измъквал на по-открито място, докато най-после попаднал в течението, което минавало край скалата. Лодката му бързо се понесла покрай каменните отвесни стени и успяла да завие зад ъгъла, преди да се завърти страшният всмукващ водовъртеж на мястото, където параходът потънал.

Никола бил спасен. След два дена той се добрал с лодката си до остров Макар, а оттам направо по леда — зимата вече била настъпила — до брега…

Никола свърши разказа за своята одисея, млъкна и почна замислено да дялка някаква пръчка с ловджийския си нож — ножът имаше дръжка от мамонтова кост, издялана като дълга еленова глава с протегната шия. Никола беше голям майстор на резба върху кост.

Замислих се и аз… Историята за „мъртвия каик“ беше толкова необикновена, че приличаше на измислена. Но аз познавах Никола — той можеше да поукраси събитията, но не беше лъжец. Хрумна ми една мисъл.

— Как се казваше параходът? — попитах аз Никола.

В отговор той само млясна неопределено с устни и поклати отрицателно глава.

— Не видя ли надписите по спасителните пояси? Не можеш ли да си спомниш поне първата буква? На какво приличаше?

Никола помисли и каза:

— На този пирустия за цайник. — И той надраска върху дланта си с края на ножа фигура, която много напомняше буквата А.

Нима предположението ми ще излезе вярно?…

Спомних си, че преди три години с ледоразбивача „Арктика“ от Англия потегли експедиция, организирана от едрия капиталист мистър Бейли. Експедицията беше прекрасно екипирана с всичко необходимо за научни изследвания и възнамеряваше да мине покрай целия бряг на Сибир чак до Аляска. На борда на парахода се намираха няколко много видни учени.

Но тази експедиция завърши трагично. Последните радиопредавания от ледоразбивача се получиха, когато той се е намирал близо до нос Борхай. След това няколко дена „Арктика“ не даваше никакви вести за себе си, после се появиха тревожни SOS и оттогава се прекратиха всякакви вести от парахода. Едва на следната година рибарски кораби откриха на един от малките голи острови две натрошени спасителни лодки на ледоразбивача, а при устието на Лена вълните изхвърлиха спасителен пояс на „Арктика“. Изглежда, че това беше всичко, останало от ледоразбивача. Почетоха, както му е редът, паметта на смелите мореплаватели, вписаха имената им в дългия списък на жертвите на науката, зачеркнаха „Арктика“ от списъка на параходите… И с това свърши всичко.

И ето че сега в „окаяния край“ аз трябваше да чуя от устата на якута тази история, която хвърляше известна светлина върху съдбата

на ледоразбивача и едновременно с това забулваше тази съдба с още по-голяма тайна. Къде се бяха дянали пътниците му? По какъв начин параходът без команда е плавал с пълна пара в океана? И как е могъл да плава? Машините му не биха могли да действуват без управление. Или котелът е трябвало да се пръсне, или пък, което е по-вероятно, без гориво котлите би трябвало да изстинат и параходът да спре.

И кой е англичанинът, когото спасихме от блатото? Той сам се нарече член на английска арктична експедиция. Но той съвсем не изглеждаше като човек, претърпял корабокрушение преди няколко години и живял дълго в едно от най-затънтените кътчета на земното кълбо. И най-после, какво значеше предупреждението му? Защо да ме заплашва смърт, ако тръгна натам, накъдето духа вятърът? В това предупреждение също се крие някаква тайна. Но той няма да ме уплаши! Да вървим по посоката на вятъра, такава беше задачата на нашата експедиция.

Каквото и да е, аз трябва да бъда предпазлив. Благоразумието ми подсказваше, че трябва да се върна във Верхоянск и да тръгна на изследване с цялата експедиция. И ако се бях вслушал в този глас на благоразумието, много неща щяха да станат съвсем иначе. Но моето любопитство и неспокойният ми изследователски дух ме теглеха неудържимо напред. Като мамех собствената си предпазливост, аз си казвах, че ще отида още няколко километра напред само за да разбера каква опасност би могла да ме дебне.

— Цай готов — каза Никола, като сваляше от огъня възврелия чайник.

---

[1] Селахски залив — малък залив на Северното полярно море, източно от устието на Яна (Якутия). Името си заливът получил от рекичката Селах, една от многото рекички на тундрата, които се вливат в залива. По река Селах и в залива има богат улов на риба. ↑

III. „НОЗДРАТА“ НА АЙ-ТОЙОН

Уморени от пътешествието, ние си увихме главите, да не ни хапят комарите, и заспахме дълбоко. Когато Никола ме събуди, незалязващото слънце се беше изместило на изток. Беше сутрин. Вятърът, поутихнал през нощта, почна отново работата си. Той духаше равномерно, без напори, но се засилваше все повече и повече.

— Да отидем нататък — предложих аз на Никола, като сочех с ръка по посока на вятъра.

Пред нас се възправяше доста висока планинска верига.

— Пак там? — попита Никола, явно поразтревожен. — Трябва назад. По-нататък аз не отива.

Този отговор ме смая. Никола, безстрашният и изпълнителен Никола, отказваше да продължи с мене пътя? Дали не го бяха сплашили думите на англичанина?

— Защо не искаш да вървиш по-нататък? — попитах го аз.

— Един мой другар и още един другар вървели и невърнали се — отговори навъсено Никола. — Оттам никой не връща се назад. Там ноздра на Ай-Тойон.

Знаех вече, че Ай-Тойон — Свещеният старец — е върховното божество на якутите. Но никога не ми се беше случвало да чуя за ноздрата на Ай-Тойон.

— Ама ти още ли вярваш в разни бабешки приказки за тойони и йори? И как можеш да се страхуваш, щом аз съм с тебе?

— Зная, ти силно голям цовек. Болсевик. Но оттам никой не връста се.

Никола не ме ласкаеше, като ме наричаше „силно голям цовек“ — болшевик. (За него всички градски жители, които пристигаха от големите градове на Русия, бяха болшевики.) Похвалата му беше искрена. Якутска търговия го беше освободила, както и другите якути, от експлоатацията на търговците на едро, които купуваха на безценица кожи и приучаваха якутите да пият водка; децата му се учеха в училище, а жена му беше излекувана от болест, пратена й от злия дух

— йор. Всичко това беше „агитация с факти“, ясни за Никола. Там, където възниква съмнение в могъществото на боговете, там се разклаща и вярата в тях. И на мене ми се струваше, че Никола вече губи тази жива вяра в боговете и се отнася към тях като към поетическа измислица, обобщаваща едни или други явления — така, както ние понякога говорим за „фортуна“ или за „наказващата Немезида“, забравяйки религиозния произход на тези думи и предавайки с тях само известни понятия. Боговете на Никола явно загиваха, но не бяха още напълно умрели в съзнанието му. Те оживяваха веднага, когато той се срещнеше с някакво необяснимо и страшно явление. Така се беше случило с него на парахода на мъртъвците, така беше, изглежда, и сега. Страхът заглушаваше гласа на разума, и събуждаше първобитни вярвания в зли духове…

— И какво е това ноздрата на Ай-Тойон?

— Обикновена ноздра… Ай-Тойон диша. А там — Никола посочи планината — неговата ноздра.

— А защо той само поема въздух? Виждаш, нали, вятърът през цялото време духа само в една посока — попитах го аз.

— Ай-Тойон силно голям. Хиляда години обаче мозе да взема въздух и хиляда години да изпуска…

Явно беше, че съм свидетел на раждането на нова легенда.

— Всичко това са глупости! Тръгвай с мене, Никола, и сам ще се убедиш, че няма никаква ноздра на Тойон.

Но Никола не мръдваше от мястото си и клатеше отрицателно глава.

— Тръгваш ли?

— Силно страхува. Обаче и ти не отивай! — каза той.

Аз се колебаех. Да тръгна сам беше рисковано. Думите на англичанина не бяха подхвърлени току-така. Наистина можех да се натъкна на непредвидени опасности. Но изведнъж заговори самолюбието ми. Никола би могъл да схване моя отказ така, сякаш съм повярвал в тая глупава ноздра.

— Щом се отказваш, отивам сам! — казах решително аз и поех нагоре по склона на планината.

Вятърът духаше в гърба и облекчаваше пътя ми.

— Не отивай! — развика се след мене Никола. — Не отивай!

Не се обърнах и продължих да вървя.

Скалите се издигаха все по-високо и по-стръмно. Скоро почнах да се уморявам и тръгнах по-бавно. Преди да почна изкачването по стръмното нагорнище, спрях да си поема дъх и изведнъж чух някой да сумти зад гърба ми. Обърнах се. Пред мене стоеше Никола. Той се усмихваше с широката си уста, оголил криви зъби.

— Обаче ти тръгнал и аз тръгнал — поясни той, като видя недоумението ми.

— Браво, Никола! — зарадвах се аз.

Трябваше да крещя. Вятърът така виеше и свистеше, че едва се чувахме един друг.

— Не се ли страхуваш, Никола?

— Силно страхува обаче. Да вървим!

Почнахме да се катерим по скалите. Скоро вятърът откъсна походния ветропоказател, който висеше на гърба ми. Никола понечи да се втурне след него, но аз го спрях. Вятърът духаше с такова постоянство, че нямаше нужда от никакъв ветропоказател. А Никола рискуваше да падне в пропастта, тласкан от този побъркан вятър.

— Ела тук! Дръж се за мен! Ще вървим заедно! — викнах аз на якута.

Хванахме се здраво един за друг и като си помагахме взаимно, продължихме да вървим. Трябваше да се извиваме силно назад и въпреки това не винаги можехме да се задържим на крака. Падахме на земята и с усилие отново ставахме. Вятърът натискаше гърбовете ни като тежки торби с пясък. Обливахме се в пот, изнемогвахме. Започнах вече да съжалявам за прибързаността си, но не ми се искаше да се връщам. Наближили бяхме върха и аз си дадох дума, че само ще погледна какво, има от другата страна на каменната планинска верига, и ще се върна назад, няма да изкушавам повече съдбата. Мъничкото разстояние до планинския връх трябваше да минем пълзешком. Вятърът сякаш се канеше да ни смаже като голи охлюви. Беше плътен и тежък. Сякаш се намирахме на голяма дълбочина в океана и стотици тонове вода ни притискаха с тежестта си. Трябваше да си затваряме устата, да си стискаме носовете, за да спираме въздуха, който ни задушаваше; издишахме също много мъчно, като болни от астма.

Знаех, че горе, на самия хребет на планината вятърът ще беснее още повече. За да не ни отнесе в някоя пропаст, взех предпазни мерки

— съзрях между скалите една цепнатина и се насочих към нея, за да можем да се движим, криейки се зад гранитните издатини на скалата.

Пропълзяхме благополучно по тясната цепнатина, която към средата завиваше под ъгъл, и най-после допълзяхме до самия хребет. Наведох глава и погледнах надолу. Зрелището, което се откри пред очите ми, ме смая.

Видях огромен полегат кратер, подобен на лунните. Но това, което ме удиви особено много, беше скатът на този огромен кратер — гладък, сякаш шлифован. Нито камък, нито издатинка. Съвсем гладка полегата фуния, а дълбоко долу, в центъра й се виждаше кръгъл отвор с чудовищен, както ми се стори, диаметър. Нима тази шлифована фуния и геометрично правилният отвор на дъното на кратера имат естествен произход? Трудно можеше да се допусне такова нещо.

Никола, който се беше вкопчил здраво о една остра издатина на скалата, махна с ръка да ми покаже нещо и ми извика, но аз не чух добре какво каза, и погледнах по посока на ръката му. Видях във въздуха едно дърво, което се росеше по окръжността на кратера, като описваше огромен кръг, сякаш го беше вдигнала и го въртеше силна вихрушка. Почнахме да наблюдаваме дървото. То продължаваше да описва правилни кръгове, по-точно — да се движи по спирала: всеки кръг ставаше по-тесен и минаваше по-ниско от предишния, а движението на дървото се ускоряваше все повече. Това приличаше на някакъв въздушен Малщром[1]!…

Дървото направи още няколко кръга и се скри в черния кладенец на дъното на кратера.

Изправен бях пред нова загадка. Очевидно беше, че вятърът се устремява някъде под земята. Това беше необяснимо и безсмислено, също като „ноздрата“ на Ай-Тойон.

Къде е тогава другата „ноздра“, през която въздухът трябва да излиза обратно?…

Размишленията ми бяха прекъснати от едно ново явление. От върха на скалите се откъсна внезапно огромен, тежък цял тон камък. Но камъкът не полетя надолу, както би било естествено. Той прелетя във въздуха по спирала почти две трети от окръжността на кратера, преди да достигне дъното и да се скрие в кръглия кладенец.

„Каква огромна трябва да е силата на вятъра!“ — помислих аз и неволно потреперах, като си представих себе си на мястото на камъка.

Бяхме изправени пред изключително загадъчно явление на природата и макар да не вярвах в божествената „ноздра“, все пак вече с по-голямо уважение си спомних митотворчеството на Никола; в неговата измислица имаше частица истина — ние бяхме открили някаква чудовищна „ноздра“ в кората на земното кълбо, която всмукваше въздуха от повърхността на земята.

Мярна ми се славолюбивата мисъл: „Това съобщение ще направи сензация в научния свят!“. Но сега не беше нито време, нито място за такива мисли. Трябваше да видим как да се измъкнем от този въздушен водовъртеж. Освободих много предпазливо едната си ръка, бутнах Никола по рамото и му кимнах, като го приканвах да се връщаме.

„А защо този отвор не се задръства с боклук?“ — помислих си аз. И в същия момент стана нещо, което отведнъж издуха всички мисли от главата ми.

Никола твърде прибързано и невнимателно пусна двете си ръце и изведнъж под налягането на плътните въздушни маси тялото му почна бързо да се плъзга надолу от площадката, на която лежахме. Едва успях да го хвана за краката и с ужас усетих, че и моето тяло почна да се движи към края на пропастта. Опитах се да се вкопча с върховете на ботушите си о вдлъбнатините, за да спра нашето движение надолу, но всичко беше напразно — ние бавно, но неудържимо се плъзгахме към края на пропастта. Тялото на Никола вече висеше наполовина във въздуха. Вятърът издуха раницата от гърба му. Раницата продължаваше все още да се държи на каишките и висеше хоризонтално пред главата на Никола. Още миг — и вече цялото тяло на Никола увисна над пропастта. Внезапно усетих, че той си подръпва лекичко краката, сякаш искаше да ги освободи. Не можех да разбера какво иска да направи. Той с усилие изви глава към мене и ми викна:

— Пусни ме!

Никола беше верен другар и истински мъж. Той беше разбрал неизбежната си гибел и искаше поне мене да спаси. Но аз не можех да приема тази жертва и продължавах да го държа здраво за краката. Тялото му се изопна като струна. Раницата с провизиите, чайника и уредите се откъсна и полетя наляво, по края на гигантската яма. В същия миг Никола така силно си дръпна краката, че аз неволно ги пуснах. И Никола с бясна скорост полетя подир раницата, сякаш

искаше да я настигне. Още един миг — и моето тяло се понесе подир Никола…

Ужасни, незабравими минути! Първото усещане, което изпитах веднага след това, беше, че вятърът като че ли утихна — сега ние се носехме в неговия поток. Същевременно усещах едно необикновено уплътняване на заобикалящата ме среда, сякаш се намирах на голяма дълбочина в океана. С голямо усилие успях да си отместя ръката встрани — исках да се хвана о края на кратера. Летях само на някакъв си метър от скалите. Но сега като че взех да дишам малко по-леко.

Извих глава и погледнах Никола, който летеше пред мене. Изглежда, че и той се опитваше да се вкопчи о стената на кратера. Въпреки тромавото си тяло той се извиваше на дъга като червей, протягаше дългите си ръце и разкрачваше крака. За миг успя да докосне с единия си крак каменната стена. Но това не спря, а само позабави летежа му. Тялото му се преобърна и се приближи малко до моето. Той пак се изопна цял, а аз протегнах ръцете си напред и се опитах да го хвана. Но дори само един сантиметър да ни отделяше, не бих могъл да го стигна, защото разстоянието между нас си оставаше непроменено. Бяхме безсилни да предприемем каквото и да било.

Раницата направи вече пълен кръг и сега летеше малко по-ниско от мястото на падането ни. Веднага след раницата на това място прелетя и Никола, а след него и аз. Отблизо стената на кратера не изглеждаше вече така шлифована, както отдалеч. Тук-там в нея се виждаха пукнатини, вдлъбнатини, скални издатини. Но беше немислимо да се залови човек за тях. Дори да ми се удадеше това, ръката ми щеше да бъде откъсната от бесния поток като краче на муха. Трябваше да се покорим на участта си и да чакаме какво ще стане по-нататък.

Навярно едновременно с мене и Никола беше надникнал надолу, да види какво ни чака. Там се виждаше черният кръгъл отвор, който все повече се увеличаваше в зависимост от приближаването ни към него по въздушния спираловиден път — ние летяхме по все по-стесняващи се кръгове и все по-бързо и по-бързо…

Съзнанието ми започна да се замъглява. Кръговете ставаха все по-малки, ние слизахме все по-дълбоко… Настъпи смъртният ни час. Не се съмнявах, че гибелта ни е неизбежна. Трябваше да падна в бездната и да се пребия до смърт на каменното дъно. Когато летяхме

вече над самия кладенец, намерих сили да погледна надолу и ми се стори — може би бълнувах, — че виждам светлина на огромни електрически лампи и някаква решетка долу. Решетката изведнъж се завъртя, светлината угасна, аз изгубих съзнание.

---

[1] Малщром — бурно морско течение при Лофотенските острови край северозападните брегове на Норвегия, опасно с водовъртежа си, бушуващ яростно по време на северозападни бури. ↑

IV. НЕОЧАКВАНА СРЕЩА

Когато започнах да идвам в съзнание, най-напред усетих тялото си — то цялото ме болеше с някаква тъпа, непрекъсната болка. Още преди да отворя очи, усетих нечие докосване. С усилие вдигнах клепачи и видях моя верен спътник и приятел Никола. Но не можах да го позная отведнъж. Вместо с обикновената си дреха от еленова кожа той беше със сив болничен халат.

Лежах на чисто постлан креват, покрит със сиво мъхесто одеяло, в малка стая без прозорци, осветена с електрическа лампа, която висеше от тавана.

— Пристигнахме! — каза Никола, като ме поздрави с неизменната си усмивка.

— В ноздрата на Ай-Тойон ли? — опитах да се пошегувам аз. — Ето на́, виждаш ли, Никола? Никаква ноздра няма.

— А ти виждал ли си я? Мозе тя точно такава — и Никола посочи с широко движение на ръката стаята.

— С електрическо осветление?!

Разговорът ни беше прекъснат. Вратата се отвори и в стаята влезе девойка с бяла престилка — медицинска сестра, реших аз. Вече не се съмнявах, че се намирам в болница. Но дълго ли съм бил в безсъзнание, как се бях отървал от смъртта и как бях попаднал в тази болница, не можех да разбера.

Сестрата ме попита нещо на непознат за мене език. С жестове й показах, че не разбирам и в същото време разглеждах девойката. Тя беше млада, румена и пращеше от здраве. Изпод бялата й сестринска забрадка се подаваше руса къдрица. Тя се усмихна — белите и равни зъби блеснаха и повтори въпроса на английски език. Този език ми беше по-познат — аз четях на английски, но не умеех да говоря. И отново разтворих безпомощно ръце. Тогава девойката за трети път зададе въпроса си на немски.

— Как се чувствувате? — попита тя.

— Благодаря ви, добре — отговорих аз, макар че, да си призная, съвсем не се чувствувах добре.

— Боли ли ви нещо?

— Какво ли не ме боли! Сякаш съм минал през воденични камъни — отговорих аз.

— Можеше да бъде и по-лошо — каза девойката с добродушна усмивка.

— Къде се намирам, ще бъдете ли така добра да ми обясните? — попитах аз.

— Скоро ще узнаете. В състояние ли сте да станете от кревата?

Направих опит да се надигна и прехапах устни от болка.

— Лежете, сега ще ви донеса закуска — и тя излезе, като стъпваше безшумно с меките си пантофи.

Никола се чувствуваше по-добре. Наистина той потриваше от време на време ту хълбока, ту гърба си, но беше вече на крака. Разхождаше се из малката стая, пъшкаше и току се хващаше за дясното коляно.

— Лула се загубил, тютюн се загубил, иска да пуши — каза той.

Вратата отново се отвори и сестрата влезе, този път с един към тридесетгодишен човек, бръснат, облечен с вълнен пуловер и сари — ботуши от конска кожа. Това ми напомни, че се намирам в крайполярни области. Човекът носеше дрехи — също като неговите — за мене и за Никола, а сестрата донесе на поднос закуска: пържени яйца, сандвичи и две чашки вдигащо пара какао.

— Яжте — каза приветливо тя, — а като усетите, че имате сили да станете, облечете се и позвънете на тоя звънец…

Тя кимна на човека с пуловера и двамата излязоха от стаята. Заех се с пържените яйца; сложени на масичката до кревата ми. Въпреки преживените вълнения ние с Никола закусихме с апетит. Какаото достави на Никола неизпитвана досега наслада. Той дори затвори очи от удоволствие и чак помляскваше, сърбайки на големи глътки горещото питие.

Но изглежда, че дългото залежаване в тази болница не беше позволено. Закусих, станах с усилие и огледах тялото си — някой ме беше измил и облякъл с чисто бельо. Целият бях в синини, но костите ми бяха здрави. Дясното ми рамо се беше подуло и много ме болеше.

Изглежда, че костта на раменната става е била изкълчена й отново наместена. Да, можеше да бъде и по-лошо.

Помагайки си един на друг, ние с Никола се облякохме и аз натиснах звънеца до вратата. Не след дълго в стаята влезе човекът с пуловера и ни направи знак да вървим след него.

Излязохме от стаята и тръгнахме по един дълъг, извиващ коридор, осветен от електрически лампи. От двете страни на коридора видяхме врати с едро написани номера: 32, 33, 34… и срещу тях: 12, 13, 14… Също като в хотел или народен комисариат.

Вървяхме доста дълго и през цялото време завивахме. Отнякъде се чуваше равномерно непрекъснато бучене. Наблизо работеха огромни машини. Не, това приличаше повече на завод!

Водачът ни неочаквано спря пред врата № 1 и почука. Влязохме в голям кабинет с прекрасни мебели и килими. Направи ми впечатление, че и този кабинет се оказа без прозорци. Навсякъде край стените имаше библиотечни шкафове, пълни с книги, накачени бяха разни технически чертежи. В ъгъла имаше огнеупорна каса, а до едно голямо и високо шведско бюро — въртяща се етажерка с папки. До бюрото, осветено от лампа със зелен абажур, седеше бръснат човек и пишеше нещо. Телефонът на бюрото звънна. Човекът вдигна слушалката.

— Ало! — И той даде кратко нареждане на непознат за мене език.

После се дръпна назад, облегна се на гърба на въртящото се кресло и се обърна с лице към нас. Облечен беше със сиво сако и вместо жилетка носеше сив вълнен пуловер с шпиц, от който се подаваха ниска яка и карирана вратовръзка. Човек би могъл да помисли, че се намира в кабинета на директор на фабрика. Като разгледах костюма, преместих поглед върху лицето на чужденеца и неволно извиках от учудване. Пред нас беше англичанинът, когото измъкнахме от блатото.

Изглежда, че и той беше изненадан от тази среща.

— А, стари познайници! — каза той. — Седнете.

Седнахме до бюрото. Една минута англичанинът ни гледа, сякаш размисляше нещо, след това поклати неодобрително глава, почука с един ъгълник по бюрото и каза:

— И все пак не послушахте съвета ми.

— А засега сме живи и здрави — забелязах аз, като се стараех да се държа непринудено.

— Засега! — отговори многозначително англичанинът. — Чиста случайност е, че не сте се строшили като яйчени черупки…

Той побарабани с пръсти по бюрото и изведнъж се завъртя бързо с креслото и се вдълбочи в книжата си, сякаш ни забрави. Настъпи доста мъчителна пауза. После пак така рязко се обърна с лице към нас:

— Онези, които вървят по посока на вятъра, не се връщат назад! — каза натъртено той, повтаряйки думите, които ми беше казал Никола. — Те умират или още из пътя… или сега… Но вие ми спасихте живота. Ваш длъжник съм и не ви искам смъртта. Само че… — англичанинът вдигна предупредително пръст, след това пак се завъртя с креслото, полуобърнат към нас написа бързо нещо на листче хартия и попита: — Как се казвате и кои сте?

— Клименко, Георгий Петрович. А той се казва Никола.

Англичанинът грижливо записваше отговорите ми, също като съдебен следовател. Попита ме за възрастта ми, длъжността, образованието, целта на пътешествието ни (последното го интересуваше най-много). Не смятах за нужно да скривам нещо от него.

— А мога ли да зная с кого имам чест да говоря? — попитах аз, за да изравня до известна степен нашето положение.

Англичанинът пръхна някак странно и подхвърли:

— Може. Имате чест да говорите с мистър Бейли…

— Мистър Бейли? — повторих учудено аз. — Оня същият, който беше екипирал и изпратил експедиция с „Арктика“? Значи, не сте загинали?

— За всички, които са там, срещу вятъра, съм загинал. Но за вас, както виждате… Ето какво, мистър… Калименко…

— Клименко — поправих го аз.

Но презимето ми не се удаваше на мистър Бейли и той го повтори до своя начин:

— Вие, мистър Калименко, няма да си отидете оттука. Вие също сте мъртъв за всички, които живеят срещу вятъра. Метеоролог сте, това е добре. Ще ми бъдете полезен. Трябва да направим така, че вашите… другари да не ви търсят.

— Това е невъзможно. Щом се открие, че съм изчезнал безследно, веднага ще пратят експедиция да ме търси.

— О, да, вие много обичате да издирвате изчезнали хора! — каза иронично Бейли. — И свои, и чужди. Нобиле, Кулик, Горски…

Бях учуден. Както изглежда, Бейли знаеше всичко, което става „срещу вятъра“, тоест в цял свят. Навярно имаше радиостанция.

— Да, ние не сме свикнали да оставяме без помощ човек, който се нуждае от нея — отговорих аз малко сприхаво.

— Много добре — със същата ирония отвърна Бейли. — Но ние ще наредим работата така, че да не ви е нужна никаква помощ. Не се безпокойте. Казах вече, че ще пощадя живота ви. Но можем да вземем дрехите, с които сте пътешествували, да ги раздерем, да ги окървавим и да ги хвърлим на пътя на онези, които ще ви търсят. Разкъсали са ви зверове. Свършено! Експедицията ще се върне назад. Аз не искам тук да идва който и да било… Вие можете да си вървите — завърши Бейли, обръщайки се неочаквано към Никола.

И когато Никола излезе, мистър Бейли стана, поразходи се из кабинета и каза:

— Трябва още да поговоря с вас.

— Аз също — отговорих му, като все още се опитвах „да изравнявам положението“, ако изобщо можеше да се изравнява положението на пленник, какъвто бях, с положението на човек, който държеше живота ми в ръцете си.

И без да дам на Бейли да отговори, бързо продължих:

— Казвате, че не желаете никой да узнае за съществуването ви и да намери пътя за насам. Това е невъзможно. Да допуснем, че ще ви се удаде да инсценирате гибелта ми. Но научните изследвания няма да се прекратят. Още не зная какво правите тука, но вече ми е напълно ясно, че именно по ваша вина се е променила посоката на ветровете, а следователно се е променил й климатът. Засега хората още не са много разтревожени, но учените в цял свят вече отдавна следят с тревога необикновените явления в атмосферата. Рано или късно всички ще усетят понижаването на атмосферното налягане. След нашата експедиция „по посока на вятъра“ ще тръгнат други и вятърът неизбежно ще ги доведе тук.

— Зная това — отговори Бейли, като ме изслуша с явно нетърпение. — Рано или късно това трябва да се случи. Те ще дойдат

тука и… толкова по-зле за тях! А вие… вече ви предупредих веднъж, но вие не ме послушахте. Ето ви сега още едно предупреждение: не се опитвайте да бягате оттук. Това може да ви струва живота. Повече няма да ви пощадя. Кажете това и на вашия якут. Разбрахте ли? Ще ви предоставя известна свобода, ако ми дадете дума… Впрочем, можете и да не ми я давате; сам ще видите, че е немислимо да се бяга оттук. Ще имате много работа. А сега си идете, мистър Калименко. Уилям ще ви покаже вашата стая.

Бейли позвъни. Влезе слугата.

— Уилям, придружете мистър Калименко до стая номер шестдесет и шест. Довиждане.

— Разрешете на Никола да живее в една стая с мене — казах аз.

Мистър Бейли помисли малко.

— Добре, може — каза той. — Но помнете, никакви заговори. Довиждане.

Сбогувах се и тръгнах с Уилям по дългия дъгообразен коридор, след това слязохме един етаж по-долу и се озовахме в истински лабиринт. Учуди ме това, че из целия път не срещнахме нито един човек. Попитах водача си къде са хората, но той нищо не ми отговори. Може би не знаеше нито руски, нито немски език, но по-вероятно — не искаше да говори.

V. ОТ НЕБЕТО — НА ЛЕКЦИЯ

Влязох в моята „затворническа килия“. Стаята нямаше повече от тридесет квадратни метра, а височината ѝ едва ли достигаше четири метра. Стените бяха покрити с шперплат. Една електрическа крушка на тавана, друга на бюрото. Два тесни кревата до стените и няколко обикновени стола.

След разкошния кабинет на мистър Бейли стаята ми се видя повече от скромна. Но… „можеше да бъде и по-лошо“ — спомних си думите на сестрата и затова не се опечалих особено. Уилям излезе. Скоро вниманието ми беше привлечено от един голям чертеж, който закриваше половината стена.

На синя чертожна хартия видях профила на подземното градче на мистър Бейли, дадено в разрез, й поотделно плановете на всеки етаж. На чертежите нямаше пояснителни надписи, но все пак те даваха обща представа за цялото съоръжение. Центърът на градчето беше зает от огромна тръба, същата, в която бяхме паднали. Около тръбата се редяха номерирани помещения. Градчето имаше пет етажа под равнището на земята и три в стените на кратера. Под осмия етаж се виждаха две пещери, които имаха явно естествен произход.

Надясно от централната тръба покрай петия етаж (като се брои от горе на долу) минаваше странична тръба — тя свършваше далеч зад границите на стаите, излизайки навън. Тази тръба ме заинтересува най-много. Първата ми мисъл беше, че тръбата е предназначена за отвеждане на влизащия отгоре въздух. Но ако през тази странична тръба излизаше толкова въздух, колкото влизаше, тогава горе на повърхността би трябвало да има второ въздушно течение и намаляването на въздуха нямаше да се забележи, а грижливо съставените от нас синоптични карти показваха, че въздушните течения от всички краища на земното кълбо се насочват към едно място, без да се натъкват на каквото и да било насрещно течение.

Ако пък вятърът се всмуква в подземното градче и не излиза оттука, тогава — дявол да го вземе! — от налягането на въздуха цялото

градче би трябвало отдавна да експлодира като препълнен парен котел…

Вратата се отвори — в стаята влезе Никола. Той старателно затвори вратата след себе си, почеса се по главата и въздъхва. Очаквах, че ще почне да ме упреква, дето съм пренебрегнал съветите му, но той заговори за друго: Никола ми съобщи, че в един от коридорите срещнал „два Ивановци“ — двамата якути, изчезнали преди една година в „ноздрата на Ай-Тойон“.

— Ти още ли вярваш в тая ноздра? — попитах го аз.

— По-хубаво да бяхме попаднали в ноздра Ай-Тойон, отколкото при този мръсник — отговори угрижен Никола.

Той успял да размени няколко думи с тукашните якути и узнал, че те работят в някаква голяма тръба, от която почистват и извозват боклука, донасян от вятъра по централната тръба. Погледнах плана. Ето, значи, за какво служи тази странична тръба!…

„Два Ивановци“ се оплакали на Никола, че ги държат като роби, никъде не ги пускат, „но хранят силно добре“.

На вратата се почука. Влезе Уилям и каза нещо на неразбрания си език, като подкрепи думите си с движение на ръката да го последваме.

Подчинихме се. В коридора до вратата беше застанал якутът Иван Големия. Уилям му повери Никола, а ние тръгнахме по-нататък. Прекосихме коридора, влязохме в кабинката на асансьор № 50, качихме се един етаж по-горе и спряхме пред врата № 13. Уилям отвори вратата, без да почука, и аз влязох след него в една голяма стая. Изглежда, че беше лаборатория. На масата в идеален ред бяха наслагани сложни апарати с компресори, с медни тръби, серпентини и охладители. Имаше цели редици от чашки, епруветки и съдове. Посребрената им повърхност блестеше при ярката светлина на две дъгови лампи.

Видът на тези ослепителни съдове беше такъв, сякаш някой богат наследник беше извадил от сандъците старинното сребро на дедите си, за да му се полюбува. Но аз вече знаех, че такива съдове (с посребрени стени за изолиране на топлината) се употребяват при опити с течен въздух.

Течен въздух!… Та неговата плътност е 800 пъти по-голяма от плътността на атмосферния. Дали градчето на Бейли не е фабрика за

превръщане на атмосферния въздух в течен?

Зает с мислите си, отначало не забелязах човешката фигура, наведена над една от масите. Това беше жена с бяла престилка. Тя вдигна глава и аз познах медицинската сестра. Позна ме и тя и се усмихна, видяла изписаното на лицето ми недоумение.

— Заповядайте, минете в кабинета, баща ми ви чака — каза тя и протегна ръка по посока на една втора врата.

Почуках и влязох. Втората стая имаше почти същия размер като първата, но тук нямаше уреди. Затова пък всичките и стени бяха закрити от лавици с книги, а на голямо бюро имаше купчини листове, изписани с химически формули.

Когато влязох, иззад бюрото стана един много висок, възрастен, но още младолик човек с руса коса, сиви очи и румени страни. Добродушната му усмивка напомняше много усмивката на девойката. Той ми стисна здраво ръката и каза:

— Мистър Бейли и Елеонора ми говориха вече за вас. Ние имаме нужда от такива хора. Жалко, че не сте химик, но все пак специалността ви е много близка до моята… И вие като мене „се храните от въздуха“ — усмихна се той.

Говореше така непринудено, сякаш бях дошъл при него по своя воля да му предложа знанията и труда си.

— Казвам се Енгелбрект — рече той. — Седнете моля.

— Енгелбрект! — възкликнах смаян аз, продължавайки да стоя прав. — Вие сте Сванте Енгелбрект, чиято гибел на „Арктика“ беше оплаквана от целия културен свят?

— Слуховете за моята смърт бяха доста преувеличени — цитира прочутият шведски учен остроумната шега на Марк Твен. — Да, аз съм живият Сванте Енгелбрект.

— Но защо… Какво ви е накарало да се криете?

Енгелбрект се намръщи.

— Седнете, моля — каза той. — Аз работя при мистър Бейли като главен инженер. Ние произвеждаме течен въздух, водород и хелий, добиваме от въздуха азот, кислород…

— И какво правите с тях? — не се сдържах и попитах аз.

— Това вече е работа на собственика на предприятието мистър Бейли. Изглежда, че продава…

— Но как?… Аз като че ли не съм чувал за такава концесия…

— Финансовата страна на въпроса не ме интересува толкова — прекъсна ме малко прибързано Енгелбрект. — Това можете да узнаете от мистър Бейли. Да работя по договор и освен в лабораториите си в нищо друго не се меся. Мистър Бейли е човек с изключително широка инициатива и голям делови размах. Той не жали средства, за да ми осигури спокойна научна работа. Когато се запознаете с нея, ще видите, че сме направили извънредно ценни научни открития, още неизвестни на света. Мистър Бейли ги пуска в обращение, това си е негова работа. Аз не се меся във финансовите му начинания — повтори още веднъж ученият, който явно бързаше да ми съобщи всичко необходимо. — И не ми достига само едно — лаборанти. Аз дори време за опити нямам. Правя ги само тука — и Енгелбрект ми посочи изпъстрените с формули листа на бюрото си. — Помага ми дъщеря ми Елеонора.

— Медицинската сестра ли?

Енгелбрект се усмихна.

— Тя ни е и медицинска сестра, и учен-лаборант, и стопанка на малкото ми домакинство — каза той с топлота в гласа. — Юнак е тя. И аз се надявам, че ще й помогнете в лабораторията. Тя ще ви въведе в работата. Ако не можете да се справите с някоя задача, идвайте при мене, винаги ще ви помогна, ако трябва… И тъй, започвайте работа! — завърши Енгелбрект, като ми подаваше ръка. — Не губете време.

Сбогувах се и се върнах в лабораторията.

— Разбрахте ли се? — попита Елеонора.

Разтворих ръце с вид на човек, който се покорява на съдбата си.

— Сядайте и да започваме работа — каза ми тя простичко и придърпа по-близо до себе си една свободна табуретка.

Седнах с вид на прилежен ученик. А тя започна истински изпит.

— Начинът за добиване на течен въздух?

— Хм… хм… Той се състои в това… — почнах да отговарям аз, като разглеждах косата на Елеонора, която се подаваше изпод бялата й шапчица, — в това, че охлаждането, което става при разширяването на самия въздух, се използува за охлаждането му. Въздухът се сгъстява постепенно до двеста атмосфери, а после налягането спада отведнъж до двадесет и вследствие на извършилото се разширяване температурата се понижава до тридесет градуса под нулата. Това се извършва няколко пъти, докато температурата стигне до сто и

осемдесет градуса под нулата. Тогава при налягане двадесет атмосфери въздухът вече може да премине в течно състояние…

„Каква хубава коса има…“ — това, разбира се, си казах наум.

Елеонора улови погледа ми, преди да успея да наведа клепачи, пъхна изскочилата къдрица, усмихна се едва забележимо и каза с важност, която никак не й отиваше:

— Повърхностно и не съвсем точно, но като начало ще мине. Познат ли ви е този апарат?

— Апаратът на Линде за сгъстяване на въздух — отговорих аз, радвайки се като ученик на знанията си.

Елеонора кимна.

— Да, но това е просто детска играчка. Вие ще видите сложните машини, които е създал баща ми…

Изпитът продължаваше.

— Но вие трябва да придобиете още много теоретични знания. Получаването на течен въздух…

И без да се откъсва от работата си, тя започна своята първа лекция. Съсредоточавах цялото си внимание, но мислите ми през всичкото време се отклоняваха. В момента ми беше много по-интересно да зная по какъв начин тя и баща и се бяха оказали в това подземно градче, защо е загинал „Арктика“, кой е бил мъртвият, когото Никола е видял на носа на парахода, за какво употребява Бейли течния въздух, какви са отношенията между него и Енгелбректови… Хиляди въпроси се блъскаха в главата ми, но аз не се решавах да ги задам на учителката си.

— … Течният въздух е лекоподвижна прозрачна течност с бледосин цвят и температура минус сто деветдесет и три градуса по Целзий при нормално атмосферно налягане — продължаваше Елеонора. — Полученият от апарата въздух е мътен поради примесите от замръзнал въглеводородни, който се съдържа в незначително количество във въздуха. След филтрирането му през хартиен филтър въздухът става прозрачен…

„Горката девойка! Навярно не й е много весело в тази дупка. Нима тя и баща й са се решили доброволно на това заточение?“ — помислих си аз.

— … При изпаряването на течния въздух отначало се отделя кипящ азот, неговата точка на кипене е минус сто деветдесет и четири

градуса Целзий, след това аргон… Какво се отделя при изпаряването на течен въздух? — неочаквано повтори въпроса си тя, уловила разсеяния ми поглед.

— Аргон — отговорих машинално аз, доловил последното звуково впечатление от гръдния й глас.

Елеонора се намръщи.

— Не ме слушате внимателно — упрекна ме тя.

— Извинете, но аз само преди няколко часа паднах от небето. Съгласете се, че след такова необикновено въздушно пътешествие да попаднеш изведнъж на лекция за течния въздух…

По лицето на строгата ми учителка се плъзна усмивка. И неочаквано тя не издържа и почна да се смее с глас, весело, като дете.

— Прав сте може би… Трябва да си починете и да се съвземете.

Зарадвах се много на това „междучасие“ и побързах да я запитам:

— Кажете ми все пак по какъв начин останах жив?

— Забелязали ви случайно, когато сте летели. Спрели вентилаторите и вие сте паднали доста меко на първата решетка. Тръбата има цял ред сита, които задържат сметта. Всичко това ще ви стане ясно, когато разгледате устройството. Утре е неделя и аз ще ви го покажа.

— Още един въпрос…

Но Елеонора вече се беше съсредоточила в работата си.

— Идете и си почивайте — каза тя с леко заповеднически тон.

Лицето ми навярно беше изразило огорчение, защото, като ме погледна, девойката побърза да добави с обичайната си добродушна усмивка:

— Ние с вас ще се видим още днес след шест часа в библиотеката. Втория етаж, номер четиридесет и първи — и като ми кимна, тя отново се задълбочи в работата си.

Прибрах се в стаята си…

VI. ПОДЗЕМНОТО ГРАДЧЕ

На втория ден от „пленничеството“ ми аз вече доста добре познавах градчето. Елеонора на драго сърце ми даваше обяснения.

Първият горен етаж беше определен за жилищни стаи на администрацията в градчето. Тук се намираше висшият технически персонал, жилището на мистър Бейли, жилищата на Енгелбректови, на инженерите и… на офицерите.

— На офицерите ли? — попитах учуден аз.

Елеонора се смути. Тя явно ми бе открила нещо повече, отколкото трябваше, и сега не знаеше как да поправи грешката си.

— Такова голямо градче не може да остане без охрана — каза ми тя. — Ние имаме нещо като милиция или стражева охрана. Тя се оглавява от няколко души началници, които именно ние наричаме офицери… Само че вие не казвайте на никого това, което ви съобщих. Мистър Бейли ме помоли да не ви говоря нищо за нашата охрана, а пък аз се изтървах… Съвсем по женски! — каза тя, недоволна от себе си.

Уверих девойката, че ще мълча като риба.

— А колко души наброява милицията ви? — попитах аз.

Но Елеонора започна да ме уверява, че не знае нищо повече за въоръжените сили.

— Ние броим етажите от горе на долу — продължаваше тя да ме запознава с устройството на необикновеното градче. — На втория етаж, в двата му външни пръстена, са настанени служителите със средна квалификация.

Аз също бях настанен на втория етаж и затова попитах с шеговита обида:

— Горе-долу като мене, нали?

— Да, горе-долу като вас — отговори Елеонора, — само че те знаят малко повече от вас. А покрай целия вътрешен пръстен са разположени библиотеките и лабораториите. Третият етаж е отделен за работниците. На същия етаж се намират складовете за продукти, кухните, столовете, баните, клубовете, киното…

— Дори кино!

— И кино, и театър. Какво чудно има в това? Ако нямахме развлечения, мнозина може би щяха да умрат от скука.

— Не е ли по-просто да се разбягат от тази скука?

Елеонора сякаш не чу въпроса ми.

— Четвъртият етаж, или първият под равнището на земята, е зает от машините, които преработват течния въздух в азот във вид на амоняк, азотна киселина и цианамид — вещество, което е много важно за промишлеността и селското стопанство.

Тя говореше непрекъснато, сякаш се боеше, че отново ще я прекъсна.

— Ние добиваме над един милион тона азотна киселина годишно и непрекъснато увеличаваме производството й. Освен това добиваме и кислород. В един от секторите на четвъртия етаж се извършва сортирането на материала, който попада отвън през главната тръба. На равнището на четвъртия етаж в тръбата е монтирана цяла система от сита, като се почне от такива, през решетката на които може да премине човек, и се свърши с толкова гъсти, че не пропускат дори прах.

— Значи, нас с Никола също сте ни „сортирали“ в сортировъчната?

— Да. Понякога в тръбата попадат най-неочаквани предмети и същества. Най-често тя всмуква откършени клони на дървета. Понякога вятърът донася и изтръгнати с корен огромни кедри, смърчове, борове, ели, лиственици… Всички тези материали се употребяват за топливо. Пролетно и есенно време в тръбата попадат безброй прелетни птици. Част от тях замразяваме и си приготвяме запаси за цялата година, а друга част охлаждаме с течен въздух и превръщаме в крехък трошлив камък, който след това се стрива на прах и се пази в складовете, а може би се изнася…

В тръбата често попадат дребни четириноги хищници, попадат и по-едри — еноти, полярни лисици, — а имаше случаи, когато ни дойдоха на гости, след като бяха извършили въздушното пътешествие, една бяла мечка и дори тигър! На петия етаж минава тръбата, по която пневматично се изхвърлят всички негодни вече отпадъци, които идват в нея от четвъртия етаж. Във всички подземни етажи — от четвъртия до осмия — се извършва превръщането на идващия по централната

тръба атмосферен въздух в течен. На всеки от тези етажи има складове за съхраняване на течния въздух. Особено много такива складове има на шестия етаж. Най-голям интерес представляват седмият и осмият етаж. На седмия етаж с помощта на течен въздух получаваме течен водород, който има температура само с двадесет градуса по-висока от абсолютната нула[1]. А с помощта на течния водород превръщаме хелия в течно състояние. Това е най-трудното и сложно производство. Целият осми етаж е отделян за течния хелий — много ценен продукт. От него имаме вече няколкостотин хиляди литра.

— Но къде отива цялата тази гигантска продукция?

— Ние не се интересуваме от търговските операции на мистър Бейли — отговори Елеонора, повтаряйки думите, които вече бях чул от баща й.

Искаше ми се да й задам още няколко въпроса; къде се помещава машинното отделение, какво има в подземните пещери. Но се чу електрически звънец — беше време за закуска и аз нищо повече не можах да узная.

Това стана в неделя, когато се разхождах с Елеонора по „булеварда“ на първия етаж — дълъг, минаващ в кръг коридор. Безкрайното движение в кръг навяваше тъга. Номерата по вратите от двете страни на коридора караха човека да мисли, че се намира в огромен затвор. Това впечатление се засилваше и от обстоятелството, че коридорът беше съвсем пуст. На затворниците като че ли не им разрешаваха да излизат на разходка.

Едва по-късно узнах, че жителите на градчето, особено обитателите на привилегирования първи етаж, имаха възможност да правят разходките си и из околните планини и гори. И естествено сред тях нямаше нито един човек, който да не предпочете разходките на чист въздух пред безкрайното въртене по „затворническия“ коридор.

Когато се чу звънецът, вратите, на стаите почнаха да се отварят, започнаха да излизат хора и коридорът се оживи. Аз се вглеждах с голям интерес в обитателите на градчето. Между тях нямаше никакви жени. Това беше наистина едно мъжко градче и Елеонора очевидно беше изключение, каквото е била някога дъщерята на капитана на каперски кораб. Освен това всички бяха млади хора. Най-възрастният от тях навярно нямаше повече от тридесет и пет години.

Напразно търсех да видя между тях хора във военна униформа. „Офицери“ нямаше, всички бяха облечени с цивилни дрехи. Но по стойката, по особената точност на движенията у някои от тях проличаваха военните. Така или иначе, с положителност можеше да се каже, че почти всички бяха минали военна школа.

Аз бях новак и чужд сред тях. Но като добре възпитани хора, те не спираха върху ми любопитни погледи. Поздравяваха се любезно с моята спътничка, поглеждаха ме крадешком и отминаваха, разговаряйки весело — уви, на непознат за мене език.

За жителите на първия етаж имаше отделен стол пак на първия етаж. Много ми се искаше да проникна там, за да имам възможност да се запозная по-отблизо с местната „аристокрация“. Но мистър Бейли беше взел мерки да не влизам в досег с обитателите на градчето. Така например в лабораторията ме задържаха след работа дотогава, докато работниците не се разотидат по стаите си; на работа пък трябваше да отивам по-късно, след като всички работници бяха отишли вече на работните си места. Освен това нямах достъп в обществените столове. Обеда ми носеха в стаята, а закусвах в лабораторията заедно с Елеонора. В неделни дни пък, какъвто беше случаят днес, носеха закуската ми в стаята.

Сбогувах се с Елеонора и слязох с асансьора на втория етаж.

Така ми се искаше да видя работниците на градчето, че се реших на едно малко нарушение на установените за мене правила: не отидох в стаята си, а слязох с асансьора на третия етаж и тръгнах из коридора срещу тълпата, която се беше запътила към стола. Тази тълпа ме порази. Знаех, че пред мене са истинските работници на градчето и все пак работници от типа, създаден от класовото общество, аз не видях.

По външния си вид тази тълпа работници по нищо не се различаваше от хората на горния етаж. Същите почти изискани, прекрасни дрехи, същите изящни маниери, същото пропорционално телосложение, добре тренирани, здрави, по-скоро гъвкави, отколкото силни тела, лица на интелигенти. И само при едно по-внимателно вглеждане човек би могъл да долови известна разлика между обитателите на първия и третия етаж — дори не разлика, а оттенък, какъвто има например в една и съща обществена класа, но в нейните междинни среди, както „средно-висшият“ кръг на капиталистите или родовата аристокрация се различават от висшия кръг.

И тука, както и на първия етаж, не се виждаха нито жени, нито старци. Тълпата се състоеше само от млади мъже.

Всички тези особености ме смаяха и заинтересуваха. Но аз не можех да остана повече и да продължа наблюденията си. Побързах да се прибера на втория етаж. В стаята си заварих Уилям, който подозрително ме изгледа. Обясних му, че от разсеяност съм слязъл един етаж по-долу.

Закусвах и наблюдавах крадешком Уилям. Естествено той е поставен да ме шпионира. Но сега това не ме интересуваше. Наблюдавах лицето му и го сравнявах с лицата на онези, които видях в коридора. Той беше малко по-възрастен от тях, но също имаше грижливо гледано лице. Такова лице би могъл да има директор на някое крупно търговско предприятие. И този „директор на предприятие“ ми поднасяше закуска като някой лакей.

Странно беше това градче, странна беше фабриката на мистър Бейли…

---

[1] Абсолютна нула — температура, при която налягането на газовете е равно на нула, което по Целзий отговаря на минус 273°; съществуването на по-ниска температура е невъзможно. ↑

VII. НЕСПОЛУЧЛИВО БЯГСТВО

Работата в лабораторията си вървеше по реда. След няколко дни дори бях удостоен с честта да бъда похвален от Елеонора.

— От вас ще излезе нещо — забеляза тя.

В друго време и при други обстоятелства тази похвала би ми доставила голямо удоволствие. Но аз съвсем не се готвех да правя тук кариера и да завърша живота си като покорен служещ на мистър Бейли. Мисълта за бягство не ме напускаше. Когато се прибирах след работа в спартанската си обител, изчаквах завръщането на Никола, който си идваше малко по-късно от мене, и шепнешком почвахме да обмисляме.

Никола беше изпратен да работи с другите якути в тръбата, по която с помощта на сгъстен въздух изхвърляха сметта и всички отпадъци на градчето в една огромна пропаст откъм външната страна на кратера. Никола, който вече беше успял да се запознае с китайците-готвачи и да се разбере някак с тях, ми съобщи и някои стопански особености на нашето градче.

Тук нищо не се губеше. Знаех вече за запасите от дивеча, който попадаше в тръбата. Прясно месо си доставяли с лов. Обитателите на градчето ходели на лов, въоръжени с пушки, които действували със сгъстен въздух. Имало и още един доста интересен вид лов: едрите зверове убивали с бомби, напълнени с течен въздух, който бил затворен в непропускаща топлината обвивка.

Достатъчно било да се завърти „запалката“ и в бомбата почвала бурно да се развива топлина. Течният въздух се разширявал, превръщал се в газообразен и хвърлената бомба разкъсвала животното с такава сила, сякаш била заредена с динамит.

Никола ми обясни само ефекта на този род оръжие, но на мене вече ми беше лесно да разбера вътрешното му устройство. Обаче течният въздух не беше единственият източник на енергия, от който се ползуваха в градчето. За прокопаването на нови шахти употребяваха някакво друго взривно вещество. Неизвестен източник на енергия

задвижваше и всички свръхмощни машини на този своеобразен завод. Когато помолих Елеонора да ми обясни тези неща, тя отговори:

— Това не е по моята част.

„В тоя завод — помислих си аз — има прекалено много производствени тайни… Не стига, че Бейли ме лиши от свобода и ме направи свой роб, но може би ме заставя и да работя за английските капиталисти… Ами ако всичкият този течен въздух се превърне в ръцете им в страшно оръжие против нас? Не, по-скоро трябва да избягам и чрез най-близкия съвет или партийна ядка да предупредя правителството за опасността.“

Карах Никола по няколко пъти да ми обяснява най-подробно устройството на отвеждащата тръба — планът даваше твърде схематична представа за нея. И Никола ми обясняваше. Тръбата е дълга не по-малко от два километра. Някога тя, изглежда, е излизала на самия край на пропастта откъм външната страна на кратера, но изхвърляните отпадъци постепенно са удължили площадката пред тръбата и сега тази площадка се простирала на половин километър напред. Върху нея имало прокарани релси за вагонетките, с които извозвали отпадъците до края на пропастта. Склонът, откъдето изсипвали отпадъците, бил доста стръмен. Стените на пропастта били още по-стръмни, но според Никола човек все пак можел да се измъкне оттам. Това бил единственият път за бягство.

Отидох още веднъж до окачения на стената план и внимателно прегледах чертежа на тръбата. Изведнъж вниманието ми привлякоха някакви знаци: там, където тръбата свършваше, личаха леко надраскани с нокът или кибритена клечка стрели, насочени към устието на тръбата, а над стрелите имаше възклицателни знаци.

Какво означаваха тези знаци? Кой ги беше поставил? Дали предшественикът ми, живял в тази стая и също такъв затворник като мене, не ме предупреждаваше да не вървя по този път, където ме очакваше някаква опасност?… Стрелките можеха да означават и посоката на вятъра. Но вятърът сега духаше откъм тръбата, изхвърляйки сметта. Външният въздух се всмукваше само през централната тръба на кратера. Когато почистваха сметта и нощем, когато хората спяха, в страничната изходна тръба изобщо нямало вятър, както ми каза Никола. Във всеки случай друг път за нас нямаше,

а нямах основание да протакам — трябваше да предупредя властта за надвисналата заплаха.

Ние с Никола решихме да не отлагаме много-много своя план и още първата нощ, щом всички заспят, да потеглим на път.

„Дали пазачите дежурят нощно време?“ — мислех см аз. Ще бъде доста трудно да се скрием от тях, тъй като лампите в коридорите светеха денонощно — това вече знаех с положителност. Освен това беше рисковано да се отправим на път в доста леките си домашни облекла. Започваше есента и независимо от затоплянето на климата, нощем можеше да има слани и леки студове. А зимата в тези ширини настъпва много бързо. Въпросът за провизиите ме тревожеше по-малко. Макар да нямахме оръжие, с мене беше Никола, който майсторски можеше да направи лък и стрели и дори да оплете примка от космите на собствената си глава. Той знаеше хиляди начини да лови птици, животни и риби и с него не ме заплашваше гладна смърт.

Седяхме тихо в стаята си и се ослушвахме в далечните звуци. Някъде дълбоко под земята бучаха моторите, а в тръбата над нас виеше вятър. Скоро и този вой замлъкна — нощно време лабораториите не работеха…

Беше полунощ. Кимнах на Никола и потеглихме. Никола вървеше пред мене. Преминахме благополучно целия коридор, без да срещнем някого, слязохме на петия етаж, изкачихме се по една малка стълбичка и се намерихме в малка стаичка — не по-голяма от кабинката на асансьора, — от която една врата водеше към вътрешността на страничната тръба. В кабинката дремеше пазачът. Аз се дръпнах назад, но Никола внезапно тихо и бързо заговори на якутски. Той беше познал своя земляк, якута Иван Големия. Никола явно го убеждаваше разпалено нещо, но той клатеше отрицателно глава, въздишаше и почесваше редичката си брадица.

— Не иска да ни пусне — обясни ми Никола. — Силно страхува и нас казва не трябва. От смърт страхува.

Никола се обърна към Иван и отново почна да го увещава да ни остави да минем. Иван, изглежда, започна да се колебае. После скочи, отвори вратата, която водеше в тръбата, и пръв прекрачи прага.

— И той сте тръгне с нас заедно да загинем — поясни Никола.

Тръбата беше голяма като железопътен тунел. Вратата зад нас се затвори и ние потънахме в пълен мрак. Колкото и тихо да вървяхме,

стъпките ни отекваха звънливо в тръбата, облицована с железни листове. На края тръбата правеше малък наклонен завой. Щом свърнах зад него, видях бледата светлина на луната… Тази светлина ме развълнува като символ на свободата. Още няколко крачки и ние ще излезем от нашата тъмница! Вече усещах миризмата на гнили листа и мъх.

Отворът се разширяваше все повече. Месецът освети стените на тръбата. Там, където тя свършваше, видях железни ивици, които пресичаха тръбата във вид на мъничко мостче. Никола вече вдигна крак да стъпи на мостчето, но аз го дръпнах за ръкава и го спрях. Мина ми през ума, че мостчето може да е направено за автоматична сигнализация. То не беше широко и все пак трудно можеше да се прескочи през него. Замислих се — как да избиколим препятствието. Никола не ме разбираше и подканяше по-скоро да вървим. Споделих с него опасенията си.

Почнахме да се съвещаваме. Никола предложи такъв план: той и аз да вдигнем, да залюлеем и да прехвърлим през мостчето Иван, понеже беше най-дребен и най-лек от трима ни. След това Иван да донесе дъски или клони от дървета и да направим „мост над моста“, така че да можем да минем по дървената настилка, без да докосваме железните ивици. Но Иван не беше съгласен с това малко въздушно пътешествие — страх го беше да не се пребие.

— Аз и така ще прибягам — отговори той. — На една страна, на една страна…

И преди да успеем да му възразим, той се дръпна назад, засили се и се завтече по наклонената стена на тръбата, настрана от мостчето… Мина благополучно няколко крачки, но на самия край се плъзна по гладкия влажен наклон и се стовари целият върху желязното мостче… Ако мостчето беше наистина съединено със сигнализация, тя вече сигурно работеше с всичка сила!

Не ни оставаше друго, освен да не обръщаме внимание на мостчето и да тичаме след Иван. С два скока се намерих вън от тръбата, Никола ме последва. Хукнахме да бягаме по траверсите, като заобикаляхме спрелите вагонетки. За две-три минути пробягахме не по-малко от половината площ, която ни делеше от стръмнината. Падането в меката смет не ме плашеше.

Тичах с най-голямата бързина, на която бях способен; кривокракият Никола не изоставаше от мене, но Иван, който отдавна не се беше тренирал в тичане, изостана. Спрях се да го изчакам, но Никола ме настигна и извика:

— Сте догони! Бягай!… — И полетя напред.

Отново се втурнах да настигна Никола. Краят на площадката вече се виждаше пред нас. На другия край на пропастта се издигаха мрачни скали, осветени от луната.

Изведнъж чух зад себе си някакъв звук. Усилвайки се все повече, той премина в мощно равномерно бучене. В същото време усетих, че задуха насрещен вятър. Тичах с равномерни крачки и този вятър не беше предизвикан от бързината на моя бяг. „Може да е заработил централният, вентилатор?“ — помислих си аз, но беше още много рано за него. Работата започваше в шест сутринта, а сега беше най-много един часът след полунощ.

Звукът се повиши с още няколко тона, а насрещният вятър стана толкова силен, че се принудих да се наведа напред. Бягането ми ставаше все по-бавно. Задъхвах се. Въздухът ставаше все по-плътен. Разбрах всичко — зад нас бяха пуснали вентилатор. Не знаех, че отвеждащата тръба може не само да издухва, но и да всмуква въздух…

„Ето какво са означавали стрелките и възклицателните знаци върху плана!“ — помислих си аз. И в същия миг вятърът от вентилатора зави като разярено чудовище, което вижда, че плячката се изплъзва от широката му паст.

Вятърът премина в ураган. Наведох главата и напред и се мъчех да се провра в тази невидима въздушна „блъсканица“, която ме притискаше все по-силно. Но не можех да направя вече нито едно движение напред. Никола падна на земята и запълзя на четири крака. Последвах примера му. Но и това не ни спаси. Правехме невероятни усилия, вкопчвахме се с ръце и крака о земята, но вятърът ни откъсваше и неудържимо ни дърпаше назад.

Дробовете ни бяха пълни с въздух като готови всеки момент да се спукат балони. Виеше ми се свят, слепоочията ми пулсираха. Изнемогвахме, но още не се предавахме. Ръцете и краката ни бяха разкървавени. Само да можем да се доберем до края на площадката… Но ние вече не го виждахме. Вятърът изви главата ми назад и сред

облаци прах ми се мярна Иван. Тялото му се въртеше като изсъхнала степна трева, подскачаше и се носеше към устието на тръбата.

Нещо меко ме удари по главата, но не можах да я извия и да видя какво е, досетих се само, че това е тялото на Никола. От задушаването почнах да губя съзнание. Борбата беше безполезна. Мускулите ми отслабнаха, ръцете ми се отпуснаха безсилно по въздушното течение. То ме повлече обратно в тръбата. Изгубих съзнание.

VIII. „МИСТЪР ФАТУМ“

Опомних се, легнал в същата тръба, недалеч от входната врата. До мене лежаха Никола и Иван. Този път почти никак не бях пострадал. Вероятно вентилаторът е бил спрян още щом сме влетели в тръбата и сгъстеният въздух е задържал полета ни. Раздрусах Никола за рамото, той въздъхна и каза като насън:

— Силно, силно духасе.

Скоро се размърда и Иван.

Влязохме в кабинката. Иван поклати съкрушен глава, сбогува се с нас и остана да стои на поста си, а ние си тръгнахме към стаята. Цялото подземно градче продължаваше да спи. Стигнахме до стаята си, без да срещнем някого. Хвърлих се отчаян на кревата, както бях с дрехите — очаквах всеки миг да влязат в стаята и да ни арестуват за бягство.

Но часовете минаваха един след друг, а никой не ни безпокоеше. Бяхме отсъствували не повече от два часа.

„Нима никой не е забелязал опита ни за бягство? Вентилаторът би могъл да действува автоматично, а обитателите на подземното градче така са свикнали с бученето, че навярно не го забелязват“ — такива успокоителни мисли ми идваха на ум и аз неусетно заспах.

Звънецът ни събуди както винаги в шест часа. Никола излизаше по-рано от мене и легнал със затворени очи, аз слушах как докато се обличаше, той сумтеше и си тананикаше някаква песен. Завиждах на безгрижието му. После отново заспах до втория звънец — в седем часа и тридесет минути. Изпих набързо чаша кафе със сухари и тръгнах към лабораторията.

— Днес сте бледен — каза Елеонора, като ме погледна.

— Не съм си отспал — отговорих аз.

— Че какво ви пречеше?

— Мислите. Не мога да се примиря с принудителното си заточение и никога няма да се примиря с него.

Лицето на Елеонора помръкна. Аз изтълкувах посвоему промяната в израза на лицето й. Може би й харесвам и тя е огорчена, че предпочитам свободата пред нея? Но тя, както изглежда, имаше друго на ум.

— Човек трябва да умее да се подчинява на неизбежното — каза скръбно Елеонора, като че и самата тя се намираше в същото положение, в което бях и аз. Това ме учуди и заинтересува.

— На неизбежното ли? Някакъв си мистър Бейли, голям търговец с доста подозрителни операции, чужденец, настанил се произволно на наша територия, съвсем не ми прилича на фатум[1], на който човек трябва да се подчинява. И ако вие сте такава фаталистка… — започнах аз с известно раздразнение.

— Не съм фаталистка — отговори тя. — Човек не трябва да бъде фаталист, за да разбере простия факт, че понякога обстоятелствата са по-силни от нас.

— Значи, ние сме по-слаби от обстоятелствата — не мирясвах аз, доловил, че съм засегнал болен за Елеонора въпрос.

— Ах, вие не разбирате! — отговори тя и се вдълбочи в работата си.

Но аз не исках да пропускам случая. Девойката явно беше в такова настроение, че при известна настойчивост от моя страна би могла да ми каже онова, което не би казала в друго време.

— Обяснете ми тогава! — отговорих аз. — От думите ви разбрах засега само едно: че вие сте тук също такъв пленник, какъвто съм и аз.

— Грешите — отговори девойката. — Дори тази сутрин баща ми ме увещаваше да замина и… мистър Бейли няма нищо против това…

— И въпреки туй не заминавате. Значи, нещо ви задържа. Значи, сте пленничка, ако не на мистър Бейли, то на онези настроения, които не ви позволяват да заминете оттук. Простете, струва ми се, че се досещам! Казахте, че баща ви ви е увещавал да заминете. Заедно с него или без него?

Елеонора се смути.

— Без него — отговори тихо тя.

— Сега работата е наполовина ясна. Вие не искате да заминете без него, а той не може или не иска да замине. По-вероятно е, че „мистър Фатум“ не го пуска.

Елеонора се усмихна само с очи и премълча.

— Веднъж ми разказвахте — продължавах въодушевено аз, — че вашият род е много известен в Швеция, макар и не в оня смисъл, в който би могло да се предположи по звучното ви презиме. Вие казвахте, че един от дедите ви бил миньорът Енгелбрект, който в петнадесети век е ръководил народното въстание срещу крал Ерик Померански[2]. Почтен родоначалник!… Нима Енгелбректовци в продължение на петстотин години са загубили всички духовни черти на славния миньор и сега могат само да скланят глави пред поробителите?

Ударът беше прекалено силен. Не очаквах, че ще засегна най-болното място на Елеонора. Тя много пъти ми беше разказвала за този свой прадядо-революционер, с когото явно се гордееше. И сега това неизгодно за потомците сравнение с него я развълнува и възмути. Елеонора внезапно стана, изправи се, отметна назад глава. Страните й пребледняха, веждите се навъсиха. В очите й блеснаха светлинки, каквито по-рано не бях виждал. Тя ме изгледа гневно и каза с разтреперан глас:

— Вие… вие… — дишането и се прекъсна. — Вие нищо не разбирате — завърши тя тихо и изведнъж закри лицето си с ръце и заплака.

Съвсем се обърках. И през ум не ми беше минавало да обидя девойката. Исках само да я предизвикам да бъде откровена. Гневът й ме огорчи.

— Извинете — казах аз с такъв жален глас, че дори камък би се трогнал (а сърцето на Елеонора не беше от камък).

Раменете й престанаха да потреперват, тя бързо се овладя.

— Извинете ме, моля ви се, не исках да ви обидя…

Елеонора махна ръце от лицето си и направи усилие да се усмихне.

— Да забравим това… нервите ми не издържаха… По-внимателно! — извика внезапно тя, като забеляза, че хвърлих парче желязо на масата, където беше оставено кубче втвърден спирт, който приличаше на стъкло (току-що бяхме замразили чист спирт в течен въздух). — Не знаете ли, че твърдият спирт не гори, а избухва при удар?!

— „Етерът замръзва в кристална маса… — продължих, като се шегувах аз, и подражавах на наставническия й тон, — от действието на

течния въздух каучуковата тръбичка става твърда и чуплива и може да бъде превърната на парченца и на прах, живите цветя стават като порцеланови изделия, филцова шапка може да се начупи на парченца като порцелан.“

— Забравихте да кажете за еластичността на металите под действието на течния въздух — вече с непринудена усмивка каза Елеонора.

Аз продължих в същия тон:

— „… Оловото придобива почти двойно съпротивление при разкъсване… При повечето метали еластичността и съпротивлението при разкъсване се увеличават…“

— Е, стига — прекъсна ме Елеонора. — Хайде да работим сега.

Тя взе една стъклена чаша с посребрени стени, погледна течността с небесен цвят и забелязала на повърхността и някаква прашинка, неочаквано потопи пръста си в съда с течен въздух.

— Какво правите? — изплаших се аз. — Ще си изгорите пръста!

Съвсем наскоро присъствувах на нейния „показен опит“ — напълненият с течен въздух и сложен върху парче лед чайник „закипя“ със студени пари, защото за течния въздух дори ледът беше нажежено тяло в сравнение със собствената му ниска температура. И тази ниска температура трябваше да обгори тялото по-силно и от разтопен метал.

За моя изненада Елеонора не извика — извади пръста си от съда, изтърси го и ми го показа. Пръстът беше незасегнат.

— Течният въздух, който обгръща плътно повърхността на пръста, се изпарява бързо, защото температурата му е много по-ниска от температурата на пръста. Така от парите на течния въздух се образува нещо като обвивка — видяхте, нали? Тя именно предпазва за миг пръста от изгаряне. Само че да не сте помислил да повтаряте опита! — каза тя, като забеляза, че протегнах пръста си към съда. — Това трябва да се върши умело, много бързо и без да се докосват стените на съда.

Отново се задълбочихме в работата си. Елеонора сякаш забрави малкото ни спречкване, но аз не можех да го забравя. Горката Нора! — вече се осмелявах да я наричам така в мислите си. Тя, значи, е била нещастна жертва на Бейли! Това откритие увеличи още повече симпатията ми към девойката. И едновременно с това паметта ми вписа в личната сметка на мистър Бейли още едно престъпление.

И незабелязано за себе си аз почнах да мисля за бягство вече заедно с Елеонора.

В лабораторията беше тихо. Работехме съсредоточено. Внезапно трепнах от някакво изгърмяване.

— Пак сте затворил много плътно запушалката на съда! — сгълча ме Нора.

Да, вината беше моя. В стайната температура на лабораторията течният въздух се изпарява бързо и налягането на парите изтласква запушалката.

— Като го затуля здраво — избухва, като го затворя леко — изпарява се много бързо! — измърморих шеговито аз.

— Трудна работа, нали?… Затова пък не можете да се оплачете, че производството ни е вредно — отговори Нора. — Имаме предостатъчно въздух.

— Затова ли са такива румени бузите ви?

Нора ме погледна — за първи път — с дяволит женски поглед, който извънредно много ме зарадва: значи, не ми се сърди!

Вратата на лабораторията се отвори, показа се Уилям и каза нещо на английски. Нора преведе:

— Мистър Бейли моли мистър Клименко да отиде при него. — И добави усмихната: — Хайде, отивайте да ви дърпат ушите!

„Нима всички вече знаят за бягството ни?“ — помислих аз. Това ме развълнува, но спокойната усмивка на Нора ме ободри малко. Уви, аз не знаех, че мистър Бейли вика всички при себе си, освен бащата на Нора, само за да им „дърпа ушите“. В подземното градче той беше висшият безапелационен съдия.

Тръгнах със свито сърце към кабинета на мистър Бейли.

— Желая ви да се отървете леко! — викна след мене Нора.

---

[1] Фатум — у древните римляни — воля на боговете (особено на Юпитер); съдба, неизбежна участ. ↑

[2] Енгелбрект (Енгелбрехтсон) — взел надмощие, над Ерик, крал на Дания, Швеция и Норвегия (детрониран в 1436 г.), издигнат от селяните-далекарлийци на мястото на владетеля, но дворянството успяло да прокара свой кандидат. Няколко години по-късно аристократите убили Енгелбрект. ↑

IX. ВИСОЧАЙШЕТО ПОМИЛВАНЕ

В кабинета вече бяха Никола и Иван, конвоирани от двама джентълмени с автоматични пистолети, които действуваха със сгъстен въздух. Мистър Бейли беше застанал до бюрото си.

— Елате насам! — каза ми сурово той, без да ме покани да седна.

Приближих се до бюрото. Мистър Бейли се намести в креслото. Седнах и аз — не исках да стоя прав пред него. Бейли ме стрелна с гневен поглед. Веждите му се размърдаха.

— Опитали сте се да бягате, така ли? — попита ме той, макар че в гласа му се долавяше повече потвърждение, отколкото въпрос.

— Искахме да се поразходим — отговорих с лека усмивка аз.

— Не лъжете и не отричайте! Вие сте се опитали да бягате. За последствията ви предупреждавах.

Мистър Бейли даде някаква заповед на един от въоръжените. Той се приближи до мене и ми кимна да го последвам.

Съдът трая по-малко от минута. Изглежда, че сега оставаше да бъде изпълнена присъдата. Станах и тръгнах след конвоя. Други двама поведоха Никола и Иван. На завоя те бяха отведени встрани, а аз продължих по-нататък. Слязохме долу, минахме коридора. Конвоят се спря до една желязна тясна врата, отвори я и доста безцеремонно ме натика в малка килия с гладки, целите от желязо стени и малка електрическа лампа на тавана. Вратата се хлопна, бравата щракна. Останах сам.

„Карцер… Не е чак толкова лошо. Евтино се отървах“ — помислих си аз, като оглеждах тъмницата си. Тук беше сухо и чисто, но студено. На стената висеше Целзиев термометър. Такива термометри бяха окачени във всяка стая и дори в коридорите на подземното градче — тук следяха много внимателно температурата.

Термометърът показваше само шест градуса.

След безсънната нощ и вълненията аз се чувствувах слаб и сънсипан. Спеше ми се. Краката ми едва ме държаха. Но в стаята нямаше дори стол. Седнах на студения каменен под и задрямах. Скоро

обаче се събудих от студ. Тръпки ме пронизваха. Станах и погледнах термометъра. Той показваше два градуса под нулата. „Какво може да означава това? — помислих си аз. — Недоглеждане на огняря или умисъл?“

За да се стопля, почнах да ходя насам-натам из килията, но тя беше толкова малка, че можех да направя само две крачки напред и две назад. Понечих да скачам и да махам с ръце. Изморих се още повече, но успях да възстановя кръвообращението си. Обаче щом седнах, студът с нова сила скова тялото ми. Зъбите ми ситно тракаха. Погледнах пак термометъра и видях, че той вече показва единадесет под нулата.

Усетих как студът прониква във вътрешността ми, вледенява гърба и свива сърцето ми. Но това усещане изпитвах вече не само от ниската температура… Прониза ме страшна мисъл — мистър Бейли е решил да ме замрази! Поддавайки се на инстинкта си, аз дотичах до вратата и почнах да чукам.

— Отключете!… Отключете!… — крещях в изстъпление. Никой не се обаждаше. Разкървавих си ръцете от чукане. Най-после се свлякох на пода…

„Понякога обстоятелствата са по-силни от нас. Човек не трябва да бъде фаталист, за да разбере това…“ — спомних си думите на Елеонора. Но аз все пак се борих, опитах се да избягам, умирам в борба за свобода! А тя… Впрочем може би и тя се е борила. Спомних си разказа на Никола за вързания труп на носа на ледоразбивача. Така се разправя мистър Бейли с враговете си. Може би Елеонора е права — борбата с Бейли е безнадеждна…

Колко е студено!… Ръцете и краката ме болят непоносимо. Разтърквам си пръстите, но те се вдървяват, не се прегъват… С усилие ставам и гледам термометъра. Двадесет под нулата… Борбата е свършена! Трябва да се примиря със съдбата си.

Седнах на пода и се унесох. В края на краищата смъртта от замръзване не е чак толкова страшна. И може би е по-лека от смъртта на електрическия стол. Скоро няма да усещам болка и ще заспя…

… Някакво шумолене до вратата. Или така ми се струва? Опитвам се да стана, но студът сковава тялото ми. Всичко е тихо. Сторило ми се е.

В килията сякаш стана по-топло. Но това е измама на сетивата. Организмът отделя топлина, разликата в температурата на тялото и околния въздух намалява и оттук идва измамното усещане на топлина. Всички замръзващи изпитват това. Значи, край…

Времето вървеше, но съзнанието вече не ме напускаше, а усещането за топлина продължаваше да расте. Странно! Никога не съм замръзвал, но бях уверен, че замръзващите трябва да се усещат иначе. За да проверя съмненията си, опитах да си размърдам пръстите и за свое учудване се убедих, че те се движат свободно, макар че малко преди това не можех да ги прегъна. Погледнах термометъра.

Пет над нулата!

Температурата се повишава! Спасен съм и страховете ми бяха напразни. Очевидно мистър Бейли е искал само да ме сплаши.

След няколко минути температурата в килията се покачи на дванадесет градуса — обикновената температура на жилищните помещения в подземното градче. Станах и почнах да разкършвам крайниците си. Пръстите ми се бяха подули и зачервили. Но усещах как кръвта ми горещо и силно ги стопля. Благодарение на това, че температурата се покачваше пак така равномерно, както се беше понижавала, нямах измръзвания.

Но какво ще стане с мене по-нататък? Дълго ли ще ме държат в единичната килия?

И сякаш в отговор на този въпрос зад вратата отново се чу шумолене и звук от превъртане на ключ. Вратата се отвори, влезе Уилям и с движение ми предложи да го последвам.

Вече не се съмнявах, че ще остана жив, и бодро излязох от килията. Уилям отново ме придружи до кабинета на мистър Бейли.

Този път Бейли ме покани да седна, а той стана иззад бюрото си и почна да се разхожда из кабинета.

— Мистър Калименко — каза той, — вие напълно заслужихте смъртна присъда и ако останахте жив, за това можете да благодарите само на мис Енгелбрект…

Погледнах го учудено.

— Аз ви бях осъдил на смърт. Избрах ви най-лекия начин да преминете в небитието. Бях дал вече заповед да се изпълни присъдата… Но на нас не ни достигат квалифицирани работници. Мис Елеонора не може да се справя сама… Вие бяхте неин помощник и

преди да свърша с делото ви, реших да я попитам оказвате ли й съществена помощ в работата. Тя не знаеше какво ви заплашва… Помолих я просто да даде отзив. Тя каза, че сте прекрасен работник и незаменим помощник. Не беше съгласна аз да ви… прехвърля на друга работа. И бях принуден… да отменя решението. Вие сте помилван! — завърши той много тържествено, като навярно очакваше да му благодаря.

Но аз премълчах и само кимнах с глава. Мистър Бейли се усмихна криво.

— Мис Енгелбрект много разпалено… дори прекалено, разпалено доказваше ползата от вас. Тя не знае за бягството ви. Вие нищо ли не сте й казали?

— Нищо не съм й казал — отговорих аз.

— Неблагодарник! И вие искахте да бягате… от нея!

— Да, бягам от робство, от плен — поправих го аз.

— Но тя, нейното присъствие, компанията й — това не ви ли спираше?

— Моля да не се месите в личните ми чувства и отношения, мистър Бейли — казах сухо аз. — Естествено те не ви интересуват.

— Така ли смятате? — попита той. — Не, мистър Калименко, много ме интересуват!

Разбрах мисълта на мистър Бейли. Той, изглежда, искаше да разбере дали аз и Елеонора не сме се влюбили един в друг. Такава любов би направила живота на Елеонора по-приятен, а мене би приковала по-здраво от верига към подземното градче. Така ме възмутиха тези сметки, че моето зараждащо се чувство към Елеонора беше сериозно застрашено. Бейли беше лош психолог. Той, изглежда, не знаеше, че нищо не погубва така любовта, както принудата. И дори не се стараеше да крие, че е готов да изиграе ролята на сват, за да превърне веригите на Хименей в окови, които ще ме приковат към неговата „фабрика“.

— Вие си спомняте — продължаваше Бейли, — че поисках от вас да не бягате оттука, но не настоях да ми дадете дума за това. Аз не вярвам в човешката честност и особено не вярвам — не се вълнувайте! — не вярвам на думата на човек, дадена при обстоятелствата, в които се намирате вие. Вашата руска пословица казва: „Както и да гощаваш вълка, тоест, както и да го храниш, той все към гората гледа“. И затова

реших: по-добре сам да се убедите на практика, че оттука не може да се избяга. Тогава ще се успокоите и ще работите. И вие изкарахте тази практика. Сега сте наш… И аз мисля, че у нас няма да ви бъде много скучно, ако, разбира се, не носите… чукан вместо сърце.

Станах от стола с такъв зловещ вид, че мистър Бейли се дръпна малко от мене и сухо се изсмя.

— Хайде, не се сърдете — каза той по-миролюбиво. — Не казах нищо обидно нито за вас, нито за мис Елеонора. Тя е прекрасна девойка и би правила чест на всеки мъж. Елате с мене. Сега мога да ви покажа много неща, каквито още не сте виждали. За вас ще е полезно да ги знаете.

X. ПОДЗЕМНО ПЪТЕШЕСТВИЕ

Мистър Бейли отвори една замаскирана врата и мина в съседната стая. Аз го последвах.

— Да не забравя — каза мистър Бейли, — ако се интересувате, можете да прочетете последните радиовести. Вече оплакват гибелта ви. Потънали сте заедно с Никола в Лена. От вас е останала само раницата с прибори. Всичко е изпипано много чисто, мистър „покойнико“.

Докато говореше, Бейли отиде до един голям шкаф и го отвори. В шкафа бяха накачени няколко водолазни — така си помислих аз — костюма. Мистър Бейли поправи грешката ми:

— Това не са водолазни костюми. Това са костюми, в които човек би могъл да се разхожда в междузвездните пространства, където владее абсолютен студ от двеста седемдесет и три градуса. Костюмите са направени от напълно нетоплопроводен материал, а към тях има резервоари с кислород.

— А това за какво служи? — попитах аз, като посочих металическото острие с топче на върха, прикрепено към шлема на скафандъра.

— Антена. Костюмите са снабдени с радиотелефони със собствени малки радиостанции. С помощта на радиото ние с вас ще можем да разговаряме. Обличайте се!

Откачих костюма от закачалката. Той се оказа по-лек от водолазен костюм. Мистър Бейли ми помогна да се облека и грижливо закопча специалните копчета.

— Ето че сме готови — каза той. Чувах го много добре, макар че главите ни бяха затворени в дебелите шлемове. — Удобно, нали? За водолазите биха били нещо незаменимо.

— Но вие, разбира се, не сте направили това изобретение достояние на обществото — забелязах малко злъчно аз.

— На обществото! — презрително повтори той. — Какво може да ми даде обществото? Нямам време да се занимавам с такива

дреболии.

Мистър Бейли отиде до стената, обърна един лост и по средата на пода зина отвор. Надникнах надолу и видях стълбичка, която водеше до една заобиколена с лека желязна ограда площадка.

— Слизайте — предложи Бейли.

Слязох на площадката. Бейли тръгна след мене, обърна малък лост на решетката и ние почнахме плавно да се спускаме надолу. Спускането ни продължи доста дълго. Когато асансьорът спря, Бейли отвори вратичката и ние излязохме. Точно срещу нас имаше ниска желязна врата. Бейли я отвори и ние попаднахме в малка, много тясна стая. Бейли отвори втора врата — не можах да определя от какво беше направена, — черна и гладка като ебонит.

— Направена е от състав, който не пропуска топлина — поясни Бейли.

И отново също такава малка стаичка, и отново врата. По този начин минахме през пет стаи и отворихме пет врати.

— Във всяка камера температурата е с близо петдесет градуса по-ниска, отколкото в предишната — продължаваше обясненията си Бейли. — Сега ще влезем в едно помещение, където температурата е почти като температурата в космическото пространство.

Мистър Бейли отвори шеста врата и аз видях изумително зрелище!…

Пред нас се намираше огромна подземна пещера. Десетки лампи осветяваха голямо езеро — водата му имаше необикновено красив светлосин цвят. Сякаш в подземната пещера беше паднало късче синьо небе.

— Течен въздух — каза Бейли.

Бях поразен. До сега бях виждал течен въздух само в малките съдове на нашата лаборатория. Никога не бих могъл да си представя, че може да се сгъсти и пази такова огромно количество течен въздух.

В същото време усетих, че костюмът ми сякаш се свива и не можех да си обясня това.

— Тук налягането е голямо. То би ни сплескало на пита, ако не беше специалната еластична тъкан на костюмите ни. С помощта на мистър Енгелбрект постигнахме течният въздух почти да не се изпарява. Обърнете внимание на свода. Целият е облицован с материал, който не пропуска топлина. В тази пещера дори лампите са

особени; от светещи бактерии! Абсолютно студена светлина… Да, това синьо езеро е достатъчно да съживи Луната, да й даде атмосфера, стига Луната да може да задържи този подарък. Тука имам няколко такива езера. Но всичко това е малко, твърде малко. Плътността на течния въздух е само осемстотин пъти по-голяма от плътността на атмосферния. Ще ни трябват цели океани, за да се сгъсти всичкият атмосферен въздух в течност. Сам пресметнете, площта на земното кълбо е приблизително петстотин и десет милиона квадратни километра. Значи, въздушният слой само на разстояние един километър от повърхността на Земята е равен по обем най-малко на половин милиард кубически километра. А повече или по-малко еднороден по плътност въздух имаме до височина осем километра. Това вече е една маса от пет и повече трилиона килограма или една милионна част от масата на земното кълбо… Колко много още неизползувана суровина!

— Суровина? — възкликнах неволно аз.

Бейли невъзмутимо продължаваше:

— Естествено, много трудно е да се изчислят съвсем точно запасите от въздушна суровина. Космичното междупланетно пространство преминава в нашата земна атмосфера постепенно, през зоната на разредените газове. Установен е точният химически състав на въздуха на девет километра височина. Балоните със самопишещи уреди се издигат малко над тридесет и седем километра и половина. Прелитащи метеорити пламват на сто и петдесет — двеста километра височина. Следователно и на такава височина има все още достатъчно плътен въздух. Нисел успя да открие запалване на метеорити дори на седемстотин и осемдесет километра височина и най-после за височината на атмосферата говорят и светлините на Северното сияние. Човекът отдавна се любува на тази небесна илюминация, но едва сравнително отскоро узнахме, че спектърът на тези необикновено красива светлина се състои главно от линиите на благородните газове и особено на хелия. Спектралните линии на кислорода, азота, неона и хелия блестят в Северното сияние дори на осемстотин километра височина. Възможно е електрическите вихрушки да откъсват и издигат към високите слоеве на атмосферата атоми от нейните газове. Както и да е, тези атоми съществуват дори на такава огромна височина.

Но това не е всичко. Не мислете, че атмосфера има само над повърхността на земята. Американският учен Клерк е пресметнал, че само до шестнадесет километра дълбочина — дълбочината, достъпна за наблюдение — газообразните вещества по тегло са три стотни от цялата маса вещество. Така че общият запас от въздушна суровина…

— Но вие не смятате да лишите земното кълбо от цялата му атмосфера, нали? — възкликнах учуден аз.

— А защо не? — отговори мистър Бейли. — Нека да отидем по-нататък и вие ще се убедите, че това е напълно възможно. Сванте Енгелбрект е гениален човек. Напълно си струва парите, които му плащам.

„Нима цялата работа е в парите?! — помислих аз. — Може би бащата на Нора е користен човек? Той получава много пари, заровил се е в тази къртовска дупка заедно с дъщеря си и не иска да се върне в родината си; дъщеря му крее от мъка, но не иска да остави баща си… Дали това не е драмата на Нора?“

— Земното кълбо без атмосфера — но това би било катастрофа! — казах аз.

— О, да! — отговори иронично Бейли. — Хората ще почнат да се задушават, растенията ще загинат заедно с хората, леден студ ще се спусне над Земята от звездните висини… Животът ще спре и земното кълбо ще стане също такова мъртво тяло, каквото е вледенилата се Луна… И това ще стане, ще стане, дявол да го вземе! — закрещя Бейли.

В този миг ми се стори, че имам работа с побъркан човек.

— Да не искате да погубите човечеството? — попитах аз.

— Мене човечеството просто не ме интересува. То само върви към гибел. В края на краищата нашата планета не е вечна. Не съм я обрекъл аз на гибел. А дали това ще стане по-рано, или по-късно — не е ли все едно?

— Съвсем не е все едно. Човечеството може да живее още милиони години. Нашето земно кълбо е още много младо. То е много по-младо от Марс.

— А вие можете ли да гарантирате, че човечеството ще живее още милиони години? Достатъчно е да налети някоя заблудена комета, и вашето земно кълбо скоропостижно ще свърши.

— Вероятността за това е нищожна.

— От ваше недалновидно гледище на земен червей. Астрономите говорят друго. Те наблюдават гигантски избухвания във всички кътчета на вселенската бездна. И ако се мери с космични мащаби, тогава само в нашата, тъй наречената галактична система, в малката уличка на вселената, наричана Млечен път, сблъсквания стават навярно не по-рядко от сблъскванията на автомобилите из улиците на един голям град.

— Да, но за нас, „червеите“ на Земята, интервалите между тези катастрофи са равни на милиони години… А вие с каква цел искате да унищожите човечеството?

— Казах вече, човечеството не ме интересува. Не искам да го унищожавам, но не искам и да се отказвам от своите цели заради спасението на това човечество.

— Какви са тези цели?

Мистър Бейли не отговори.

Вървяхме покрай чудното синьо езеро. Над него се вдигаше лека, едва забележима пара. Въпреки всички предпазни мерки течният въздух все пак се изпаряваше малко. Действието на земната топлина и на слънцето даваше отражение дори през всичките изолационни прегради.

В стените на пещерата се виждаше една черна врата.

— Да влезем тука — каза мистър Бейли.

Той отвори вратата, спуснахме се по един наклонен коридор и влязохме във втора пещера. Тя беше много по-малка. Тук нямаше синьо езеро. Това беше някакъв склад. По-скоро цяло градче, където вместо къщи имаше огромни шкафове от същия черен гланцов материал. „Улиците“ бяха разположени в прави линии, като план на американски град. Бейли отвори вратичката на един шкаф, с помощта на някакъв механизъм издърпа едно чекмедже и ми показа съдържанието му — в чекмеджето имаше лъскави, големи колкото орех топчета. С интерес чаках обясненията на Бейли.

— Навярно знаете — започна той, — че един литър вода при обикновена температура поглъща до седемстотин литра газообразен амоняк, а при нула градуса количеството на поглъщания амоняк се увеличава до четиридесет хиляди литра, при което обемът на водата почти не се увеличава.

Кимнах с глава и казах:

— Газът се мести в междините между частиците на водата.

— Точно така. Междините между молекулите на газа в сравнение с големината на самите молекули са грамадни. Разположението на молекулите може да бъде оприличено на планетите в слънчевата система — те се намират на огромни в сравнение с размерите им разстояния. Ако сте чели Фламарион, сигурно помните какво казва той за кометите. Ако се уплътнят разредените газове, от които се състои една комета, заемаща пространство от стотици хиляди кубически километра, тя би могла да се побере в един напръстник…

Та ето, пред вас има такива „напръстници“. Изобретателният Енгелбрект успя да превърне течния въздух в извънредно плътно тяло. Само в това чекмедже е затворен повече въздух, отколкото в огромното езеро с течен въздух. Опитайте се да вземете едно от тези топчета!

Посегнах и се опитах да извадя едно топче, но не можах да го помръдна.

— Те всички са споени едно за друго — отговорих аз.

Бейли започна да се смее.

— Колко тежи един кубически метър обикновен стаен въздух? — попита ме той.

— Около един килограм.

— Килограм и четвърт. А в това топче е затворен един кубически километър въздух. Не всеки кон може да извози кола, натоварена с едно такова топче.

Бях поразен и моето смайване достави голямо удоволствие на мистър Бейли.

— Да — повтори той; — Енгелбрект си струва парите, които му плащам. Сега ще повярвате вече, че преработването на всичката въздушна суровина не е чак толкова невъзможно нещо. Представям си каква суматоха ще настане по света, когато хората почнат да се задушават!

И като протегна ръка към лъскавите топчета, мистър Бейли каза с патос:

— Оттук аз мога да управлявам целия свят!

Порази ме това, че, без сам да подозира, той почти буквално повтори думите на Пушкиновия „Рицар-скъперник“.

— „Не е ли всичко в мойта власт“? — процитирах аз.

И продължих:

… И като демон
оттук да управлявам мога аз света;
да кажа само — чертози ще се вдигнат…

Под властно ми е всичко;
над всички съм желания; спокоен съм;
познавам свойта мощ: това ми стига…

— Добре го казахте — съгласи се Бейли, като ме изслуша внимателно. — Не знаех, че сте поет.

— Не съм го казал аз, а Пушкин.

— Все едно. Добре е казано. Пушкин ли? Помня. Той е подражавал на нашия Байрон и на нашия Уолтър Скот. Но краят не ми харесва. На мене ми е малко само съзнанието за власт. Аз съм капиталист, търговец. Мъртвият капитал не е капитал. Аз трябва да търгувам и аз търгувам… Търговец на въздух!… Ха-ха-ха! Кой би могъл да предположи.

— Но с кого търгувате? — попитах аз.

— А с кого трябва да търгувам? — с неочаквано раздразнение възкликна мистър Бейли. — Да не би с вашите народни комисари по търговията?

— Значи, с чужбина? Не бих казал, че тази ваша търговия е законна. Вие сте се настанили на наша, съветска територия…

— И преработвам вашия прекрасен руски въздух, и нарушавам монопола на външната търговия, и тъй нататък, и тъй нататък… Аз ще търгувам с Англия, Германия, Франция, ще натрупам капитал, а вие ще ми го вземете, нали? Ще замина за Англия, а вие ще направите там революция и ще се доберете до мене, и ще докопате капиталите ми, нали? — говореше мистър Бейли с все по-голямо раздразнение. — Не, стига толкова! Вие покварихте целия свят. Няма на земното кълбо кътче, което да не е застрашено от червената опасност. Сега аз бих могъл да ви натикам в миша дупка. Вие още не знаете всичките ми ресурси. Но това ми омръзна. Аз искам да търгувам спокойно и уверено.

— Тогава за вас ще е по-добре да се прехвърлите на Луната — казах иронично аз.

— Че защо не! Тук няма нищо смешно. Луната е твърде малка, за да може да задържи атмосфера, но аз мога да направя подлунни жилища. Няма да има недостиг на въздух. А колкото за междупланетното пътешествие — имам някои и други възможности, по-добри от барутната ракета.

— Ама вие сериозно ли говорите? — попитах аз, като го гледах изумен.

— Съвсем сериозно.

— И там ще откриете предприятие за продажба на въздух? Но нали казахте, че вече търгувате?

— Да, търгувам, и то много успешно.

— С кого, мога ли да зная?

— С Марс — отговори той. — Да, с жителите на планетата Марс. Това е много изгоден пазар за пласиране на въздух. Вие знаете, че на Марс барометърът показва дванадесет пъти по-ниско налягане, отколкото на земята. На горките марсианци не им достига въздух. И те заплащат много добре тази стока.

„Луд! — помислих си аз. — Само това липсваше!“

— И как става това? Те ли долитат при вас, или вие изпращате там свой комисионер?

— Защо ще пращам комисионер? Просто изстрелвам на Марс със специално оръдие ей тези снаряди. Там те избухват и се превръщат във въздух. А в замяна на това марсианците по същия начин ми доставят своя продукт ил.

— Ил? Какво е това ил?

— Радиоактивен елемент, който притежава огромна енергия. С тази енергия работят всичките ми машини, с тази енергия работи оръдието, което изпраща снарядите на Марс. Ил може да даде енергия и за ракетата, с която ще полетя на Луната.

— А защо марсианците не долитат на земята за въздух? Марс е по-стара планета и марсианците би трябвало да са ни надминали в техниката.

— И те наистина са ни надминали. Но марсианците имат много слаб организъм. Те още преди шестстотин години са правили опити за междупланетни пътешествия. Но не били в състояние да понесат условията на пътуването и винаги загивали. По време на полет телата са безтегловни. Това състояние влияело вредно на кръвообращението и

на всичките им жизнени функции. И смелите пътешественици винаги измирали — едни по време на пътуването, други скоро след завръщането си на Марс. Те са нарекли тази болест „левитацион“ — така може да се преведе на наш език тяхната дума.

— Но как узнахте всичко това и как установихте връзка с тях?

Мистър Бейли се намръщи:

— Достатъчно е и това, което ви казах. Ако не вярвате, ще ви покажа ил. Да, впрочем вие сам веднъж бяхте свидетел на това как едва не загинах в блатото, когато получавах марсианската пратка.

Но аз не можех да повярвам на Бейли — така необикновено беше всичко това — и продължавах да възразявам:

— Но такава една „пратка“ при прелитането си през въздушната обвивка на Земята би трябвало да се нажежи и да се превърне в пара като парче болид.

— Та вие сам признахте, че техниката на марсианците трябва да е отишла много напред в сравнение с нашата техника. Техните снаряди са снабдени с регулатори на движението. Управляват се с радиовълни от марсиански инженери.

Исках да задам на мистър Бейли още няколко въпроса, но той затвори шкафа и ми каза:

— Да идем по-нататък. Ще ви покажа още едно интересно и поучително за вас зрелище.

Мистър Бейли ме доведе до тясна врата, през която се промъкнахме с труд и минахме в слабо осветен коридор.

— Още един въпрос — казах аз — защо построихте „завода“ си в Якутия?

— Защото мястото е удобно за производството ми. Тук се намира полюсът на студа.

— Обаче в центъра на Гренландия не е по-топло — там дори през лятото температурата не се вдига повече от тридесет градуса под нулата.

— Това е привидно удобство. Ако моите вентилатори заработят там, откъм юг ще почнат да приижда топли въздушни течения и значително ще повишат температурата в Гренландия. Но в края на краищата за мене сега температурата на околния въздух не е толкова важна. Това имаше значение в началото. Сега работата ми е организирана така, че бих могъл да имам ниската температура на

космичното пространство дори на екватора — разбира се, в също такова подземно градче. При това в Гренландия стърчат американски метеоролози, които изучават „родината на циклоните“. А на мене ми беше необходимо да се притуля в такова усамотено кътче, където никой няма да ми пречи, докато организирам производството. Сега не се плаша от хората, самият аз съм страшен за тях. Горко на онези, които тръгнат по посоката на вятъра!… Да не забравя да ви съобщя още една новина: вас вече не ви търсят, но вашата експедиция скоро ще потегли, веднага щом пристигне заместникът ви. Мога да ви уверя, че експедицията ще загине цялата, до последния човек! Иде зима. Аз ще вдигна такава фъртуна, че участниците в експедицията ще измрат още преди да са изминали половината път от Верхоянск дотук.

— Правителството ще изпрати втора експедиция идното лято. Няма да ви оставят на мира — казах аз.

— Толкова по-зле за тях — отговори Бейли и отвори една врата.

Влязохме в огромна кръгла и полуосветена пещера. Мистър Бейли завъртя един ключ и пещерата ярко светна. Видях смайващо зрелище.

От тавана се спущаха сталактити, а от земята се устремяваха нагоре сталагмити с най-чудновати форми. На тавана блестяха призмите на планински кристал. Витите колони, като в будистки храм, странните натрупвания по стените и „завесите“ по ъглите придаваха на пещерата фантастичен вид.

Точно срещу мене насред пещерата стоеше огромен мамонт. Хоботът му беше протегнат напред, сякаш колосът се готвеше да затръби за бой. Огромните му крака — по-дебели от тялото ми — бяха широко разкрачени, главата наведена. Целият колосален труп на мамонта блестеше като покрит със стъкло. Около мамонта се бяха разположили по-малки представители на животинския свят: кафяви и бели мечки, вълци, лисици, самури, хермелини… Цяла ледена менажерия!

По вдлъбнатините и издатините на скалите бяха накацали лъскави птици — полярна сова, гъски, патици, врани. А долу покрай стените се бяха разположили… „двуногите“ представители на крайполярните и полярните страни — якути, самоеди, вогули, чукчи, всички в национални костюми, въоръжени със собственоръчно направени стрели, лъкове и капани. Едни бяха застанали в позата на

ловци, други — с впряг кучета или елени, някои държаха в ръка рибарски харпун или весло. Имаше и подредена покъщнина, и занаятчийски оръдия.

Това беше цял музей, необикновено богат и разнообразен. И всичките експонати бяха покрити с прозрачно вещество, което блестеше като стъкло и даваше възможност да се видят добре, и най-малките подробности.

— Поразително! — казах аз.

Мистър Бейли се усмихна самодоволно.

— Вашите учени едва сега се готвят да уредят леден музей, а аз вече го уредих. Знаете, че вечният мраз запазва труповете непокътнати. Този мамонт например, който изкопахме, е лежал в замръзналата почва не едно хилядолетие, а месото му е така прясно, че би могло да се пече и да се яде. Нашите кучета с голям апетит ядяха — как да го кажа на вашия език — мамонтешко.

— Но тука има не само изкопаеми животни, тук има мечки, лисици… И после тези хора?

— Да, аз събирах и живи екземпляри.

— Живи хора?!

— А защо не? Каква е разликата? Рано или късно тези хора щеше да ги разкъса мечка или просто щяха да умрат от естествена смърт и да изчезнат безследно, както загиват животните. А участта на попадналите в моя музей е прекрасна. С помощта на студа те се запазват не по-зле от египетските мумии. Те се обезсмъртиха.

— За кого? Кой ги вижда?

— Вие, аз, не е ли все едно? Нямам намерение да правя от музея си учебно-помощно учреждение и да го завещавам на когото и да било. Това е просто моя прищявка, мое развлечение. Няма само да работим я! Човек трябва и да се развлича с нещо.

— И за това вие сте… убивали хора?

— Не съм аз първият, който е казал, че ловът на хора е най-увлекателният вид лов… Впрочем не мислете, че ще започна да се занимавам с лов специално на „двуноги зверове“. Как не! Тука са само онези, които са имали непредпазливостта да скитат близо до моето градче. За него никой не трябваше да знае. И оня, който „отиваше по посока на вятъра“, не се връщаше вече назад… Но това не е всичко —

продължи той след кратка пауза. — Ще ви покажа още един отдел на моя музей. Елате!

Минахме в съседната пещера. Тя беше значително по-малка. В дъното на пещерата покрай стените бяха наредени човешки статуи, които блестяха като стъкло.

Отидохме по-близо до тях.

— Ето, полюбувайте се — каза мистър Бейли, като сочеше статуите. — Такава е съдбата на онези, които се опитват да бягат оттука. Виждате ли този пиедестал? Той беше предназначен за вас.

Мистър Бейли запали една голяма лампа. Ярка светлина освети статуите. Вгледах се по-отблизо в тях и изтръпнах. Това бяха трупове на хора, покрити с течно стъкло или някакъв друг прозрачен материал.

— Замразявам хората, след това ги обливам с вода, която моментално се превръща в лед. Така те могат да се запазят до второто пришествие… Много поучително зрелище, нали? Аз показвам тези мумии на всички, които са се провинили за първи път, и въздействието е много благотворно: виновните изгубват всякакво желание да нарушават установените от мене закони… А пък работници, естествено, ми трябват, особено квалифицирани…

Преброих единадесет трупа. Пет от тях бяха на якути, три, изглежда, на чужденци, останалите приличаха на сибирски ловци. Тънкият леден слой даваше възможност да се виждат добре. Труповете бяха с дрехите, с които ги беше настигнала смъртта. Лицата на повечето от тях изглеждаха спокойни, само лицето на един якут беше запазило някаква страшна усмивка.

— Как ви се вижда моят „пантеон“[1]? — попита Бейли.

— Отвратително зрелище — отговорих аз. — Човек трябва да е уверен в пълната си безнаказаност, за да пази така уликите на престъплението си.

— А вие още ли не сте изгубили вяра във възмездието? — попита иронично Бейли. — Да, казват, че с тази илюзия се живее по-леко. Но трябва да се връщаме вече.

---

[1] Пантеон — древногръцки храм на всички богове; оттук названието преминало към сгради, посветени на знаменити хора (например Пантеонът в Париж с гробниците на Волтер, Юго, Русо и др.). ↑

XI. ПЛЕННИЦИТЕ НА ПОДЗЕМНОТО ГРАДЧЕ

От нашето пътешествие аз се завърнах напълно обезкуражен и потиснат. При това Бейли не ми беше показал всичко! Не видях машините. Не бях видял смъртоносните защитни оръдия, действието на ила. Но и онова, което видях, беше напълно достатъчно, за да лиши човека от спокойствие. Бейли се оказа по-силен и по-страшен, отколкото си представях. Борбата с него ще бъде сигурно извънредно трудна. А безумните му действия застрашаваха цялото човечество.

Самият той остана за мене загадка. Неговата „търговска“ дейност не можеше да преследва само изгода. И наистина, за какво би могъл да използува това несметно богатство един човек, който се беше поставил вън от обществото, нещо повече, който обричаше цялото човечество, целия живот на Земята на ужасна гибел? Това можеше да извърши само един маниак. Може би Бейли беше събрал у себе си цялото отчаяние на осъдените от историята капиталисти и като Самсон беше решил да загине заедно с враговете си? Не! Дива мисъл! Хората от неговата класа не бързат сами да загиват, ако са здрави.

Влязох в лабораторията. Щом ме видя, Елеонора весело ми кимна и руменото й лице леко пламна. Тя наведе глава над епруветката.

— Мис Енгелбрект — казах доста тържествено аз, — позволете да ви благодаря…

— За хубавия отзив ли? Дребна работа! Вие заслужавате това. Когато не се замисляте много, вие сте прекрасен работник… Само не запушвайте много плътно съдовете с течен въздух и не…

— Това съвсем не е дребна работа! — прекъснах я разпалено аз. — Вие ми спасихте живота!

Нора ме погледна смаяна, дори уплашена.

— Не се ли шегувате?

— Не, разбира се. Заплашваше ме смърт за опит за бягство.

— Смърт! Не мислех, че работата е толкова сериозна, иначе още повече бих… Но кой ви заплашваше със смърт? Нима…

— Разбира се, мистър Бейли. О, той не щади онези, които не се подчиняват на волята му! Случвало ли ви се е да видите неговия страшен „пантеон“?

Нора поклати отрицателно глава и попита какво значи това. Разказах и за пътешествието си в компанията на Бейли из подземното градче и за всичко, което узнах от „търговеца на въздух“.

За моя изненада Нора ме изслуша с огромен интерес. Очевадно много от онова, което й казах, беше за нея ново. Докато говорех, лицето й помръкваше все повече. Учудването и се смени с недоверие, недоверието — с възмущение.

Свърших разказа си, вдигнах една чаша с течен въздух и казах:

— Ето в този съд ние приготвяме смъртоносна напитка за човечеството. Животът ми е пощаден само за да съдействувам за гибелта на другите, за гибелта на нашата прекрасна Земя с всички живи същества по нея. И аз не зная да се радвам ли на спасението си, или… да изпия сам тази чаша?

Телефонът звънна и прекъсна патетичната ми реч. Нора бързо вдигна слушалката:

— Ало… Да… Мистър Клименко, мистър Бейли ви търси.

Отидох до телефона.

— Да, аз съм… Не… Слушам!

— Като че ли сте смутен от нещо? — попита Нора, когато се отдалечих от телефона.

— Там е работата, че мистър Бейли закъсня. Забравил да ме предупреди, че не трябва да ви казвам какво съм видял и чул.

— И какво му отговорихте?

— Отговорих, че още нищо не съм говорил, и обещах да не говоря.

Нора въздъхна облекчено.

След това взе чашата с течен въздух, която преди това държах в ръката си, погледна замислено синята течност и неочаквано хвърли чашата на пода. Стъклото се строши. Течният въздух се разля и под влияние на топлината на пода почна да съска и бързо да се изпарява. След една минута на пода бяха само парчетата от строшената чаша.

„Чудесно! — помислих си аз. — Сега си имам съюзник!“

Нора ме погледна изпитателно в очите.

— Всичко ли ми казахте?

Всичко отговорих аз, но изведнъж, без да искам се смутих: спомних си кроежите на мистър Бейли за моя брак с ора. Не исках да говоря на девойката за това. Но тя забеляза смущението ми.

— Вие криете нещо. Вие не ми казахте всичко!

— Но това са дреболии, които не се отнасят за работата.

— Недейте лъга. Дреболии не биха ви накарали да се смутите.

Бях много затруднен и реших да мина от отбрана в нападение.

— А вие самата казвате ли ми всичко? Помните ли разговора ни, когато с една невнимателна фраза ви оскърбих… Извинете, че ви припомням това. Тогава ми казахте: „Вие нищо не знаете“. Защо и вие тогава не ми обяснихте всичко, което аз не знаех?

Този път се смути Нора.

— Има неща, за които е трудно да се говори…

— С тези думи вие оправдавате и моето мълчание.

— Не, не го оправдавам. Вие не ме оставихте да довърша мисълта си. Има неща, за които е трудно да се говори. Но се случват и такива обстоятелства, когато не бива повече да се мълчи. Налага се да се говори за всичко, колкото и трудно да е това.

— И вие ще ми кажете ли?

— Да, ако и вие не скриете нищо от мен.

Хванах се в собствения си капан. Споразумението свърши, оставаше ми само да издам тайната си. Все пак аз се постарах да загладя цинизма на Бейли.

— Бейли каза… че в гърдите ми имало чукан вместо сърце, щом съм се решил да бягам, да пожертвувам компанията на такава девойка като вас заради свободата.

Отначало Нора се усмихна, това звучеше като комплимент. Но тя беше умна девойка и бързо съобрази какво се криеше зад този комплимент. Тя смръщи вежди.

— Трябва да благодаря на мистър Бейли за високата му оценка — каза тя. — За съжаление мистър Бейли гледа на всичко с очите на търговец. Беше време, когато той сам претендираше за „моята компания“… и дори и тогава ми се струваше, че го ръководи не сърцето му, а сметката… Той виждаше, че скучая, че ме влече към хората. Баща ми е затънал в работа. Той много ме обича, но… струва

ми се, че още повече обича науката — с лека горчивина и ревниво чувство каза Нора. — Моята тъга пречеше на общата работа. И мистър Бейли… Нали разбирате?… Той ми направи предложение.

— И вие? — попитах със затаен дъх аз.

— Категорично му отказах, разбира се — отговори Нора.

Не можах да сдържа облекчителната си въздишка.

— Тогава не знаех нищо за работите му и те малко ме интересуваха. Просто той самият не ми харесваше. Той дълго не губеше надежда да ме прелъсти с милионите си и най-после ме остави на мира, когато решително му заявих, че ще си замина, ако продължава да ми досажда с предложенията си. Това го стресна и той даде дума да ме „забрави“… И ето че сега мистър Бейли, изглежда, е създал нов вариант на предишния си план и иска да убие с един куршум два заека. Накратко казано, той би искал ние с вас да се оженим. Така ли е?

Изчервих се. Нора се засмя. Смехът й ме зарадва. Значи, този път плановете на мистър Бейли не й бяха така неприятни! Но тя веднага ме охлади — или това беше само женска хитрост? Погледна ме закачливо и съвсем делово каза:

— Аз, разбира се, не смятам да се омъжвам за вас, мистър Клименко.

— А за кого? — попитах умърлушен. — Извинете, неволно се изтървах… Такива въпроси не се задават… Но ние днес нищо не работим! — реших да променя разговора аз.

— Да, прав сте! — Отговори тя и като вдигна втора чаша с течен, въздух, плисна течността върху масата.

Това стана толкова бързо, че не успях да си дръпна ръката от масата. Част от течния въздух плисна върху пръстите ми и почна със съскане да се изпарява. Усетих опарване.

— Боже! Какво направих! — извика девойката. — Простете ми.

Тя се втурна към аптечката, извади някакъв мехлем против изгаряне, памук и бинт й почна, да ме превързва.

По лицето й се четеше такова искрено огорчение, тя така грижовно се занимаваше с мене, че бях напълно възнаграден.

Вратата на кабинета се отвори и на прага се показа баща й.

— Какво става, Нора, готово ли е? — попита Енгелбрект.

— Не успяхме да свършим — отговори Нора. — Мистър Клименко си изгори ръката.

— Много ли е изгорена? — попита ученият.

— Дребна работа — побързах да кажа аз.

— Трябва да внимавате — каза наставнически той — Значи, аз чакам!

Вратата се затвори.

Ръката беше превързана и ние отново седнахме край масата. Нора въздъхна.

— Реших да не работя повече днес — каза тя. — Но баща ми чака. Това му трябва…

— А баща ви знае ли всичко за мистър Бейли? — попитах аз.

— Сега и аз бих искала да зная това. Искам да поговоря с баща си и да го попитам за всичко… Когато се готвехме за тази нещастна експедиция, баща ми каза, че отиваме да изследваме Великия северен път. Слязохме от парахода близо до устието на река Яна. Тогава ни казаха, че летците, които пътуваха с нашия ледоразбивач, съобщили, че по-нататък пътят към изток е затрупан с ледове. Предстоеше ни зимуване на открито. Смъкнаха от парахода всичкия товар. Той беше много, много повече, отколкото е необходимо за един зимен лагер. Видях купища големи сандъци. Но какво имаше в тях — не зная. Разположихме се за зимуване. Част от екипажа се намираше още на ледоразбивача. Там останаха и двама професори, които участвуваха в експедицията ни. Единият беше радиоинженер, а другият — астроном…

— А защо е бил нужен астроном в една полярна експедиция?

— Не зная. Тези двама професори още по време на плаването не се разбраха нещо с мистър Бейли. Те се държаха настрана и понякога тихо се съвещаваха в някое притулено кътче. Една сутрин, когато излязох от палатката си, за да участвувам в разтоварването, видях, че парахода вече го няма. Казаха ми, че през нощта вятърът го отнесъл в океана заедно с двамата професори. После намериха трупа на астронома, изхвърлен от вълните на брега, а радиоинженерът така си загина заедно с парахода. Бях много учудена. През нощта нямаше никаква буря. Попитах мистър Бейли, но той със смях — той можеше да се смее! — ми отговори, че съм спала много дълбоко и затова не съм чула бурята? „Но морето е съвсем спокойно“ — възразих аз, като му посочих водната шир. „По това време на годината няма големи вълни — отговори мистър Бейли. — Плаващите ледове намаляват

вълнението. А вятърът беше силен, откъснал ледоразбивача от котвата и го отнесъл в океана.“

Елеонора млъкна, за да запише нещо в тетрадката си, като следеше поставената на везните колба. След това отново заговори:

— И още нещо странно: от парахода бяха стоварени на брега два самолета с голяма товароподемност. Те не бяха нужни за зимния лагер. По-късно узнах, че ги бяха стоварили, за да прехвърлят целия ни багаж навътре в страната. Самолетите пренасяха някъде сандък подир сандък. Баща ми тогава ми обясни, че мистър Бейли променил плана. Понеже параходът потънал, той решил да се заеме с геоложки изследвания на континента. Въпреки зимата пренасянето продължаваше. Една част от товара беше изпратена с автомобили, поставени на ски. Цялата тази работа трая няколко месеца и ни струва няколко човешки живота. Заменяхме загиналите матроси с якути, които понякога се натъкваха случайно на нашия лагер. Но, общо взето, мястото беше много безлюдно и ние работехме спокойно и далеч от любопитни погледи. Най-после двамата с баща ми долетяхме на мястото на новия лагер. Това беше съвсем пустинен планински край. Сондите ровеха замръзналата земя като къртици. Не разбирам много от машини. Но дори аз бях поразена от тяхната мощност. Да можехте да видите как работеха тези изумителни машини!… От време на време доставяха със самолети нови машини и материали. Изглежда, че мистър Бейли имаше връзка с външния свят. Подземното градче се строеше с приказна бързина.

Всичко това не приличаше на геоложки проучвания? Но мистър Бейли ми обясни, че попаднал на уранова руда и ще добива радий. Освен това той реши да започне добиването на азот от въздуха и получаването на течен въздух. В края на краищата не ме интересуваше с какво се занимава мистър Бейли. Бях започнала отрано да помагам на баща си в научната му работа и вече неведнъж се бях местила с него от град на град. Тези премествания от едно място на друго не ме плашеха. Но никога не ми се бе случвало да живея в такава дупка. Баща ми имаше прекрасни предложения от солидни фирми, и аз веднъж го попитах какво го е накарало да приеме предложението на мистър Бейли. Баща ми отговори, че за една година работа мистър Бейли му предложил сто хиляди фунта стерлинги. Цяло състояние! „Искам да ти осигуря бъдещето“ — каза баща ми. Годината мина, но баща ми

продължаваше да работи при мистър Бейли. Веднъж го попитах не е ли време да се завърнем в родината си. Баща ми отговори леко смутен, че в момента е много зает (тогава той правеше опити за превръщането на кислорода във водород под действието на електрически ток) и не иска да прекъсва работата си. „Тук има прекрасни лаборатории и такава тишина, каквато в цял свят не може да се намери. Хубаво се работи“ — сякаш се оправдаваше той. Бях малко разочарована. Тогава баща ми каза, че, ако искам, мога да замина сама и да живея известно време при леля си… Майка ми е умряла, когато съм била съвсем малка… Не исках да го оставям сам и останах в подземното градче.

— Но все пак какво накара баща ви да остане? Голямата заплата ли?

— Не мислете, че баща ми е користолюбив човек — побърза да отговори Нора. — Никой няма да се откаже от много пари, ако те сами му идват в ръцете. Но само заради пари той не би останал.

— Но защо се е смутил, когато сте му задали въпроса скоро ли ще заминете оттука?

— Не зная. Може би защото предпочете науката пред моите интереси. Така поне мислех тогава. Но сега, след онова, което чух от вас, ми идва мисълта, че баща ми… не е останал съвсем доброволно при мистър Бейли. Или пък… Но не искам да мисля за това… Трябва да изясня всичко. Ще поговоря с баща си.

— И ако се окаже, че мистър Бейли държи баща ви в плен?

Лицето на Нора стана сурово и решително.

— Тогава… Тогава ще се боря и вие ще ми помогнете!

Протегнах и здравата си ръка. Нора я стисна.

— Нора, какво става с работата ти? — чухме ние пак гласа на Енгелбрект.

— След пет минути е готова — отговори Нора и се зае със стъклениците.

— И знаете ли какво ще ви кажа — почнах аз, когато вратата към кабината на баща й се затвори; — Престанете да чупите съдове и да разливате течен въздух. Това са детинщини. Известно време ще работим; както сме работили досега. Не бива да будим у никого и най-малко подозрение.

Нора мълчаливо кимна и се вдълбочи в работата си.

Този ден нощувах в стаята си сам. Никола не дойде. Изглежда, че Бейли беше решил да ни раздели. За мене това беше голям удар. Бях вече свикнал с якута и дори се бях привързал към него. Освен това той ми беше необходим за изпълнение на плановете ми. Рано или късно борбата между мене й Бейли трябваше да добие открита форма. Нито за миг не ме напускаше мисълта за бягство или най-малко за предупреждаване на правителството ни за грозящата опасност.

На третия ден вечерта Никола се прибра. Беше както винаги весел и безгрижен като дете. Суровата природа го беше закалила и той беше свикнал да понася леко несгодите на живота.

— Никола! — посрещнах го радостно аз.

— Здравей, другар! — отговори той. И като седна с кръстосани крака на пода, почна да клати глава и да пее: — Никола бил само на хляб и вода, ама това не е беда. Никола малко ял, много пял.

— О, Никола, ти умееш да говориш даже в рими! — учудих се аз.

— Не зная — отговори той. — Мои деца в уцилисте уцат, песни знаят. Аз ги слусал.

— Казвай, какво стана с Иван?

— Зив Иван. С мене затворен бил. На работа отисъл. Бейли, изглежда, беше решил, че „помагачите“ ми не заслужават по-голямо наказание. Но по-вероятно беше, че той ги пази като работна сила.

— Спукана ни е работата, Никола! — казах аз. — Ти вече няма ли да бягаш с мене?

— Вятър силно прецил. Нисто. Ти бягас, и аз с тебе.

XII. НОВО ПОЗНАНСТВО

Бейли навярно предполагаше, че урокът, който ми даде, и зрелището на ужасния му „пантеон“ са избили напълно от главата ми мисълта за бягство и са ме примирили с положението. Във всеки случай след нашето пътешествие из градчето на мене ми беше предоставена по-голяма свобода. Имах вече достъп до онези части на градчето, до които входът по-рано ми беше забранен. Само в машинното отделение и в арсенала, където се пазеха оръдията, все още не ми се удаваше да проникна. Затова пък можах да завържа едно ново и полезно познанство — с радиста.

Той беше доста възрастен шотландец, който говореше сносно немски език. Някога работил в Германия в завод за радиоапаратура. Въпреки общата представа за англичаните, мистър Люк беше много приказлив и това беше за мен добре дошло. Той се оказа освен това запален шахматист и тъй като аз бях първокласен играч, постави си за цел в живота да ме победи, макар че играеше значително по-лошо.

Шахът много ни сближи. Вечер, след като предадеше дежурството си, Люк винаги идваше при мене със своите излети от чугун шахматни фигурки, представляващи статуйки на английския крал, на кралицата, на офицери, които приличаха на Дон Кихот, и войници, напомнящи средновековни ландскнехти.

Люк бързо се разгорещяваше и при местене фигурките му така тракаха по дървената плоскост, сякаш истински ландскнехти минаваха по мост. И непрекъснато говореше:

— Пехота, напред!… Вие така ли местите? А пък ние ей така!

Замислях се нарочно над неговия ход и в това време му задавах някакъв въпрос. По, този начин редовно измъквах от него всичко, което ми беше необходимо и интересно да зная. Така например узнах, че мистър Люк е стар ерген, съвсем самотен, че родината му не го привлича и той живее при Бейли явно по собствено желание, съблазнен от хубавата заплата и неограничената възможност да се налива с джин, който много обичаше.

— Където има много джин, там ми е родината — казваше Люк. — Но аз зная как да пия. На работа съм винаги трезвен като водица.

Съобразих се с това ново обстоятелство и преди Люк да пристигне, в стаята ми се появяваше бутилка джин, която бюфетчията с удоволствие ми даваше. По търговски съображения Бейли смяташе за необходимо да задоволява според възможностите желанията на своите работници — дошли свободно или по принуда, — за да заглушава у тях тъгата по свобода и да не предизвиква недоволство.

За да постигна целите си, аз реших да пожертвувам дори престижа си на играч първа категория. От време на време правех така, че да изгубя последната игра с Люк. И когато джинът и упоението от победата развържеха напълно езика му, пристъпвах към главните си въпроси.

Признавам, че това не беше съвсем честна игра по отношение на Люк. Но нима Бейли постъпваше честно с мене? Реших, че в борбата с него всички средства са позволени. Това беше военно разузнаване, съобразено с условията и обстоятелствата. Моите задачи бяха по-важни от етикета на приятелските отношения.

— Е, какво казва днес радиото, мистър Люк? — питах аз с лека прозявка.

И мистър Люк почваше да ми разказва новините. Така узнах, че вместо мене начело на експедицията бил назначен моят приятел, младият учен Ширяев. Макар че вече беше настъпила зима, експедицията тръгнала на път. Но започналите виелици и силен вятър, достигащ десет бала, я принудили да се върне във Верхоянск. Експедицията докладвала за положението и от центъра се получила заповед работата й да се отложи до пролетта и временно да започнат метеорологически наблюдения на място.

Тази новина и ме зарадва, и ме натъжи. Ширяев се оказа по-предвидлив от мене, той не поиска да жертвува живота на спътниците си, нито своя, затова избегна участта, която Бейли му беше подготвил. Радвах се за приятеля си. Но вече не можех да очаквам помощ отвън чак до пролетта. Впрочем така е по-добре — успокоявах се аз. — Иначе Бейли ще погуби всички, които се приближат непредпазливо до подземните му владения. В борбата срещу него трябва да бъдат хвърлени мощни сили на държавата…

Но за да има успех, правителството трябва да бъде предупредено да се отнесе съвсем сериозно към тая задача. Може би през зимата по един или друг начин ще успея да установя връзка с външния свят.

Въоръжих се с търпение, като същевременно продължавах „шпионската“ си работа.

С Люк се сближавахме все повече и повече. Веднъж в момент на откровеност той ми поразкри тайната на „Арктика“. Люк бил един от малцината, посветени в тази тайна, макар че Бейли и на него не беше казал цялата истина за своите цели. По думите на Люк „Арктика“, се насочил с пълна пара в открития океан, на север, за да инсценира корабокрушение. Бейли нямал никакво намерение да отива по-далеч на изток. Той просто искал „да посъбере във вашия СССР някои и други полезни изкопаеми, без да вдига шум и да се разправя с разни концескоми“.

— О, той е много хитър, този мистър Бейли! — почти възхитен каза Люк. — Комерсант! Но какво искате? Вашите богатства си лежат неизползувани като куче на ливада, а той пари ще направи от тях. Хубавичко ви изигра мистър Бейли! — И Люк почна да се смее с глас. — Машинистът засили парата, щурманът закрепи неподвижно колелото на кормилото и — готово! Когато „Арктика“ потегли с пълна пара, онези, които бяха останали на него, скочиха в една моторница и се върнаха на брега, а параходът сам продължи пътя си. Хитро измислено, а?

— И никой ли не остана на парахода? — попитах го аз.

— Никой — отговори Люк.

Страхувах се да не събудя подозрение у мистър Люк и затова не го попитах за съдбата на двамата изчезнали професори. След известно колебание все пак реших да задам един предпазлив въпрос:

— И всичко ли мина благополучно — без аварии и без загуби?

— Няколко души загинаха при превозването от брега до тук, пък и на брега изгубихме двама професори. Казаха, че тръгнали на лов и не се завърнали.

— А вие търсихте ли ги?

— Струва ми се, че ги търсиха. Тогава не ни беше до тях. Всички бяхме затънали до гуша в работа. Идеше зима.

Люк или не искаше да ми каже всичко, или пък и сам той не знаеше много. Във всеки случай на него не можеше да се разчита. Към

съветската власт той явно се отнасяше враждебно. Това беше типичен чиновник. Идеалите му се свеждаха до хубавата заплата, пиенето на джин и трупането на пари, та, като се върне в родината си, да си купи къщичка и да живее, без да работи, от рента.

Веднъж му казах, че радиото много ме интересува, но за съжаление не съм имал възможност да се запозная по-отблизо с това забележително изобретение.

— Много проста работа — отговори Люк. — Елате на станцията при мене, по-добре по време на нощното ми дежурство, и ще ви го покажа.

Възползувах се от това предложение и зачестих посещенията си при мистър Люк.

С какво вълнение чух след няколкомесечно прекъсване познатия глас на говорителя на „Коминтерна“! Радиовестника!… Последните новини…

„- … Сега да чуем, другари, каква зима предвиждат нашите метеоролози. Можем да зарадваме летовниците-“зимовници": няма да мръзнат в леките си вилички. Тази година учените обещават много топла зима, много по-топла дори от миналогодишната…"

„Как няма да е топла! — помислих аз. — Вентилаторите на мистър Бейли създават свой въздушен Гълфстрийм. Топлите въздушни течения отиват от екватора в северното полукълбо и повишават температурата.“

„- … Но затова пък в Южна Африка, Южна Америка и Австралия се наблюдава значително понижение на температурите…“ — продължаваше говорителят.

„На Южния полюс ледените пустини изпращат своя полъх!“ — отговорих му мислено аз. Да можех оттука, през хиляди километри да му извикам, че няма защо да се радва на топлата зима, че над човечеството е надвиснало огромно нещастие!

„-… Сега да послушаме музика. Оркестърът при студиото ще изпълни «Менует» от Бокерини.“

Чуха се звуците на лекия изящен менует. Но от тази музика ми стана още по-тежко. Там животът си тече. Хората работят, развличат се, живеят както винаги и не знаят каква беда е надвиснала над главите им.

Махнах радиослушалките от ушите си. Люк съсредоточено приемаше, превеждайки точките и тиретата на Морз в букви. Той бързо записваше някаква телеграма. Всяка сутрин тези телеграми се поднасяха на мистър Бейли.

Най-после Люк се откъсна от работата си и ме попита, без да сваля слушалките:

— Интересно ли е?

— Да. Но аз и в къщи съм работил с радиоприемник. Интересно ми е да зная как става това и как се извършва не само приемането, но и предаването. Тук имате ли предавателна станция?

Може би бях прекалено подозрителен и предпазлив, но за миг ми се стори, че по лицето на Люк се мярна някакво напрегнато внимание.

— Искате да предадете поздрав на близки и познати ли? — усмихна ми се той. — Да, имаме предавателна станция, не я използуваме. Не искаме да разкриваме местопребиваването си.

В момента аз му повярвах. Но скоро стана ясно, че той не ми беше казал истината. Веднъж отидох в радиостанцията малко по-късно от друг път и го заварих да предава.

— Да не сте решили да откриете местопребиваването си? — попитах аз с простодушна усмивка. — Е, какво, хванах ли ви на местопрестъплението?

Мистър Люк се навъси, след това направи усилие да се засмее:

— Да не би да ме шпионирате — пошегува се той. Но от тази шега ми се сви сърцето.

— Ама че глупости! — отговорих аз. — Защо ще ви шпионирам? — И вече с добре преторена обида в гласа казах: — Ако съм попречил, мога и да си отида.

— Останете — отговори Люк. — Тогава аз не ви измамих: голямата ни предавателна станция мълчи. Но тази тук… Такава станция няма в целия свят освен на едно място, където приемат моето предаване. Тя работи на такива къси вълни, че обикновените станции не могат да я хващат. По този начин тайната на предаването се запазва… Търговски тайни! — поясни той. — Само че вижте какво, мистър Клименко, доверих ви твърде много неща, защото сте ми приятел. Но за вас е по-добре да не говорите, че сте ме видели да предавам. И не идвайте през това време при мене… Това е служебна тайна.

Успокоих Люк и се прибрах в стаята си. Последното откритие ме убеди, че Бейли има съюзници във външния свят. Това го правеше още по-опасен. А Люк явно започва да се отнася с недоверие към мене. Ако не се опасяваше, че ще изгуби партньора си на шах, сигурно би ми забранил всякакъв достъп до радиостанцията. И сега аз трябва да бъда двойно по-предпазлив.

XIII. ЗАТИШИЕ ПРЕД БУРЯ

— В лабораторията ние дишаме най-чист, наситен с кислород въздух. И все пак нещо ми липсва — призна си Нора. — Някакви „въздушни витамини“. Липсва ни може би дъх на пръст, дъх на иглолистни дървета, липсва ни съзерцание на небето, макар и на това северно небе… Истинска наслада от дишането изпитвам само тука, горе.

Бяхме застанали на балкона на малка площадка в една пукнатина на кратера откъм външната му страна.

На външния склон на планината имаше няколко такива балкона. Чрез наклонени тунели те се свързваха с трите горни етажа. Всеки тунел беше снабден с асансьор. Тези площадки с балкони можеха да служат и за наблюдателници. Но ураганният вятър, който всмукваше в кратера всички приближаващи се към планината, правеше напълно излишно постоянното наблюдаване. И привилегированите обитатели на горните етажи използуваха балконите, само за да подишат „истински“ въздух и да погледат небето.

Нора си беше харесала един балкон и с милостивото разрешение на Бейли го беше получила за лично ползуване. Тя държеше в себе си ключа от входа за тунела, който водеше на балкона (втори ключ от тази врата имаше само Бейли). Вратата се намираше близо до нейната стая и Нора можеше да се изкачва на балкона по всяко време. Тя прекарваше дълго тук и обичаше „да разговаря със звездите“. Това място беше съвсем уединено, тъй като издатини на скалите закриваха балкона и от съседните площадки не можеше да се види какво става на него.

Площадката свършваше изведнъж. Височините наоколо бяха затрупани със сняг. По тъмното небе блестяха звезди. Вятърът беше спрял.

— „Въздушни витамини“… Добре го казахте… — отговорих аз. — Не мога да усетя дъха на пръстта, всичко вече е затрупано със сняг. Но мирише на ели. И на още нещо, сякаш на лек далечен дим.

— А където има дим, там има селище, хора…

— Които също така се наслаждават на „въздушните витамини“. И мистър Бейли иска да ги лиши от всичко това.

— Гледайте!

Погледнах на север. От хоризонта се издигаше неясен светлинен стълб. Все по-високо, по-високо, до зенита. От млечен стълбът стана бледосин, после светлозелен. Върхът му започна да порозовява и изведнъж от него, като клони от стъблото на дърво, се протегнаха на всички страни широки филизи. А от хоризонта се издигаше завеса, която преливаше в необикновено нежни и прозрачни оттенъци от всички цветове на дъгата. Полярната нощ беше омайна. На небето се развихряше безмълвната симфония на цветовете. И цветовете се преливаха като звуците на оркестър — ту пламваха внезапно в мощен акорд, ту нежно замираха в пианисимото на едва уловими оттенъци.

— Колко е прекрасен светът! — с лека тъга в гласа каза Нора.

Улових ръката й в кожена ръкавица. Нора сякаш не забеляза това и продължи да стои неподвижно, загледана в ширналата се пред нас панорама от планински вериги и долини. Белият сняг отразяваше небесните светлини и непрекъснато менеше цвета си — ту се синееше, ту се розовееше. Това беше красота, която покорява за цял живот. Безлюдност… Пустиня… Вик и отклик на прекрасни, но глухонеми светлини… Сякаш бяхме попаднали в някакъв съвсем друг, фантастичен свят. А там, зад планинските вериги, на югозапад и югоизток гъмжеше човешкият мравуняк.

— Мис Енгелбрект, говорихте ли с баща си? — прекъснах аз мълчанието.

Нора като че ли слезе на земята от надзвездните висини.

— Да, говорих — отвърна тя и наведе глава.

— И как свърши разговорът ви?

Нора уморено вдигна глава.

— Как свърши разговорът ни ли? — повтори тя, сякаш не беше чула добре. — Баща ми ме целуна по челото, както правеше това, когато още като момиченце отивах вечер да си лягам, и ми каза: „Спи спокойно, дъщеричке“. И аз се прибрах в стаята си. Баща ми! Милият ми баща, с когото никога не съм се разделяла нито за ден, сега сякаш ме напусна, стана далечен, странен и дори… страшен… Аз вече не мога да се отнасям към него с предишното доверие.

Отново млъкнахме. А небесният химн на северното сияние се разрастваше, ширеше се като могъщ светлинен орган, студен, беззвучен, прекрасен и чужд на всичко, което ни вълнува…

Занизаха се скучни, еднообразни дни. Ние с Нора продължавахме изследванията си в лабораторията, но девойката работеше вече без предишния ентусиазъм. По-рано похвалата на баща й й доставяше голяма радост. Сега тя вършеше цялата работа механически, като подчинен слуга, който работи за парче хляб. Тя страдаше дълбоко. Прекрасната руменина на страните й побледня, очите й хлътнаха, забележимо отслабна. Стана разсеяна. Стъклениците и епруветките падаха от ръцете й, често правеше грешки. Виждах професор Енгелбрект само от време на време, но и у него се забелязваше промяна. Той някак се смъкна, остаря, лицето му потъмня.

Вечер след работа аз и Нора излизахме понякога на нашата площадка да се полюбуваме на северното сияние, да подишаме „въздушни витамини“, а главно — да си поговорим. Нора беше самотна в скръбта си и аз бях единственият човек, при когото тя можеше да намери морална подкрепа.

От няколко дни вече вятърът не бушуваше над кратера. Беше необикновено тихо.

— Изглежда, че мистър Бейли е решил да остави въздуха да си почине — пошегувах се аз веднъж.

— Да, но това няма защо да ви радва — отговори Нора. — Преминаваме към нов начин за сгъстяване на въздуха. През зимата въздухът носеше цели облаци снежен прах. Това затрудняваше работата. За почистването на вентилатора от снега беше необходимо прекалено много място и труд. Виждате ли тази височина? Тя е изкуствена. И не успява да се стопи през лятото. След още една година тук ще се издигне цял Монблан. Баща ми призова на помощ всички сили на химията и електричеството и намери нови начини за поглъщане и разлагане на въздуха. Уви, сега процесите на преработване на въздуха ще се извършват още по-бързо. И скоро земята ще почне да се задъхва като в припадък от астма.

— Да бягаме оттука, Нора! — казах неочаквано аз.

Девойката ме погледна.

— Да се хванем за ръце и да скочим от тази площадка, нали? — пошегува се тя.

Това вече приличаше на кокетство. Нора не ми даде възможност да отговоря и продължи със същия тон, загледана надолу:

— Може би няма да се пребием. Ще се търкулнем долу и ще паднем в мекия сняг. После ще тръгнем нататък…

Гледах внимателно пътя, който Нора посочваше. Но по този път наистина би могло да се бяга! Тук няма тръба. Клисурата лъкатуши и може да ни защити от ветровете, ако „богът на ветровете“ Бейли ги развихри.

— Не се шегувайте, Нора, това е чудесен път за бягство — изрекох аз гласно мисълта си. — Малко е височко… Ако не се решавате, ще избягам сам.

Нещо подобно на уплаха се мярна в очите на Нора.

— И ще ме оставите сама? Не, няма да ви пусна…

— По заповед на негово величество мистър Бейли?

— Аз няма да ви пусна — продължи Нора. — Могат да ви заловят както първия път и тогава вече никакво застъпничество няма да ви помогне. Пък и вие не сте подготвен за такова пътешествие. Жертвата ви ще бъде напразна. На такова пътешествие може да се реши само човек, роден в тази мъртва пустиня — някой якут като вашия Никола… Наистина защо не го подготвите? Той чудесно ще се справи с тая задача. И скоро върху главите ни ще полетят снаряди. И ние „ще умрем като герои“ — каза тя с горчива ирония.

— Нашите войски ще бъдат предупредени и на нас може би ще ни се удаде да избегнем тази почетна смърт. Когато бъде обсаден, мистър Бейли навярно ще се предаде, щом се убеди, че борбата е безнадеждна — постарах се аз да смекча мрачните перспективи. — Предложението ви не е лошо. Аз съм готов да рискувам, но вие сте права — Никола по-добре ще се справи с тая задача.

— А Никола ще се съгласи ли?

— Никола! Вие не го познавате! Той е злато човек. Толкова пъти е гледал смъртта в очите, че нашият план никак няма да го уплаши и учуди.

Олекна ми на сърцето. Развесели се и Нора. Обръчът на безизходността като че ли се разкъса. Сега вече имахме определен план. Ние го обмисляхме от всички страни и това отвлече Нора от мрачните мисли.

Като се видях с Никола в стаята ни, аз го повиках да дойде по-наблизо и тихо му пошепнах:

— Никола, намерих откъде може да се избяга. Ще можеш ли да се промъкнеш до Верхоянск? Ще ти дам топли дрехи, револвер, торба сухари и сушено месо.

— А ти? — попита пак така тихо Никола.

— Не бива да бягаме двама. Могат да ни хванат. Но ако ти не стигнеш до Верхоянск, тогава ще тръгна аз. Впрочем ако не искаш да тръгнеш сам…

— Засто не искас? Искас! Тука скуцно. А зает Верхоянск?

— Ще занесеш там едно писмо. Тръгваш ли?

— Ами да — отговори Никола.

— Само че хубавичко си помисли, Никола! Не те принуждавам… Защото, ако те хванат, този път няма да се отървеш така лесно. Могат да те убият.

— Мецка бие и цовек бие — формулира Никола своя фатализъм. — Кога тръгва? Сега?

— Не, ще почакаме малко. Трябва всичко да обмислим и приготвим. Пък и слънцето скоро ще почне да се показва. Зимата си отива.

— Не трябва слънце. Аз всицко визда. Силно иска сега.

С голяма мъка успях да го склоня да не тръгва на път веднага. Започнахме да готвим Никола за бягството. Реших да му дам топлата си двойна шуба и ботушите си. Никола би могъл да ми ги „открадне“. Револвер успях да набавя от Нора. Оставаше ни да се запасим с храна. Това беше най-трудното. Наложи се по време на обед незабелязано да слагам в джоба си парченца хляб и сухари.

Икономисваше и Никола, но аз не му позволих да намалява дажбите си — той трябваше да събира сили.

Нора също отделяше запаси. На нея отведнъж й се отвори „вълчи апетит“. Скоро торбата, която пазехме под моята възглавница, се напълни доста добре. Още няколко дена и Никола можеше да потегли на път.

Но трябваше да се погрижим подозрението да не падне върху мене. Ако Никола не се добера до Верхоянск и загине, тогава ще тръгна аз. Трябваше да се пазя за този случай.

XIV. „НОМЕРАТА“ НА МИСТЪР КЛИМЕНКО

По мой съвет няколко дена преди бягството Никола почна да говори пред другарите си, че животът в подземното градче му е дошъл до гуша и е решил да бяга.

— Другарят Клименко нисто не знае. Ако знаесе, стесе да ми даде да разбера — казваше Никола.

Всички го разубеждаваха, плашеха го със страшно наказание, но Никола си знаеше своето: звяр бие — цорек бие, все едно. Той не може повече да търпи.

Имаше известна опасност, че някой от посветените в тайната на Никола ще донесе на Бейли за предстоящото бягство. Но трябваше да се решим на този риск. За всеки случай Никола насочваше хората по лъжлива следа. Той им казваше, че иска да повтори първия си опит — да бяга през отвеждащата тръба. Дори да донесяха на Бейли за плановете на Никола, той щеше да бъде съвсем спокоен, защото знае, че този опит предварително е обречен на неуспех. По такъв начин всичко като че ли беше вече готово.

Най-после настъпи денят, по-право нощта на бягството. Разбрахме се с Никола, че той, вече готов за път, ще дойде на площадката; когато всички заспят.

В уговорения час аз и Нора стояхме на площадката. Нощта беше доста тъмна. Само бледите ивици на северното сияние като далечен лъч на слаб прожектор браздяха понякога небето.

Времето минаваше, а Никола не идваше. Почнах вече да се безпокоя, когато вратата към площадката се отвори и той влезе.

— Защо закъсня толкова? — попитах го аз.

Той широко се усмихна.

— Аз хитър — отговори той. — Работил в тръбата и цакал всицки да излезе. После тръгнал е гръб напред, да видят моя такава следа.

Ненапразно Никола беше прекрасен следотърсач. Той знаеше как зверовете оплитат следите си, за да объркат ловеца, и беше решил да се възползува от тази тяхна мъдрост, като добави към нея и човешката си хитрост. Той тръгнал да излиза заднишком и оставил пресни следи по остатъците от сняг и смет в тръбата, така че при разследването би могло да се помисли, че е минал по тръбата към изхода.

— Е, хайде, желая ти успех! — казах развълнуван аз и му дадох писмото.

— Не е лосо — отговори Никола. И като се надвеси надолу, каза: — Обаче високо. Нисто. Долу меко. Проставай, другар! — Той ми стисна ръката и кимна на Нора: — Проставай, момице.

После смело прекрачи железния парапет на увисналото над бездната балконче, спусна се на ръце до края, вися един миг във въздуха и отпусна пръсти.

Наведох се надолу, като се вглеждах жадно в полумрака. Тялото на Никола летеше надолу и ставаше все по-малко. Той трябваше да лети не по-малко от четиридесет метра, преди да стигне снежния склон.

Ето, краката му докоснаха снега и цялото му тяло потъна в снежната маса, сякаш беше направил скок във вода. Напрягах зрението си, но нищо не видях. Никола изчезна в снежната преспа. Може би се преби, изгуби съзнание?… Вълнистите зеленикаво-розови платнища на северното сияние почнаха леко да се полюляват по небето и осветиха снега с неустойчива трепкаща светлина. Съзрях дупката, която тялото на Никола остави в снега, но той все още не се виждаше.

— Гледайте, гледайте, долу нещо мъдра… — каза развълнувана Нора.

— Къде? Нищо не виждам. Привижда ви се.

От лумванията на северното сияние сенките непрекъснато се движеха — ту се сгъстяваха, ту избледняваха.

— Не, не там! По-надолу, много по-надолу!

Погледнах по-надолу от мястото на падането и видях на цели двадесет метра разстояние от него нещо много малко да мърда в снега.

— Ръката му! — възкликна Нора, която виждаше по-добре от мене.

Напрегнах зрението си и най-после се убедих, че изпод снега наистина се вижда ръката на Никола. От силата на падането той беше

пробил пухкавия, още неслегнат горен пласт на снега, пронизал го беше като куршум на няколко десетки метра надолу и сега пробиваше дупка да се измъкне навън. Показа се и другата му ръка, рунтавият му калпак. Ето, той се измъкна наполовина. Наведе се, измъкна се най-после целият, обърна се с лице към нас и ни помаха с пъхнатите си в ръкавици ръце.

Едва сдържах приветствения вик, който беше готов да се изтръгне от гърдите ми.

Никола ни помаха още веднъж с ръка, легна на едната си страна и се затъркаля надолу по полегатия склон. Така се дотъркаля чак до дъното на теснината и се превърна в едва забележима точка. След това, като се препъваше и затъваше в снега, запълзя към изхода на клисурата. Той нямаше ски — не можахме да му дадем, но това не го смущаваше. „Сте си направя“ — казваше ми той.

Да, Никола ще се оправи! Той се беше приспособил към суровия живот на „окаяния край“ също като зверовете, за които ходеше на лов. Само да не попадне в ръцете на Бейли, а с природата и четирикраките врагове той ще се справи.

Светлината угасна. Изгубихме Никола от погледите си, но дълго още продължавахме да се взираме в тъмната бездна.

— Време е да вървим. Не бива да оставаме дълго тука — каза Нора.

— Да, да вървим — отговорих аз и откъснах най-после очи от бездната. — Утре ще бъде ден на разплата. Мистър Бейли навярно ще ме повика на разпит… Нора, искам да ви помоля нещо. Нямате ли втори револвер?

— Защо ви е?

— Ако Бейли реши, че съм виновен за бягството на Никола, аз… ще му тегля куршума.

Нора се замисли:

— Не зная… Нямам друг револвер. Може би баща ми има. Ако успея да намеря, утре ще ви го донеса. Елате по-рано в лабораторията.

С благодарност й стиснах ръката. Да, Нора беше човек с характер. Тя не се побоя да стане съучастничка в бягството, не се страхуваше да помогне и в замисляното от мене убийство.

Спах лошо. Към два часа през нощта, когато току-що бях задрямал, на вратата силно се почука. Докато се обличах набързо, аз

попитах кой чука.

Чух гласа на Уилям. „Край! Бейли вече знае всичко и ме вика на разпит“ — реших аз и отворих вратата. Влезе Уилям, придружен от двама въоръжени. Неволно обърнах внимание на лицата им — енергични и изразителни. Двамата „джентълмени“ приближиха до мене и грижливо ме обискираха. В този момент се зарадвах, че не успях да получа от Нора револвер. След това Уилям и младите хора старателно и вещо претърсиха цялата стая. За щастие в нея нямаше нищо, което да ме компрометира. Като свършиха с обиска, „джентълмените“ ме поведоха към кабинета на Бейли.

Той ме посрещна с бурно негодуване.

— Това са пак ваши номера! — развика се той, като разтърсваше заплашително юмруци. — Не можете да се примирите с това, че търгувам с Марс и нарушавам външната ви търговия, нали? О, разбира се, мистър Бейли е престъпник! Трябва да го съди Върховният съд! Как не! Мистър Бейли ще лиши от въздух руските работници и въздухът ще се раздава само с купони в кооперациите на профсъюзните членове, нали? Ха-ха-ха! Така ли е? Английските интриги на империалистите, нали? О, аз зная какво мислите. И ми се струва, че ще трябва да заемете мястото си в пантеона. Пиедесталът отдавна ви чака.

Бях вече подготвен за това нападение и затова играех добре ролята си. Изчаках Бейли да млъкне и спокойно, но „искрено“ учуден го попитах:

— Какво има, мистър Бейли? Не ви разбирам. Струва ми се, че не съм заслужил упреци. Работя усърдно в лабораторията и в нищо не съм се провинил.

— Лъжа! Много добре знаете всичко! Къде е Никола?

— Не зная. Тази нощ не е нощувал при мене. Мислех, че е на работа или се е провинил нещо и са го пратили в карцера.

— Лъжа! Лъжа! — закрещя Бейли. — Това са ваши номера! Да се повикат работниците, които са били с Никола.

Работниците дойдоха. Якутите потвърдиха, че Никола се затъжил за свободния живот и още преди няколко дена споменавал за бягство. Казвал, че го е страх да каже на Клименко, защото Клименко ще му се сърди. Но те не вярвали, че сериозно мисли да бяга, затова не съобщили…

Тези показания поохладиха малко гнева на Бейли. Моята непричастност в тази работа се установяваше от редица свидетелски показания.

— Не ви вярвам, и на тях не вярвам — каза Бейли. — Една банда сте всички! Един друг се прикривате.

И изведнъж, като си даде вид на безпристрастен съдия, той неочаквано за мене завърши:

— Но аз не мога да ви съдя без улики. Разследването ще продължи. А засега оставате под подозрение. Вървете си.

Върнах се в стаята си радостен, че всичко мина така благополучно. Само дано не им хрумне да огледат долината. Но хитруването на Никола с обратите следи би трябвало да насочи търсенията им по лъжлив път.

Сутринта, когато отидох в лабораторията, Нора ми пошушна:

— Не намерих револвер.

— Толкова по-добре — отговорих аз. — Не е така лесно да се убие мистър Бейли. Вече бях на разпит.

И аз й разказах за нощните събития. Тя ме изслуша много внимателно.

— Само дано не намерят следи в долината — завърших разказа си аз.

— Не се тревожете — отговори тя. — Рано тази сутрин бях на площадката. Виелицата е скрила следите. Страхувам се само да не скрие завинаги и самия Никола…

— Никола няма да загине — успокоих я аз. — Той ще изчака виелицата като куче. И ще спи в снега като в люлка.

Същия ден вечерта три мене дойде мистър Люк с пакет под мишницата.

— Какво носите? Нов шах ли? — попитах го аз.

— И шах, и още нещо — отговори той, като развиваше пакета. — Ето ви един радиоапарат. Сам ви го направих. Мистър Бейли нареди да не идвате вече при мене в радиостанцията. А нали зная, че много обичате да слушате вашия „Коминтерн“. И реших да ви направя мъничък подарък. Няма да ви бъде така скучно.

Готов бях да разцелувам Люк за неговия „мъничък подарък“. Той дори не подозираше каква голяма услуга ми прави. Като награда за

това още същата вечер оставих мистър Люк на два пъти да ми даде мат.

След това той собственоръчно нагласи радиоапарата, изпробва го и каза:

— Слушайте вашата Москва.

После ми пожела лека нощ и отиде, а аз жадно почнах да слушам.

XV. СВЕТЪТ СЕ ЗАДУШАВА

Седмиците минаваха една след друга. Мистър Бейли продължаваше да ме подозира, но не ме безпокоеше. Изглежда, че беше почнал да се убеждава в моята невинност. Малко по малко престанах да се безпокоя за себе си. Затова пък радионовините много ме огорчаваха. Недостигът на въздух се усещаше все по-силно. Намаляването на атмосферното налягане се забелязваше вече не само от учените, но и от обикновените хора.

Най-напред бяха усетили разредеността на въздуха жителите на планинските места и мнозина от тях бяха принудени да слязат в долините. В долините пък недостатъчният въздух се отразяваше на болните. Астматиците почнаха да умират по време на припадъци, туберкулозните се задъхваха, дишаха ускорено, с това ускоряваха процеса на болестта си и предизвикваха кръвоизливи.

Машините, съобразени с обикновеното атмосферно налягане, спираха. Моторите на самолетите даваха засечки дори на незначителна височина. Буталата и помпите на машините капризничеха. Всичко това разстройваше производството и транспорта.

На всичко отгоре настъпиха силни студове, придружени от бури, и тези бури имаха странен характер. Вихрушките се носеха като предвестници на смъртта. Като че ли нечия злокобна ръка бързаше да лиши Земята от нейната атмосфера, усукваше въздушните струи на „сплитки“ и ги мяташе над облаците. А оттам, от надзвездните висини, върху Земята се спускаха ледени потоци студ. Земята изстиваше. Лишена от значителен слой на дебелия си атмосферен кожух, тя започна усилено да отделя в космичното пространство вътрешната си топлина.

Катастрофата настъпваше по-бързо, отколкото можеше да се очаква, ако се съдеше по огромните запаси въздушна „суровина“.

Попитах Нора как обяснява баща й настъпването на всичките тези страшни явления. Нора отговори, че за баща й и за мистър Бейли всичко това, изглежда, било до известна степен неочаквано.

— Баща ми дори искаше да се посъветва с вас — каза Нора. — Защото това се отнася повече до вашата специалност.

И аз бях удостоен с честта да бъда поканен при Енгелбрект. На съвещанието присъствува и Бейли. Той ни най-малко не беше огорчен от онова, което ставаше в света, по-скоро обратното — продавачът на въздух беше приятно възбуден, като уверен в картите си играч.

Съвещанието ни трая доста дълго. Правихме различни пресмятания и стигнахме до извода, че преработеният в подземното градче въздух съставлява още една твърде малка част от атмосферата и изчезването му от общата маса на заобикалящия Земята въздух не би могло непосредствено да предизвика такива катастрофални явления.

— Но тогава какво става? — попита Бейли, като поглеждаше ту мене, ту Енгелбрект.

Най-после можах да изравня нашето положение! Мистър Бейли имаше нужда от моето мнение! Придадох си най-дълбокомислен вид и казах мнението си:

— Вентилаторите на мистър Бейли са променили обичайните посоки на вятъра, вследствие на което се е изменило и „опъването“ на атмосферната обвивка на земното кълбо — там, където обикновените въздушни течения са съвпаднали с изкуствено създадената посока, въздухът се е уплътнил, а се е разредил на местата, където по-рано е имало противоположни въздушни течения. Вследствие на това се е увеличила разликата между максимума и минимума на атмосферното налягане. Дейността на циклоните се е засилила. Сблъскващите се циклони са почнали да увличат въздушните вихрушки нагоре, по-високо от областта на нормалното им влияние. По този начин се е нарушила обикновената циркулация на въздуха не само по хоризонтала, но и по вертикала…

Видях, че Бейли и Енгелбрект слушат обясненията ми с напрегнато внимание.

— Възможно е тази картина да не отговаря съвсем точно на действителността — завърших аз, — но мисля, че в основни линии предположението ми е вярно. А основната ми мисъл е тази, че, като са нарушили обикновената циркулация на въздуха, вентилаторите на мистър Бейли са станали причина в играта да вземат участие и стихийни сили… Вие, мистър Бейли, приличате на доктор Фауст, който извикал „духа на Земята“, но не могъл да се справи с него.

Бейли прие сравнението с Фауст благосклонно, позасмя се и каза:

— Фауст е бил съвсем непрактичен човек. Нека „духовете на въздуха“ да си играят на свобода. Целият въпрос е там — да използуваш тази игра по най-изгодния за себе си начин.

С това съвещанието ни свърши.

А радиото носеше все нови и нови известия. Пред лицето на ужасната катастрофа борбата за съществование се изостри. Най-силните трябваше ако не да оцелеят, то поне да надживеят другите. А най-силните в света на капитализма бяха естествено капиталистите.

Дали самият Бейли ги беше снабдил с „въздушни консерви“, или богаташите бяха започнали самостоятелно да добиват течен въздух, за да не умрат от въздушен глад — така или иначе, но тази нова и най-скъпа валута се оказа в ръцете на капиталистите. Течният въздух излезе победоносно на пазара и накара всички други ценности да паднат в краката му. Той се продаваше в специална опаковка, която го предпазваше от взривяване и изпарение.

С новата валута богаташите почнаха да закупуват хранителни продукти и всевъзможни консерви. Изстудената Земя явно не можеше вече да ражда плодове и житни растения. Селското стопанство и животновъдството трябваше да загинат. Най-дълго можеше да живее оня, който е събрал най-големи запаси храна, вода, въздух и топлина. Надземното строителство спираше. На някои места хората вече почнаха да се заравят като къртици в земята. Там беше по-топло — долу, в херметически затворените жилища, можеше да се диша свободно, като се използуват постепенно запасите от течен въздух.

Просто чудно колко бързо се развиваха събитията там, далеч от нашето градче!…

Цялата тази треска на егоистични мерки за самоспасяване ставаше пред очите на работниците, които на много места почнаха вече да се бунтуват. Позовавайки се на това, че вятърът от всички краища на земното кълбо духаше към ледените пустини на Сибир, буржоазията, а след нея и съглашателската преса твърдяха, че ужасната катастрофа, постигнала света, е дело на московските комунисти, които решили по този начин „да поставят света на колене“.

Целият свят беше обзет от безумие. Европа и Америка се въоръжаваха трескаво за война с „извергите на човечеството“.

А капиталистите продължаваха своята политика. Работниците отказваха да получават пари, които все повече се обезценяваха, и искаха „въздушна заплата“. Капиталистите бяха принудени да направят тази отстъпка, но установиха извънредно ниска норма — течният въздух се отпущаше в специални „термични“ балони с оглед на това работниците да не могат да правят запаси. Тъй като на много места (особено в Западна Европа, Африка и Америка) въздухът вече не достигаше, на работниците не им оставаше нищо друго, освен да работят за правото си да дишат. На пазара се появиха маски, подобни на противогазовите, и на обществени места се показваха все повече хора с такива маски. Тъй като маските не бяха снабдени с радиостанции като скафандрите в нашето подземно градче, хората можеха да се разбират само с жестове.

„Така е по-добре — казваха си напрано фашистите, — ще има по-малко агитация.“ Впрочем хората от заможните слоеве се снабдиха с портативни радиотелефони. С такива беше снабдена и полицията.

Но агитаторите все пак се изхитряваха да водят пропаганда с помощта на позиви. Класовата борба се изостри рязко и някак отведнъж се оголи. Напрежението стигна до краен предел. На различни места пламваха „въздушни бунтове“ — тълпата нападаше складовете за течен въздух и ги разбиваше. По улиците вече се проливаше кръв…

По цели нощи не спях, за да слушам радиото. Имаше от какво да се отчае човек. Дори мистър Люк изгуби обичайното си безгрижие. Той по навик идеше при мене след дежурство, но вече без шаха.

— Мръсна работа — започваше да мърмори Люк. — Каква полза от парите, които натрупах при мистър Бейли? Парите нищо не струват. Да кажем, че за един балон, дори за бутилка течен въздух ще мога да си купя хубава къщичка. Но защо ми е сега тази къщичка? Земята се задушава…

— А кой е виновен за това? — питах раздразнено аз.

— Паникьорите и спекулантите — отговори той.

— А заради какво е тази паника?

— От глупост. Въздухът ще стигне, докато сме живи ние. Мистър Бейли няма да може да излапа всичко.

Не, не можеш да привлечеш Люк на своя страна. Дори пред лицето на една световна катастрофа той си остава все същият —

къщичката и собственото му благополучие продължаваха и сега да бъдат за него на първи план. Люк почна да ми действува на нервите. Давах вид, че ме боли главата или пък, че имам много работа, и се стараех по-скоро да се отърва от него и да седна пред радиоапарата си.

Нервите ми съвсем се разстроиха. Работата не ми спореше. Нора също се чувствуваше зле. От прекрасната й руменина не остана и следа. Тя седеше бледа и отслабнала, вперила очи в една точка.

— Всичко загива — тихо шепнеше тя. — Ние тука дишаме чист, наситен с кислород въздух, а там — там гинат хора, задушават се деца… И никой от тях не знае причината…

Настъпи денят, когато реших да й отговоря така, както отдавна може би трябваше да й отговоря.

— Те ще узнаят — казах аз. — Никола е загинал, това е очевидно. Тази нощ тръгвам на път аз… Мистър Бейли е зает с американските си „конкуренти“ и новото преустройство, надзорът е отслабен и мисля, че ще успея да избягам…

Нора обърна лицето си към мене и беззвучно, като сомнамбул, каза:

— И вие ще загинете като Никола — изразът на лицето й беше безнадежден, почти равнодушен.

— Нека да загина. По-добре смърт, отколкото това ужасно бездействие, когато хиляди хора са пред гибел.

— Да, по-добре смърт, отколкото това… — пак така беззвучно промълвя Нора.

Този ден тя се раздели с мене без обикновената усмивка. С всеки ден усмивката й избледняваше, ставаше все по-печална и сега вече угасна, както и руменината й.

— Сбогом — казах аз, като й протегнах ръка.

— Сбогом — отговори тя.

— Вие… ще дойдете ли да ме изпратите? На площадката?

— Ще дойда — отговори тя. — Къде? На площадката ли? Ах, да, да… — И тя пак обори глава.

XVI. ИГРАТА ЗАПОЧВА

Оставих девойката и тихо излязох от лабораторията.

Върнах се в стаята си и уморено се отпуснах на стола. Усещах се опустошен. Откъслечни мисли се носеха в главата ми. Никола загина. Светът загива. Загива Нора… тя скоро ще полудее…

Машинално, по навик, си сложих наушниците на радиото.

Говореше „Коминтернът“… Нямаше музика, нямаше весели песни!… Непрекъсната информация за Земята, която се задушава. Наистина у нас не беше като в чужбина… Нямаше зверска борба за последната глътка въздух. Правителството правеше всичко, за да намали паниката и да спаси населението. Но какво можеше да се направи!… Положението на пръснатото из селата население беше особено тежко. Нима това е краят?…

Исках вече да оставя слушалките, когато изведнъж чух новина, от която дъхът ми спря.

— … Повече бодрост, другари! Днес правителството получи извънредно важно съобщение, което може да промени положението из основи…

И като повиши глас, говорителят отчетливо каза:

— Ало! Ало! „Ноздрата на Ай-Тойон“! Разбрано! — После с обикновен глас говорителят добави: — На вас, другари, това обръщение ви е непонятно, но вие скоро ще узнаете всичко за ноздрата на Ай-Тойон и ще си поемете дъх — в буквалния смисъл на думата ще си поемете с облекчение дъх.

Пръв въздъхнах с облекчение аз.

„Ноздрата на Ай-Тойон! Разбрано!“ Това бяха условните думи, които бях помолил да ми съобщят по радиото, в случай, че Никола успее да предаде писмото на заместника ми Ширяев. А Ширяев трябваше да предаде доклада ми в Москва. И тъй, Никола е жив и правителството знае всичко за подземното градче на мистър Бейли!

Бързо се облякох и изтичах на площадката. Нора още не беше дошла. Небето пееше със светлини. И ми се стори, че тази песен не е

вече така студена, чужда на Земята. На мене самия ми се поиска да пея, да викам. И аз неочаквано запях, за първи път през дългото ми затворничество:

След хубавото идват скърби,
скръбта за радост е залог…

— Вие сте полудял! — чух зад гърба си гласа на Нора. — Могат да ви чуят. Да пеете на студа?! Ще си простудите гърлото.

— Да, аз полудях! Нека да чуят. Нека да си простудя гърлото. Никола е жив! „Ноздрата на Ай-Тойон! Разбрано!“…

— Какво става с вас, Георгий? — за първи път ме нарече по име Нора.

Грабнах я неочаквано, вдигнах я във въздуха и се завъртях на площадката.

— Луд човек! Пуснете ме и разкажете какво има.

— Ух, слушайте! Всичко е чудесно. Получих съобщение по радиото. Никола е жив! Занесъл е писмото ми. Трябва да очакваме бързо развитие на събитията. Плененият въздух скоро ще бъде освободен. И ние с вас скоро ще хвръкнем във въздуха! Но това е нищо. Ще се постараем да избягаме в последния миг, когато бомбардировачите почнат да се вият над нас. О, това ще бъде прекрасен ден!

— Истина ли е това, Георгий? — възкликна тя и бузите й отново поруменяха.

Радостта й беше не по-малка от моята. Но скоро светналото лице на девойката помръкна. Аз вече можех безпогрешно да чета всички оттенъци в израза на това лице. Тя пак мислеше за баща си. Поведението му все още оставаше за нея мрачна загадка. После мислите й взеха друга насока.

— Засега не трябва да тръгвате на това опасно пътешествие — каза тя. — Това е хубаво. Но изобщо е рано още да се радваме. Не е така лесно да се победи мистър Бейли. Той ще се защищава докрай. Той е страшен противник.

— Глупости! — викнах аз. — Не може един човек да устои срещу силите на цяла държава, срещу света.

— Кой знае? — отговори Нора. — Вие не можете да си въобразите какви страшни оръжия за разрушение притежава мистър Бейли.

— Но това поне ще бъде борба, а не безропотно умиране. И после… мистър Бейли има и „вътрешни врагове“. Наистина те не са много, но могат да станат по-опасни и от неприятелските армии.

— Тези вътрешни врагове са само двама, вие и аз — каза Нора. — Но вие сте прав. Те могат да направят много. О, ако и баща ми беше с нас!… — Тя наведе глава.

После изведнъж се изправи и решително каза:

— Ще дойде момент, когато ще поставя на баща си открито въпроса: приятел ли е, или враг…

Неочаквано отдолу подухна леден вятър. Откъм кратера се чу бучене.

— Вентилаторът пак заработи — каза Нора. — Мистър Бейли бърза да преработи остатъците от въздушната суровина. Стана студено… Да се прибираме…

Тази вечер се сбогувах с Нора и отнесох със себе си спомена за усмивката й, сякаш бях видял слънце след продължителна зима.

Отново седнах пред радиоприемника.

„Коминтернът“ предаваше последно правителствено съобщение.

Началникът на експедицията Ширяев беше успял да определи центъра на посоката на ветровете. Правителството готвеше нова експедиция, която да изясни напълно причините за необикновеното поглъщане на въздуха на такава и такава ширина и сто тридесет и пет градуса източна дължина.

Усмихнах се, като чух това съобщение. Знаех, че Ширяев не е мръдвал от Верхоянск. Заслугата за откриването на „точката на поглъщането на въздуха“ се приписваше на него по мой съвет, за да не падне върху ми подозрението на мистър Бейли, на когото тази важна радиограма естествено ще бъде предадена. Представях си го как ще побеснее, като узнае, че местоположението на подземното му градче е вече открито. Това би изглеждало напълно правдоподобно, защото мощните му вентилатори известно време бездействуваха и работниците от експедицията биха могли да дойдат доста близо до кратера, без риск да бъдат повлечени от въздушния поток.

Както винаги нашето правителство действуваше бързо и решително. За съжаление нищо не можех да съобщя на Революционния военен съвет за въоръжените сили на мистър Бейли — това оставаше за мене тайна. Успях да узная, че населението на градчето не е повече от петстотин души. Отначало този малък брой работници и служещи ме учуди. Но в предприятието на мистър Бейли всичко беше механизирано и рационализирано до последна възможност.

Петстотин души срещу цяла армия — нищожна шепичка! Но какви изтребителни машини ще пуснат в ход тези хора? Можех само да предупредя нашите бойци, че предстои трудна борба и трябва да са готови за всякакви изненади.

Така или иначе, развръзката щеше да настъпи скоро. Картите са раздадени, играта е започнала…

Със заповед мистър Бейли обяви в градчето военно положение. „Гарнизонът“ се готвеше за обсада. По гребена на кратера се появиха наблюдателници с монтирани в тях „радиоуши“, които улавяха звуковете. По склоновете откъм външната страна на кратера се отвориха люкове, за съществуването на които не подозирах, и илюминатори с дебели стъкла. Зейналите дула на оръдията стърчаха от отворите на люковете. Гигантските вентилатори отново бездействуваха, сякаш да улеснят пътя на врага.

Наближаваше пролет. Времето беше тихо, безветрено. След продължителния зимен сън слънцето почна да наднича иззад хоризонта и да осветява заснежените върхове на планините с пурпурна светлина.

Настъпиха дни на напрегнато очакване. Но в градчето не се долавяше особено оживление. То изглеждаше пак така безлюдно и мъртво както винаги. Работата в лабораториите не спираше. Но беше ясно, че лабораториите и цеховете сега работеха „за отбраната“. Асансьорите бяха в непрекъснато движение — изнасяха снаряди за скритите батареи. Машините заменяха цели армии хора.

С Нора продължавахме да работим в нашата лаборатория и да превръщаме дългите колонки формули на професор Енгелбрект в нови начини за обработка и преработка на нашата въздушна „суровина“. Правехме редица опити, без да знаем крайния им синтез, резултатите и целите им. Това много безпокоеше Нора. Може би съдействувахме за

производството на нови средства за унищожаване на човечеството? На въпросите на Нора баща й не казваше нищо определено.

Вечер излизахме с Нора на нашата площадка и наблюдавахме пустото небе. Летящите вестители не се виждаха (бях уверен, че новата експедиция ще се появи на самолети). Главните въздушни сили на СССР бяха далеч от нас и аз пресмятах за колко време биха могли да се прехвърлят тука. Според пресмятанията ми трябваше да минат още няколко дена, докато самолетите почнат да кръжат над главите ни, носейки ни смърт, но за човечеството — освобождение…

— Гледайте, при оръдията сякаш се появиха хора — каза Нора в една от тези вечери на мъчително очакване.

Погледнах тъмните люкове и видях, че се движат сенки. Изглежда, че радиоушите бяха доловили приближаването на самолети и защитниците на градчето се готвеха за въздушна атака.

С вълнение очаквахме да видим какво ще стане по-нататък. Всичко наоколо беше тихо. Слънцето залезе зад хоризонта и само нащърбената луна осветяваше неясно дивия пейзаж, който се простираше в краката ни. Беше студено, но не се прибирахме вътре.

Измина не по-малко от час. Изведнъж ярка светлина заслепи очите ни. Десетина огромни прожектора пламнаха като пръстен около кратера и осветиха далеч околността. От полярната нощ сякаш се пренесохме в сияещ тропически ден. Когато очите ни привикнаха със светлината, видяхме на хоризонта няколко сребристи водни кончета. В същото време до ушите ни достигна едва доловимото бучене на моторите.

— Летят — каза развълнувана Нора.

— Да! — отговорих тихо аз, като следях как далеч на запад мъничките водни кончета се превръщаха в лястовички, лястовичките в соколи… Все по-близо, по-близо… Един, два, три, четири… пет, шест… седем, осем, девет, десет… Цяло ято, наредени като жерави!

— Ето и там гледайте! — възкликна Нора.

От юг приближаваше още една такава ескадрила.

— И от север!…

Тътнежът на моторите вече изпълваше въздуха, кънтеше в долините и се връщаше като ехо. Западната ескадрила продължи да лети по права посока срещу кратера, а северната и южната бавно

завиваха на изток така, че да минат над градчето и да хвърлят бомбите си веднага след първата ескадрила…

— Скоро нищо няма да остане от нас! — каза Нора.

Спомних си нашия план за бягство, но продължавах да стоя като закован и да гледам.

Самолетите се приближиха толкова, че при ярката светлина на прожекторите можех да различа червените звезди върху долната страна на крилата.

— Странно — каза Нора. — Мистър Бейли сигурно има далекобойни оръдия. Самолетите са вече на разстояние един изстрел, а градчето защо мълчи?

— Навярно ви се иска по-скоро да видите тези птици улучени, нали? — пошегувах се аз.

— Искам по-скоро да видя развръзката… също както и вие.

Да, това беше истина. Аз също бях изпаднал в някакво нервно нетърпение — да узная неизбежното, да видя по-скоро силата на оръжието на мистър Бейли. И не стана нужда да чакам дълго. Хората при батареите се размърдаха, след това забелязах движения, като при изстрелване на снаряди. Но не чух никакъв звук.

— Това са пневматични оръдия, те стрелят с въздушни бомби — поясни Нора.

— Въздушни бомби? Какво е пък това? — попитах аз, напрягайки зрението си да не пропусна момента, когато снарядите ще настигнат самолетите.

Но действието на въздушните бомби се оказа друго.

— Не гледайте нагоре, а надолу — каза Нора.

Погледнах надолу и видях как по бялата повърхност на снега се вдигна снежен прах.

— Само това ли! — Бях готов да се усмихна.

Но какво става?… На мястото, където бяха паднали бомбите, снегът сякаш закипя. Вдигнаха се огромни кълба пара и внезапно със страшен рев, свистене и шум от земята се извиха нагоре вихрушки. Снежен спираловиден стълб излетя сякаш до самото небе, почна бързо да се разширява, да расте, като в същото време се разпиля и се превърна в бясна снежна виелица. Бейли вдигна снежна буря! Погледнах самолетите. Бялата пелена се приближаваше необикновено

бързо към тях. Ето, челният самолет изведнъж се изправи, завъртя се и полетя назад като подгонено от самум късче хартия.

Вторият, третият… Не минаха и няколко секунди и цялото въздушно ято се завъртя във въздуха като пометени от ураган есенни листа.

Сива мъгла забули небето.

Когато мъглата постепенно се разпръсна, небето беше пак така пусто, както преди. Луната се беше закачила с острия си край за скалистия връх, сякаш се страхуваше да не я постигне участта на самолетите, и гледаше унило мъртвите склонове…

Стоях поразен и дишах тежко. Тресеше ме. Нора се беше облегнала на стената и пребледняла гледаше с широко отворени очи натам, където само преди няколко минути се виеха гордо стоманените птици. После тежко въздъхна. В думите й се долавяше познатото вече отчаяние:

— Трудно е да се бори човек с мистър Бейли… Ето резултата…

— Това не е краят, това е началото! — казах аз, но да си призная, в този момент в мислите ми се прокрадна съмнение в успеха ни. — Да видим какво ще стане по-нататък.

— По-нататък няма да има какво да гледаме — отговори Нора. — Човек трябва да е безумен, за да се реши на втора атака.

Нора излезе права — атаката не се поднови. Необходимо беше време, за да се оправят от удара и да се съобразят с опита от първата битка.

Но ние продължавахме да стоим на площадката и да гледаме на запад…

XVII. „ПОКАЗЕН ВЗРИВ“

Още на другия ден след първото настъпление на самолетите на Червената армия атаката се поднови. Ние с Нора бяхме в лабораторията, когато чухме тревожния сигнал. Спогледахме се и по мълчаливо споразумение веднага захвърлихме епруветките, бързо се облякохме и се качихме на балкона.

Беше дванадесет часът. Сива облачна пелена покриваше небето. Високо над нас бръмчеше слабо самолет. Но не се виждаше. Разбрах тактиката на нашите летци — да наберат голяма височина и да летят под прикритието на по-ниските облаци. Нашето командуване, изглежда, беше решило да не хвърля големи сили, а да действува с единични нападения. При дадените условия тази тактика беше напълно разумна. Но, уви, и тя не постигна целта си.

Мистър Бейли беше наистина повелител на бурите. Още преди самолетът да стигне зенита, гигантските вентилатори задействуваха и пуснаха в небето мощен стълб въздух. Този въздушен таран проби облаците и те бързо се разпиляха. Показа се ясносиньо небе… А самолетът? Него така и не го видяхме. Сред рева на развихрилата се буря долових няколко задъхващи се, засичащи звуци на мотор, сякаш предсмъртен вик на ранен орел. Вятърът беше отхвърлил самолета заедно с облаците далеч настрани…

Още същия ден научих от радиото резултатите от първите боеве. Ако броят на жертвите не беше премълчан „по стратегически съображения“, както твърдеше Бейли, загубите на нашия въздушен флот не бяха толкова големи, както се боях, че могат да бъдат — убити бяха трима летци, имаше шестима ранени и два самолета бяха унищожени. Повечето от самолетите бяха успели да се оправят, но бурята ги беше отнесла на няколкостотин версти далеч. Въпреки тези загуби духът на настъпващите не беше сломен. Правителството обяви, че няма да прекрати борбата, докато врагът не бъде унищожен.

— Ще видим кой кого ще унищожи! — говореше високомерно Бейли. — Те още не са опитали всичките ми гозби!

През следващите няколко дни въздушните атаки продължиха, но все със същия резултат. Усилвателите на звука предупреждаваха дълго преди появяването на самолетите за тяхното идване, макар че нашите си служеха със заглушители, които почти унищожаваха шума на моторите. И всеки път самолетите биваха отблъсквани далеч назад. „Ноздрата на Ай-Тойон“ вече стана известна на целия свят. Тя усилено изпускаше въздух и сега обаче не го поемаше, за да не поеме заедно със самолетите и бомбите, които биха могли да избухнат във вентилатора.

Най-после нашите летци, изглежда, се убедиха, че атакуването на града по въздуха е невъзможно. И въздушните атаки бяха прекратени.

— Поумняха — каза Бейли. — Жалко само за въздуха, трябваше толкова нещо да изпуснем! Но няма война без загуби; аз пак ще си прибера въздуха. Те пак ще дойдат при мене, на колене ще допълзят! И ще се молят за глътчица въздух!…

Отново се проточиха дни на тревожно очакване. Патрулите, застанали в наблюдателниците си, напомняха, че сме във война, но животът в градчето си течеше нормално.

Няколко седмици по-късно затишието беше нарушено от тътена на далечна канонада. Това приличаше на артилерийска стрелба, но не чувах никакви избухвания на снаряди. Беше на разсъмване. Бързо се облякох и излязох в коридора. Там неочаквано се сблъсках с Бейли.

— Вашите другари не мирясват — рече злобно той. — Докараха далекобойни оръдия и искат да разрушат градчето. Глупци! Не разбират, че с това само ще ускорят гибелта на целия свят. Сега вече няма нужда да крием присъствието ви при мене. Елате в радиостанцията, трябвате ми.

— Изпратете радиограма — каза Бейли на Люк, когато влязохме при него.

Люк седна до предавателя. Бейли почна да диктува:

— „До командуващия армията. Прекратете незабавно бомбардировката. Ако само един снаряд попадне в подземното градче на мистър Бейли, ще стане световна катастрофа. В градчето има огромни запаси течен водород. При изтичането и възпламеняването на водорода ще стане съединяване на водорода с течния въздух и въпреки крайно ниската температура на течния въздух това съединяване ще даде гърмящ газ с колосална температура на пламъка поради голямата

концентрация на кислород в течния въздух. Ще се развие такава топлина, която в миг ще превърне всичкия течен въздух в газообразен. Ще избухне небивал по силата си взрив. Ще се вдигне ураган, който ще помете градове и села от лицето на земята. Ще се разрази нечувана в историята на човечеството катастрофа. Калименко.“

— Вие искате да дадете радиограмата от мое име? — попитах учудено аз.

— Да, от ваше име. А вие самият нима не искате да предотвратите страшната катастрофа? Те ще повярват по-скоро на вас, отколкото на мене. Аз не лъжа. Вие с очите си видяхте течния водород, езерата течен въздух и купищата въздушни топчета. Най-после, ако не ми вярвате, можете да попитате професор Енгелбрект.

„Нима Енгелбрект е на страната на Бейли?“ — помислих си аз.

— Не мога да изпратя такава радиограма — казах аз.

— Защо?

— Защото вярвам само на онова, което съм видял с очите си. Действието на въздушните топчета не ми е известно.

— Ах, така значи! Не ми вярвате? Е, добре, аз ще ви дам възможност да се убедите. Това няма да ми струва евтино, но на вашите другари ще им излезе още по-скъпо.

И като се обърна към Люк, добави:

— А вие все пак изпратете телеграмата от името на Калименко. Ще минем и без неговото съгласие!

— Но аз протестирам!

— Протестирайте, колкото си щете… Да вървим.

Не мръднах от мястото си.

— Да не искате да ви арестувам?

Бях му в ръцете. Арестуването ми нямаше да помогне с нищо, а на свобода аз все пак бих могъл да причиня вреда на Бейли. Трябваше да се подчиня.

Телеграмата беше изпратена и приета. Известно време оръдията мълчаха — навярно командуването се съветваше с Москва. Но на другия ден оръдията отново загърмяха. Един снаряд избухна в подножието на кратера. Бейли реши, че повече не бива да се рискува, и нареди „да се даде нагледен урок“. Отново беше изпратена радиограма, която този път предупреждаваше, че мистър Бейли ще „изпразни“ една милионна част от запасите на въздушното си оръжие,

за да убеди врага и целия свят как ще въздействува взривяването на цялото градче.

На западния склон на кратера изтърколиха няколко качета, пълни с безобидни на вид лъскави топчета. Всички люкове бяха плътно затворени. Бейли повика мене и Нора да наблюдаваме действието на взрива от едно малко прозорче, пробито в скалата недалеч от върха й. В прозорчето беше монтирано дебело петсантиметрово стъбло.

— Хайде, полюбувайте се сами — каза той — на действието на моите топчета.

— Засега, както виждам, те си стоят спокойно, независимо от това, че температурата на въздуха е само дванадесет градуса под нулата, а атмосферното налягане е дори по-ниско от нормалното.

— А вие да не искате да избухнат моментално? Че тогава не бихме могли да ги изнесем вън. Енгелбрект е изнамерил състав, който забавя изпаряемостта и избухването. Почакайте малко…

— Но щом е така, защо не обвиете в този предпазен състав всички топчета?

— Никакъв състав няма да помогне срещу температурата, която се развива при избухването на артилерийски снаряд. Гледайте, започва се!…

И наистина видях, че топчетата, които бяха отгоре, почнаха като че ли да димят. Скоро качетата се покриха с облак пара. Този облак растеше с необикновена бързина и почна да забулва цялото пространство пред очите ни.

— Това още не е взрив — каза Бейли. — То е само изпаряване на предпазната обвивка. А ето сега… — Той не успя да довърши.

Нещо изтрещя, бухна — и аз изгубих съзнание.

… Когато отворих очи, видях над себе си небето, по което облаците се въртяха и разкъсваха като в бесен водовъртеж. От външната стена на нашето помещение не беше останало нищо. Отнесен беше също целият връх и поривът на урагана, изглежда, е бил толкова силен, че за щастие върху нас не беше паднал нито един камък — всички бяха отвени като слама. До мене лежеше Нора, а до задната стена — Бейли с пукната глава. Край него пълзеше бавно локва кръв.

Погледнах планинската долина и не я познах. От гората не беше останала нито следа. Дърветата бяха изтръгнати с корен и отнесени

неизвестно къде. Планинските зъбери и дори цели върхове — отсечени.

Точно срещу мене в планината се беше отворила нова клисура, зад която се виждаше безбрежна снежна пустиня… Там вятърът още бушуваше, но край нас беше сравнително тихо.

Опитах се да седна. Цялото ми тяло беше натъртено и ме болеше много по-силно, отколкото в деня, когато ме всмука вентилаторът. Погледнах пак Бейли. Устата му беше полуотворена, очите оцъклени. Той беше мъртъв. Толкова по-добре!… Сам си докара смъртта.

Наведох се над Нора и почнах да я свестявам. Тя не беше ударена никъде, но беше в пълно безсъзнание. Трябваше доста време да се мъча с нея. Изкуственото дишане не помагаше. Вече бях се отчаял, когато си спомних начина, по който биенето на сърцето се възстановява чрез чести почуквания с юмрук в областта на сърцето. Това помогна. Пулсът се засили и Нора най-сетне отвори очи.

— Как сте сега? — попитах аз.

— Благодаря ви, сносно. Къде е мистър Бейли?

— Убит е — отговорих аз, без да скривам радостта си.

Но в същия момент чух зад себе си хъркане. Веднага след това Бейли глухо каза:

— Дявол да го вземе!… Аз май се престарах.

Той заопипва с ръка пода около себе си.

— Не мога да си вдигна главата — все така глухо каза той. — Помогнете ми.

Допълзях до Бейли и го повдигнах да седне, като го облегнах о стената. Главата му клюмна на една страна.

— Петдесет хиляди атмосфери налягане… Главната вълна трябваше да мине по посоката на загряването… Нагревателят беше обърнат на запад. А все пак такова контузване… — мърмореше Бейли, анализирайки грешката си. След това почна да охка и затвори очи.

Изведнъж една мисъл се стрелна като мълния през ума ми. Мистър Бейли ми беше в ръцете! Ако аз го… Никой няма да узнае!… Наведох се, взех едно голямо парче камък и вече го вдигнах над главата на Бейли… Нора бързо ме хвана за ръката и я отклони встрани.

— Как не ви е срам… да убивате ранен, болен, беззащитен човек! — шепнеше тя.

Смутих се. Камъкът падна от ръката ми.

— Но нима вие сама…

— А? Какво?… Какво си шепнете? — попита мистър Бейли, който беше поотворил дясното си око.

— Трябва да ви пренесем в стаята, сега ще повикам хора — каза Нора, като търкаше побелелите си от студа страни. — Мистър Клименко, повикайте някого да помогне.

Колебаех се. В този момент през натрошената врата се промъкна Уилям. Дрехата му беше раздрана, лицето му — в синини и драскотини. Изглежда, че и той си беше изпатил от взрива. Веднага след него пристигнаха двама слуги и понесоха Бейли, като провряха с голямо усилие тялото му през разкъртената врата.

Нора гледаше картината на разрушението.

— Какъв ужас! — каза тя.

— Вие скоро ще се разкаете за милосърдието си…

— Възможно е, но иначе не можех да постъпя — отговори девойката. — Това беше по-силно от мене.

XVIII. БЕЙЛИ СИ СВАЛЯ МАСКАТА

Наложи се Нора да се грижи за ранения Бейли. Положението му беше доста сериозно. Мъчеха го болки в главата. От време на време бълнуваше. Първите няколко нощи Нора не се отделяше от него.

— Е, как е? — питах Нора при всяка среща с тайната надежда, че Бейли няма да оживее.

— Все в същото положение — отговаряше Нора и като виждаше разочарованието ми, смутено казваше: — Навярно ме упреквате в слабоволие, но това е по-силно от мене, вече ви казах. Аз не мога…

— А настроението му какво е?

— Тази сутрин дойде на себе си и каза: „Направих си порядъчна цицина, но цицината на враговете ми сигурно ще бъде по-голяма“.

Бейли беше прав, „показният взрив“ беше направил огромни опустошения. На хиляди километри на запад, накъдето е била насочена главната сила на взрива, страната представляваше печално зрелище. Като че ли гигантски бръснач беше минал по земното кълбо и беше обръснал до голо вековни гори, селища, градове… Реките бяха излезли от бреговете си и наводненията довършваха делото на бурята. Онези, които се бяха спасили от вятъра, намериха смъртта си във вълните. Труповете на хора и животни бяха пръснати навред, цели къщи бяха отнесени на планинските върхове или в езерата, понякога на стотици километри далеч.

Особено беше пострадала ивицата земя между шестдесет и седемдесет градуса северна ширина. За щастие огнището на въздушния взрив беше далеч от най-гъсто населените места на Европейската част на СССР и Западна Европа. Уралският планински хребет също беше задържал до известна степен урагана. Уфа, Свердловск, Перм и други градове, разположени недалеч от Уралския хребет, пострадаха по-малко от Поволжието; при Урал вятърът сякаш беше направил огромен скок и се беше стоварил с цялата си маса върху Самара, Нижни Новгород, Вологда и по-нататък — Москва, Рига, Варшава. Полша, Германия, Северна Франция и Англия имаха такъв

вид, сякаш там беше станало много силно земетресение. По-нататък ураганът беше преминал над Атлантическия океан, потапяйки много параходи, беше се прехвърлил по източните брегове на Северна Америка и причинил огромни разрушения в Канада и Съединените щати, беше се понесъл през Тихия океан към брегoвете на Япония, обикаляйки по този начин цялото земно кълбо. Прелетял и над азиатските пустини, вятърът беше описал пълна окръжност. В една бурна нощ нашата планина се тресеше като в треска под напора на източния вятър. Така, намалявайки все повече силата си, ураганът обиколи земното кълбо четири пъти. Периодичните му пориви се усещаха още дълго след това.

Беше даден добър урок! Цял свят потрепера от ужас.

Легендата за престъплението на болшевиките, които уж се готвели да задушат света, се разсея. Името на Бейли не слизаше от устата на хората, след като той сам даде радиограмата „До всички! До всички! До всички!“, с която призоваваше хората да признаят властта му и да сложат оръжие. В най-пострадалите държави цареше паника. Печатът искаше примирие, предлагайки веднага да започнат преговори с мистър Бейли за споразумение.

И единствен Съветският съюз обяви, че няма да сложи оръжие, докато врагът не бъде победен. Това решение предизвика взрив от възмущение в печата на Германия, Англия, Франция и Съединените щати. Ако СССР се опъва, тогава европейските държави и Америка могат да сключат мир с мистър Бейли и без него. Ако пък СССР се противи на това, „срещу него ще се надигне целият свят“.

И наистина скоро правителствата на Германия, Франция, Англия и Съединените американски щати изпратиха до мистър Бейли радиограма, с която му предлагаха да изложи условията си за мир.

Бейли не ги накара да чакат много. Той ултимативно предложи три точки:

1. Повсеместно установяване на диктатурата на едрия капитал.

2. Физическо унищожаване на комунистите.

3. Монополът за продажба на въздух остава на мистър Бейли като гаранция, осигуряваща непоклатимостта на установяваната от него политическа система.

Най-после показа истинския си образ. Аз и до този момент се съмнявам дали той наистина е водил „външна търговия“ с Марс. Но „земните“ му цели ми станаха напълно ясни, когато узнах за този ултиматум. Бейли преследваше социално-политически задачи, той искаше завинаги да закрепости работническата класа, като й предоставяше възможността да работи за правото да диша, „да диша“ в буквалния смисъл на думата. Буржоазните правителства намериха условията на мистър Бейли за повече от приемливи. Но сред работническите маси ултиматумът предизвика най-жив протест. Капиталистите обаче се надяваха да се справят бързо с работниците. „Който е против нас, ще остане без въздух“ — отговаряха лаконично защитниците на споразумението с Бейли.

Светът беше изправен пред ново най-ужасно кръвопролитие. Впрочем реакционният печат (още на втория ден след ултиматума) заяви цинично, че този път революцията, ако работниците рекат да вдигнат революция, ще бъде „съвсем безкръвна“, като с това намекваха, че класовият враг ще бъде просто задушен.

Съобщих тези новини на Нора. Тя ги изслуша мълчаливо, само устните й трепнаха.

— Не може повече да продължава така — каза тя, като помълча. — Още днес трябва да поговоря с баща си. Елате в полунощ на нашата площадка. Ще ви разкажа всичко, което науча от него.

Вечерта при мене се отби мистър Люк. Той беше необикновено мрачен. Този път не ми предложи да играем на шах, а почна да се разхожда навъсен из стаята и да подвиква от време на време най-солени ругатни.

— Май нямате настроение, а, мистър Люк? — попитах го аз.

— Какво ти настроение — избоботи той. — Дано дяволите да им изтърбушат червата, и на мистър Бейли, и на всичките ви „другари“!

— Какво е станало, мистър Люк?

Люк застана, разкрачил широко крака, скръсти ръце на гърдите си и отговори с трагичен тон:

— Станало е това, че в градчето няма вече нито капка джин!

— Как тъй! — извиках аз учуден. — Че нима запасите на градчето се свършват?

— Свършиха се! — озъби се мрачно Люк. — Няма джин, а скоро няма да има и какво да ядем освен замразено месо! — Той помълча

малко, сетне махна с ръка и продължи: — А бе какво ще крия! Вие и без това няма да избягате от този капан за мишки. Доставяха ни се запаси отвън, със самолети. Мистър Бейли през цялото време държеше връзка с външния свят. Въпреки всичкото му богатство, той сам нямаше да може да организира и да поддържа едно такова предприятие. Мистър Бейли не е сам. Той има много съюзници. И те през цялото време го подкрепяха, попълваха ни запасите… Но сега сме блокирани. Вашите летци — тях и бури не ги морят! — са направили такъв кордон, че гарга не може прехвръкна, камо ли самолет! Изпратихме до съюзниците си в Англия вече три отчаяни телеграми и получаваме един и същи отговор: „Няма възможност. Потърпете, скоро ще бъде сключен мир“. Потърпете! — завърши сърдито Люк. — Те там могат да търпят. А не питат какво ми е на мене тука!…

Това, което мистър Люк ми каза, беше за мене цяло откритие. Само в едно отношение Бейли излезе по-силен, отколкото го мислех. Оказа се, че той не се бори сам, а е начело на капиталистически заговор. Може би силите на целия международен капитал поддържаха Бейли. „Продавач на въздух“ — това беше само ловка маневра, за да не възбуди гнева на работниците и селяните срещу всички капиталисти. Работата беше представена така, сякаш някакъв маниак или злодей е завладял въздуха, а капиталистите само са принудени да приемат условията му!

От друга страна, както научих от Люк, положението на самия Бейли и на градчето му беше почти катастрофално. А капитулира ли градчето, ще се провали целият заговор. Работниците не знаеха това, не го знаеше и правителството на СССР. Неслучайно другите държави толкова бързаха да сключат мир с мистър Бейли. Настъпват решителни дни. Сега вече всички средства са позволени… И ако Нора няма сили да пречука мистър Бейли, тогава аз ще го направя!

Новините, които Люк ми съобщи, бяха толкова важни, че реших да го възнаградя и измъкнах изпод кревата си бутилка джин, с която се бях запасил преди седмица.

Като видя любимата бутилка, мистър Люк издаде нещо като ръмжене и се нахвърли на нея като звяр на плячка. Той започна да пие направо от бутилката и си пое дъх чак когато изкърка половината джин. После си избърса устните, запуши я грижливо, мушна я в джоба си, благодари ми и си отиде.

XIX. РАЗВЪРЗАНИ РЪЦЕ

Погледнах часовника. Беше дванадесет без десет — време е да отивам на площадката.

Нора още не беше дошла. На небето разцъфтяваха лилаво-зелени букети, кръстосваха се весели жълти и небесносини ивици. На хоризонта трепкаха някакви бледооранжеви завеси. Днес на небето имаше празнична илюминация. Кислородните и неонови спектри танцуваха кадрил със спектрите на азота и хелия.

Вратата зад мене тихо скръцна. Обърнах се. Нора!

Тя беше пребледняла като труп на замръзващ човек. Девойката мълчаливо дойде до мене, сложи ръце на раменете ми, приближи лицето си до моето и внезапно силно ме целуна. От неочакваната нежност дъхът ми опря.

— Нора! — възкликнах аз тихо.

Тя бързо се дръпна от мене и каза:

— Сега всичко е наред. Трябва да сляза долу, при езерото с течен въздух. Баща ми ме праща там — добави многозначително тя — и мистър Бейли. Да вървим.

— Нора! Нора! Но какво каза баща ви? И какво значи всичко това? Защо сте така бледа?

Всичко, което исках да й кажа, ми изхвърча от главата. Държането на девойката беше толкова необикновено и тя говореше така властно, че аз тръгнах като автомат след нея. Нора вървеше много бързо. На няколко пъти я повиквах и се опитвах да заговоря, но девойката само ускоряваше крачки.

Влязохме в стаята, където се пазеха дрехите за влизане в пещерите на абсолютния студ.

— Помогнете ми по-скоро да се облека — каза Нора — и нищо не питайте. Скоро ще узнаете всичко.

Принуден бях да се подчиня. Облякохме бързо „водолазните“ костюми, спуснахме се с асансьора, минахме мълчаливо покрай редица врати и влязохме в подземната пещера. Небесносиньото езеро

от течен въздух вдигаше лека пара. Студената светлина на лампите осветяваше ярко пътя ни.

Вървяхме по брега на езерото. Нора почна да забавя крачките си и на няколко пъти се препъна, сякаш краката й не я държаха. Хванах я подръка, но тя я издърпа и каза:

— Да минем напред.

— Защо?

— Така трябва.

Покорно направих няколко крачки напред и изведнъж чух слаб вик. Обърнах се бързо назад и потреперах от ужас.

— Какво правите?! — почнах да викам аз.

Но беше вече късно.

Нора беше разтворила изолационния си костюм и беше открила главата и гърдите си…

Студът от двеста седемдесет и три градуса под нулата трябваше да я убие моментално. Изтичах при нея и с разтреперани ръце се опитах да сложа скафандъра на главата й и да прибера дрехата на гърдите й. Тялото на Нора за миг се покри с пухкав скреж и се втвърди като стомана… Дори очите й, които останаха отворени, се покриха с тънък слой от скреж, а от устните й, разтворени в усмивка, падна ледена топчица — последният дъх на Нора. Част от скрежа се отдели от тялото й и се посипа като парцали сняг на земята…

— Нора! Нора!… Какво направи!… — виках аз обезумял.

Стоях пред снежната статуя на девойката и не знаех какво да правя. Изведнъж забелязах в краката й четириъгълен, леко заскрежен предмет. Вдигнах го, избърсах скрежа и видях, че беше писмо.

Погледнах още веднъж Нора — скрежът беше слязъл по-надолу и беше облепил цялата й фигура. Реших да я пренеса в „пантеона“ й да я поставя на пиедестала, който мистър Бейли беше приготвел за мене. Струваше ми се, че това ще бъде най-добро погребение за нещастната девойка. Прегърнах с ръка вкочанената й снага и се опитах да вдигна трупа. Но краката на девойката, споени от леда, който се беше образувал от изпарилата се вътрешна топлина на тялото й, не се поместваха. Направих усилие да ги отлепя от земята и изведнъж усетих, че тялото се пропука и се разтроши на няколко парчета. Потръпнах, отпуснах ръката си и горната половина на тялото падна на една страна, придържана само от дрехата. Няколко къса от

замръзналото тяло паднаха от разтворената дреха като парчета от строшена статуя. Нора, живата, пламенна Нора се превърна само за миг в крехка, по-нежна и от порцелан статуя!…

Бях дълбоко наскърбен и потресен от това превръщане. Откъснах най-после краката на девойката от земята, вдигнах на рамо порцелановите останки, занесох ги в „пантеона“ и ги сложих на пиедестала. Уви, там можах да възстановя само бюста на Нора… Изчистих внимателно лицето й от скрежа, погледнах за последен път устните, които съвсем неотдавна ме целуваха, и излязох от мрачната пещера. Качих се горе, прибрах се бързо в стаята си, стоплих и изсуших внимателно писмото и почнах да го чета.

Нора пишеше:

„Мили приятелю!

Простете, че ви накарах да преживеете неприятни минути. Но аз се страхувах, че без вас няма да свърша онова, което трябваше да свърша. Вашето присъствие ми даваше сили.

Говорих с баща си. Принудих го да признае всичко. И сега зная какво го е заставило да работи с мистър Бейли.

Мистър Бейли измамил баща ми. Той го домъкнал в това градче, като му обещал да го пусне след една година. Но когато годината изминала. Бейли заявил на баща ми, че няма да го пусне. Ако пък баща ми не го послуша, тогава няма да излезем живи оттук — нито той, нито аз. Баща ми много ме обича. Той не можел да рискува живота ми и останал в градчето на мистър Бейли. Но му било тежко да признае, че се намира в плен. И затова ме уверяваше, че работата го задържа тук.

По такъв начин аз връзвах баща си. И заради мене той е бил принуден да вземе участие в тази ужасна работа.

Някога вие ме упрекнахте, че не приличам на своя прадядо — революционер, миньора Енгелбрект. Да, трябва да си призная, че нямам неговата силна воля и неукротимата му енергия. Вековете и поколенията потомци очевидно са разпилели железния му характер. Аз не се

реших да убия мистър Бейли. И дълго не можех да се реша да задам на баща си съдбоносния въпрос за съучастието му в престъплението. Но все пак искам да умра като достойна правнучка на миньора Енгелбрект. Това е всичко, което мога да направя. Сега баща ми е свободен. Тежко ми е да му пиша. Но вие му предайте думите ми: «Татко, ръцете ти вече не са вързани. Постъпи така, както би постъпил на твое място миньорът Енгелбрект».

Сбогом. Нора“

Прочетох няколко пъти писмото. Горката Нора! Тя беше избързала. Ако бях успял да й кажа онова, което научих от Люк, може би щеше да остане жива… И… тя ме обичаше. Но сега всичко е свършено. Все пак не всичко в писмото на Нора ми беше ясно. Може би баща й ще ми обясни.

Вече се беше съмнало. Отидох при професор Енгелбрект.

Той седеше в кабинета, вдълбочен във формулите си. Като ме видя, професорът вдигна глава и спокойно попита:

— Не сте ли виждали дъщеря ми?

— С вашата дъщеря… с мис Елеонора се случи голямо нещастие — казах аз.

Енгелбрект пребледня.

— Какво има? Говорете!

Мълчаливо сложих на масата писмото на Нора. Ръцете на професора забележимо трепереха, но той се стараеше да се овладее. Прочете писмото, погледна ме и глухо попита:

— Какво стана с нея?

Разказах му какво беше станало в пещерата на абсолютния студ. Вече бях почти спокоен.

Енгелбрект наведе глава и закри лицето си с ръце. Той поседя така няколко минути. Аз не наруших мълчанието. Когато махна ръцете от лицето си и вдигна глава, не можах да го позная — така се беше променил и състарил.

Енгелбрект стана с усилие, олюля се и отново седна.

— Аз я убих…

После изведнъж удари силно с юмрук по масата, очите му засвяткаха от гняв:

— Бейли я уби!

Като че ли у него се събуждаше душата на неговия прадядо.

— Елате да отидем при този бандит! — извика той.

— Един въпрос, професоре — казах аз.

— Казвайте, но по-скоро…

— Мис Елеонора пише, че по думите ви Бейли заплашвал да убие и двама ви, ако решите да заминете. А на мене ми казваше, че той не я спира.

— Това беше игра на мистър Бейли, игра на нерви. Той знаеше, че Нора няма да замине без мене. Аз пък бях принуден да поддържам у дъщеря си илюзията, че е свободна да замине. Ако тя узнаеше за своето робство, положението на всички ни щеше да се усложни още повече. Тя щеше да се почувствува нещастна.

— Е, добре, но ако тя все пак беше решила да замине?

— Мистър Бейли нямаше да я пусне.

— Но защо вие… не убихте Бейли?

— Много пъти съм мислил за това. Но убийството на мистър Бейли нямаше да промени положението. Мистър Бейли е само едно от звената на престъпната верига. Знаете ли от какви хора се състои населението на градчето, с изключение на неколцината якути общи работници? От синове на банкери и тузове! И те не биха ме пуснали, ако убиех Бейли. Те биха убили и мене, и Нора. Биха могли да убият мене, а нея да оставят жива… Какво щеше да стане с нея? Горката Нора, тя беше права: тя ми връзваше ръцете. Но ако знаех, че така ще постъпи… Впрочем сега е късно да се говори за това. Да, мистър Бейли не обича да се шегува. С мене щяха да постъпят точно така, както с колегите ми професори, които загинаха на „Арктика“. Убиха ги, защото не искаха да се подчиняват на мистър Бейли.

Професорът почна да рови в чекмеджето на бюрото си.

— Дявол да го вземе, къде се е дянал револверът ми?

Исках да кажа, че и Нора го беше търсила и не го беше намерила, но премълчах.

— Добре, ще минем и без него. Да вървим, мистър Клименко.

— Какво смятате да правите? — попитах аз.

— Да си поговоря открито с мистър Бейли…

Отиването ни при Бейли не беше съвсем сполучливо. Той вече седеше на креслото си, заобиколен от доверените си хора. Те бяха не по-малко от десетина души.

Като ги видя, Енгелбрект се навъси, но беше вече късно, за отстъпление.

— А, уважаеми професоре, колко навреме! — каза Бейли. — Току-що исках да пратя да ви повикат. Ние тук имаме малък военен съвет. Само че главата ми още не работи, както трябва…

Бейли млъкна и почна да рови с ръце блестящите мъниста върху сложения пред него поднос. Тези мъниста бяха последното изобретение на Енгелбрект — пресован въздух, затворен в специална обвивка. В нея въздухът не се изпаряваше при обикновена температура и можеше безопасно да се превозва. Само едно бързо повишаване на температурата би могло да предизвика взрив. Бейли усилено се готвеше за износ на въздух — той смяташе, че въпросът за мир при предложените от него условия е предрешен.

— Да, главата… — продължи мистър Бейли. — Не ми е в ред главата. Говориш и изведнъж току почнеш да дрънкаш глупости. Но и това ще мине. Седнете, сър… — Мене Бейли не ме покани да седна, само ме изгледа накриво, но не ме помоли да изляза.

— Аз отказвам да работя. Можете вече да не ме водите в списъка на служещите си — каза Енгелбрект, като продължаваше да стои прав.

— От-ка-азвате?! — попита Бейли и лицето му потъмня. — Какво значи това, сър?

— Значи онова, което казах.

— Тука всичко значи само онова, което аз съм казал — отговори Бейли вече разгневен. — Вие се забравяте, мистър Енгелбрект. Ако вие още сега не…

— Стига! — кресна неочаквано Енгелбрект. — Не искам да оставам повече в тази шайка от бандити!

— Това е бунт. Вие знаете ли какво ви очаква?

— Мръсник! — ревна Енгелбрект. — Ти уби дъщеря ми, ти изпълни земята с ужас, ти… ти… — Изведнъж той вдигна ръце, хвърли се върху Бейли и почна да го души.

Никой не очакваше такова нещо от Енгелбрект. Няколко мига съучастниците на Бейли седяха като втрещени, после изведнъж се нахвърлиха вкупом върху професора. Побързах да му отида на помощ.

Започна невъобразимо боричкане. Енгелбрект беше необикновено силен човек. Моите юмруци също работеха точно. Но враговете бяха повече. Те надделяваха. Бейли избяга зад бюрото си, барикадира се със столове и оттам почна да командува битката.

От вълнение той пак почна да говори несвързано и да крещи като бесен:

— Долу! На Марс! На Луната… Краят на света! Сто хиляди фунта лири стерлинги за един грам!

А Енгелбрект блъскаше на всички страни враговете, гледаше да докопа Бейли и хриптеше:

— Ще го убия… ще го разкъсам!

Силите ни се изчерпваха. Извиках на Енгелбрект:

— Назад! Отстъпвайте или сме загинали…

Енгелбрект се опомни малко, озърна се и видя, че положението е безнадеждно. Трима души се търкаляха на пода, но останалите, въоръжени със столове, бяха готови да се хвърлят в нова атака.

В ръцете на двама вече лъснаха дулата на автоматични пистолети.

Като се защищавахме яростно, ние с Енгелбрект, отстъпихме към вратата и хукнахме по коридора, преследвани по петите от враговете. Завихме зад ъгъла, скочихме в асансьора и се спуснахме един етаж по-долу. Още няколко мига и се намерихме близо до извеждащата тръба. Входът към нея се оказа затворен.

— По-бързо! Тука! — извика Енгелбрект, който познаваше добре разположението на градчето.

XX. ОБРЕЧЕНИТЕ

Втурнахме се в съседната на тръбата пещера и побързахме да затворим вратата.

Това беше недовършено още помещение, в което възнамеряваха да съхраняват запасите от сгъстен въздух. Хладилниците не бяха още монтирани и температурата в пещерата беше поносима. Временно тук бяха оставели и запасните вагонетки, и инструментите. Пещерата беше без осветление.

— Докарайте вагонетки! — изкомандува Енгелбрект и почна да преграждa входа.

Докарахме вагонетки до желязната врата, струпахме върху тях кирки, лопати и всичко, каквото ни попадна под ръка и което можахме да напитаме в непрогледната тъмнина. Входът беше барикадиран.

— Така — каза професорът, като свършихме тази работа. — Тук можем да се задържим известно време.

Стъпките на преследващите ни се чуваха глухо иззад вратата.

Скоро по вратата закънтяха удари. Ние мълчахме. След малко ударите престанаха и всичко затихна. Дали враговете се бяха убедили, че е невъзможно да отворят вратата, или промениха плана на атаката си, не знаехме, но бяхме доволни от тази почивка. Едва се държахме на крака от умора.

Енгелбрект легна и се изпъна в една вагонетка.

— Глупаво излезе — каза той. — Изгубих самообладание. Такъв ми е характерът. Търпя, търпя и накрая избухна…

Той млъкна.

— Смятате ли ме за съучастник в престъпленията на мистър Бейли? — заговори той след малко.

— Но нали не сте могъл… — побързах да го успокоя аз.

— Не, можех. Аз можех да предотвратя катастрофата, да спася хората, като пожертвувам своя живот и живота на дъщеря си. Не е лесно да се даде такава жертва. Но беше по-добре да загинат двама, отколкото хиляди, не е ли така?

— Защо е необходимо да се самобичувате? — свих рамене аз.

— Това не е самобичуваме. Не ми е безразлично вашето мнение. Дъщеря ми не написа последното си писмо на мен, а на вас. Тя ви обичаше, нима не виждах…

Мълчах. Енгелбрект, този едър и силен човек, се измъчваше дълбоко и не можеше вече да таи мъката си.

— Но да не си помислите прекалено лошо за мене — каза той. — И да съм виновен пред човечеството, аз съм тежко наказан за това. По цели нощи не съм спал да търся изход. Търсех начин да хвърля фабриката на мистър Бейли „във въздуха“, но така, че това да не предизвика катастрофа. Напоследък вие с Нора работехте точно върху това. Съвестта ви може да бъде спокойна: вие не работехте за Бейли, а против него. И опитите бяха много сполучливи. Те бяха към своя край. И ако Нора не беше избързала… Горкото ми момиче!… Но аз дълго време не можех да реша задачата. Имаше дни, когато се отчайвах. И тогава решавах: днес всичко трябва да свърши. Ще убия Нора, после Бейли и най-после себе си… Но когато Нора влизаше при мене, грейнала от свежест и младост… Ах!… — Енгелбрект въздъхна тежко. — Не ми даваше сърце да вдигна ръка. След това у Нора се породи недоверие към мене. Мислите ли, че не виждах този страшен въпрос в очите й? Дали не е престъпник баща й, човекът, когото тя обичаше толкова много и в чиято честност никога не се бе съмнявала!

Внезапно Енгелбрект стана и направи крачка към мене:

— Умря моето момиченце. Много ми е тежко!… Но знаете ли каква гигантска тежест падна от душата ми! Свърши се с „раздвоението на личността“… Ние с вас сме обречени. Не за себе си мисля сега. Съжалявам само за едно, че не можах да удуша бандита… Нас навярно искат да ни уморят от глад. За щастие не могат да ни замразят. Впрочем не е ли все едно? Нима Нора не се замрази…

Смъртта на девойката порази силно и мене. Аз я обичах и я изгубих в момента, когато узнах, че и тя ме обича. Но аз нямах на сърцето си оня тежък товар, който потискаше Енгелбрект. При това бях млад и настроението ми не можеше да бъде така безнадеждно, както настроението на Енгелбрект. Искаше ми се да живея.

— Кажете, изключено ли е да се излезе оттука? — попитах аз Енгелбрект.

Професорът беше крайно вдълбочен в мрачните си мисли и въпросът ми не стигна отведнъж до съзнанието му.

— Да се излезе? — повтори най-сетне той. — Да, не е леко. Ето тази стена е външна.

— Че тогава какво трудно има? — попитах аз. — Кирки имаме. Наистина тука е съвсем тъмно, но ние можем да работим и в тъмнината.

— Можем — отговори апатично Енгелбрект. — Но преди да пробием скалата, ще пукнем от глад. Напразен труд. Легнете като мене и чакайте спокойно смъртта.

Но аз нямах никакво намерение да чакам спокойно смъртта. Като си починах малко, станах, намерих опипом една кирка и отидох до стената.

В тъмнината се чуха звънливи удари.

— Не тук, вземете по-наляво — чу се гласът на Енгелбрект. — Там стената е по-тънка.

Преместих са няколко крачки по-наляво и почнах работа.

Уморих се и поседнах да си почина. Чух Енгелбрект да пъшка, чух леко подрънкване на желязо — професорът скочи от вагонетката.

— Много съм уморен, душата ми е уморена, за да дълбая скалата за спасяване на собствения си живот. Но вие сте млад, тепърва ще намерите щастие. Трябва да ви помогна заради Нора…

Звънна желязо, Енгелбрект си избираше кирка.

— Така ли се дълбае скала? — чух аз гласа на професора вече някъде до мен. — Я се отместете. Гледайте как е правил това старият миньор Енгелбрект.

И аз чух мощни равномерни удари на кирка.

Поработихме няколко часа. Капнах съвсем и вече хвърлих кирката, а ударите на „стария миньор Енгелбрект“ дълго още се чуваха в широката пещера. Ехото гръмко ги връщаше.

— Стига за днес — каза най-после Енгелбрект.

Той захвърли кирката настрана. Преди да си легнем да спим, отместихме вагонетките от вратата и ги наредихме на релсите в редица през цялата пещера, така че първата вагонетка опираше във вратата, а последната — в противоположната стена.

— Така. Ако сега натрупаме инструменти върху вагонетките и насипем камъни, и самият дявол няма да може да отвори вратата.

Най-после, капнали от умора, легнахме и заспахме дълбоко.

Събудих се от студ. Бях гладен. В тъмнината се чу продължителната прозявка на Енгелбрект.

— Събудихте ли се? — попитах аз.

— Отдавна не спя. Гладен съм, но няма как, ще трябва да почвам работа незакусил.

И той грабна кирката. Отначало ударите му бяха неуверени и неравномерни. След това Енгелбрект се увлече и заработи с вчерашната енергия. Аз също грабнах кирката.

Гладът ни се отрази, почнахме да отпадаме. Все по-често спирахме да си почиваме. Времето се точеше безкрайно бавно. Скалите днес като че ли бяха станали по-твърди от вчера. Най-после хвърлих кирката в безсилно отчаяние и паднах като чувал върху купчината камъни. Енгелбрект поработи още малко, след това замлъкнаха и неговите удари.

— Лошо — каза той мрачно. — Така няма да изтраем дълго, а сме издълбали едва една трета. Не работихме с мярка. Трябва да копаем по-малък отвор и да се редуваме.

Така мина още един ден, ако, разбира се, не се лъжехме в представата си за времето. Отново се помъчихме да заспим, легнахме в една вагонетка, за да се топлим един друг. Студът се усещаше все по-силно и по-мъчително: Не ми се спеше. Стомахът ми се свиваше от гладни спазми. Краката ми изстиваха, главата ми гореше, болеше ме цялото тяло. Колкото и да се борех с мрачните мисли, те не ми даваха покой. Губех надежда, че ще можем да се измъкнем оттука. Искаше ми се да поговоря с Енгелбрект, но той лежеше тихо и може би спеше. Жал ми беше да го будя…

Изгубих всяка надежда, че ще заспя, станах, добрах се в тъмнината до отвора, който пробивахме в стената, и почнах да измервам като разстояние сме пробили. Няколко камъка се търкулнаха изпод краката ми и изтрополиха.

— Кой е там? — чух гласа на Енгелбрект.

— Аз съм. Не спите ли?

— Не — отговори професорът. — Проклетите мисли не ми дават покой… И ми е студено… Хайде да се постоплим.

Енгелбрект стана и взе кирката.

— Дявол да го вземе, колко тежка е станала! — изруга той.

Чуха се удари на кирка, след това изведнъж настъпи тишина, чух тежка въздишка.

— Не мога — каза Енгелбрект. — Ръцете ми не държат кирката… Но аз ще ги накарам да я държат! — И той изведнъж почна да блъска с необикновена сила, така че изпод краката се посипаха искри.

Това беше последният изблик на енергия. Кирката отхвръкна настрана и Енгелбрект се просна върху купчината камъни.

— Починете си аз ще ви заместя — казах аз и се залових да копая.

Но моята работа тръгна още по-зле. Струваше ми се, че замахвам с всичка сила, а в действителност кирката само драскаше скалата и къртеше дребни камъни. При това темпо на работа ние и за десет дни нямаше да пробием скалата! Гладната смърт щеше да настъпи много по-скоро!

Струва ми се, че заспах или пък се бях унесъл с кирката в ръка. Не зная колко беше продължило това състояние. Може би цяло денонощие съм лежал така, а може би само няколко минути. И аз не мога да кажа със сигурност дали насън, или буден се залавях на няколко пъти да работя, удрях с ожесточението на отчаян човек и отново падах на земята. От време на време усещах непоносими пристъпи на глад. Но това усещане постепенно се притъпяваше. Почнах да изпадам в някакво вцепеняване. Времето спря и аз не знаех колко дни бяха минали, откакто се затворихме в този капан. Все повече потъвах в тъмната бездна на унеса. Понякога ми се мяркаше мисълта за смърт, но и тя вече не ме вълнуваше.

Потъвах в тъпо безразличие като в тиня. Но критичното ми чувство все още не беше угаснало. Помня, че наблюдавах с известен интерес процесите на умирането, които се извършваха у мене. Това „умиране“ имаше определен ритъм. Периодите на коматозно[1] състояние се редуваха с известни просветлявания на чувствата и съзнанието, сякаш последните запаси от жизнени сили събираха остатъците от „гориво“, за да могат още и още веднъж да осветят съзнанието… Защото само съзнанието можеше да намери изход и да спаси умиращия организъм. И организмът даваше последните си сокове, последния трепет на клетките си на моя мозък — последна надежда за спасение…

В един такъв светъл промеждутък чух много слаби, далечни удари на кирка.

„Навярно Енгелбрект е почнал да работи. Но нима слухът на умиращите от глад отслабва толкова много? — помислих си аз. — Или бълнувам?“

— Вие ли чукате, професоре? — попитах Енгелбрект.

— Същото исках да ви питам и аз — отговори той със слаб глас, който все пак чувах съвсем отчетливо и ясно.

— Не оглушавам и това не е халюцинация — размишлявах аз на глас. — Какво тогава могат да означават тези удари? Кой ги нанася? Откъде идват?…

— Вече от няколко минути или часове мисля за това — отговори Енгелбрект. — Струваше ми се, че вие работите, но започнах да оглушавам. Звуците идват откъм направения от нас отвор, аз съм легнал до него. — Той помълча малко и продължи: — Изглежда, че мистър Бейли бърза да свърши с нас и е дал нареждане да пробият стената. Той е голям пазител на заканите и навярно иска да ни съди по всички правила, за да ни замрази след това и да ни сложи в „пантеона“.

Млъкнахме и започнахме да се ослушваме. А ударите се усилваха все повече, приближаваха се. След това изведнъж се прекратиха. Замени ги нов звук — стържене на пистолет.

— Пуснаха и пистолета в ход — каза спокойно Енгелбрект, — така скоро ще се доберат до нас…

Новата опасност сякаш ни възвърна силите. Не мога да кажа, че ме беше страх от смъртта — аз вече бях в преддверието й, но тези нови звуци нарушиха еднообразието на живота ни и ритъма на нашето постепенно умиране. Съзнанието ни се възвърна напълно.

— Какво ще правим сега? — попитах аз.

— Ще посрещнел врага и ще умрем в борбата, както подобава на мъже — отговори Енгелбрект.

Усмихнах се иронично — нямаше опасност Енгелбрект да види усмивката ми в тъмнината.

— В състояние ли сте да вдигнете ръката си? — попитах аз.

— Ще имам достатъчно сили да пусна един камък върху главата на първия, който я провре тука — каза той. — Допълзете при мене.

Допълзяхме до мъничката шахта, която бяхме прокопали, и легнахме от двете й страни, като набедихме край себе си ръбести

камъни. Еднообразното скърцане на пистолета ме приспиваше и аз с всички сили се борех със сънливостта си. Но когато стърженето се чу съвсем близо до нас, мина ми всякакъв сън! Настръхнах като котка, готова да хване мишка.

— Още няколко минути и те ще бъдат тука — пошепна Енгелбрект.

В този момент разбрах кое ни даваше нови сили — ненавистта към враговете!

Пистолетът изскърца пискливо, стената затрещя, откъм нашата страна се посипаха ситни камъчета. Пискливото скърцане се превърна в бръмчене. Дупка и още една дупка в тънкия слой скала, който ни отделяше от враговете… Удари на кирка. Дупката се увеличи толкова, че през нея можеше да се провре човек. Така реших, защото работата на пистолета и кирката спря и в тъмнината се чу шумолене, което можеше да издава само човек, провиращ се през отвора. Напрегнахме с професора отмалелите си мускули и вдигнахме по един камък. Ослушвах се във всяко шумолене. По-близо, по-близо… Съвсем близо…

„Вече може!“ — помислих си аз и замахнах. Но камъкът изведнъж падна от ръцете ми — чух познат шепот…

---

[1] Кома — болезнена предсмъртна сънливост. ↑

XXI. „ПУКНА СЕ ТЪРГОВЕЦЪТ“

— Силно тъмно…

— Никола! — викнах аз.

— О! Другар Клименко! — отговори той.

И аз усетих как ръката му в мъхеста ръкавица стисна ръката, която едва не му строши главата.

— Как попадна тука?

— Силно крестис, тихо! — рече Нимола и като се обърна назад, каза на някого зад отвора: — Промъквайте се, другар. Тука свои. А ние — говореше той, като се обръщаше към професора — досли тебе спасява, търговец бели убива.

— Но кои „ние“?

— Червен армия досъл, о!

— А защо почнахте да пробивате и дълбаете точно стената на тази шахта? Ти знаеше ли, че съм тука?

— Нисто ле знаел. Ти сам казвал, през тази нова сахта добре мине в града — отговори Никола.

Не можех да си припомня нищо подобно. И едва много по-късно, спомняйки си времето, когато нощем обмисляхме с Никола плана за бягство, се сетих, че наистина бях говорил за тази шахта като за най-удобен път за проникване в подземното градче. Не очаквах, че Никола ще се окаже толкова съобразителен и паметлив. Но случаят неочаквано ни вкара в същата шахта и именно тук стана щастливата ни среща.

Никола побърза да ми разкаже „как бесе това“.

Нашето командуване не преставало да гради планове за превземането на подземното градче. Когато станало ясно, че нападението със самолети е безуспешно, а бомбардирането невъзможно, за тази работа се заловили сапьорите. Решено било да се прокопае подземен вход. Обстоятелството, че целият кратер бил засипан с дълбок сняг, улеснявало задачата. Не било трудно да прокопаят в него ходове и да се приближат чак до скалата. Сапьорите изгубили повече от три седмици за тази работа и отначало крадешком

копаели хода, а после прокопали подземна галерия. Изборът на мястото бил сполучлив. Никола работил неведнъж в тази пещера. Той знаел, че тука никой не живее и нощно време, когато работниците си отивали, можело да се влезе вътре незабелязано.

Докато Никола разказваше, червеноармейците един подир друг се провираха през отвора на пещерата.

— Тука никой не види, мозе да запали огън — каза Никола и в ръцете му светна електрическо фенерче.

— Силно хубаво несто! — каза той. — Чик, и готово. Ох-ох-ох! — продължаваше Никола, като освети лицето ми. — Силно отслабнал. Отдавна не ял. А това другар? Яз по-скоро! — Той отвори раницата си и почна да ни гощава.

Като утолих глада си, разказах на Никола и на командира на отряда всички произшествия. Почнахме да обсъждаме плана за по-нататъшните си действия. Съмнало се беше вече и командирът реши, че е по-добре да почакаме до следващата нощ и да нападнем внезапно.

Стараехме се да пазим тишина, за да не привлечем вниманието на врага. Накладохме малък огън. Никола приготви чай и почна усърдно да ни храни. Денят мина незабелязано в разговори и обсъждане на плана за по-нататъшните ни действия. В шест часа вечерта началникът постави патрули и нареди да лягаме да спим, за да си починем преди „работата“. Като се наситих и стоплих край огъня, аз заспах дълбоко и когато Никола ме събуди през нощта, бях отпочинал и бодър. Наистина усещах още известна слабост в краката, но това не ме спря. Исках да участвувам в нападението.

Отместихме внимателно вагонетките и освободихме изхода. Дано само вратата не е заключена!… Червеноармеецът я подръпна и тя се поддаде. Аз и Енгелбрект бяхме толкова безопасни за „армията“ на Бейли, че не бяха сметнали за необходимо да ни заключват отвън — и от едната, и от другата страна на вратата ни очакваше смърт.

Началникът на отряда даде нареждане и червеноармейците с пушки, готови за стрелба, тръпнаха по коридора. Той беше празен. Едва при асансьора се натъкнахме на първия часови. Той дремеше. Разбуден от приближаването ни, часовият се опита да вдигне тревога, но началникът насочи към него дулото на револвера си.

— Стой, братле! — на руски, но достатъчно изразително каза той.

Часовият се предаде. Качихме се с асансьора на първия етаж. Когато и последният червеноармеец беше вече горе, на завоя на коридора се мярна нечия сянка и се скри. След няколко минути в градчето ще бъде вдигната тревога! Ускорихме крачки и почти дотичахме до кабинета на Бейли.

Вратата беше отворена. Разтворих я широко и нахълтах в кабинета.

Бейли още не си беше легнал. Седнал в креслото, той ровеше с ръка насипаните върху подноса „въздушни“ мъниста. Главата му беше вързана с кърпа.

Като ме видя начело на въоръжения отряд червеноармейци, Бейли облещи очи. Долната му челюст увисна. Той се дръпна назад и облегнат на гърба на креслото, но гледаше с нескриван ужас.

— Вие ли сте гражданинът Бейли? — попита началникът на отряда.

— Той е — казах аз.

Червеният командир пристъпи към Бейли.

— Вие сте арестуван.

Лицето на Бейли се изкриви. Очите му се облещиха още повече, в тях пламна безумие. Започна един от припадъците му, от които страдаше напоследък след раняването.

— А-а-а-а-а!!! — закрещя диво той. — Болшевики! А-а!!! И тука ли? Навсякъде ли? Няма спасение!… Въздуха ли искате да ми вземете?

Той зарови сгърчените си пръсти в своите съкровища — „въздушните“ мъниста, — изведнъж сграбчи в шепа няколко мъниста, вдигна ги с усилие, пъхна ги в устата си и ги плътна.

Енгелбрект пръв разбра какво щеше да последва. Той хвана Бейли за врата и го помъкна към вратата.

— Какво искате да правите с него? — попита червеният командир, неразбрал каква опасност застрашава всички.

Бейли продължаваше да говори несвързано и да се дърпа от ръцете на Енгелбрект.

— По-бързо горе! Помогнете ми, сега той стана двойно по-тежък! — викаше отчаяно Енгелбрект.

Аз, Никола и още двама червеноармейци подхванахме Бейли, помъкнахме го по коридора, метнахме го в асансьора и се качихме

заедно с него на площадката, където неведнъж бях разговарял с Нора и се бях любувал на северното сияние, дишайки „въздушни витамини“.

Бейли продължаваше да крещи и се мъчеше да се отскубне от нас.

Изведнъж забелязах, че от устата на Бейли излетя кълбо бяла студена пара. Тялото му почна бързо да се подува особено гърдите. Вътрешната топлина на стомаха беше стопила обвивките на „мънистата“. Въздухът беше почнал да се изпарява и сега с Бейли ставаше същото, което става с дълбоководна риба, измъкната на повърхността на океана — вътрешното налягане беше по-голямо от налягането на атмосферния въздух и раздуваше тялото. Още един миг и…

Но Енгелбрект не дочака този миг. Той сграбчи мистър Бейли и преметна тялото му през перилата.

Вече във въздуха тялото на Бейли се поду невъобразимо, а от устата му почна да излиза пара като от отворена локомотивна клапа.

Преди още Бейли да долети до снежния насип, се чу силен взрив. „Въздушните“ мъниста експлодираха. Сред белия въздух видях как откъснатите от тялото ръце и крака на Бейли полетяха на всички страни. За няколко мига белият облак се превърна на въздух — силната въздушна вълна ни отхвърли към стената. Но аз се задържах прав и погледнах надолу. До снега стигна само главата на Бейли. Цялото му тяло беше разкъсано на много дребни части и отнесено кой знае къде.

Няколко минути стояхме неподвижно, поразени от тази необикновена смърт. Пръв наруши мълчанието Никола.

— Пукна се търговецът — каза той.

Да, „пукна се търговецът“, пукна се и цялото му въздушно предприятие!

Червеноармейците се справиха бързо с гарнизона на подземното градче. Радиостанцията му съобщаваше на света за победата.

А в това време Енгелбрект бавно и предпазливо покачвайте температурата в подземните пещери, като едновременно с това намаляваше и атмосферното налягане. Всички отвори, тръби и люкове бяха отворени. Бялата студена пара излиташе от тях и се превръщаше в живителен въздух. Животът отново се връщаше на Земята.

„Ноздрата“ на Ай-Тойон „издишаше“ въздух.

ПОСЛЕДНИЯТ ЧОВЕК ОТ АТЛАНТИДА

КАК БЕШЕ ОТКРИТА АТЛАНТИДА

I. ПОСЛЕДНАТА ЕКСПЕДИЦИЯ

— Чудесна мисъл!

Мистър Соли отмести книгата настрана и повтори още веднъж:

— Да. Чудесна мисъл! — и потъна в размисъл.

Мистър Соли беше преуспяващ нюйоркски фабрикант и борсов спекулант, забогатял от военни доставки през време на световната война.

Войната е прекрасно нещо за такива хора. Колкото по-високо растяха планините от трупове на бойните полета, толкова повече се закръгляше текущата сметка на мистър Соли. Към края на войната мистър Соли „струваше“ няколко милиарда долара.

Но когато достигна върховете на финансовото могъщество, му се случи неприятна история. Разкошните обеди, обилно поливани с фини вина, предизвикаха заболяване на кръвоносните съдове на мозъка. И той получи мозъчен удар, когато най-малко очакваше. Парализираха се дясната му ръка и кракът. Ударът беше лек и благодарение на добрите медицински грижи след няколко месеца болният се оправи. Парализата видимо премина. Но лекарят категорично забрани на мистър Соли да се връща към търговската дейност.

— Достатъчно сте работили — каза лекарят. — Ако искате да запазите здравето си, трябва напълно да промените живота си. Пътувайте, занимавайте се с колекционерство, с благотворителност — с една дума, с каквото искате, само за да запълните времето си и да се развлечете, но избягвайте умственото и нервното напрежение. Иначе не отговарям за живота ви.

След този ултиматум пред мистър Соли изникна трудният въпрос с какво да запълни живота си и как да използува несметните си богатства?

Той нямаше семейство. Това още повече усложняваше положението. Нямаше за кого да се грижи освен за себе си.

Да отиде в Африка на лов за лъвове, както Рузвелт?

Твърде силните усещания от този вид спорт не привличаха Соли.

Благотворителност?

Само мисълта за това предизвикваше на тлъстото му червендалесто лице гримаса на отвращение. Много изтъркано, банално. Да попълни чек за сто хиляди долара в полза на университета, за да се полюбува след това на портрета си във вестниците? Празно и скучно.

Мистър Соли се опита да се занимава с колекционерство. Започна да купува картини на стари италиански майстори. Но всички тези леонардодавинчиевци и рафаеловци очевидно не бяха се съобразили с американското търсене. Повечето от редките картини бяха вече купени. След като се изложи с купуването на един „оригинален“ Кореджо, който се оказа изкусна имитация, Соли почувствува отвращение към живописта.

Последва колекциониране на австралийски бумеранги, на китайски звънчета… Колекцията, съставена от триста и петдесет вида живи бълхи, събрани от всички краища на света, накара хората да заговорят за него известно време. Но всичко това не го задоволяваше… Трябваше да се намери нещо забележително, нещо, което може би ще обезсмърти името му.

След като бе вкусил от плодовете на богатството и властта, мистър Соли тайно мечтаеше за слава. Но как да я кули? Това съвсем не беше така просто, както с борсовите акции.

И ето, когато вече губеше надежда да намери достойна за живота си цел, чистата случайност му дойде на помощ.

Личният секретар на мистър Соли случайно беше оставил на бюрото пъстра книжка със сиви и сини ленти на корицата. Това беше томче на френски език: „Роже Девин. Изчезналият континент Атлантида — шестата част на света“.

Милионерът прегледа от скука книгата, но няколко реда спряха вниманието му.

„Необходимо е да се създаде — пишеше авторът — експедиция от кораби на всички нации за изследване на Атлантическия океан, за да се намери свещената земя, в която спят общите прадеди на древните нации, на Европа, Африка и Америка.“

„Подводна експедиция за търсене на Атлантида… Чудесна идея!“

Мистър Соли запали пура и се отдаде на честолюбиви мечти. Той, мистър Хенри Соли, открива този изчезнал континент. Ще стане

нов Колумб. Ще забие звездното американско знаме на този изчезнал континент. А колекциите на дъното на океана! Там навярно няма да има имитации. Всички оригинали ще имат неизмерима ценност. „Добра идея за влагане на капитала — мярна се в главата му, свикнала да подхожда към всичко с търговска сметка. — И слава, слава…“

Да, непременно трябва да се помисли за това. Въпросът трябва да се проучи. Мистър Соли разгледа приложената библиография в края на книгата: „Само колекцията от книги в Смитсънианския институт съдържа над 50 000 тома…“

„Е, това е вече прекалено! — Мистър Соли се намръщи, като си представи купищата книги. — Впрочем за какво са учените? Ще им възложим да направят необходимия подбор. А засега да се запознаем с Девин.“

Мистър Соли забрави дори строгия режим на лекаря и се заседя до полунощ, задълбочен в четене на книгата.

На сутринта личният му секретар мистър Картър го видя необичайно оживен и остана слисан от думите му.

— Картър! Заминаваме на подводна експедиция да търсим Атлантида…

Картър отвори широко очи, след това погледна оставения вчера том на Девин и разбра всичко.

„По-добре да беше ловил бълхите си“ — помисли си Картър. Него никак не го привличаше тази експедиция. Съвсем наскоро се бе сгодил.

Но с обичайната си любезност промълви:

— На вашите услуги, сър.

II. АТЛАНТИДА И МЕРИ

Работата закипя. Мистър Соли беше неузнаваем. Апатията и отпуснатостта му изчезнаха безследно. От сутрин до вечер той се съвещаваше с учени, с инженери, с моряци. Соли навлизаше във всички подробности и проявяваше незаменимите си практически и организаторски способности.

Инженерите изработваха различни типове подводни кораби. Осъществяваше се на дело фантазията на Жюл Верн за откриването на Атлантида с „Наутилус“ на капитан Немо. Соли бракува проекта за построяване на голям подводен кораб.

— Той може да ни потрябва едва накрая, когато намерим Атлантида. А освен това големите подводници са скъпички дори за моя джоб. На нас са ни нужни хрътки, флотилии от малки съдове, които ще сновят под вълните на океана и ще извършват предварителни изследвания.

Спряха се на един тип малка подводница и започнаха да изработват конструкцията й.

На подводниците смятаха да поставят прозорец от дебело стъкло и силни прожектори, за да може да се наблюдава отвътре. В долната част на корпуса трябваше да има отвори, през които към дъното на океана да могат да се спускат особени сонди за изследване на почвите. Най-после специални люкове можеха да изхвърлят и да прибират обратно водолази. С надводния свят предвиждаха да се поддържа непрекъсната връзка чрез радиото. Решиха да построят пет такива подводници. Сметката непрекъснато растеше, но това не смущаваше Соли. Според неговите планове, корабите трябваше да се построят за две години. Разходите можеха да бъдат покрити с лихвите от неговия капитал. Първата лодка трябваше да бъде готова след половин година. Ако тя имаше късмет, можеха да минат и без останалите.

Въпреки всички тези трескави приготовления работата можеше да се разстрои, и то само защото в съдбата на откриването на Атлантида се оказа намесена светлокосата Мери, годеницата на Картър. Секретарят на милионера беше така увлечен по нея, както

Соли по Атлантида. В нейно лице Атлантида намери сериозна съперница.

Картър гледаше на хрумването на Соли като на една от неговите приумици, която можеше да мине така бързо, както бяха минали другите му увлечения. Но тази приумица можеше задълго да го откъсне от мис Мери Ривс.

И той поведе тайна борба, за да провали този план. Уверяваше лекаря, че увлечението на Соли по Атлантида е вредно за неговото здраве. Умишлено усложняваше нещата, за да отложи пътуването. Търсеше професори, които не вярваха в съществуването на Атлантида, и ги молеше да убедят стареца Соли да се откаже от своя план. Създаде цяла кампания в печата. Повечето учени осмиваха фантазьорството на Соли. Вестниците поместваха карикатури. Но Соли беше непреклонен.

За нещастие на Картър Соли намери в лицето на професор Ларисон фанатичен привърженик на експедицията.

Старият Лариаон — с кълбовиден гол череп и тесни, весели очи — се пресели при Соли и направо го хипнотизираше с възбудените си речи за Атлантида, за нейните несметни богатства, погребани на дъното на океана.

Като изгуби всякаква надежда да провали експедицията, Картър уведоми Соли една сутрин, че напуска.

— Как, вие ме напускате в такава минута? — запита Соли огорчено. — Но каква е причината?

Всичко това беше казано с такова искрено огорчение, че Картър след известно колебание реши да си признае истината.

— Смятам скоро да се оженя и при това положение няма как да тръгна на експедиция, която ще продължи може би няколко години.

Соли наведе глава. След това изведнъж скочи от креслото махна с ръце и извика:

— Такава била работата, значи! Женете се по-скоро и я вземете със себе си!

„Със себе си… — това беше нова мисъл, която още не беше идвала в главата на Картър. — А дали Мери ще се съгласи?“

Неочаквано за него Мери се съгласи да вземе участие в експедицията и дори прояви най-жив интерес.

Мери престана да бъде опасна за Атлантида.

III. ТЪРСЕНЕ НА АТЛАНТИДА

Минаха още три години. Години на разочарования и измамени надежди. Вече четири години подводниците браздяха дълбините на Атлантическия океан между северозападните брегове на Африка и източните брегове на Северна и Южна Америка. Бяха направени много интересни геоложки и палеонтоложки открития, но следи от Атлантида не се намериха. Цели отряди от водолази сондираха морското дъно на стотици метри дълбочина, но навсякъде намираха само вулканичен туф, кристализирал под налягането на водата, гранита и глинестите шисти.

Участниците в експедицията бяха явно уморени. Интересът на Мери Картър към Атлантида значително изстина.

Нейният мъж проклинаше Атлантида, Ларисон и Соли.

Доброто възнаграждение обаче го задържаше в експедицията. Самият Соли от време на време започваше да се съмнява. Разходите растяха, отдавна стана нужда да се посегне на основния капитал. Сега Соли „струваше“ вече много по-малко, отколкото преди експедицията.

Подводната експедиция на Соли отначало възбуди огромен интерес. За известно време Атлантида стана най-модната тема. За нея се четяха безброй лекции, водеха се научни спорове. Някои си представяха богатствата, погребани на дъното на океана. Поставяше се дори въпрос за основаване на акционерно дружество за извършване на проучвания съвместно със Соли. Но най-обикновената сметка ги накара да изчакат резултатите от експедицията на Соли. А тези резултати засега бяха плачевни. Вестниците и списанията пишеха за експедицията все по-хладно, след това преминаха към подигравки, изчисляваха колко струва „митът за Атлантида“ и най-после замълчаха съвсем. За Соли това беше по-лошо от всичко. Като допълнение към неприятностите той изгуби част от състоянието си, вложено в нефтени акции.

По-нататъшното „закопаване на пари в океана“, както пишеха вестниците, го заплашваше с разорение.

Соли стана мълчалив и раздразнителен.

Не се отчайваше единствен Ларисон.

— Всички наши неуспехи не доказват нищо. Просто сме допуснали грешка в изследванията. Но тази грешка лесно може да се поправи. Работата е там, че досега ние драскахме само върховете на вулканичните планини на Атлантида. Спомнете си, че още Платон споменава за тези високи планини. Градовете са лежали в техните поли. Следователно, за да ги търсим, трябва да се спуснем в долините, лежащи поне на три хиляди метра дълбочина на дъното на океана, и там да направим в почвата няколко диагонални изкопа. И ние ще намерим Атлантида. Тя ви е чакала десетки хиляди години и нима сега, когато сте така близо до нея и до славата — да, до славата! — вие ще изоставите всичко?

Хитрият Ларисон отдавна беше намерил слабата струна на Соли. Славата.

— Колко струва тя? Тоест още колко ще струва това? — запита той.

Започнаха да пресмятат. Работата на дъното на океана струваше безумно скъпо. Но упоритостта и навикът да рискува накараха Соли да се реши на тази стъпка.

За последните изследвания избраха областта на 12° северна ширина и 40° западна дължина. На дъното бяха спуснати грамадни въздушни камбани, понеже на дълбочина три хиляди метра натискът на водата беше много голям за водолазите. Свредели, движени с електричество от корабите на повърхността на океана, пробиваха и раздробяваха почвата, която се изхвърляше от камбаната през херметически люкове. Няколко пъти водата прониква под камбаната. Шест работници вече платиха с живота си. Все по-трудно беше да се намерят доброволци на мястото на излезлите от строя, все по-скъпо се заплащаше трудът. Три месеца продължи тази упорита работа. Героичните усилия на експедицията отново привлякоха вниманието на „надземния свят“. Неуморимият Ларисон енергично ръководеше работата на дъното на океана. По-голямата част от времето си Соли прекарваше на плаващия док, построен край мястото на изследванията в открито море. Престоят в подводниците беше тежък за него. Затова пък морският въздух силно укрепи здравето му. Физически той се чувствуваше прекрасно. Но това лечение му струваше скъпо. Една сутрин, като поседя над сметките и провери баланса, той видя, че

средствата ще му стигнат да продължи работата само два месеца. А после — край. Той ще бъде разорен и опозорен като стар фантазьор и мечтател.

Вечерта, когато умореният, но както винаги бодър и шумен Ларисон се изкачи при него от дъното на океана, Соли му съобщи печалната новина.

Ларисон за първи път се почувствува смутен.

Той никога не беше помислял, че този златен чувал може да се изпразни. Но Ларисон беше твърде погълнат от работата, за да се поддава на отчаяние.

— Не може да бъде!

— Тоест как не може да бъде? Ето, погледнете сметките.

— Невъзможно е, казвам, работата да се прекрати на най-интересното място. Стигнахме до мек туф. Работи се по-лесно. И едва днес аз намерих нещо, което дяволски напомня парче керемида. Пари? Трябва да се намерят!

— Но как?

Ларисон сви рамене и се оттегли. Той дълго писа тази вечер, направи някакви разпореждалия, а на сутринта закуси набързо и се гмурна „у дома си“ на дъното на океана.

IV. НЕОЧАКВАНА ПОМОЩ

Двата съдбоносни месеца бяха към своя край. Соли пресмяташе какво ще му остане за един скромен живот, когато изостави „глупавата прищявка“ с Атлантида и я ликвидира. Извиканият от него управител му правеше доклад. След ликвидирането на овцефермата в Тексас, оставаха някакви трохи от няколкостотин хиляди долара.

Соли пускаше замислено струи дим и си рисуваше картината на своето бъдеще. Ще отиде в някое уединено имение в Южните щати и ще прекара живота си в пълна самота.

От африканския бряг лъхна горещият дъх на нажежените пустини.

Наведнъж на север се показаха редица кораби. Когато се приближиха, Соли видя развяващите се вимпели.

— Каква е тази флотилия?

Той не знаеше, че им идва международна помощ. Ларисон не дремеше. Той написа горещо възвание до вестниците на различни страни с призив към цялото културно човечество да помогне на експедицията „в името на науката“. Неговото пламенно възвание направи впечатление. Създадена беше помощна флота, корабите на която сега се приближаваха към плаващия фар. Соли отдавна вече не четеше вестници: „Нищо освен неприятности“. И затова не знаеше за възванието на Ларисон.

Помощта дойде навреме и работата закипя с удвоено темпо. Скоро бяха намерени неоспорими следи от Атлантида: каменен зид от черни, бели и червени камъни, добре запазени във водонепроницаемия слой. Откритието предизвика необичайна сензация в целия свят. Почти всички държави взеха участие в разкопките, като че ли желаеха да наваксват загубеното.

Работата вървеше бавно, но сега вече това не беше сляпата работа на къртица.

Всеки месец донасяше все по-радостни новини. Соли, който се оживи и отново се развесели, проплува с подводница местата на изследванията и през прозореца на илюминатора наблюдаваше как от

синевата на океана, осветлявана от прожектор, се показаха ту полуразрушена редица от колони, между които плуваха риби и леко поклащаха опашките си, ту стени на постройка, ту изкривена арка на храм…

През петата година на експедицията бяха намерени развалините на храм на Посейдон, а в тях грамадна библиотека, съставена от бронзови полирани плочки, на които бяха гравирани надписи. Надписите бяха прекрасно запазени. Успя да ги разчете един руски учен-лингвист. Постепенно Атлантида разкриваше своите тайни: храмове, пирамиди, статуи, сгради, бронзово оръжие, покъщнина и безбройно количество „бронзови книги“ на атлантите.

След завършване на разкопките беше свикана международна конференция от представители на дипломацията и на научния свят, която да разреши въпроса за съдбата на извлечените от дъното на океана извънредно ценни археологически колекции.

Беше решено да не се раздробява „централното ядро“ на археологичния материал, което даваше пълна, почти изчерпателна представа за Атлантида, за нейната цивилизация и живот. Но между Европа и Америка се завърза горещ спор кой да владее това ядро.

В края на краищата спорът беше решен в полза на Америка, но като компенсация в Европа бе създаден международен музей на Атлантида.

Грамадната сграда бе построена в стила на атлантите и се състоеше от триста и шестдесет зали, изпълнени със статуи, битови и културни предмети и т.н. До основната сграда имаше и редица други: Международен институт за изучаване на Атлантида и библиотека, която включваше вече над двеста хиляди тома книги за Атлантида.

Първата реч на тържественото откриване на този музей и на института беше предоставена на професор Ларисон. Тя продължи повече от шест часа и беше изслушана с неотслабващ интерес. Мистър Соли също не бе забравен на това тържество и самолюбието му бе удовлетворено. Нали в края на краищата неговата скука и излишните му пари бяха помогнали да се открие Атлантида.

Археологичните находки имаха достатъчно дубликати, за да се създадат богати музеи в Европа. Между тях най-пълни и богати се оказаха музеите в Москва, Париж и Лондон.

С това ще завършим кратката история на откриването на Атлантида. По-нататък продължава историята на самата Атлантида. Тази история е написана от неуморния старец Ларисон. Такъв ентусиаст като Ларисон не можеше да напише сух научен трактат. Той е написал по-скоро роман, отколкото история. Но роман, в който всяко положение е обосновано с научни данни. За съжаление Ларисон неочаквано умря и ръкописът, за който знаеха мнозина от неговите другари, се смяташе за изгубен. Едва неотдавна той беше намерен сред вехториите на тавана на уединения му дом.

Ръкописът е снабден с бележки от Ларисон, които ние запазихме. Ето този ръкопис.

ПОСЛЕДНИЯТ ЧОВЕК ОТ АТЛАНТИДА

ПРЕДГОВОР

Пиша за себе си. За изучаването на Атлантида изгубих дълги години. Твърде много се вживях в нея. Бродих сред развалините и на дъното на океана. Там пред мен се нижеха картините на нейното минало величие и ужасен край. По много документи, намерени на дъното на океана и на повърхността на земята в различни страни, аз се запознах със съдбата на нейните обитатели и дори на отделни лица. У мен се породи непреодолимата потребност да запиша всичко това. Не възнамерявам да печатам този ръкопис.

Моята повест за Атлантида е твърде научна за роман и твърде романтична за наука.

Но аз не мога да не я напиша, защото тези видения ме преследват като халюцинации.

Може би, като ги опиша, с по-голямо спокойствие ще продължа научната си работа.

Професор Ларисон

I. АТЛАНТИДА

Слънцето клонеше на запад. Вечерният бриз донасяше до самия кораб аромата на цъфнали портокалови дървета, магнолии и благоуханни планински треви.

Пътниците излязоха на горната палуба на пететажния кораб и се залюбуваха на величествената картина.

Пред тях дремеха в лъчите на пламтящото слънце брегове на великата Атлантида.

До самия бряг се издигаше знаменитият Посейдонов фар[1] — едно от чудесата на света. Той имаше форма на конус, скосената част, на който изглеждаше, че опира в небесния свод. Фарът беше изграден от грамадни каменни блокове с червен, черен и бял цвят, разположени в красива плетеница. Около него във вид на спирала се виеше широк път, по който свободно минаваха една до друга шест колесници.

Ден и нощ по спиралния път се точеха коли. Едни от тях караха смолисти дървета на върха на фара, а други извозваха обратно пепелта и въглищата. На върха на фара имаше кръгла площадка, на която спокойно можеше да се разположи цяло градче. Тук имаше огромни запаси от дърва, ями за пепелта и въглищата, решетки за огнищата и цяла система от шлифовани вдлъбнати бронзови огледала. Смолистото дърво, смесено със сяра и земно масло, даваше ярък пламък, който не можеше да бъде изгасен дори и от буря. В случай на проливен дъжд беше построен бронзов навес. Бронзовите огледала като силни кондензатори събираха светлината и отправяха лъчите на много десетки мили в океана.

Фарът се извисяваше до пристанището, заобиколен от градини, сред които бяха разхвърляни къщи с кубична форма от червени, черни и бели камъни. По-нататък почвата постепенно се издигаше и преминаваше в планинска верига.

По склоновете на планината като разтопено злато блестяха под слънцето с бронзовата си облицовка сградите на Посейдонис — столицата на света и на Атлантида. Още по-високо като страж се издигаше полукръг от гигантски планини със снежни върхове.

А по протежение на цялата планинска верига се простираше едно от най-прекрасните произведения на изкуството на атлантите, творба на великия ваятел на Атлантида Адиширна Гуанч — богът на слънцето, изобразен като полулегнал на лявата си страна юноша. В дясната си ръка, протегната покрай бедрото, той държеше рог, от който се спускаше огромен водопад. Опрян на лакътя си, той беше протегнал разтворената длан на лявата си ръка и с усмивка разглеждаше разположените на нея храмове — великия храм на Посейдонис, по средата, грамадни пирамиди и обелиски. Цялата фигура на бога беше изсечена от планинската верига. Необходими бяха два дни и половина път, за да се премине от наклонения лакът на статуята до пръстите на крака. Десетки хиляди роби се бяха трудили над нея.

Откъм морето на няколко часа път от брега тази статуя правеше необикновено, с нищо несравнимо впечатление. Грамадните храмове и пирамиди на дланта на статуята изглеждаха като прекрасни малки играчки.

Снежните върхове обкръжаваха статуята на бога на слънцето като бял облак, потънал в синевата на тропическото небе.

Пътниците гледаха с нямо благоговение тази величествена панорама.

— Да, велик е богът на Атлантида — каза замислено един от тях.

Той седеше на златен трон под раиран балдахин, в пурпурна копринена дреха, извезана с ярки шарки. Червени рубини блестяха по дрехата му като въглени под лъчите на залязващото слънце. Черната дълга брада на бузите, му беше завита на дребни пръстенчета, а по-долу се сплиташе в плитка. Конусообразната тиара на главата му беше обсипана със скъпоценни камъни.

Това беше владетелят на далечния Ашур, един от подвластните на Атлантида царе.

Той беше дошъл с обичайните дарове за годишния Празник на слънцето.

Корабът влизаше в залива. Моряците спускаха грамадните пурпурни платна, по които с разноцветна коприна бяха извезани крилати бикове. Платната падаха по мачтите, построени във формата на „Л“ като свит чадър. Една след друга редиците гребци отпускаха тежките гребла, обвити с тънки листове бронз. Само на най-долния етаж веслата удряха още по водата под ритмичните звуци на флейта.

Най-после беше спуснато и малкото носово триъгълно платно. То затрептя под вятъра като крила на пеперуда и замря.

Корабът влизаше в широк канал, чиито брегове бяха облицовани с бял камък.

Каналът минаваше през три пристанища, разположени едно след друго. С приближаването на кораба до първото пристанище се чуха звуците на грамадните бронзови тръби на морската стража.

Шест митнически плоскодънни лодки със заострени и приповдигнати носове и къси мачти във формата на „Л“ доплуваха и се спряха в полукръг около пристигналия кораб. В лодките стояха войници с дълги пики и къси мечове и с шлемове от полиран бронз.

Началникът на морската стража се изкачи на палубата на кораба.

Той протегна ръка в знак на уважение — свободните атланти не падаха на колене дори и пред царете — и помоли да продължат пътя си. Веслата отново се спуснаха ритмично във водата.

Но ето че каналът неочаквано се изгуби и корабът влезе в голямото пристанище на Посейдонис, озарено от залязващото слънце. Вятърът блъскаше флаговете на върховете на цяла гора от мачти. Глъчката от човешки гласове, звуците на песни, скърцането на врати и дрънченето на бронзови вериги се сливаше в еднообразен шум.

Корабът продължи по-нататък по голям канал, дълъг девет километра. По бреговете на канала се простираха къщи, храмове, складове, ниши с царевица и пшеница, напоявани от мрежа малки канали. Сред зелените градини бяха пръснати ниски кубообразни къщи от бял, червен и черен камък, иззидани в проста, но красива плетеница.

Вдясно, обляна от последните лъчи на залязващото слънце, се извисяваше сградата на Морската борса с високи обелиски, изпъстрени с надписи. Пред нея шумеше и се вълнуваше пъстра, разноезична тълпа: скандинавци, които дори и тук не бяха оставили своите кожени дрехи със скрити под тях коварни мечове; азиатци с червени калпаци и дълги дрехи, извезани със злато; нубийци — продавачи на слонова кост с конически тиари, които звъняха с амулетите си, жълтолики продавачи на коне и посредници…

Най-после корабът спря в третия, вътрешния морски басейн, по чиято повърхност се плъзгаха като бързи водни бръмбари малки лодки, платноходки и гондоли.

Пътниците слязоха от кораба и се настаниха в черни гондоли, украсени със слънчев диск.

Гондолите бързо заплуваха по един прав канал, който се пресичаше от три концентрични канала. Сред тези канали, обковани в червен бронз, се издигаше Свещеният хълм на град Посейдонис.

Без да се здрачава, на земята падна южната нощ. Отдалеч, откъм Морската борса, долетяха заглушени от разстоянието звуци на песни, шум на тълпа…

На хълма се извисяваха грамадни бронзови колони — „фенери“, от чиито върхове падаха ярки лъчи светлина.

На фона на небето се чернееха горите на границата на снежните планински върхове, които защищаваха Атлантида от северните хиперборейски ветрове…

Между първия и втория пръстеновиден канал бяха разположени грамадните сгради на казармите. В тях бяха настанени изпитани по своята вярност войници, които се набираха главно сред светлорусите и дългокоси гали и мургавите бербери.

Гостите слязоха от гондолите и се заизкачваха пешком по Свещения хълм. На неговия връх вече ясно се виждаха пирамидите, които заобикаляха храмовете, с храма на Посейдон в средата. Храмовете бяха обкръжени с разкошна огърлица от дворци, манастири, параклиси, висящи градини, астрономически кули и научни лаборатории на жреците.

От двете страни на пътя растяха драконови дървета с остри листа и с корени, чийто сок прилича на кръв. Сред палмите струяха фонтани.

Изгря луната и нейната светлина ярко освети града. Въздухът беше изпълнен с аромат на цветя. От време на време откъм казармите се дочуваха силни звуци на тръби.

По пътя не срещнаха никого освен часовите, които стояха неподвижно като статуи. С блестящите си ризници те святкаха на лунната светлина като бронзови монолити. Това бяха „кавалеристите на «Нептун»“ — синове на жреци и царе. Техният знатен произход им беше отредил честта да стоят на стража в тия забранени места.

На височината на хълма по-силно се чувствуваше освежаващият дъх на океана…

Храмът на Посейдон беше издигнат на пресечена пирамида, покрита с бронз. Той имаше един стадий[2] дължина и целият беше

покрит със сребро, злато и бронз. Статуите и колоните в храма бяха украсени със слонова кост. На върха на хълма се извисяваше гигантска статуя на бога, изправен в своята колесница, запрегната в крилати коне. Около статуята се издигаха редица астрономически колони, бронзови нереиди и златни статуи на царе и царици, водещи потеклото си от десетте синове на Посейдон.

Всички тези архитектурни съоръжения, облицовани с бляскащ бронз, правеха малко варварско впечатление, но поразяваха с великолепието си.

Недалеч от храма из скалата извираха два извора: единият със студена, другият с гореща вода. Изворите се вливаха в басейни, над които бяха изградени бани: едната лятна, а другата покрита, за времето на зимните дъждове.

Водачът доведе гостите до един от дворците, разположен недалеч от храма на Посейдон в маслинена горичка. Разцъфнали глицинии обвиваха колоните.

Луната осветяваше бронзовата облицовка на вратата, на която беше изобразен ликът на бога на слънцето във вид на човешка глава с пламтящи разпилени коси.

Водачът почука и вратата се отвори.

— Трижди великият цар на Атлантида предоставя този дворец на ваше разположение — каза водачът на царя на Ашур, като протегна ръка.

Почетната стража атланти разтърси копията си, удари ги в щиковете в знак на поздрав и гостите влязоха в двореца.

---

[1] Повечето собствени имена съм взел от езика на атлантите. Но някои имена (Посейдонис, Атлантида и др.) са оставени с правописа, който е установен от времето на Платон, като най-познат на съвременниците — Ларисон. ↑

[2] Стадий — древногръцка мярка за дължина, различна на различните места. Атическият стадий е бил равен на 177,6 метра. ↑

II. СЕЛ

— Каква задушна нощ! Тази бронзова облицовка през деня така се нагрява, че дори й нощем не може да се диша. Трябва да кажа на нашия архитект Кунтинашар да ми построи дворец от шуплест камък, както на Шишен-Итца. Дръпни завесата, Ца!

Старата бавачка на принцеса Сел се наричаше Гу-Ширца, но Сел още от детинство я наричаше кратко „Ца“.

Старата жена дръпна извезаната със сребърни лилии лилава завеса. В открилата се рамка между коланите блесна ивица от океанската шир, която трептеше под сребристата лунна светлина. В стаята нахлу свеж вятър и развя широките краища на пояса на Сел.

Сел стоеше до масичка от слонова кост, отрупана с кутийки от яспис, кристални и златни флакони с удължена форма, миниатюрни чашки от оникс и сардоникс за белила и червила и малки статуетки.

В протегнатата си ръка тя държеше огледало от полиран бронз. Парче плат с втъкани змии и цветя плътно стягаше бедрата и закриваше тялото й до кръста. Над плата беше завързан на възел върху корема широк тъмносин пояс. Краищата на пояса се спускаха под коленете. Гърдите, шията и ръцете й бяха оголени. Над лактите ръцете й бяха обхванати от гривни във вид на змийчета. Дребните им люспи преливаха в зеленикаво злато. На привдигнатите им главички святкаха изумрудени очи.

Сел се любуваше на образа си в огледалото и поправяше разпуснатите си черни коси.

От едната страна девойката беше осветена от червения огън на високия бронзов светилник, а от другата — от синкавите лъчи на луната, които падаха между високите клони.

Бронзовото огледало леко позлатяваше мургавата й кожа и от двойното осветление лицето й, отразено в огледалото, придобиваше необикновено сложен цвят.

— Ца, направи ми прическата. Много гости ли дойдоха за празника?

И Сел се излегна на ниската кушетка, покрита с леопардова кожа.

— Идват, все идват… Шестнадесет царе само пристигнаха… Царят на Шекурла, на Агад, Брех, Ур, Ишн, Марсам, Атцор — не може да ги изброиш… Могъщ е Гуан-Атагуераган! Целия свят покориха атлантите. Да вземем например царя на Ашур. Как ли се чувствува, като идва на поклонение! А не може да откаже…

— Ца, знаеш ли какъв сън сънувах! Уж някакъв ястреб сграбчил моята гълъбица и я отнася. Започнах да викам, а нямам глас… Изведнъж се вдигна един орел и връхлетя върху ястреба. Така се сбиха, че пера захвърчаха от тях. Но в този миг се събудих. Колко досадно! Не можах да разбера спаси ли орелът гълъбицата… Как мислиш, какво означава този сън? Да запитам ли Елзаир? Той тълкува добре сънищата.

— Няма защо да го питаш. Аз ще ти го разтълкувам. Гълъбицата си ти. Заради теб отдавна вече хвърчи пух и перушина: карат се годениците, значи. Слушах, че царят на Ашур пак ще праща сватове за теб. Той и миналата година изпраща.

— Онзи, черният ли, с дългата къдрава брада? За нищо на света! Да оставя прекрасната си страна и да тръгна с този ястреб на края на света. В никакъв случай.

— Царската дума е закон. Не всичко става по волята ни.

— Аз сама съм си царската дума. Ще видим какво ще стане! Нещо много се бавиш с прическата?

— Готово. Какви дрехи ще наредиш да приготвим за утрешния празник?

— За утре не дрехи, а ризница, меч и копие!

И тя направи рязко движение с ръка, сякаш разсичаше с меч въздуха. Под нежната кожа заиграха добре развити мускули.

— Утре отивам с отряда си амазонки. Нека знаят всички чуждестранни соколи и орли, че дъщерите на атлантите владеят копието и меча не по-зле от техните воини. Може би това ще охлади желанието им да вземат за жена амазонка[1].

Като опъна наметалото под дясната ръка, тя със свободно движение метна края му на лявото си рамо.

— Забоди го на рамото! Пак ще вземе да се влачи — замърмори Ца и подаде на Сел брошка от червен яспис във вид на човешко сърце,

пронизано от златна стрела.

Сел погледна този древен символ на нещастната любов и се усмихна. Брошката беше направена от роба Адиширна-Гуанч, ваятел и придворен бижутер.

— Какво прави Адиширна-Гуанч? Докъде стигнаха неговите Златни градини? Ще успее ли да ги завърши за празника?

— Казват, че всичко е готово. Той е там, в градините.

— Ще ида да погледам работата му!

— Какво приказваш, Сел!… — закърши ръце Ца. — Баща ти е забранил строго да се влиза в Златните градини, докато не бъдат завършени. Утре ще ги открият, тогава гледай, колкото искаш!

— Аз тихичко… Имам ключ.

— Никакъв ключ не става на ключалките, които отварят Златните градини.

— А моят ще стане!

Ца погледна подозрително възпитаницата си.

— Откъде го имаш?… Да не би сам Адиширна-Гуанч да ти го е подарил?

Ца беше обезоръжена от милувката на своята любимка.

— Дори и така да е! — и като се засмя, Сел прегърна Ца. — Да вървим, бабичко…

— А ако ненадейно баща ти дойде там и те завари?

— Той сега е зает с държавните си работи. Чакай, ще отидем при него и ще видим какво прави. Ако е отишъл да му докладва Шишен-Итца, можем да бродим спокойно из Златните градини до сутринта.

Ца поклати глава неодобрително, но се затътри след девойката, като накуцваше.

---

[1] Жените на атлантите вземали участие във войните наравно с мъжете — Ларисон. ↑

III. ГУАН-АТАГУЕРАГАН, ЦАРЯТ НА АТЛАНТИДА

Царят се занимаваше с държавни работи в тясна, дълга стая без колони. Стените бяха покрити с бронзови барелефи, които изобразяваха подвизите на царете на Атлантида. По долната част на стените, на височина двадесет лакти, бяха накачени цветни килими, на които бяха изтъкани сцени от митологията. Над самия таван през квадратни прозорци се виждаше звездното небе. Друг ред прозорци гледаше към вътрешните помещения на двореца на втория етаж. Тук именно се изкачи Сел с бавачката си и погледна надолу зад копринената завеса на прозореца.

Гуан-Атагуераган седеше на висок трон от скъпоценно дърво до тясната стена на дългата като коридор стая. Облегалката на трона беше украсена със златен диск на слънцето. Лъвски лапи, изрязани от слонова кост, поддържаха краката на трона.

От едната му страна стоеше в дълга черна дреха един от жреците — Вестителят на слънцето, — който обикаляше владенията на Атлантида.

От другата му страна — любимият жрец на царя Шишен-Итца.

Пред трона върху постлана на мозаичния под кожа от пещерна мечка лежеше по корем роб-бързописец.

Пред него имаше поставка за папирусови листа, туш и четчица.

Царят седеше, устремил неподвижен поглед в пространството, и бавно диктуваше.

— Пиши: „Аз съм царят, могъщият, почитаният, исполинът, първият, силният, храбрият, лъвът и героят Гуан-Атагуераган, всемогъщ цар и владетел на Атлантида. Аз съм непобедимо оръжие, разрушител на градове, покорител на врагове, царю на Уруазал, който вдигна въстание против моята власт, моят гняв ще падне върху теб.

Аз ще издигна пирамида от главите на непокорните. Жив ще те одера и ще опъна кожата ти на градските врати, както ловецът опъва кожите на убитите зверове. Ще издигна стълб пред вратите на града, ще одера кожите на всички разбунтували се велможи и с тях ще облека този стълб, както направих в Мушизимбардун. Други ще набуча на

колове на върха на стълба, а трети — на колове около него. Ще отрежа краката на пленниците и ще ги натрупам на купчина. Ще им отрежа ушите, носовете и ръцете. Юношите и девойките ще изгоря живи.

И гневът ми ще те стигне дори накрай света…“

— Препиши заповедта и постави печата ми — обърна се той към Шишен.

— Изпрати хиляда кораба с Непобедимите легиони — обърна се царят към Вестителя на слънцето — и нека те не оставят камък върху камък. Властта на атлантите трябва да бъде непоклатима като самата земя!

Досега беше така. Бронзовото оръжие, безбройната флота и пресметливата далновидна политика подчиниха на атлантите всички известни народи в света. Тяхната власт опасваше земното кълбо като бронзов пръстен. Там, където беше трудно да се постигне целта само със силата на оръжието, атлантите пускаха в ход политиката. Използувайки междуособните войни, те се притичаха на помощ на едната от воюващите страни, вземаха я под своя закрила, побеждаваха врага и постепенно подчиняваха на волята си двете враждуващи страни в държавата. Атлантите завързаха търговски отношения с далечни държави. Цивилизацията на атлантите, тяхната архитектура, астрономия и медицина проникнаха във всички страни на света. Макар и да се променяше на новите места, тази цивилизация все пак запазваше основните си черти. Атлантите пазеха грижливо само тайната на своята металургична промишленост, тайната за обработването на бронза, с което му се придаваше твърдостта на стоманата.

Въстания избухваха рядко. Но когато избухваха, потушаваха ги с безпощадна жестокост. Високите научни знания на жреческата каста в Атлантида се съчетаваха с варварския разкош и жестокостта на управлението.

Като свърши с Вестителя на слънцето, царят се обърна към Шишен-Итца:

— Ти какво имаш да ми казваш?

— Трижди велики, могъщи, непобедими…

— По-кратко. Ние сме сами, а и аз нямам много време до изгрев-слънце.

— Върховният съвет на жреците моли за новата година да се потвърди предишният ред за събиране на една десета част от всички държавни приходи в полза на храмовете.

— Достатъчна ще бъде и една пета част. Жреците скоро ще станат по-богати от мен.

— Но това ще предизвика недоволство и може би…

Царят смръщи вежди. Над дългия му нос легнаха две дълбоки бръчки — признак на сдържан гняв.

— Какво?… Недоволство?… Жреците се забравят. С твърде много неща се заемат. Искат да управляват от мое име. Аз не мога да търпя ограничаване на властта си!… На заседанията на Върховния съвет жреците се стараят да подкопаят моя авторитет с авторитета на своите знания. А ако аз въпреки това настоявам на своето, те призовават авторитета на божеството. Волята на боговете за мен е свещена, но толкова ли се интересуват боговете от нашите земни работи, както представят това жреците? Достатъчно! Много дълго търпях това своеволие! Отсега в съвета вместо седем върховни жреци ще има само трима. Четирите места давам на военачалниците и на лица от царския дом на Посейдоновците. Приготви заповед!

Шишен-Итца изтри с длан избилата на челото му студена пот.

— Велики царю…

— Стига думи! Аз искам да бъда велик на дело…

— Нека твоят гняв се излее върху мен, но това е невъзможно…

— Сега вече те няма да свършат скоро — прошепна Сел, дръпна бавачката за дрехата й изтича по малахитовата стълба.

Бавачката куцукаше след нея, като тресеше старата си глава.

— Не е на добро… не е на добро… Тялото не може да е здраво, когато ръцете се карат с главата…

— Какво си мърмориш там?

— Не бива да се обиждат жреците! Гневът на боговете е по-страшен от царския гняв!

IV. АДИШИРНА-ГУАНЧ

Сел пристъпи към високата златна стена; която ограждаше Златите градини. В стената имаше ниска врата. Сел извади изпод наметалото бронзов ключ и отключи бравата, чиято пружина издаде мелодичен звън. Тежката врата се отмести трудно.

— Да вървим!

Ца въздишаше тежко и се колебаеше.

— Е, остани тук, щом се боиш. Аз ще вървя сама! — каза решително Сел и се промъкна през полуотворената врата.

Старата се прегърби и тръгна след нея, като пъшкаше и въртеше глава.

В прохода тя се закачи за острия край на един златен лист и разкъса роклята си.

— Не е на добро това… не е на добро — мърмореше тя.

А Сел стаеше вече на висока площадка и гледаше като омагьосана вълшебната картина, която се откриваше пред нея.

Златните градини се спускаха на широки тераси. Всяка тераса блестеше под лунните лъчи със златните си дървета, листа, плодове и феерични цветя.

Всичко беше изковано от злато и сребро. По цветята бяха накацали пеперуди с разперени крилца, на клоните — птици, в златната трева се виждаха навити на кълбо смокове, грамадни гущери и охлюви. Цели царевични ниви бяха изковани от злато и сребро с вълшебно майсторство. От двете страни на пътечката, посипана със златен пясък, дремеха грамадни златни лъвове.

И най-силният вятър не можеше да поклати нито едно клонче, нито един лист в тази необикновена градина.

Сел дълго не можеше да се откъсне от тази картина…

Дори старата Ца, забравила, че бе прекършила царската дума, се плесна възторжено с кривите си костеливи пръсти по коленете и възкликна:

— Гледай го ти внука!

— Какъв внук? — попита с недоумение Сел.

— Адиширна, той ми е внук…

— А аз не съм знаела!… Защо не си ми казала?

— Ние сме прости хора, кой ще се интересува от нашето роднинство. Но не мога да не се похваля. С такива способности са го надарили боговете!… Не всеки жрец дори може да направи това… А ще си умре като роб… Какво да се прави!… На един е писано да царува, а на друг да робува… Всекиму своето…

— А аз те съм знаела — каза още веднъж Сел замислено. — Да… На един да царува, а на друг да робува. Но боговете ли са създали това разделение, или хората?…

Ца махна с ръка.

Сел не й даде да отговори и бързо заприказва:

— Слушай, Ца, нали ме обичаш?… Е, разбира се, зная. Но не целувай наметалото ми. И така, слушай, Ца, седни тук, на този златен лъв, и не се страхувай, той няма да се събуди и не ще те докосне. Седи си мирно и ме чакай. Аз скоро ще се върна… Ще вървя сама…

Преди Ца да успее да продума, Сел вече тичаше надолу по златната пътечка.

На втората тераса се виждаха хора в къси дрехи на роби. Някои от тях имаха само превръзки на бедрата. Те се суетяха около фонтаните.

Край групата наведени роби стоеше строен младеж с черна къса риза, стегната с широк кожен колан. Ръцете до лактите и широките му гърди бяха открити. Гъстите виещи се коси бяха стегнати с тясна каишка. Въпреки обикновените дрехи младежът беше прекрасен като млад бог.

Това беше робът Адиширна-Гуанч, гениален художник, скулптор и бижутер.

Сел изтича зад гърба му и се спря смутена.

Робите прекъснаха работата си и вдигнаха глави. Адиширна се обърна и замря от учудване…

— Ти?!

— Дойдох да погледам работата — каза тя. — Какво правиш тук?…

За да прикрие радостта и смущението си, художникът се зае да й обяснява с жар:

— Погледни тук. Струите на фонтаните са направени от брилянти. Ей сега ще ги съживим!

Той се наведе към кладенеца в земята и извика на берберско наречие:

— Ширан, дай светлина!

Фонтанът се освети от лъч светлина, който идваше изпод земята. Светлината се преливаше в цветовете на дъгата, плъзгаше се по брилянтните струи на фонтана и създаваше илюзия на бликаща вода.

Сел беше възхитена като дете.

— Та ти си вълшебник — каза тя със смях и поправи червената роза на гърдите си. — Покажи ми още нещо интересно.

— Ето там езерото…

— Да идем! — каза повелително тя.

Сел и Адиширна се отделиха от робите и се приближиха до усамотеното езеро.

— Водата в него е направена от планински кристал!

Адиширна се наведе към земята, завъртя някакъв скрит лост и езерото се освети със синя светлина.

Още едно завъртване на лоста и в кристалната дълбочина бавно заплуваха Златни рибки, като движеха перките и опашките си.

— Вълшебник, вълшебник! — и с детски възторг Сел запляска с ръце.

— Тук няма никакво вълшебство — каза художникът и радостна руменина покри мургавите му бузи. — Закони на механиката, нищо повече! Всички тези птици — и той махна с ръка към клончетата с птиците — могат да пеят и да размахват крила. Искаш ли да видиш?

— Не, не трябва… — каза Сел и се замисли. — Кажи ми, Адиширна, как се зароди у теб мисълта да създадеш тази вълшебна градина?

— Как се е зародила у мен тази мисъл? — бавно промълви художникът, като наведе глава.

Той обмисляше нещо и изглежда, се колебаеше. След това с решително движение отмести глава и погледна Сел право в очите.

— Ето как… За мен тази градина е символ.

— А какво означава той? — запита Сел, малко смутена от втренчения поглед на художника, но не наведе очи.

— Погледни тази градина! — започна с въодушевление художникът. — В нея ще видиш разкошни плодове, но не можеш да се насладиш на техния вкус. Ще видиш чудесни цветя, но не можеш да ги откъснеш. А ако искаш да сториш това, те само ще убодат до болка ръцете ти. Тук всичко очарова окото и нищо не е достъпно… Животът е също като Златната градина…

Художникът въздъхна, наведе глава и замълча.

Мълчеше и Сел.

После тя се приближи до него и попита с тих, развълнуван глас:

— Ти… ти сигурно би искал да притежаваш всички цветя на света?

— Само едно! — възкликна художникът и отново я обгърна с пламенен поглед.

— Кое е това цвете?

— Това цвете си ти — извика страстно младежът.

— Но ти си забравил, че градината, в която расте това цвете, е забранена за теб — възрази с лукав смях Сел, обърна се и побягна към чакащата я Ца.

V. ПРИ СВЕТЛИНАТА НА ЗВЕЗДИТЕ

Синият купол на звездното небе покриваше Атлантида.

На върха на огромна пирамида до храма на Посейдон жрецът Елзаир, астроном и астролог, наблюдаваше движението на небесните светила.

На обширната площадка, настлана с квадратни черни и бели мраморни плочи, стояха различни астрономически уреди от бронз.

Астрономът записваше на бронзови плочки наблюденията си. Той потапяше стило — направено от вещество, което не се разтваряше от разяждащи киселини — в стъклен съд във вид на разтворена лъвска глава и нанасяше върху плочката знаци, напомнящи асирийския клинопис. Киселината разяждаше тези знаци и те оставаха върху плочката като тъмни, неизгладими вдлъбнатини. Малка глинена лампа, изобразяваща делфин, с влакнест фитил, поставен в масло, хвърляше слаба светлина върху полираните плочки.

Жрецът така се беше задълбочил в заниманията си, че не чу как в люка, който закриваше входа за площадката, се почука.

Чукането се повтори.

— Кой е?

— В името на Слънцето!

Жрецът вдигна капака и на площадката излязоха петима жреци Кунтинашар — архитект и математик, Анугуан — историк, законовед и дипломат, Зануцирам — химик и инженер на металургичната промишленост, Агушатца — лекар и Нуги-Естцак — философ и пазител на култа.

— Как са наблюденията ти, Елзаир? — запита Кунтинашар.

Елзаир разтвори ръце.

— Нещо нередно става или в главата ми, или на небето. Планетите се изместват от орбитите си и дори всички неподвижни звезди като че ли са се отместили малко надясно от предначертаното им във вечността място… Виж сам…

Кунтинашар се приближи до уредите, прегледа ги внимателно, направи градусни измервания, провери цифрите на плочите и сви

рамене.

— Да, загадъчно явление…

— Ще съобщя това на Ацро-Шану, Пазителя на висшите тайни. Ако и той не съумее да ги обясни, само боговете знаят какво се твори в небесата!

— Прегледа ли плочките за предишните години? — полита историкът Анугуан.

— Прегледах ги вече за четири хиляди и петстотин години. В записките не се среща нищо подобно.

— Виждате ли — каза Зануцирам, — вие, звездобройците и математиците, се интересувате само от небето, а нас ни интересува какво става тук, на земята. Нуги-Естцак, погледни добре ли е затворена подемната врата!

— Кого?… — запила разсеяно Нуги-Естцак.

Философът не беше чул въпроса. Неговите мисли бяха далеч оттук.

Като го погледна и махна безнадеждно с ръка, Зануцирам се приближи до вратата, вдигна я, убеди се, че долу никой не подслушва, затвори я плътно и каза полугласно:

— Ние сме сами… Агушатца, кажи какво си научил днес в двореца?

Агушатца се огледа наоколо, като че ли не се доверяваше и на това уединено място, и също така тихо заговори:

— Лоши новини… Царят се оплакваше от болки в „мускула на главата“[1] и аз бях при него… Нищо сериозно.

— Нищо сериозно? Да, това са лоши новини — проговори с ирония Зануцирам.

— Има и по-лоши — продължи Агушатца. — Като се връщах от покоите на царя, срещнах царския бързописец. Той успя да ми прошепне, че Гуан-Атагуераган е намалил нашите доходи наполовина и е изменил в наша вреда състава на Върховния съвет.

— Това трябваше да се очаква…

— Така не може да продължава повече!

— Тук сме петима от седемте членове на Върховния съвет. Великият Ацро-Шану, Пазителя на висшите тайни, живее в хилядолетията, той е далеч от нашите грижи. Шишен-Итца, от времето, когато царят беше пленен от неговата дъщеря и се „сроди“ с

него, като я взе в своя храм, е готов да ближе царските пети. Единствени ние можем да защищаваме интересите на великата каста на жреците. Ние сме солта на Атлантида. Ние сме истинската нейна сила. Ние пазим знанията, натрупани през десетки хилядолетия.

Ако се откажем да строим, да лекуваме, да изработваме бронзово оръжие и да строим кораби, царят веднага ще почувствува какво значи да се кара с жреците!

— Ножът иска да престане да бъде остър, а слънцето — горещо? — произнесе с усмивка архитектът Кунтинашар. — Няма ли да хвърлят ножа и не ще ли запалят огньове, за да се топлят, ако угасне слънцето? Ти се увличаш, Агушатца. Това е опасен път!… А какво ще стане, ако минат и без нас? Погледни това нищожество, роба Адиширна-Гуанч. Той не е трупал знания през хилядолетията като нашата каста, израснал е в калта, а успя да създаде произведения, достойни за боговете. Той е бил и си остава роб и все пак аз, великият Кунтинашар, трябва да завиждам на това момче! Да, да му завиждам! Пред вас не крия това. Когато идват чужденци, какво ги поразява най-силно? Не моят фар, а неговият бог на слънцето, върху чиято длан се намираме сега с всичките ни храмове и пирамиди: „Кой е създал това чудо“ — питат чужденците. Роб. Не аз!… Как може да се понесе това? А сред тази тълпа ще се намерят много такива като Адиширна. Ние ги държим почти в животинско състояние и така пазим нашите законни права. Но какво ще стане, ако те разгърнат скритите си сили?… Твоят план, Агушатца, не става за нищо…

— Но какво да предприемем?…

„Трябва да махнем неудобния за нас цар.“

Тази мисъл беше в умовете на всички жреци, но никой не се осмеляваше да я изкаже пръв.

Те седяха мълчаливо, в очакване.

— Ти си философ, Нуги-Естцак — наруши мълчанието жрецът-архитект, — кажи ни какво би направил, ако камък прегради пътя ти?

— За да се реши тази задача, не е необходимо да си философ — отговори простодушно Нуги-Естцак, — за това стига и умът на роба. Аз бих ритнал камъка настрана…

Жреците се спогледаха и се разбраха.

— Да, но как да направим това?… — промълви замислено архитектът.

— Ето как — показа добросъвестно философът, като повлече сандала си по гладките плочи.

Жреците се усмихнаха.

— Ако беше толкова просто! — произнесе архитектът.

— А този там… мускул на главата — обърна се към Агушатца астрономът — с какво го лекува?

— С отвара от дванадесет планински треви, събрани в зори при новолуние.

— Няма ли нещо по-силно? Да, по-силно! За да може този мускул изведнъж…

— Има, разбира се. Но може би ти сам ще поднесеш на царя това „по-силно“ питие, Елзаир? Той дава първата глътка на роба, втората на мен и едва след това пие сам.

— Какво възмутително недоверие към жреците!…

— Да оставим загадките — каза Кунтинашар. — Гуан-Атагуераган е обречен от нас на смърт!…

— Историята познава такива примери — извика историкът Анугуан, — преди 8227 години също имало такъв случай на цареубийство „за благото на великата Атлантида“. Така е записано в летописите на тайния ни архив: „за благото на великата Атлантида“.

— Но жреците не трябва да вземат непосредствено участие — каза Кунтинашар. — Трябва да се направи дворцов преврат. И нека това бъде дело на брата на царя — Келетцу-Ашинацак. За малкия княз на Атцор[2] е примамливо да стане господар на света. Не е трудно да бъде убеден, че той е законният наследник, неправилно отстранен от престола. Доказателства няма да бъдат необходими. Може да се призоват на помощ магията и астрологията — това е по твоята част, Елзаир. Възкачен на престола с наша помощ, той ще бъде послушно оръдие в ръцете ни. Ще използуваме идването му за Празника на слънцето и ще го посветим в нашия план.

— Този план е по-добър от другите — каза Анугуан, пълничък старец с премрежени очи. — Но тук има една пречка: Келетцу-Ашинацак се е родил с овче сърце. Той е мекушав, нерешителен и боязлив. Едва ли ще успеем да го склоним на такава постъпка… Но нека да опитаме! А ако не успеем, аз имам в резерв по-добър план… Имам сведения, че сред робите…

Някой силно почука три пъти на вратата.

Жреците се спогледаха, бързо се пръснаха на различни страни и се преструваха, че са задълбочени в астрономически наблюдения на звездите.

— Три почуквалия… Царят… — прошепна Елзаир и отвори капака. Влезе царят, съпроводен от двама въоръжени светлокоси телохранители и жреца Шишен-Итца.

Царят изгледа подозрително жреците.

— Почти целият Върховен съвет се съвещава със звездите? — каза царят с иронична усмивка.

— Велики царю! Звездите помръкват, когато изгрее слънцето! — произнесе напевно по дворцовия маниер Елзаир.

— До зори е още далеч! — отблъсна студено царят ласкателния поздрав на Елзаир. — Състави ми хороскоп за утре. Искам да разбера успешно ли ще мине утрешното празненство, за което са се събрали всички мои васали.

— Хороскопът е съставен, трижди велики господарю. Звездите са благосклонни към теб. Ето го: „Съобщавам на моя цар-господар аз, Елзаир, главен астроном на града Посейдонис. Поздрав и пожелание за мир на моя господар. Да бъдат милостиви боговете към моя цар-господар. На шестия ден от месец Ану ние започнахме нашето наблюдение и видяхме…“

Царят слушаше и гледаше под вежди изпитателно присъствуващите.

Лицата на жреците бяха непроницаеми.

---

[1] Не само бронзовите плочки на атлантите, но и асирийските клинописи, които говорят за болестите, споменават този „мускул на главата“. Не можахме да установим точно смисъла на този израз — Ларисон. ↑

[2] Атцор е загинал заедно с Атлантида на дъното на океана. На повърхността са останали само върховете на планините, които сега образуват Азорските острови. ↑

VI. ПРАЗНИКЪТ НА СЛЪНЦЕТО

Нощта беше към края си. Въздухът стана по-студен. Звездите избледняха. Полъхна предутринен ветрец. На огромна площадка, която на изток откъм океана завършваше със стръмни скали, при светлината на факли служителите на храма бързо довършваха подреждането на олтарите. Роби сваляха стълби, въжета, летви, след като бяха завършили декоративните работи. Най-после всичко беше готово.

Настъпи великият годишен Празник на слънцето.

За него Посейдонис се готви цели месеци. Това не беше само религиозен празник. Това беше демонстрация, която трябваше да покаже на всички пристигнали подвластни царе и управители великолепието, богатството и могъществото на метрополията.

Откъм планината, от Свещения хълм по планински криволичещ път се показаха огньове, които се проточваха и извиваха като дълъг светещ змей. В нощната тишина се дочуха пронизителни звуци на флейта, тропolene на бронзови колесници и тежки въздишки на грамадни слонове.

Челната колона вече влизаше на площадката, разливайки по нея огньовете на факлите, а светещата опашка на процесията още се виждаше на Свещения хълм.

Отпред вървеше отряд войници, които блестяха с бронзовото си оръжие, след тях — жреци в разкошни тежки обредни одежди, обсипани със скъпоценни камъни. Четирима служители на храма носеха на черна носилка със златни слънчеви дискове отстрани самия Ацро-Шану — Великия върховен жрец, Пазителя на висшите тайни, който веднъж в годината, на Празника на слънцето, оставяше своя недостъпен дори и за много жреци дворец при храма на Посейдонис и се явяваше пред хората.

Той се считаше за най-стария човек на земята. Едни определяха възрастта му на двеста години, други — на още повече. Народът беше уверен в неговото безсмъртие.

Изсъхналото му, сбръчкано лице напомняше мумия. Гъстата му бяла брада стигаше до коленете. На това безжизнено пергаментно лице

правеха зловещо впечатление големите, млади, горящи като въглени очи.

Тълпата неволно се отдръпна. Много роби паднаха на колене.

Внимателно поставиха Върховния жрец на висок престол пред главния жертвеник. Останалите жреци заеха местата си при жертвениците, разположени във форма на полумесец, който затваряше издатината на площадката. В центъра на този полумесец се намираше още по-високият трон на царя на атлантите, поставен на седемдесет и две постепенно стесняващи се мраморни стъпала.

На облегалката на трона беше закрепен голям бронзов слънчев диск, поддържан от две преплитащи се бронзови змии. Около този трон бяха разположени осемдесет и двата трона на царете на най-главните страни, подчинени на Атлантида.

В шествието на тези царе, обкръжени от придворната стража, бяха представени всички цветове и оттенъци на човешката кожа — от черната като ебонит кожа на нубийците до бялата като слонова кост кожа на северните гали, — всевъзможни облекла и най-разнообразни оръжия и украшения.

Когато всички заеха местата си, огньовете внезапно бяха угасени, сякаш спуснаха тъмна завеса над целия този пъстър, разноплеменен човешки мравуняк.

Само високо горе трепкаха избледнелите звезди.

Рязко проехтя голяма бронзова тръба и изведнъж стана тихо. Ако не беше пръхтенето на конете и слоновете и случайното издрънчаване на медно оръжие, които от време на време нарушаваха тишината, можеше да се помисли, че целият грамаден площад е пуст…

Сред тази зловеща тишина изведнъж се чу гласът на жреца. С висок, болезнено отекващ тенор, с преливания и неочаквани паузи, също така неочаквано прекъсвани от провиквания, той пееше за ужасите на мрака, който таи в себе си незнайни опасности, за страха от смъртта, за мъката на лишената от слънце душа…

Сякаш в отговор на този плач запя хор от детски гласове. Хорът пееше еднообразна, тъжна мелодия, а жрецът я покриваше с плачещи модулации…

Внезапно като че ли изпод земята се дочу тих басов хор.

Той неусетно се вплете в детския като шум от морски прилив.

Най-после хиляди бронзови тръби на огромен орган, движен от пара, разтърсиха крайбрежните скали и изведнъж всичко замлъкна…

Резкият, неочакван преход към пълна тишина потресе тълпата повече от гръмотевичен грохот…

Нервите на присъствуващите бяха напрегнати до последен предел. Хората в тълпата притискаха с ръце гърдите си, сякаш не им достигаше въздух, падаха на земята, а някои скубеха косите си…

Но ритуалът беше сътворен от изкусна ръка. В този последен, краен, опасен предел на първото напрежение, сред страшната тишина, която като срутила се скала притисна всички, се чу простият, спокоен, задушевен старчески глас на Върховния жрец. Не пеене, а молитва, подобна на най-обикновен разтвор, пълна с ласка и надежда.

— Бог Слънце, чуй нашата молба и дари страдащото, измъчено човечество със своята благодатна светлина…

Към невидимия жрец от тълпата се протягаха ръце…

— Ти си единственият наш защитник…

— Спасител…

— Застъпник пред всемогъщите богове… — чуваха се сдържани, ридаещи провикващия из тълпата.

Слабият глас на Върховния жрец се усили. Той вече не молеше, а почти заповядваше на бога:

— Озари с миротворната си светлина твоя народ, трижди свещени боже, с топлината си като с покривало покрий твоята земя, за да даде тя плодове, нужни на човека. Дай ни възможност да зърнем твоя лъчезарен лик…

Жрецът четеше молитвата и наблюдаваше пясъчния часовник. Той беше поставен на олтара, скрит от очите на тълпата със свещени съдове.

Изток зааленя. Черната фигура на жреца все по-ясно се открояваше на розовия фон на небето. Изведнъж жрецът протегна ръката си с жезъла и със силен, повелителен глас извика:

— Яви се!… Яви се!… Яви се!…

И сякаш подчинявайки се на волята му, иззад хоризонта се показа златен лъч, светна краят на слънцето и то се издигна сияещо над океана, обля със светлината си площадката, запламтя върху полирания бронз на войниците, заблестя върху сърмата и брилянтите на царете и жреците и изпълни цялата земя с ярки багри. Като че ли

едва сега изпод земята се издигнаха високи мачти, увити в рози, арки от зеленина и живи цветя, ярки знамена и пъстри килими…

Догдето стигаха очите, целият океан беше покрит с украсени петпалубни кораби от неизброимата флота на атлантите…

„Да, могъщ е царят на Атлантида и трудно може да се бори човек с него“ — мислеха неволно гостите, като гледаха осеяния с кораби океан.

Войниците удряха с медните си мечове по щитовете, радостен вик се понесе по океана срещу слънцето…

Хилядогласен хор запя химн на Слънцето — трижди свещения бог, дарителя на живота, светъл, силен и носещ радост.

Ритуалът завърши с обикновени жертвоприношения на бикове и телета. Върху пламтящия жертвен огън бяха пролети вино и масло.

От бронзовите кадилници още се издигаха на прави стълбове, розови в лъчите на изгряващото слънце, кълба дим от уханни треви и смоли, когато засвириха фанфари и тълпата се разлюля, за да отиде на полето на бога на войната, където предстоеше парад на войските.

Втори звук на фанфари накара тълпата да тръгне.

Шествието се проточи като лента по чудесното военно шосе, с каквито се славеше Атлантида.

Целият път беше осеян с цветя и зелени клонки.

Пред шествието на висок златен прът, обкичен с червени рози, светеше слънчевият диск.

На завоя на пътя, пред самата колесница на царя, внезапно изникна фигура на старец.

Отгоре му беше наметната дреха от разкъсана козя кожа. Дългите му рошави бели коси и брадата му стигаха до кръста. На бронзовото му от загар лице блестяха големи умни очи.

С властно движение на ръката си старецът спря колесницата на царя.

Стражата се спусна към стареца, но царят направи знак с ръка и войниците се дръпнаха настрана.

Царят уважаваше стария пророк и прорицател На Шан и се боеше от него.

— Наказание трябва за вас — закрещя страшно старецът, — за продължаващите ви беззакония… Цялата ми глава е болна и цялото сърце е в скръб… От петите до главата няма нищо здраво… Рани и

алени петна, гнойници, непочистени от гнойта, непревързани и ненамазани с мехлем…

Гласът му премина в истеричен вик.

— Вашата земя е пуста! Градовете ви ще бъдат изгорени от огън и ще пустеят безлюдни, а земята ще се превърне в пустиня. Където е имало хиляди лозя, ще израснат тръни и бодливи храсти, в дворците на царете ще израсте репей, а по укрепленията — трънки… Кукумявки и демони ще се надвикват в развалините… Ето, излива се божият гняв и всепомитащият огън ще ви погълне… Горко ви, горко ви, горко ви!…

Тълпата притихна в благоговеен ужас. Царят слушаше смутен, но се стараеше да запази невъзмутимо величие.

„Нима гневът на боговете — мислеше той — ще се стовари върху мен? Какво съм сгрешил пред тях?“

Изведнъж погледът му се срещна с устремения в него поглед на жреца Кунтинашар. И той му се стори пълен с укор и заплаха…

Погледите на двамата се кръстосаха като мечове.

VII. АКСА-ГУАМ-ИТЦА И АТА

На склона на скалата се беше сгушила малка глинена къщичка с плосък покрив. Квадратното прозорче нямаше рамка. Тънката дъсчена врата, прикрепена на каишки с бронзови гвоздеи, беше отворена.

В сянката на къщата седеше бабичка и предеше. Побелелите й коси падаха на лицето, набраздено от дълбоки бръчки. От време на време тя прибираше с костеливата си ръка кичур коса от хлътналите си очи. Дългият й нос почти се беше съединил с издадената напред остра брадичка.

Пред нея на земята седеше хубаво слабичко момиченце. С мръсните си ръчички то подхвърляше камъчета и гледаше бабичката в лицето.

— А после, бабо?

— После. Но… какво ти разказвах?… — фъфлеше бабата, като завързваше окъсаната нишка.

— За Златния век, как можа да забравиш, бабо?

— Да, да… За Златния век… Е, казвам ти, отдавна, много отдавна било това…

— И всичко ли било златно?… И хлябът ли бил златен? И камъните, и ябълките?

— Времето било златно… Всички хора живеели щастливо като боговете на небето. Нямало нито царе, нито роби, нито бедни, нито богати. Богът Слънце греел, галел и милвал хората като любим първенец. От зелените клончета хората си правили колани и венци за главата и там ходели свободни и радостни из градините, които през цялата година им давали сладки плодове. Бистри извори утолявали жаждата им. Хората се раждали сред цветя, наслаждавали се на живота до дълбока старост и кротко заспивали вечен сън, заобиколени от деца, внуци и правнуци. И смъртта им била проста, лека и спокойна като залеза на слънцето.

— А после?

— После хората сгрешили и боговете се разгневили.

— Как сгрешили?

— Поискали да бъдат равни на боговете и всичко да знаят.

— И боговете им отнели този Златен век?

Дочуха се стъпки.

Към къщата се приближаваше Акса-Гуам-Итца, синът на жреца Шишен-Итца. Той беше облечен с черна копринена туника, обшита по края със златно везмо. На краката му имаше леки светложълти сандали. Той взе момиченцето на ръце, а то се задърпа със смях.

— Здравей, бабке! — каза Акса-Гуам и пусна на земята момиченцето. — Ата у дома ли е?

— На работа е. Скоро ще си дойде.

— И днес ли е на работа?

— За нас няма празници…

— А старият Гуамф?

— У дома е.

Акса влезе в къщичката. Тя се състоеше от една чисто варосана стая, преградена с домашна платнена завеса, по която бяха везани дребни цветя. Груба дървена маса, няколко пейки и долапче с глинени съдове съставляваха цялата мебелировка. В ъгъла имаше домашна мелница за мелене на жито: каменен куб и върху него каменен цилиндър с дръжки. До нея беше изправена висока каменна чутура с чукало. В другия ъгъл на мраморна подставка имаше малка статуя на бога Слънце — прекрасна скулптура, направена от Адиширна-Гуанч още в детинство.

Дядо Гуамф, плешив, с бяла брада, седеше на пейка до прозореца и правеше капани за ловене на птици. При появяването на Акса-Гуам той стана и поздрави госта.

— Не ставай, не ставай, дядо Гуамф. Честит празник! Защо не дойде на посрещането на слънцето?

— За мен ли е това? Ще ме смачкат там. Стига ми толкова. Не е дребна работа да прекараш шестдесет години във влажните рудници. А слънцето го посрещнах и тук, както се полага. Слава на него, то не се гнуси да изпраща светлината си и на нас, бедните роби…

— А Адиширна-Гуанч къде е?

— Все със Златните си градини се занимава.

— Казват, че е създал чудни неща.

— А каква му е ползата от всичко това? Само дето не го бият с камшици. На гърба си аз имам ей такива белези от седемремъчния

камшик. А като остарее, и той като мен ще лови птици с капани, за да се изхранва.

— Слушай, Гуамф. Не ти ли е идвало на ум, че би могло да бъде другояче?

— Как другояче?

— Но нали всяко търпение може да има край. Вие сте милиони…

— Да, знам накъде клониш! Да се бунтуваме? Опитахме. Бунтувахме се. Но какво излезе от това? Ние имаме само кирки и лопати, а те мечове, остри копия…

— А ако…

Гуамф неочаквано избухна:

— Ако… ако… Остани ме! Не бъркай в стари рани! Не разпалвай старата ми болка…

Акса-Гуам заведе плава и се замисли.

— Е, аз ще вървя — каза той и стана. — Сигурно по пътя ще срещна Ата… Довиждане, старче.

— Да те закриля пресветлия бог!

Акса-Гуам не беше успял да излезе от къщата, когато дочу чужди гласове и се спря. Погледна през прозорчето и видя, че в двора влязоха двама души в одежди на храмови служители. Акса-Гуам не чакаше да го видят тук.

— Тук ли живее акушерката Цална?

— Тук — отговори Цална, като изпусна от уплаха вретеното. — Аз съм Цална.

— В името на Слънцето ти заповядвам да се явиш днес след залез-слънце пред вратите на свещения храм. Ние ще те посрещнем там и ще те заведем по-нататък.

— Слушам… — Целна се поклони ниско. — Раждане ли, ако смея да запитам?

— Там ще разбереш.

Служителите на храма се отдалечила.

Акса-Гуам излезе от къщата и тръгна по белия, светнал от слънцето път. Палещата жега се омекотяваше от сянката на финиковите палми и чинарите.

От дясната страна, откъм планината, бяха рудниците, където се добиваше рудата.

Отляво до самите брегове на океана, догдето стигаха очите, се простираха работнически селища. Жалки глинени къщурки се притискаха една до друга като изплашено стадо.

В калта на малките дворове се търкаляха тъмнокожи голи деца.

Въпреки празничния ден в рудниците работеха.

Акса-Гуам се спусна в един от рудниците.

Черната жреческа одежда с извезан златен диск на гърдите му служеше за пропуск.

Надзирателят сведе глава и протегна ръка към него в знак на почит.

Акса-Гуам кимна небрежно и навлезе в лабиринтите от галерии. Сводовете на рудниците бяха укрепени с дебели наклонени подпори. Тук-там блещукаха малки светилници. Беше задушно и горещо.

Отделящите се газове неведнъж бяха се запалвали в тия рудници от пламъка на светилниците. Често ставаха и срутвания. Загиваха стотици работници, но на това не се обръщаше внимание — роби имаше предостатъчно. Ако рудата беше богата, на мястото на срутването правеха разкопки. Тогава погребаните живи работници излизаха от своите гробници. Но ако рудният пласт беше тънък или срутването изискваше твърде много време за възстановяване на галерията, тя просто биваше изоставяна заедно със затрупаните роби, а на друго място прокарваха нова галерия.

Колкото по-надалеч навлизаше Акса-Гуам, толкова по-ниска и по-тясна ставаше галерията. Трябваше да се навежда.

Срещу него пълзяха на четири крака роби, впрегнати в бронзови коритца, пълни с руда.

На някои от тях Акса-Гуам кимаше с глава и тихо казваше:

— След вечерната смяна… в старите рудници…

Галерията се стесни още повече.

Легнали на едната си страна, тук копачи сечаха рудоносната почва с бронзови кирки.

Акса-Гуам се наведе към един от копачите и му пошепна:

— Кажи на своите… днес след вечерната смяна в старите рудници…

— Ще бъдем там — отговори копачът и изтри от лицето си обилните струи пот, които премрежваха очите му.

Акса-Гуам излезе от галерията и въздъхна с пълни гърди.

По-нататък се разстилаха полета, където с месеци се печеше рудата. Цели пирамиди от нея се издигаха наоколо, обвити в дим. Под тях ден и нощ роби поддържаха огън.

Акса-Гуам им подхвърли същите думи и отмина по-нататък.

Слънцето печеше все по-силно. Пътят се промушваше като стрела между димящите пирамиди. Тежко беше да се диша тук и Акса-Гуам въпреки умората ускори крачките си.

Купчините от печена руда се свършиха. Започнаха полетата, където рудата се раздробяваше и се пресяваше през бронзови сита.

По-нататък се заредиха каменни огради, над които се издигаха кълба дим. Тук бяха топилните пещи.

Наблизо се издигаше още по-висока стена, която опасваше цял град, в който очистената медна и калаена руда се превръщаше в бронзова сплав. Тук се изработваше и бронзовото оръжие. Никой нямаше достъп тук освен жреците, които наблюдаваха работата. Робите живееха в заводите и не можеха да излизат извън оградата, която се пазеше от стража.

Ата работеше в топилните пещи — пренасяше с тясна кошница на гръб сгурия.

Айса-Гуам застана на вратата. През нея влизаха в непрекъсната върволица коли с руда, а обратно излизаха празни. Робите шибаха магаретата, а надзирателите — робите. Изпълнена беше с движение и улицата. В непрекъснат поток се движеха натоварени магарета, коне, камили и слонове. Свистенето на камшиците се сливаше с рева на животните и кратките провиквания на робите.

Жените носеха децата си в плетени кошници на гръб.

Зад стената прозвуча бронзова тръба и робите започнаха да излизат от вратите.

Акса-Гуам застана настрана върху една купчина сгурия.

— Ата!…

Една от робините се обърна.

Черните й удължени очи светнаха от радост.

Акса-Гуам се обърна и тръгна над пътя по планинската пътечка.

Ата, сестрата на Адиширна-Гуанч, го последва на известно разстояние.

След нея се чуха шеги и закачки от тълпата роби.

— Тичай, тичай след него! Той ще те вземе за жена — в дворец ще живееш!

— Малко са им харемите, та и след робините се влачат! Тфу! — произнесе злобно чернокож роб и размаха заканително юмрук след отдалечаващата се двойка.

Ата догони Акса-Гуам зад завоя на пътеката, който ги скри от големия път.

Акса-Гуам протегна ръце към Ата.

— Не пипай ръцете ми, те са мръсни от работа… Сега ще се измия в ручея — каза тя и лицето и поруменя от смущение.

Акса-Гуам сложи ръце на раменете й и я целуна по челото.

— Защо не си на празника? — каза Ата, като се плискаше в планинския ручей.

Позлатени от слънцето пръски падаха по мургавата й кожа. С несъзнателна грация тя протегна ръце към падащата отгоре кристалночиста струя.

Акса-Гуам й се залюбува.

Тя беше също така добре сложена, както Адиширна-Гуанч. В също такава черна дреха, препасана с кожен колан, тя приличаше на по-малък негов брат. Само тежката коса, която беше навита на тила и удължаваше още повече нейния атлантски удължен череп, както и очертанията на моминската и гръд говореха, че не е момче. Като се изми, тя откъсна клонче от дива шипка и го втъкна в косите си.

— Е, сега може… — и сама протегна ръка на Акса-Гуам.

Акса-Гуам я стисна горещо и хванати за ръце, те навлязоха в гъстата сянка на маслинената гора към мястото, където от една пукнатина на скалата извираше планинският поток.

Седнаха.

Въздухът беше изпълнен с дъх на пелин и на горчиви планински треви. Отнякъде ухаеше на цъфнали портокалови дървета.

Отдолу, откъм пътя, се носеше многогласен шум.

По-нататък се виждаше къс от океана, който се топлеше под лъчите на южното слънце.

Високо над тях лежеше полето на бога на войната.

От време на време оттам проехтяваше гръмовният тътен на бронзовите тръби и виковете на тълпата.

Но в гората беше тихо. Само многогласен звънлив хор от цикади се носеше из въздуха… В еднообразието той се сливаше с тишината.

— Защо не си на празника? — повтори въпроса си Ата с лукава усмивка. Тя държеше в ръце откъснато лаврово клонче и бавно късаше листата му.

— Защото съм тук! — със същата усмивка отговори Акса-Гуам.

— А ако забележат отсъствието ти?

— Е, какво! Баща ми ще се посърди и с това ще се свърши. Достатъчно е, че бях на посрещането на слънцето. И в същност всичко това е много скучно. Нашите войски ще заслепяват очите на чуждестранните гости с полирания си бронз, фанфарите така ще реват, че конете ще се изправят на задните си крака и ще падат на колене. Разбира се, това е величествено зрелище, но аз съм го виждал вече много пъти. На света има по-интересни неща!… — и той я погледна с ласкава усмивка.

— А после? — запита Ата, като сведе гъстите си дълги ресници, от които под очите й лягаха сини сенки. — Какво ще стане по-нататък?

— После ще има военни игри. А след тях, вече при светлината на факлите, ще се състои церемонията на поднасяне на подаръците. Това е по-интересно. Казват, че белолики хора с кожени дрехи са донесли от хиперборейските земи жива бяла мечка и някакъв чуден звяр, подобен на риба — с кръгла глава и със силни плавници. Казват, че те живеят на края на света, където водата от студа става твърда като кристал.

Ата слушаше с детско любопитство, широко отворила очи.

— А къде са тия животни?

— Умрели от горещината…

— Горките животни… А какво ще има по-нататък?

— После нашият цар ще дарява гостите с платове, с редки благовония от миризливи смоли, корени и сок от цветя, с вино, злато и камъни — с всичко, с което е богата нашата страна, само не и с бронзово оръжие…

— А сестра ти също ли е на празника? Та тя сега е царица? — запита неочаквано Ата.

Акса-Гуам се намръщи.

— Не, тя не е царица. Тя ще бъде в царския харем. Баща ми, Шишен-Итца, е във възторг от тази „чест“… Горката ми сестричка… Колко плака!… Тя мрази царя… Но аз няма да допусна това!… —

Акса-Гуам разтърси свит юмрук. — Да не говорим повече за това. Кажи и ти нещо за себе си… Защо са те поставили на тази тежка работа? Неведнъж съм ти задавал този въпрос.

— Остави, не е ли все едно!

— Не, този път ще ми отговориш! Иначе ще се разправя с теб като с робиня!

Той й взе лавровото клонче и шеговито започна да я шиба по рамото.

— Говори, говори!

— Е добре, щом толкова много настояваш. Аз служех в дома на жреца Кунтинашар. Една вечер, когато му слагах разхладително питие за през нощта, той ми каза:

„Ти ми харесваш, Ата. Искам да те имам в харема си.“

„А ти не ми харесваш, Кунтинашар, и аз не искам да бъда в харема ти“ — отговорих му аз.

— Така си му казала?! — възкликна с възхищение Акса-Гуам и плесна ръце.

— Така му казах.

— Е, а той?

— Усмихна се, като взе това за отговор на момиче, което приказва, без да обмисля думите си.

„Не забравяй, че ти си робиня, а аз съм твой господар. Ела при мен!“

Аз стоях неподвижно.

Той стана и тръгна към мен.

Тогава с един скок му се измъкнах и грабнах късия меч, който лежеше до възглавницата му.

Той се изплаши и страшно се разсърди.

„Змия!“ — изхриптя той и извика роба, който беше дежурен пред вратата му.

„Да се изпрати незабавно на тежка работа в Черния град…“

Това е всичко.

— Каква смелост! — извика Акса-Гуам. — Той е могъл веднага да те убие със същия този меч.

И прибави с усмивка:

— Да, не му върви на Кунтинашар. Твоят брат го накара да позеленее от завист, а ти… Но слушай, Ата! Така не може да

продължава по-нататък. Трябва да се измени всичко. Ти знаеш, че те обичам и за мен не си робиня. Баща ми никога няма да се съгласи на нашия брак, това е против законите. Но ние ще изменим законите. Ние ще преорем цяла Атлантида с бронзов плуг…

— Аз зная, че никога няма да бъда твоя жена. Тази мисъл не ми е и минавала през ума. Достатъчно ми е твоята обич.

— Но аз искам да бъдеш моя жена. И не само това. Любовта ми към теб ми отвори очите за ужаса на робството, а нещастната съдба на сестра ми — за ужаса на царската тирания. Аз видях цял океан от страдания на робите… Техните глухи стенания ме преследват и отравят живота ми. Струва ми се, че във всеки от тях стене твоята душа. Да ги освободя, да освободя теб — ето какво искам…

Ата го гледаше с широко отворени очи, в които се четеше ужас.

Но Акса-Гуам вече не я виждаше. Той говореше като насън:

— Аз говорих с Адиширна и му предложих да се присъедини към подготвяното въстание на робите. Той витае в някаква мечта, прекалено много е художник, за да мисли сериозно за това. Но и той ще се присъедини към нас, ще видиш. Неговата помощ е необходима. Сред робите отдавна вече има вълнение… Аз ще застана начело на въстанието. Сам ще ги поведа срещу Свещения хълм. Ще завладеем арсеналите и ще кръстосаме мечове с войниците на царя. И ще ги победим, защото с нас е правдата!

В този момент лек вълнообразен подземен тласък разлюля земята.

Ата се залюля и пребледня.

— Какво е това?…

— Няма да оставим камък върху камък. А след това ще създадем нова, свободна Атлантида, в която няма да има нито роби, нито царе, а само радостен свободен труд. И ще настъпи отново Златен век!

Втори, по-силен тласък накара Акса-Гуам да се върне към действителността. Затрептяха листата на дърветата. Малък камък, който лежеше до самия край на скалата, се откъсна и се затъркаля надолу, като се удряше в камъните с постепенно затихващ шум.

— Тези движения на почвата започнаха да се повтарят все по-често!

Като видя бледото изплашено лице на Ата, той се постара да я успокои с шега:

— Виждаш ли, Ата, дори земята трепери от престъпленията на жреците и на царя.

Но Ата не се усмихна.

Тя погледна с тъга Акса-Гуам и тихо прошепна:

— Не прави това!

— Боиш ли се?

— За теб…

— Ти ще бъдеш ли с нас, Ата?

— Аз ще умра за теб…

VIII. В МАГИЧЕСКИЯ КРЪГ

В стаята вече се намираха жреците Кунтинашар, Зануцирам, Анугуан, Агушатца и Нуги-Естцак.

— Ето и Елзаир — каза Кунтинашар. — Липсва само Келетцу-Ашинацак.

— Както обикновено, колебае се. Ние нарочно определихме тази среща по пладне, когато царят и всичките му царедворци спят. Но Келетцу-Ашинацак ще дойде за хороскопа, който съставих за него — каза Елзаир.

— Разбира се, неговата звезда изгрява, нали?

— Вярно е, както е вярно, че звездата на цар Гуан-Атагуераган залязва.

— Добре е да умееш да командуваш звездите — каза с усмивка Кунтинашар.

— Не се смей! Звездите не лъжат! — обиди се астрологът.

— Оставаше и звездите да лъжат! Лъжат само хората!… Но да не спорим. Анугуан, ти добре ли подготви старата?

— Целна разбира от половин дума. Хитра бабичка. Трябва да й подхвърлим два слънчеви диска[1]. Нека стоплят старите й кости.

Вратата се отвори и в стаята влезе братът на царя на Атлантида — Келетцу-Ашинацак, цар на Атцор, съпроводен от жреца Шитца.

Жреците станаха и вдигнаха ръце в знак на благославяне и поздрав.

— Да бъде с нас светлината на твоето величие — каза Кунтинашар.

— Привет вам. Е, какво показва моят хороскоп? Добър ли е? Всичко благополучно ли е?

Келетцу-Ашинацак имаше късогледи очи, с които гледаше втренчено, отметнал глава малко назад. Дребните му сухи ръце бяха непрекъснато в движение. Той неспокойно подръпваше с пръсти червеникавата си брада. Само при тържествени случаи сдържаше тези неволни неспокойни движения, които не подхождаха на царското му величие.

— Слава на Слънцето! Велики царю, твоят хороскоп е прекрасен! Звездите са благосклонни към теб. Позволи ми да го прочета.

И Елзаир започна напевно:

— На великия и славен, могъщ владетел на Атцор…

— Не трябва, не трябва… — размаха сухите си ръчички Келетцу — главното… Да, кажи главното… и със свои думи… да…

— Твоята звезда, велики царю, при изгрева си гореше по-ярко от всички други и пресече пътя на звездата на трижди великия цар на Атлантида Гуан-Атагуераган. Лъчите на неговата звезда избледняха в лъчите на звездата на владетеля на Атцор.

Келетцу-Ашинацак беше развълнуван, зарадван и изплашен.

— А какво означава това? Какво означава? — запита той, като оглеждаше жреците с втренчения поглед на примижалите си късогледи очи и усилено подръпваше червеникавата си брада.

— Велики царю — пристъпи напред жрецът Анугуан, — за да отговоря на твоя въпрос, аз изучих всички бронзови плочки на държавния архив от деня на твоето раждане. И ето какво узнах: законният цар на Атлантида си ти.

— Аз?… Нима?… Но нали аз съм по-младият? Макар че сме се родили близнаци…

— Ти си по-старият, велики царю! За това говорят не само нашите плочки!

Анугуан се приближи до стената, отвори тайна вратичка и пропусна Цална.

— Ето акушерката, която е поела теб и твоя царствен брат. Кажи, бабо, кой се роди пръв — цар Келетцу-Ашинацак или Гуан-Атагуераган.

— Пръв се роди Келетцу-Ашинацак. Аз добре запомних една голяма бенка на дясното рамо на първенеца…

— Бенка?… Да, аз имам голяма бенка на дясното рамо.

— После се роди Гуан-Атагуераган. Когато измиха младенците и ги показаха на техния баща, трижди великия Атагуераган-Кукулкан, той посочи Гуан и каза:

— Ето моя първенец и наследник!

— Но защо? Защо?… — възкликна обидено Келетцу-Ашинацак.

— Не се гневи, велики царю! На твоя баща не му хареса цветът на косата ти. И още, в лицето ти приличаше на овца… И после, ти се роди слабичък и баща ти се боеше, че може да умреш или пък да бъдеш хилав цар…

— Хилав цар? Така ли каза?

— Или хилав мъж, не мога да си спомня точно…

— Нямаме повече нужда от теб, Целна — каза Кунтинашар.

Цална взе да се кланя ниско и се оттегли.

Жреците мълчаха в очакване. Келетцу-Ашинацак седеше озадачен и подръпваше брадата си. Най-после Анугуан наруши мълчанието.

— Велики царю! Аз съм пазител на законите. И смятам, че в името на светостта на закона твоите права трябва да бъдат възстановени.

В късогледите очички на Келетцу пламна радост, но той изплашено замаха с ръце.

— Какво приказваш!… Какво приказваш!… А брат ми?

— Ние ще му предложим да отстъпи мястото доброволно. А ако не се съгласи…

— Разбира се, че няма да се съгласи! Разбира се! Толкова години е царувал и изведнъж…

— Ако не се съгласи, ти имаш армия и флота. Част от войските и военачалниците на Гуан-Атагуераган са недоволни от него. Ти винаги можеш да намериш съюзници сред подвластните на Атлантида царе. Ние сме с теб… Ти трябва само да предявиш своите права. Останалото ще направим ние… с теб и от твое име.

— Не зная… Това е толкова неочаквано…

— Разбираме твоите колебания, велики царю — каза Елзаир. — Роднински чувства… любовта към брат ти… Но нашият земен път е предначертан на небесата. Ако ти още се съмняваш, ние ще направим така. С дадената ми от боговете власт аз ще призова сянката на твоя баща. Нека той сам реши съдбата на престола.

— Сянката на моя баща? — възкликна с уплаха и с интерес Келетцу-Ашинацак.

— Да, сянката на твоя баща!

Елзаир отвори скритата в стената врата и каза повелително:

— Влез!

Келетцу-Ашинацак влезе нерешително. Жреците го последваха.

Съвсем кръглата стая, боядисана в син цвят, с куполообразния си таван напомняше небесното полукълбо. Сходството се допълваше от разхвърляните по купола златни звезди. В центъра на мозаичния под от сини камъни беше вграден геометрически правилен кръг с вписан в него петоъгълник. В средата на кръга се издигаше тесен бронзов трон със слънчев диск на облегалката. От двете страни на трона имаше два високи бронзови светилника във вид на три сплетени змии. Завитите им опашки служеха за крачка. Три златни глави с изумрудени очи и с отворени сякаш за захапване уста се бяха навели над пламъка.

— Седни! — все така повелително каза Елзаир.

Келетцу-Ашинацак прекрачи боязливо чертата на кръга и се изкачи по стъпалата на трона.

— Сега ще се разкъса завесата на времето!…

И Елзаир вдигна ръце и започна тържествено и бавно да произнася заклинания: Ацан, Цита, Атиц, Наца.

При всяка негова дума пламъкът на светилниците намаляваше и най-после съвсем угасна. Стаята потъна в непроницаем мрак.

От нервно напрежение ушите на Келетцу-Ашинацак зазвънтяха, а пред очите му се появиха зелени кръгове.

Мъчителното мълчание продължаваше.

Изведнъж в далечината се разнесоха нежни звуци на флейта. В същия миг на стената се появи подобна на змийче синкава светлина.

Светлинната змия непрекъснато се движеше, като ту се разгаряше, ту избледняваше. Нейните движения и силата на светлината бяха неразривно свързани със звуците на флейтата. Ако мелодията звучеше по-бързо и по-силно — по-бързо се извиваше и по-ярко светеше змията. Щом звуците се забавяха и затихваха — избледняваше и забавяше движението си и светлината. Еднообразната мелодия се състоеше само от пет повтарящи се ноти.

Тази еднообразна музика и играта на светлината хипнотизираха Келетцу. Той съвсем не можеше да разбере дали вижда светещи звуци, или слуша свиреща светлина.

През това време към първата се присъедини втора змия и втора флейта. После, трета, четвърта, звуците и светлините се догонваха, сплитаха се и се разделяха. Постепенно от отделните змии се образува светещ кръг. Тогава движението на змиите престана, замлъкнаха и

флейтите. Кръгът гореше с равномерна фосфоресцираща светлина. Той започна да потъва и да се превръща в кръгъл прозорец, зад който имаше празно пространство, изпълнено с лека мъгла.

Пред поразения Келетцу-Ашинацак застана, както му се стори, сянката на неговия баща. Сянката вдигна ръка към Келетцу и в стаята ясно прозвуча глас:

— Келетцу-Ашинацак! Тронът на Атлантида те чака…

Всичко потъна в мрак.

Келетцу извика и изгуби съзнание.

Жреците го изнесоха в първата стая и го свестиха.

— Трижди велики царю на Атлантида! — обърна се тържествено към него Кунтинашар.

— Аз още не съм цар на Атлантида… — промълви Келетцу с блуждаещ поглед.

— За нас ти си вече цар. Сянката на твоя баща те издигна на престола.

— Да, но сянката на баща ми каза: „Тронът те чака…“. Може би след смъртта на брат ми?…

Кунтинашар хвърли отегчен поглед към Елзаир.

— Отговорът на твоя баща е съвсем ясен: „тронът те чака“. Значи, не трябва да се бавиш — каза Елзаир.

— Да, да… Добре. Ще помисля… Много съм уморен. Ще ви дам отговор… да… Шитца, изведи ме…

И подпрян на ръката на жреца, Келетцу-Ашинацак си отиде.

— Не можа ли да накараш тази сянка да приказва по-другояче. „Тронът те чака.“ Да беше казал: „Келетцу! Заповядвам ти да отнемеш със сила трона на Гуан. Ти си законният наследник на престола“ или нещо подобно — сърдеше се Кунтинашар. — Чуден навик имате вие, магьосниците, да говорите мъгляво, със загадки. И ето че прекалено много замъгли всичко!

— Откъде можех да зная!… — проговори смутено Елзаир. — На него всичко трябва да му се сдъвче и да се сложи в устата му…

— Няма да е лош цар… — подходящ цар ще бъде — каза Зенуцирам. — Много удобен!…

— Удобен, когато стане цар. А как ще го възкачим?

— Трябва да започнем отзад напред — каза Анугуан. — Известно ми е, а сега и на вас ви е известно, че се подготвя въстание на

робите. Начело е Акса-Гуам-Итца, синът на Шишен-Итца — вярното царско куче! Това е младостта! Казват, че се увлякъл по някаква робиня и сега иска да преобърне цяла Атлантида! Тъкмо този Акса-Гуам ще използуваме ние. Ако въстанието се насочва от умела ръка, те могат да убият Гуан-Атагуераган. На нас това ни трябва. Ще се справим бързо с робите и ще възкачим на престола тази атцорска овчица — Келетцу. И ще бъдем неограничени господари на Атлантида. А ако въстанието пропадне и главата на Гуан-Атагуераган оцелее — ще отхвръкне главата на Акса-Гуам, а и неговият баща ще си изпати. Ние ще останем настрана.

— Ето истинския дипломат на Атлантида! Пазителя на законите, поддържащ въстанието на робите! — каза със смях Кунтинашар.

Лек вълнообразен подземен трус отхвърли всички наляво. Някъде зашумя падаща мазилка.

— Тези подземни трусове започват да ме безпокоят!

— Дребна работа! — каза безгрижно Кунтинашар.

— Но не винаги свършва с дреболии — възрази Анугуан. — Нашите плочки разказват за няколко ужасни земетресения и вулканични изригвания. Ето тази пирамида, която е по-здрава от скала, преди три хиляди и седемстотин години е получила грамадна пукнатина и се наложило да бъде издигната отново. А какво е станало тогава с дворците и храмовете?…

— Ти да не искаш да живееш три хиляди години, Анугуан? Аз мисля, че докато сме живи, ще издържи! А после… Нека всички пирамиди се пукат като черупките на печени яйца!

Като се прозина сладко, той добави:

— Време е обаче за почивка!

---

[1] На монетите на атлантите са били изобразени от едната страна дискът на слънцето, а от другата — главата на царя. Затова атлантите са наричали понякога златната монета „слънчев диск“ — Ларисон. ↑

IX. ЗМИЙЧЕТО

— Край!

Адиширна-Гуанч остави бронзовото длето и чукчето, отдръпна се от статуята и я обгърна с поглед.

Пред него като жива стоеше Сел в къса лятна туника, с копие в дясната ръка, приготвено за хвърляне. В цялата фигура се чувствуваше устрем. Десният крак — издаден напред и свит в коляното. С лявата си ръка тя държеше за каишка две мършави кучета с остри муцуни и напрегнати за скок мускули. Косите на Сел бяха плътно стегнати с лента, която отпред беше забодена с игла във формата на полумесец. Този полумесец символично изобразяваше нейното име[1].

Адиширна се залюбува на своето произведение. Така беше видял той Сел за първи път на лов в гората.

Голямата луна вече се издигаше над океана. Лунен лъч пълзеше по мраморното лице на статуята и на Адиширна се стори, че Сел му се усмихна.

В изблик на любов той се приближи до статуята и целуна студените мраморни устни.

— Кхе, кхе, кхе… свещени богове, той се е побъркал.

Адиширна смутено отскочи от статуята и се обърна.

Пред него стоеше бавачката на принцеса Сел — баба Гушир-Ца.

— Какво се е случило? Говори по-бързо!

Ца започна да тършува с непослушните си старчески ръце в гънките на дрехата, като се оплакваше и охкаше. Най-после измъкна сгънато късче плат и го подаде на Адиширна.

— Ето… чети…

Адиширна изтръгна от ръцете на Ца късчето плат, разтвори го и го зачете с вълнение при светлината на луната. После извика, пъхна посланието в пазвата си и бързо побягна.

Адиширна-Гуанч летеше по широките улици към Свещения хълм.

Жителите на Атлантида се наслаждаваха на прохладната нощ. От тъмната зеленина на градините се дочуваха звуци на песни, флейти и

звънтене на китцари[2]. Къщите бяха осветени. Дръпнатите завеси между колоните откриваха за погледа вътрешните помещения. Атлантите се бяха изтегнали край маси, обкичени в рози и покрити с чинии и чаши. Роби наливаха вино в чашите на тънка рубинена струя, като вдигаха високо тесните дълги амфори. Чуваха се шеги и смях.

— … Ти малко пиеш, затова се страхуваш от земетресенията — дочу Адиширна откъс от фраза. — Пий повече и ще свикнеш с люшкането на почвата. Земята е пияна и се люлее. Да пием и ние. Робе, вино!…

Адиширна продължи да тича. В гъстата сянка на маслинената горичка зазвуча весела песен. Нечий женски глас пееше:

Атлантида спи в тъмата,
бледен лунен зрак трепти…
Целуни ме нежно ти,
както месецът земята.

Мъжки глас отговаряше:

Нека взорът пламне страстно!
Напълни с целувки-жар
и със вино — дивен дар —
чашата на нощ прекрасна!

Двата гласа се сляха в дует:

Не тъгувай! Нека ясно
месецът над нас блести!
С песен пий до дъно
ти чашата на нощ прекрасна!

Избухна смях и се чу звук от целувка.
Адиширна се изкачи на подвижния мост за Свещения хълм.

— Кой иде? — извика един войник.

— Адиширна, робът. Извикаха ме в двореца на Шишен-Итца да поправя тръбите в банята.

Адиширна-Гуанч, гениален скулптор и бижутер, каквито се раждат веднъж на хилядолетие, беше принуден по искане на жреците и на царя да изпълнява най-различни работи, включително поправянето на водопроводните тръби и бравите на вратите. На Свещения хълм познаваха Адиширна и той свободно прекрачи забранената граница.

На хълма нямаше такова оживление, както в самия град. Дворците бяха уединени, заобиколени от високи стени.

Адиширна сви по един страничен път, гъсто засаден с кипариси. Кипарисите се издигаха като плътна стена и тук беше почти тъмно. Миришеше на смолист бор. Напред се чу скърцане на пясъка под нечии сандали. Адиширна се скри между кипарисите.

Бавно мина един от пазачите, като си тананикаше под нос някаква песен. Когато стъпките му затихнаха в далечината, Адиширна продължи по-нататък. В края на алеята се виждаха светлините на къщата. Адиширна се промъкна през гъсталака от кипариси и по околен път започна да се приближава към двореца. Завесите между колоните бяха спуснати. Зад тях се чуваха гласове. На площадката пред двореца до една от колоните в олеандров храст се беше скрил Куацром, слуга в дома на жреца Шишен-Итца. Той подслушваше.

Адиширна се приближи до него и запита:

— Къде е Акса-Гуам?

Куацром му махна с ръка, сложи длан на устата си в знак на мълчание и посочи към завесата.

Адиширна се вслуша в гласовете. Говореха жрецът Шишен-Итца и неговата жена.

— Позор! Позор! Нека падне проклятието на твоята глава! Ти си родила и откърмила змийче! Акса, моят син, е изменник и предател!… Той замисля цареубийство. Прекарва времето си с робите и подготвя въстание… Той опозори моето велико в историята на Атлантида име… Аз съм длъжен още сега да съобщя на царя!…

— Но може би всичко може да се поправи… Да не се допусне въстанието. Да се разстроят техните планове. Аз те моля, не бързай!…

Адиширна бързо дръпна Куацром настрана:

— Донос ли?

— Донос.

— Слушай, Куацром… На всяка цена трябва да се попречи на Шишен-Итца… задръж го, измисли нещо… сега аз нямам време да мисля за това… царят не трябва да знае за заговора, разбираш ли? В краен случай, колкото по-късно узнае за него, толкова по-добре. Къде е Акса-Гуам?

— В старите рудници, на тайно събрание на робите.

— Добре. И така, помни, Куацром!…

Адиширна бързо закрачи по кипарисовата алея.

---

[1] Сел на езика на атлантите означава луна — Ларисон. ↑

[2] Китцара — музикален инструмент, напомнящ гръцката китара — Ларисон. ↑

X. В СТАРИТЕ РУДНИЦИ

Адиширна се смеси с тълпата роби.

Акса-Гуам завършваше речта си.

Той говореше за тежките страдания на робите, за техния живот, приличен на вечна каторга, и ги призоваваше да въстанат, да отхвърлят веригите, да убият царя, да вземат властта в свои ръце и да станат свободни, каквито са били някога.

Ярките лъчи на луната заливаха човешкия мравуняк. Полуголи роби изпълваха грамадната котловина на изоставените стари рудници. Те бяха облепили с телата си купищата чакъл, седяха по скалите, по дърветата, по камъните…

Адиширна огледа внимателно тълпата и веднага почувствува, че в нея няма единство.

Едни от робите слушаха жадно Акса-Гуам с полуотворени уста и кимаха утвърдително с глава, а други стояха неподвижно и го гледаха недоверчиво и враждебно.

— Смърт или свобода!… — извика Акса-Гуам и слезе от скалата.

Неговото място зае един роб по прякор Злия. Той имаше светъл оттенък на кожата. Сивите му очи гледаха насмешливо. Устата му се кривеше в зла усмивка.

— Акса-Гуам, жреческото синче, ни говори за нашите страдания. Благодарим му, че ни просвети, без него ние нямаше да знаем за тях!

В тълпата се чу смях.

— Но откъде у него изведнъж се появи такава любов към робите? Не е ли дошла тя заедно с любовта му към една от нашите девойки? — и той погледна накриво Ата, която стоеше до Акса-Гуам. — А какво ще стане — обърна се той към Акса-Гуам, — ако твоята любов премине или Ата те изостави? Тогава в теб ще пламне към робите същата омраза. Вие, роби — продължи той, като се обърна към тълпата, — искате да станете свободни. С какво започвате?

С това, че си избирате ново царче — Акса-Гуам. А ако той ни заведе под камшика и след това избяга на своя Свещен хълм?… Само със свои сили робите могат да се освободят от робството! Въстанието

не е работа за влюбени със златошити одежди. Това е моето мнение! — и той слезе от скалата.

През тълпата премина вълна на силна възбуда. Сега тя изглеждаше единодушна. Но това единодушие явно не беше в полза на Акса-Гуам. Към него се устремиха хиляди враждебни очи. Над тълпата се издигнаха юмруци.

— Не му вярвайте!…

— Той е изпратен от жреците! — дочуха се възгласи. — Изгонете го!

На скалата се появи Едноокия. Надзирател беше избил едното му око и оттогава му остана този прякор. Едноокия присви хитро единственото си око и завъртя глава от едната страна към другата, после сложи показалеца си на върха на носа и каза:

— Така…

Тълпата се заинтересува от това комично начало и затихна.

— Злия е прав. Само че той гледа с едното око, с което аз не виждам…

— Хо-хо! — засмяха се в тълпата.

— А сега да погледна с другото око, с което виждам… Сложете ръка на сърцето си и ми кажете вярвате ли сами в успеха на въстанието, в това, че ще бъдете свободни, че ще победите легионите на атлантите? Не, не вярвате. И все пак въстание ще има. Защо? Затова, защото няма сили да се търпи повече. Затова, защото по-лошо няма да ни стане: на убитите мир, на живите — същата каторга. И ето в това време при нас идва Акса-Гуам и казва: „Аз съм с вас. Ще ви помогна!“. А ако наистина е така? По-добре с нас, отколкото против нас! Какво го е накарало да дойде — не е ли все едно? Наша девойка? Вярно! Но техните хареми са пълни с наши девойки. Избирай си, която искаш. А той идва при нас. Може и да е почувствувал нашата мъка? Какво излиза, значи? За вярване, не му вярвайте, но няма защо и да го гоним… Може да бъде полезен. Вярно ли е?

И като натисна отново с пръст върха на носа си, той слезе от скалата.

Акса-Гуам изтри потта от челото си. Той съвсем не беше очаквал такъв поврат на нещата. Беше свикнал да гледа на робите като на безгласно стадо, наплашено и покорно. Достатъчно е да им кажеш и една ласкава дума, да ги погладиш по козината и те ще тръгнат след

тебе. Той беше слязъл при тях. Така дълго се бе наслаждавал на ролята си на благодетел и спасител — и изведнъж цялото събрание се превърна в някакъв съд над него. Тези резки, безцеремонни думи за него, за личния му живот, този язвителен и насмешлив тон… Той чувствуваше как въпреки волята му в него се надига вековната омраза и презрението на неговата каста към робите.

Строг и горд, той се изкачи на скалата.

— Аз дойдох да ви помогна, а вие ме съдите. Нямам намерение да ставам ваш цар. Нека Злия застане начело на въстанието… Аз…

Тълпата изведнъж се люшна, раздалечи се. Като разблъскваше робите, през нея бързо вървеше Куацром. В ръцете си носеше някаква торба.

— Отстъпи! Отстъпи! Важно известие!…

Куацром се приближи до скалата, вдигна торбата и изтърси на земята някакво кълбо.

— Какво е това?… — запита с недоумение Акса-Гуам и изведнъж пребледня и се олюля.

Осветена от лунната светлина, с изцъклени очи го гледаше главата на неговия баща, на жреца Шишен-Итца…

Акса-Гуам се хвана за скалата, чувствувайки, че губи съзнание.

Ата извика истерично.

— Шишен-Итца узна за въстанието и отиваше при царя, за да му съобщи за тебе и да го предупреди — заяви Куацром. — Адиширна ми каза: „Задръж на всяка цена Шишен-Итца, за да не съобщи за заговора на робите“. Не можах да го задържа другояче… По-добре той, отколкото ти. Той беше лош господар… За да не разберат веднага кой е убит, аз отрязах главата и я донесох в торбата… Ето я… Направих, както ми беше заповядано…

Тълпата изслуша тези думи в пълно мълчание.

Акса-Гуам седна на един камък и отпусна глава на ръцете си.

Ата се притискаше плахо до него, но не се решаваше да прояви открито съчувствието си.

Когато първото впечатление премина, робите започнаха да обсъждат създаденото положение. Сега царят неизбежно ще узнае за подготвяното въстание. Също така неизбежна беше и разплатата със заговорниците. Трябваше да действуват незабавно. След дълги и

горещи спорове планът за въстанието беше изработен. Решено бе да се щурмува Свещения хълм.

Но в този момент на скалата неочаквано се появи Адиширна-Гуанч.

— Този план не става за нищо — каза той с решителен глас.

— Братко! — възкликна Ата.

Акса-Гуам вдигна и погледна с недоумение Адиширна.

— Свещения хълм е отлично укрепен откъм каналите. Мостовете могат да бъдат вдигнати. Вие трябва да напълните каналите с трупове, преди да ги преминете. Но там ще ви посрещне бронзова четина от копия. Ние ще поведем на щурм само част от нашата армия, за да отвлечем вниманието им. А главните си сили ще пуснем в обход и ще ударим Свещения хълм откъм планините. Това е най-краткият път и за царския дворец. Но преди всичко трябва да се сдобием с оръжие. Аз ще помисля за това…

— И така в зори!… — Адиширна не успя да довърши. Силен подземен трус разлюля скалите и като вълна се затъркаля по долината. Затрополиха падащи камъни.

— Ако подземните сили не разрушат преди това Свещения хълм — добави той.

Но думите му се изгубиха в шума на развълнуваната тълпа. Мравунякът се раздвижи. Робите се разпръснаха, обсъждайки събитията.

Акса-Гуам, Ата, Адиширна и Гуамф вървяха по пътя.

— Прости ми, Акса, аз станах неволен виновник за смъртта на твоя баща!… Но предполагах, че Куацром е по-умен…

Акса-Гуам само кимна мрачно с глава.

Те излязоха на безлюден страничен път. Ата хвана за ръка Акса-Гуам и силно я стисна, искайки да го утеши. Акса-Гуам отговори също с ръкостискане.

— И ти ли се присъедини към въстанието? — запита Акса. Той искаше да каже „присъедини се към нас“, но след казаното от робите не можа да изговори това.

— Аз не вярвам във въстанието! — каза Адиширна. — Преследвам лични цели и не крия това.

Като извади от пазвата си късчето плат със знаците на Сел, той го подаде на Акса-Гуам.

Акса-Гуам прочете:

> Баща ми ме омъжва за царя на Ашур. Скоро трябва да замина. Татко разбра за срещата ми с теб в Златните градини и много се разсърди. Той ме затвори в Соколовото гнездо.
>
> Сел

Акса-Гуам познаваше Соколовото гнездо. Това беше един вид затвор за лицата от царския дом. Подземен проход водеше от самия дворец към планината. През планината беше прокарана вита стълба, която извеждаше в помещение, изсечено на огромна височина: малко балконче над отвесна като стена скала. Бягството беше невъзможно.

— За мен има един път към Сел — през двореца! — каза Адиширна.

Двамата замълчаха, като всеки мислеше за своето.

— Остави тази работа! — каза Гуамф на Акса-Гуам.

Ата само по-силно стисна ръката му и го погледна втренчено в очите.

Той тежко въздъхна, стисна до болка ръката на Ата и каза глухо:

— Късно е вече!

XI. АЦРО-ШАНУ И КРИЦНА

Дворецът на Пазителя на висшите тайни Ацро-Шану беше уединен до храма на Посейдон, заобиколен от висока стена.

Дворецът имаше два етажа — долният се намираше под земята. В горния бяха парадните приемни зали, украсени с приказно великолепие. Златни статуи на богове, мебели и триножници, обсипани със скъпоценни камъни, ослепяваха очите.

Ацро-Шану рядко биваше тук. Само рано сутрин, след като беше прекарал нощта над бронзовите плочки, той идваше понякога да подиша чист въздух. Сядаше до перилата на откритата площадка, замижаваше и тихо дремеше или мислеше. Робът му донасяше скромна закуска — малка прясна кифла във вид на две сплеснати кълба и чаша изворна вода.

Щом като горещината се засилеше, той слизаше в подземните си стаи. Тук винаги имаше равномерна прохладна температура. Добра вентилация опресняваше въздуха. Дневната светлина проникваше, след като се пречупваше от шлифовани огледала. Тези огледала се въртяха според движението на слънцето. Но от дневна светлина нямаше нужда. Ацро-Шану работеше само нощем.

Долното помещение представляваше пълен контраст на горния етаж. Белите мраморни стени нямаха никакви украшения. Стаите бяха подредени почти оскъдно, с най-необходимите дървени мебели. Простият дървен креват беше покрит с две леопардови кожи. Покрай стените на дългата редица от стаи се простираха полици с наредени бронзови плочки. Всяка полица имаше надпис на също такава бронзова плочка и номер. Самите плочки също бяха номерирани и класифицирани. Само каталогът на тази библиотека заемаше цяла стая.

Беше нощ.

Ацро-Шану седеше в дървено кресло до дълга маса. Пламъкът на светилника позлатяваше бронзовите плочки, натрупани на купчини върху масата. Закрил с ръка очите си от светлината, Ацро-Шану задълбочено четеше. До него седеше младият жрец Крицна — негов

ученик. Цареше необикновена тишина. Отгоре не проникваше никакъв звук.

Старецът се облегна на облегалката на креслото, притвори очи и каза тихо:

— Горката Атлантида!

Крицна не се осмели да наруши мълчанието.

— Аз съм стар… на сто четиридесет и девет години. Време е да си почина — поде Ацро-Шану след дълга пауза. — Теб избрах аз, Крицна. Теб ще посветя във висшите тайни на Атлантида. Ти си млад. По-млад от другите. Но имаш силен дух и безстрашна мисъл. Чувствуваш ли се готов да узнаеш истината? Готов ли си в нейно име да се откажеш от най-скъпото си?

— Готов съм! — произнесе твърдо Крицна.

— Тогава слушай: висшата тайна се състои в това… че няма никаква тайна!

Крицна гледаше жреца с недоумение.

— За тълпата, дори за царете и за низшите жреци ние имаме много тайни. Ние знаем как да лекуваме болестите. Познаваме движението на небесните светила. Знаем дори кога трябва да настъпи слънчево или лунно затъмнение. Можем да призоваваме мъртвите. Какво повече? Да, ние притежаваме огромни знания, но в тях няма нищо тайнствено… Хиляди години сме наблюдавали развитието на болестите у човека и сме записвали тези наблюдения. Хиляди пъти сме изпробвали — най-напред върху болни роби хиляди различни треви, отвари и смеси. Хиляди болни умираха от нашите лекарства, но от някои те оздравяваха. Ние грижливо записвахме всичко това, сверявахме записаното и правехме изводи. Така, опипом, слепешката, чрез опити ние създавахме нашата медицина. Защо отвара от горчивата кора на известно нам дърво лекува треската? Ние сами не знаем. Знаем само нейното лечебно действие… Хиляди години сме наблюдавали небесните светила и сме записвали наблюденията си. При сравняването им сме забелязали закономерността и периодичността на много небесни явления и сме се научили да предсказваме настъпването на тези явления… Ние нямаме други тайни освен хилядите натрупани наблюдения. Но и те са тайни само заради това, че ние крием нашия опит от непосветените. И само в това се крие нашето могъщество!

— А призоваването на духовете?

— Ние прибягваме до много средства, за да задържим своето влияние и власт. Като знаем предварително за слънчевото затъмнение, ние казваме, че гневът на боговете ще закрие слънчевата светлина и ще я върне на хората благодарение на нашите молитви. По този начин принуждаваме и самия цар да се подчинява на волята ни.

— И царят ли не знае?

— Царят вярва в тайната и е суеверен толкова, колкото и последният роб. Възпитанието на царете се намира в нашите ръце… Ти питаше за призоваването на духовете. Отразяване на восъчна фигура с помощта на огледало в среда от пари и със съдействието на една слухова тръба… Ето цялото привидение… Някога ще ти обясня как се прави това…

Крицна беше поразен.

След известно колебание той каза:

— Но това е измама!

— А какво е истината? Нима не ни мамят и нашите чувства? И после народът обича чудесата и тайната и ние му ги даваме. Измама? Да! Но това ни е дало възможност да се посветим изключително на знанието и да направим много полезни за народа открития…

— А защо да не се посвети в тия знания и народът?… И какво получават робите от всички тези полезни открития?…

Ацро-Шану се намръщи.

— Робите?… А кой ще копае в рудниците, ако робите започнат да се занимават с наука?…

Крицна не остана удовлетворен от този отговор. Цял вихър от мисли и съмнения завъртя главата му. Като се успокои малко, той запита:

— А боговете?

— Няма богове!

Крицна почувствува, че му се вие свят.

Като го погледна с крайчеца на окото си, Ацро-Шану смекчи удара.

— Щом искаш, те съществуват, но не такива, каквито си ги представят царете и робите. Слънцето е „божествено“ с животворната си сила, с топлината и светлината си. Нито един роб обаче не изпълнява с такава точност своята работа, както слънцето своя изгрев, движението по небето и залязването си. Може ли то да намали своята

светлина, или да ускори движението си? Слънцето не е бог, а роб на времето и пространството…

Крицна мълчеше с наведена глава…

Лицето му беше бледо, а гъстите му вежди смръщен. На това лице се отразяваха огромно напрежение на мисълта и вътрешна борба.

Ацро-Шану го наблюдаваше незабелязано, както лекарят наблюдава болния, когато му прави опасна операция.

— Зная, че е трудно да възприемеш това, Крицна… Съмнения те терзаят и ще те терзаят… Но ти ще излезеш победител… А когато бурята утихне в душата ти…

Влезе един роб.

Това беше необичайно. По време на занимания никой нямаше право да влиза в стаята на Ацро-Шану.

Жрецът се намръщи и недоволно забарабани с изсъхналите си пръсти по масата.

— Нещо бързо ли има?

Робът коленичи.

— Трижди свещени! Вестителя на слънцето и Елзаир молят да ги приемеш по неотложна работа.

— Нека влязат!

Елзаир и Вестителя на слънцето влязоха и сведоха глави.

Ацро-Шану ги благослови с вдигане на ръка.

— Говорете…

— Трижди свещени! — каза Елзаир. — Не се осмелявах по-рано да наруша твоя покой… Отдавна вече ме безпокоят необичайни явления в небесата… Светилата сякаш са напуснали своите места… Техният път вече не минава по точките, установени на нашите пирамиди и уреди… Не предсказват ли тези явления, мислех си аз, големи бедствия?… И ето, идва Вестителя на слънцето и неговите съобщения като че потвърждават моите страхове…

— Говори! — обърна се Ацро-Шану към Вестителя на слънцето.

— Трижди свещени! Аз направих обичайната си обиколка по нашите владения за събиране на данъците и за ревизия. И навсякъде заварих ужасни картини. На изток и на запад от Атлантида всички острови са в огъня на вулканите. Много градове вече са загинали от изригвания и земетресения. Земята се люшка, сградите се рушат и хората се мятат като стадо изплашени овци…

— Горката Атлантида!… — отново промълви Ацро-Шану — Ти си прав, Елзаир! Твоите наблюдения имат връзка с настъпването на печалните събития, за които говори Вестителя на слънцето. И все пак ти си сгрешил, Елзаир. Планетите не са се изместили, а и звездите са също така неподвижни, както и преди.

— Но моите наблюдения?… Провери ги сам! Това е истина! Аз видях със собствените си очи!…

— А ти вярваш ли на очите си? — И като се обърна към Крицна, той каза: — Слушай. Ето добър пример за твоята „истина“. Какво мислиш, Елзаир, ако след чаша силно вино ти се стори, че всичко наоколо се люлее?

Елзаир почервеня от обида.

— Но аз бях трезвен…

— Не говоря за това. Ще помислиш ли, че клоните са се изместили, или ще намериш причината на явленията в главата си?… Така е и тук. Изместили са се не звездите, а пирамидите и затова върховете на пирамидите и уредите ти не съвпадат с обикновените пътища на звездите.

Елзаир беше съвсем озадачен.

— Но пирамидите стоят непоклатимо на земята.

— А самата земя?…

Елзаир започна да разбира.

— Не е ли по-просто да се допусне, че се е изместила само земята, а не целият небесен свод? Така е и в действителност. Подземните сили на огъня са изменили положението на самата земя. Отместили са се и всички твои точки на наблюдение. Преди малко изучавах явленията, които са предхождали ужасните земетресения, сполетели Атлантида още преди едно хилядолетие… Тогава е било същото… И както сега, първи са започнали да действуват вулканите на съседните на Атлантида острови. Те са по-малки от Атлантида и подземните сили на огъня по-лесно могат да се справят с тях и да избият навън! Уви!… Въз основа на моите изследвания стигнах до заключението, че ние сме пред небивала катастрофа… Атлантида е обречена!… Съобщенията на Вестителя на слънцето само говорят, че ние сме по-близо до катастрофата, отколкото предполагах…

Елзаир и Вестителя на слънцето стояха поразени. Само Крицна не прояви особено вълнение — „подземни сили“ клокочеха и в него

самия.

— Свикайте утре Върховния съвет… Ако сме безсилни да предотвратим нещастието, да се погрижим за спасението.

— Крицна, съобщи в двореца за свикването на Върховния съвет.

Крицна се изкачи горе и излезе на мраморната тераса на двореца.

Долу лежеше Атлантида, упоена от лунната светлина и аромата на цветята. Както винаги откъм града достигаха приглушени от разстоянието звуци на музика и песни. В далечината равномерно дишаше океанът.

Но Крицна нищо не виждаше. Той стискаше силно главата си и стоеше с изкривено лице под ярките лъчи на луната. „Всичко е лъжа и измама… Няма богове… няма тайна… Има само алчна, користна каста на жреци, която от знанието прави тайна, за да потиска народа и да тъне в разкош…“

Погледът му падна върху златната статуя на бога Слънце, която сияеше под лунните лъчи.

Изведнъж в изблик на бесен гняв Крицна бутна статуята от пиедестала.

Тя със звън се търкулна по мраморните плочи на пода.

XII. ВЪСТАНИЕТО НА РОБИТЕ

Жреците и дворецът отдавна знаеха за подготвяното въстание на робите, макар че времето за започването му още не им беше известно. Свещения хълм очакваше спокойно събитията.

Досега тези въстания не представляваха голяма опасност за „държавата“, т.е. за господствуващите касти: царския двор, жреците и военачалниците. Тези въстания приличаха по-скоро на неорганизирани бунтове.

Този път обаче събитията се развиваха по-другояче. Дълго преди разсъмване, още в пълен мрак, робите тихо и безшумно напуснаха рудниците. Също така безшумно те нанасяха внезапни удари с тежките бронзови кирки по главите на надзирателите и пазачите. И те падаха като снопове, без да издадат нито звук.

Не мина час и целият Черен град се оказа в ръцете на въстаниците. Мрак и тишина скриваха събитията.

По пътищата и пътеките, които водеха към Свещения хълм, бяха поставени стражеви отряди, за да задържат случайно оцелелите надзиратели и пазачи, които биха могли да предупредят за събитията Свещения хълм. Но това беше направено само от предпазливост: в Черния град не остана нито един пазач, нито един надзирател със здрав череп…

Робите се отправиха към старите рудници.

Тук се намираше щабът на въстанието.

— Дори и да не победим, ние ще накараме Свещения хълм да почувствува растящата сила на робите — каза Злия, обръщайки се към тълпата. — Ние трябва на всяка цена да се въоръжим с бронзови мечове и копия. Арсеналите се пазят от големи и добре въоръжени отряди войници. С нашите мотики и кирки не можем да ги надвием. И така, за да се снабдим с оръжие от арсенала, ние трябва вече да бъдем добре въоръжени. Много готово оръжие има още в завода. То е тук, под ръка ни е. Заводът се охранява от по-малък отряд, отколкото арсеналът. С този отряд може би ще се справим по-бързо. Но още при първия натиск те може да запалят огньове и да сигнализират тревога,

за да извикат на помощ дежурните легиони. Трябва да завладеем заводите така безшумно и бързо, както овладяхме Черния град. Но как да направим това?

— Известно ми е — каза Акса-Гуам, — че преди разсъмване отрядът, който пази завода, ще се смени. Смяната ще дойде по Драконовия път. При двата извора този път минава през една глуха котловина… Ще нападнем отряда, ще избием войниците, ще облечем техните дрехи, ще се явим в завода, все едно че сме смяната, и ще заемем мястото й. Тогава заводът ще бъде в наши ръце с всичкото му оръжие.

— А паролата? — запита Адиширна.

— Научих я: „Змей и слънце“.

Планът беше приет.

На Драконовия път при двата извора стана първото сражение.

Робите пропуснаха отряда, отрязаха пътя му за отстъпление и изведнъж го нападнаха от три страни: отпред, в тил и от лявата страна на пътя — дясната страна свършваше със стръмна скала.

Ударът беше неочакван, но закалените в боевете войници на атлантите оказаха упорита съпротива. Щитовете ги защищаваха от камъните, а копията бяха по-дълги и от мотиките, и от кирките. Войниците поразяваха с тях робите, без те да пострадат. Отрядът лесно можеше да бъде изтласкан от скалата, но по възможност трябваше да се запази изцяло въоръжението на войниците. На страната на робите беше численото превъзходство. Копията потъваха в телата им, но преди войниците да успеят да измъкнат острието на копието, към дървената му дръжка се протягаха десетки ръце и здраво го хващаха въпреки ударите на други копия. Постепенно повечето от копията преминаха в ръцете на рожбите. Движенията на войниците се затрудняваха от недостатъчната ширина на пътя. Като изгубиха копията, войниците пуснаха в ход мечовете. Но копията дадоха явно превъзходство на робите: мечовете бяха по-къси от копията. Един след друг войниците падаха, като задръстваха пътя, което още повече затрудняваше маневрирането.

Отрядът беше обречен.

След около час той представляваше грамада от тела. Нито един човек от отряда не остана жив. Робите бързо свалиха от труповете на войниците оръжието, измиха кръвта на извора и го нарамиха.

Акса-Гуам облече доспехите на началника на отряда и всички тръгнаха на път. На пътя поставиха засада.

„Смяната на стражата“ в завода мина благополучно. Началниците на отрядите си размениха паролите и нощната смяна пое по обратния път, като дрънчеше с бронзовото си оръжие. До нейното идване всички трупове бяха хвърлени от скалата, пътят беше очистен и следите от сражението заличени.

Не беше особено трудно да се ликвидира отрядът на вътрешната заводска стража. Грамадните заводи, изработващи бронзово оръжие, бяха в ръцете на въстаналите.

В завода се оказаха седем хиляди готови мечове и копия и пет хиляди неполирани, но годни за бой оръжия. Робите ликуваха. Нито едно въстание досега не беше започвало с такъв успех. Усилваше се вярата в победата над Свещения хълм.

Наближаваше утрото и затова трябваше бързо да се свърши с арсенала и до изгрев-слънце главните сили да се прехвърлят в планините.

Въоръжените роби, които представляваха вече страшна военна сила, бързо се отправиха към арсенала.

Въоръжението им заблуди гарнизона на арсенала.

— Кой идва? — запита изпратеният напред патрул.

— По разпореждане на Кетцал-Коатл, началника на въоръжените сили на Атлантида, легиони от „охраната“ за подсилване на гарнизона — отговори Акса-Гуам.

Половината роби успяха да преминат моста, когато измамата беше открита, и то само по невнимание на самите роби — част от най-буйните, които не бяха получили оръжие, беше последвала отряда с кирките си. Забелязаха ги и вдигнаха тревога, но беше вече късно. Мечовете се кръстосаха, нощната тишина беше разтърсена от звънтенето на бронза. Атлантските войници се сражаваха с обичайната си твърдост. Робите напираха и войниците отстъпваха навътре в грамадния арсенал, като оставяха всяка крачка с бой. С трясък се изкъртиха тежките врати на складовете, тълпите полуголи роби се изсипваха вътре и излизаха в пълно бойно въоръжение. Робите побеждаваха.

Отделни схватки в складовете и по ъглите на широките павирани дворове още продължаваха, а въоръжени отряди от роби вече се

движеха с бърз марш по планинския път в обход на Свещения хълм. Кратките сблъсквания по пътя с отрядите на охраната не можеха да задържат това стремително движение.

За една нощ безпомощните, безсилни роби се превърнаха в страшна армия, въоръжена с шестнадесет хиляди меча и копия.

Въпреки всички предпазни мерки завладяването на арсенала не остана скрито за Свещения хълм. Арсеналът се намираше в подножието на Свещения хълм. Шумът от битката ясно се чуваше сред нощната тишина. Но именно това сражение при арсенала даде възможност на главните сили на робите да се придвижат далеч напред в планината, преди да бъдат забелязани. Начело на тези главни сили бяха Едноокия и Адиширна. На Злия и на Акса-Гуам се падна трудната задача с по-малки сили да водят настъплението срещу Свещения хълм откъм най-защитената му страна и да поемат върху себе си главния удар на най-добрите легиони на атлантите — Кавалерията на Нептун и Непобедимите.

Свещения хълм вече ослепително блестеше с бронза на своите храмове и дворци в утринните лъчи на слънцето, когато Акса-Гуам и Злия стигнаха с отрядите си околовръстния канал в подножието му. Подвижните мостове бяха вдигнати. Цялото крайбрежие откъм Свещения хълм пламтеше като бронзова стена от въоръжението на строените в боен ред войници.

Като гледаха гъстата гора от копията на противника, робите се обезкуражиха… Каналът преграждаше пътя им.

Но двете враждуващи страни не стояха дълго в очаквателно мълчание.

Край бреговете на канала имаше множество малки плавателни съдове. Злия махна с ръка към тях и закипя трескава работа. Робите събираха гемиите и платноходките на едно място и под ударите на копията, пуснати от другия бряг, подготвяха плаващи мостове. Брегът се издигаше над водата на човешки бой и половина, но това не спираше робите. Те минаха по мостовете и стъпвайки един върху друг, започнаха да се катерят по другия бряг. Копията ги отблъсваха. Скоро от телата на робите върху лодките до брега се издигна възвишение, по което пълзяха като мравки нови редици роби. Течението на канала почервеня от кръв. Трупове покриваха повърхността на водата. Но главното беше направено — преди слънцето да достигне своя зенит,

робите бяха на другия бряг. Много от тях за пръв път стъпваха на Свещения хълм. Войниците на атлантите се оттеглиха на широкия площад пред канала, за да получат по-голяма свобода за маневриране, и тук започна дълга, упорита борба.

Атлантските войници имаха това предимство, че стояха на хълма, а робите бяха долу, на тясна ивица, зад която беше каналът. Към робите можеше да се вливат подкрепления бавно, съразмерно с постепенното завладяване на площада. Купища тела затрудняваха движението. Робите започваха да отслабват. Атлантите засилиха натиска си. Настъпи момент, когато притиснатите към канала редици на робите можеше да бъдат изтласкани във водата. Злия и Акса-Гуам се сражаваха в първите редици. Злия се огледа и видя, че робите отстъпват.

„Край“! — помисли си той.

Но в този момент сред войниците на атлантите също настъпи объркване. Техните задни редици бързо се оттегляха.

Както се разбра после, на планинския фронт положението на атлантите било отчаяно. Адиширна и Едноокия връхлетели като лавина от планините и стигнали до самия дворец на царя. Там именно било извикано бързо подкрепление. Отрядът на Акса-Гуам и Злия си отдъхна. Скоро робите преминаха в настъпление и упорито изтласкваха врага към Свещения хълм.

Но през това време на Свещения хълм станаха събития, които предрешиха изхода на въстанието.

През нощта, в която робите вдигнаха въстанието, у цар Гуан-Атагуераган имаше прощален прием за отиващите си след Празника на слънцето подвластни царе.

За да бъдат смаяни за последен път от богатството и великолепието на двореца, приемът ставаше в Изумрудената зала, която се намираше в подземната част на двореца. Всички стени на грамадната зала бяха покрити изцяло със скъпоценни камъни. Подбрани по цветове, тези камъни изобразяваха фантастични цветя и пейзажи.

На бронзовото небе сияеше топазено слънце, хризопразови дървета отразяваха зеленината си в изумрудени води. Над хризолитената трева се издигаха цветчета от жълти и розови берили и червени рубини.

Тронът беше поставен до стената, която беше покрита само с изумруди, различните оттенъци на които образуваха сложни шарки! Това беше в буквалния смисъл на думата изумрудена стена. Тя беше отделена от същинската стена с коридор, в който се намираха светилници. Тяхната светлина проникваше през изумрудите и произвеждаше необичаен светлинен ефект.

Царят беше предупреден вече за въстанието. Церемонията на приема беше удължена, за да може до завършването ѝ редът на Свещения хълм да бъде възстановен — царете-гости не трябваше да знаят за въстанието. Това беше много лесно, защото в изумрудената зала не проникваше никакъв звук от повърхността на земята.

Но въстанието нахлу и в това скрито помещение.

Преди войниците, изтеглени от полесражението на канала, да се притекат на помощ на планинския фронт, Адиширна и Едноокия овладяха двореца. Звънтенето на мечовете вече се чуваше в съседната зала. И изведнъж въоръжените роби се втурнаха в Изумрудената зала. Почетната стража на царете и самите царе трябваше да прибегнат до мечовете.

Само Гуан-Атагуераган все още седеше на трона величествено неподвижен като статуя и наблюдаваше боя. Но душата му беше смутена. Дворцовата стража и царете се биеха с мъжествено отчаяние, но редовете им редееха всяка минута… Смъртта гледаше в очите царя на Атлантида.

В момента, когато падаха последните защитници на двореца, царят изведнъж си спомни за възможното спасение. Той искаше гордо да посрещне смъртта, както прилича на царя на Атлантида. Но мисълта за спасението го накара да хвърли маската на величието. Като изтича бързо по стъпалата на трона, той извади тежък бронзов меч, здраво стисна обсипаната с брилянти дръжка и с един замах разсече изумрудената стена. От няколко удара в стената се образува проход. Едри като грах изумруди се посипаха по мозаичния под. Царят се хвърли в образувалия се проход. По петите му се спуснаха няколко роби.

Изведнъж един от робите видя едрите изумруди, наведе се към пода и започна да ги събира с шепи, като ги пъхаше в устата си и под бронята. Другите роби налетяха върху му и паднаха. Купчина от тела закри прохода.

Царят бягаше…

Пламнал от гняв, Еднооκия притича до забавилите се край разбитата стена роби и започна да ги бие. Адиширна размаха меча си и призова към ред. Нищо не помагаше. Като не виждаха вече противник, тълпите роби се пръснаха по залите на двореца и започнаха да грабят. В хранилищата намериха грамадни амфори с вино. Изливаха виното във вдлъбнатите щитове, и уморени от горещината и битката, жадно пиеха и веднага падаха упоени…

XIII. КРАЯТ НА ВЪСТАНИЕТО НА РОБИТЕ

Веднага след като научиха за въстанието, жреците се събраха на съвет в една от пирамидите. Тук те бяха в безопасност. Подземните проходи, които съединяваха дворците с пирамидите, бяха добре скрити. От своите служители жреците знаеха как се развива борбата.

Въпреки изпратената от жреците заповед до военачалниците да потушат незабавно въстанието, известията, които идваха отгоре, не бяха утешителни.

Изходът на продължаващото сражение беше съмнителен.

В околностите на Атлантида бяха разположени грамадни гарнизони. С тяхна помощ не беше особено трудно да се смаже въстанието, но сега всеки час от битката причиняваше на жреците загуби: робите разграбваха дворците, а освен това повечето от робите бяха „движимо имущество“ на жреците. Тази жива стока се плащаше добре на Морската борса.

Едва към залез-слънце успехът на правителствените войски се очерта окончателно. Армията на Еднооkия и на Адиширна беше изтласкана в планините и разпръсната в горите. Еднооkия беше убит в двореца и трупът му беше насечен на части от войниците на Нептун. Адиширна-Гуанч изчезна безследно.

След като унищожиха главните сили на робите, атлантските войници се насочиха към остатъците от армията на Злия и Акса-Гуам. Те притискаха към канала робите, които падаха в него и се давеха.

Малка група роби начело със Злия като разярени лъвове защищаваше мостовете, прикривайки отстъплението.

Най-после с пронизано гърло падна и Злия. Свещения хълм беше очистен. Оставаха само отделни групи роби, които войниците преследваха като кучета, вкарваха ги в дворове и задънени улици и зверски ги избиваха.

Акса-Гуам беше ранен в ръката и в главата. Бяха го отделили от отряда на Злия.

Отбранявайки се от напиращите войници, той застана в една вдлъбнатина на бронзовата стена, която заобикаляше двореца на

Върховния жрец Ацро-Шану, като опря гръб на тясна бронзова вратичка.

От загубата на кръв и от умора му се виеше свят, а пред очите му се стелеше мъгла. Като насън той машинално размахваше меча и отбиваше ударите на копията.

Неочаквано вратичката зад него се отвори и той едва не падна по гръб. Подозирайки капан, той се обърна и видя пред себе си Крицна — ученика на Ацро-Шану. Крицна го задържа, хвана го за ръка и го вмъкна през вратичката. Към нея се спусна и един от войниците. Крицна изтръгна от отслабващата ръка на Акса-Гуам меча и удари войника по главата. Той падна. Но след него надникна друг. С дългото си копие той прониза гърдите на Крицна.

— Затвори вратата! — успя да извика Крицна и падна, облян в кръв.

Акса-Гуам блъсна вратата и сложи тежкото бронзово резе.

Той се наведе над Крицна. Неговите очи помътняваха. Кръвта клокочеше от раната на гърдите и от устата.

— Умирам… така е по-добре… всичко е лъжа и измама… и животът е измама… — каза пресипнало той с прекъсвания. — Остави ме… бягай…

И Крицна склони глава на земята. Леки тръпки преминаха по тялото му. Акса-Гуам бавно вървеше през градината. Той не мислеше за бягство… За нищо не мислеше. Беше твърде изтощен и тялом, и духом.

Зад стената долитаха звуците на отдалечаващото се сражение, викове и стонове.

Но тук беше мирно и тихо както винаги.

Ветрилообразните върхове на палмите пламтяха в лъчите на вечерното слънце. Цветята ухаеха. В ярката зеленина на дърветата се премятаха и крещяха бяло-розови и червено-зелени папагали, привързани със златна верижка за единия крак.

— Добро утро, Ацро-Шану! — гърлено и силно изкрещя след Акса-Гуам един папагал.

Акса-Гуам се спускаше по жълта пясъчна пътечка, засадена от двете страни с цъфтящи бели лилии и бели туберози. Техният силен и сладък аромат го опиняваше.

Върху клонче на голямо портокалово дърво седеше опитомена маймунка и внимателно чистеше голям, зрял и сочен плод. Като видя Акса-Гуам, тя откъсна още един портокал и с подигравателен вик го хвърли към него. Портокалът се търкулна като оранжева топка по жълтата пътечка.

Акса-Гуам си спомни, че от вчера не е хапвал нищо.

Той взе портокала и с наслада започна да дъвче сладката му, сочна и ароматна сърцевина. Маймунката закрещя нещо след него на своя език.

Той неволно се усмихна и й кимна с глава. Тя му закима любезно в отговор. И чудно, стана му някак си по-леко на душата.

Той се приближи до мраморния басейн, свали доспехите си и се изми в студената изворна вода. Като остана по къса черна туника на жрец, с ушития слънчев диск на гърдите, той се почувствува леко и свободно. С удоволствие се изтегна на зелената трева и опъна уморените си крайници.

„Ако не ме боляха раните, щях да се чувствувам съвсем добре“ — помисли си той.

Сладка слабост сковаваше тялото му. Неволно затвори очи и започна да се унася в дрямка.

Изведнъж сякаш някакъв тласък го събуди. Той бързо седна.

Ата! Какво е станало с нея?… Как можа толкова дълго да не се сети за нея!

Ата го молеше да й позволи да се сражава заедно с него.

— Много наши жени-робини се въоръжават и отиват към Свещения хълм, за да умрат или да победят… Аз не мога да остана у дома… Силна съм и искам да бъда с теб…

Но той беше непреклонен. Убеди я да остане, като я увери, че ако тя бъде заедно с него на полесражението страхът за нейния живот ще раздвоява вниманието му и това по-скоро може да погуби и двамата и да навреди на въстанието.

Със сълзи на очи тя се прости с него миналата нощ в старите рудници…

„Какво е станало с нея?… Дали не е тръгнала да ме търси и не са ли я убили атлантските войници?“

С един скок той се изправи на крака и бързо закрачи по пътеката. Прехвърли се през стената и започна да се спуска от Свещения хълм.

Най-краткият път минаваше покрай двореца на покойния му баща.

За миг Акса-Гуам се поколеба, но после решително закрачи по този път. Той беше очистен вече от робите. От време на време срещаше отреди войници. За участието му във въстанието знаеха малцина обитатели на Свещения хълм. В облеклото на жреческата каста той вървеше свободно напред.

Като наближи двореца на баща си, неволно забави крачка.

С едната си страна дворецът излизаше на пътя, издигайки тежките си колони над бронзовата ограда.

Изведнъж Акса-Гуам се спря. Дъхът му замря.

На един прозорец стоеше майка му с разчорлени бели коси и безумни очи. Тя го позна и като го посочи с пръст, истерично се закикоти.

— Ето го!… Ето го!… — крещеше тя. — Змийчето! Змийчето! Къде криеш главата на баща си? Тя трябва на Агушатца… Той прави мумия. Може ли мумия без глава?… Върни главата на баща си!… Върни главата!…

Две робини я хванаха под ръка и насила я отдръпнаха от прозореца.

Акса-Гуам затисна ушите си и хукна да бяга. Но майчиният вик звучеше в ушите му:

— Върни главата на баща си!…

Едва когато стигна моста на канала, той малко се успокои.

Горката му майка!… Главата на баща му… Тя е в старите рудници… Глава на жрец… Акса-Гуам дори не знаеше дали я заровиха в земята…

XIV. ГИБЕЛТА НА АТА

В Черния град вълнението още не беше стихнало. Тълпи от роби изпълваха улиците. Атлантските войници не ги преследваха. Свещения хълм беше очистен, а робите нямаше да избегнат наказанието.

На широк площад, където се кръстосваха два пътя, някакъв роб го позна.

— Погледнете, той! Това е той! Ето го Акса-Гуам, царят на робите!

— Предател!

— Изменник!

Тълпата го заобиколи. По него полетяха камъни.

Разярени жени протягаха юмруци и крещяха:

— Върни убития ми мъж!

— Ти погуби сина ми!

— Къде е моят брат?

Някакъв роб тракиец скочи и го събори с един удар на купчината чакъл. После го сложи да седне, нахлупи на главата му червения си калпак и се развика:

— Коронясването на царя на робите!

Обръчът на тълпата се стягаше все повече. Град от камъни валеше върху Акса-Гуам. Окървавен и бледен, той седеше с червения калпак и гледаше тълпата с блуждаещ поглед.

— Какво го гледате? — каза един роб берберин с копие в ръце. — Нима в него не тече кръвта на нашите врагове? Дръпнете се!

Робите се отдръпнаха настрана и робът берберин отправи копието си в гърдите на Акса-Гуам.

Но преди то да се забие, в тълпата се чу отчаян женски вик, нечие тяло се мярна между Акса-Гуам и летящото копие.

Копието прониза гърдите на млада жена.

Това беше Ата.

Тя обърна глава към Акса-Гуам и успя само да каже:

— Моят живот… — Кръвта рукна из раната и гърлото й и тя млъкна, хъркайки тежко.

— Ата! — извика Акса-Гуам. Но силите му изневериха. Той изгуби съзнание и се строполи от купчината камъни до трупа на Ата.

Тълпата отстъпи и притихна, развълнувана от неочакваната смърт на Ата.

Но същият роб берберин, разсърден, че бяха провалили точния му удар, с който искаше да се похвали, закрещя:

— Още една робиня погуби той! Смърт! — и се хвърли към Акса-Гуам. Няколко роби го последваха.

— Стой, куче! — изникна ненадейно като изпод земята старецът Гуамф, като закри тялото на Ата и на Акса-Гуам.

Робите се спряха смутени. В Черния град познаваха и уважаваха стария Гуамф.

— Върви си, старче! — понижи глас робът берберин.

— Вие зверове ли сте, или хора? — нахвърли се върху него Гуамф. — Малко ли ви е кръвта? Тогава убийте и мен, стареца!

И като се обърна към роба берберин, Гуамф продължи:

— Къде беше ти, Ширна, когато завземаха Свещения хълм? Нито един от робите, които се биха там, няма да вдигне ръка срещу Акса-Гуам: какъвто и да е, той се би с нас и за нас отдаваше живота си като последния роб. Къде намери копието, Ширна, с което искаше да убиеш Акса-Гуам и уби моята внучка? Взел си го на пътя след сражението? Познавам аз и теб, и бандата ти! Когато ни мачкат, вие се подмазвате на надзирателите и доносничите против своите. Когато воюваме, вие насърчавате другите и изчаквате у дома кой ще победи, за да ритнете с копитото си победения. Всички бихме живели по-леко, ако нямаше такива като теб. И ти се осмеляваш да съдиш победения?

Робът берберин се смути и изчезна в тълпата.

— Слушайте, роби! Акса-Гуам изгуби баща си — продължи старецът. — Майка му се побърка. Девойката, която обичаше, лежи пред вас с копие в гърдите. За него няма връщане назад към Свещения хълм…

Тълпата от роби не дослуша края на речта, внезапно се отдръпна и побягна към рудниците. По пътя откъм Свещения хълм се движеше отряд конници. За по-малко от пет минути площадът опустя. Чуваше се само тропотът на бронзовите подкови по каменните плочи на пътя и дрънкането на оръжие.

Като победители, горди и самоуверени, атлантските войници отминаха бавно, без дори да погледнат групата при купчината камъни: твърде много трупове се търкаляха на пътя, а грохналият старец не заслужаваше внимание.

Стана съвсем тихо. Бръмчаха само рояк сини мухи, които блестяха под лъчите на залязващото слънце и се трупаха над зеещата рана на Ата.

Гуамф издърпа Акса-Гуам от пътя и скри зад храстите трупа на Ата.

Акса-Гуам дойде на себе си.

Гуамф ласкаво сложи ръка на рамото му:

— Ти не им се сърди много. — Той махна към рудниците. — Пак ще стане тежко в ярема… Помниш ли как аз самият ти се разсърдих, когато заговори за освобождаването на робите? Кога ще стане това и ще стане ли? Може би някога, след хиляди години, ще изгрее и нашата звезда и ще излекува раните ни. Само че тогава нас няма да ни има, а може би няма да остане следа и от самата Атлантида… А никой няма да знае, че сме се борили за делото на робите и през хилядолетията сме изпращали поздрав на тези, които ще бъдат по-щастливи от нас…

— Вода… — пошепна дрезгаво Акса-Гуам и застена от болка.

XV. ОБРЕЧЕНИТЕ

Заседанието на Върховния съвет се откри в Медната зала на царския дворец.

Стените на залата бяха покрити с медни листа с барелефи, изобразяващи подвизите на атлантските царе. Накаченото по стените бронзово атлантско оръжие — от грубите брадви до последните образци мечове и ризници, полирани до огледален блясък — придаваше на залата вид на музей. Бяха се събрали всички членове на Върховния съвет освен Върховния жрец Ацро-Шану.

Но царят реши да не го чака. Седнал на висок трон сред полукръг от кресла, заемани от членовете на съвета, той откри заседанието.

— От името на Слънцето и по наша воля… В Атлантида стана нечувано събитие. Въстаналите роби посегнаха на моя свещен живот. От ръката на презряната черна сган загинаха всички мои гости и царе. Само царят на Ашур се спаси от ужасната гибел, като избяга след мен, и обичният ми брат, царят на Атцор, който не беше в двореца, защото беше неразположен. Във въстанието — о, велик позор! — взе участие и един син на жрец. Неговият баща заплати с главата си за своя син-изменник… Главните организатори Акса-Гуам-Итца — нека гневът на боговете падне върху главата му — и робът Адиширна-Гуанч — да се продъни земята под краката му — досега не са намерени. Кой е виновен за това, Кетцал-Коатл?

Военачалникът наведе глава.

— Те ще бъдат намерени, трижди велики…

— Ако не бъдат намерени живи или мъртви, преди слънцето да се скрие три пъти зад Лъвската скала, ти, Кетцал, няма да видиш четвъртия изгрев на слънцето. А робите… — в гнева си царят дори се надигна в креслото, което беше съвсем необичайно нарушение на етикета. — Гневът ми няма граници. Нека робското племе помни от поколение на поколение какво значи гневът на царя на Атлантида. Ще ги избия до един. Ще ги подложа на такива мъчения, от които ще

затрепери земята. Заповядвам да се съберат от колониите нови роби! Робите са обречени. Всички до един.

Кетцал-Коатл въздъхна тежко.

— Не се гневи, трижди велики… Почти всички роби напуснаха Черния град… Бягството им беше толкова бързо, че в нощвите им остана замесеното тесто. Скриха се в горите… Останаха само старците, бабите и осиротелите деца…

— И ти, старо куче, не успя да проследиш дивеча… Това е измяна. Всички вие сте изменници и заговорници!… Да се обградят горите!…

— Направено е!

— Да се претърсят всички пътеки с ловджийски кучета…

— Претърсват се и мнозина вече са хванати.

— Да се преследват като диви зверове. Нека цяла Атлантида бъде залята от тяхната кръв.

В залата настъпи раздвижване.

На черна носилка четирима храмови служители внесоха внимателно Ацро-Шану, Върховния жрец.

Подкрепян под ръка, жрецът бавно слезе от носилката, благослови царя, отиде до креслото си и без да сяда в него, се обърна към царя с думите:

— Трижди велики, могъщи, непобедими и закрилян от боговете господарю на Атлантида! Старческите ми гърди се разкъсват от мъка, очите ми леят сълзи и езикът ми не ми се подчинява… Но безсмъртните богове ми заповядаха да ти съобщя за голямото бедствие, което надвисва над Атлантида. Уви, уви… Всички ние сме сгрешили пред боговете и техният гняв се стовари върху нас…

Гуан-Атагуераган видимо побледня.

— Говори по-бързо, какво има — каза той с глух глас.

— Атлантида е обречена… Атлантида трябва да загине… от страшно земетресение. Огънят ще я погълне. Боговете ми откриха миналата нощ, че гибелта на Атлантида е неизбежна. Богът Слънце, пламенен и страшен, ми се яви в образа на воин. Одеждите му бяха като разтопен бронз и светлината на лицето му заслепяваше. И той ми каза: „Спасявайте се!… Спасявайте се, докато не е късно. Защото няма да остане камък върху камък и не ще оцелее нито едно живо същество. Огънят ще унищожи и океанът ще погълне Атлантида. И там, където е

имало високи планини, само морски вълни ще издигат своите гребени. Дори и споменът за Атлантида ще се изтрие във вековете…“

Ацро-Шану говореше зловещо, като пророк, и всяка негова дума вледеняваше сърцата…

Царят се облегна назад, стисна здраво облегалката на трона и закри очи. По лицето му преминаха тръпки.

— Ти лъжеш, старче!… Всички лъжете!… Не ви вярвам! Вие искате да ме уплашите! Може би заради това, че намалих доходите ви?

— Нищо няма да спаси Атлантида! Страшният ден на гнева наближава — възкликна Ацро-Шану.

И сякаш в потвърждение на тези думи внезапно се разля силен вълнообразен подземен удар.

Пламъчетата се откъснаха от светилниците и някои от тях угаснаха. Бронзови оръжия с трясък и звън паднаха на пода. Креслата и царският трон се залюляха. Главната стена се разпука с оглушителен трясък. По целия мозаичен под от входните врати се проточи голяма пукнатина. Тя постепенно се стесняваше и стигаше до подножието на самия престол.

Царят гледаше с ужас тази пукнатина, подобна на пълзяща змия, готова да го ухапе.

Отвън се чуваха викове и плач на изплашени жени и деца. В залата обаче цареше потискаща тишина. В тези кратки мигове съзнанието на хората трябваше да се примири с мисълта, която обръщаше наопаки целия им живот. Това беше толкова неочаквано, толкова необичайно странно и нелепо, че разумът отказваше да го проумее… И царят гледаше като хипнотизиран зловещата пукнатина и не можеше да произнесе нито дума.

Раздаде се втори трус. Зазвънтя останалото по стените оръжие и затрептяха кристалните висулки на бронзовите светилници…

Царят стана от престола и забравил за етикета, се приближи до прозореца, за да се разхлади. Вятърът донасяше солената свежест на океана.

Царят погледна надолу светлините на Атлантида, която се разстилаше в подножието на Свещения хълм.

— Горката Атлантида… — прошепна той, повтаряйки думите на Ацро-Шану.

Смазан и уплашен, той се обърна към събраните. Изпука с пръсти, покрити с халки и пръстени, изгледа жреците и запита:

— Какво да правим сега?…

Членовете на Върховния съвет станаха от креслата си и образуваха шумна тълпа. От тържествеността на заседанието не остана ни следа. Говореха всички едновременно, без да се слушат един друг, и размахваха ръце. Само Ацро-Шану запазваше пълно спокойствие.

— По-тихо! — каза той. — Срамота е. Вие не сте роби. Ако изгубим спокойствието си, кой ще се погрижи за нашето спасение?

Настъпи мълчание. Всички бяха смутени.

— С Атлантида е свършено — продължи Върховният жрец. — Трябва да помислим за нашето спасение. А то може да бъде само едно — бягство. Без да губим нито минута, ние трябва да се приготвим за път. Трябва да вземем със себе си нашето оръжие, армията ни — това е първото и най-главното, защото ще трябва отново да градим нашето могъщество… Много приятели ще се отвърнат от нас и ще ни станат врагове. Трябва да вземем скъпоценностите си, нашите животни, семена от житни растения. Флотата не може да пренесе само армията… За жителите на Свещения хълм и за свободните граждани трябва да бъдат построени нови огромни кораби-ковчези. Предстоят бури и проливни дъждове — корабите трябва да бъдат построени така, че да се борят с тях!… Незабавно трябва да се заловим за работа. Всяка минута е скъпа…

— Но кой ще строи кораби? Кой ще поеме цялата черна работа по подготовката за път? Робите избягаха — каза Кунтинашар.

— Робите трябва да се върнат — отговори Ацро-Шану. — Трябва да обявим амнистия и да ги впрегнем в работа.

— Никога! — извика гневно царят. — Да помилваме бунтовниците? Цареубийците? Никога! За работа ще използуваме войниците!

— Войниците ще имат достатъчно своя работа! — осмели се да възрази Кетцал-Коатл. — И после… Моите войници? Какви дърводелци и столари са те? Войниците умеят да си служат само с меча! Много време ще им трябва да научат новия занят.

— Сега не е време за отмъщение… — каза Ацро-Шану. — Ние нямаме избор: или трябва да помилваме робите, или да загинем заедно с тях.

— По-добре да загинем, отколкото да ги помилваме! — отговори упорито царят.

— Е добре. Твоята воля е свещена. Ще се готвим за гибел — каза Ацро-Шану, като погледна лукаво царя изпод надвисналите си вежди.

— Но… аз ще успея да се спася! — произнесе смутено царят след кратко мълчание.

— Да, ти може да успееш. Но какво ще стане с теб без армията, жреците, оръжието, най-различните запаси и златото? Ще бъдеш като тръстика, превивана от бурята.

Царят се колебаеше.

— Послушай… — продължи Ацро-Шану със същата скрита усмивка. — Ти жадуваш за отмъщение. То няма да отмине робите. Ние можем да им обещаем помилване. Но нищо не може да ни попречи да вземем само толкова роби, колкото ще ни бъдат необходими за пътуването и за настаняването ни на новото място. Другите ще оставим, като в последния момент им обещаем, че ще се върнем за тях. Повярвай ми, гневът на боговете ще ги настигне тук по-сигурно, отколкото мечът на Кетцал-Коатл. Нито един няма да оцелее… А когато се уредиш на новото място и се сдобиеш с нови роби, можеш да ликвидираш бунтовниците, докарани от Атлантида. Не е ли така?…

Царят се намръщи и процеди през зъби:

— Съгласен съм!… Кетцал-Коатл! Изпрати вестители във всички гори. Обяви им от мое име за царската милост.

XVI. КРИЛАТИЯТ ЗМЕЙ

Във всички градове и селища на Атлантида бяха изпратени бързоходци. По площадите пред храмовете звучаха бронзовите тръби на тези вестители на нещастието. Глашатаите викаха пред изплашената тълпа:

— Гневът на боговете е обрекъл Атлантида на гибел!… По волята на царя цялото население се призовава на обществена работа… Бързо трябва да се приготвим за бягство!…

Посейдонис приличаше на разтревожен мравуняк. Хората тичаха по улиците изплашени и бледи като при пожар. Общото нещастие сближи хората и премахна кастовите прегради. Непознати хора от различни касти си подвикваха един на друг:

— Чухте ли?

— Да. Ужасно!… — И побягваха на различни страни.

Изглеждаше, че цяла Атлантида се е побъркала. Хората преглеждаха вещите си, отхвърляха ценното и прибираха ненужното, суетяха се без полза, забравили сън и ядене. Някои изпадаха в странно вцепенение, седяха мълчаливо като статуи. Жените плачеха и притискаха децата към гърдите си.

Така продължи няколко дни, докато Свещения хълм организира работата.

Робите се връщаха от горите мрачни и невярващи в „царската милост“. Но друг изход нямаха. Все пак част от робите не се върна в Черния град. Някои от тях не вярваха в неизбежната гибел на Атлантида, а други предпочитаха да умрат свободни, вместо да се върнат към робството.

Близката опасност сякаш удесеторяваше силите на хората. Работеше се денонощно, с кратки прекъсвания за сън и за обед.

По планинските пътища от горите се проточиха в безкрайна върволица обози, които снабдяваха домовете и корабостроителниците с материали. Хора и животни падаха мъртви, избутваха ги встрани, разчистваха пътя и работата продължаваше със същата трескава бързина.

Готовите кораби се натоварваха с оръжие, покъщнина, с животни — не само домашни, но и диви, — атлантите искаха да запазят по възможност всичко, което на новото място би им напомняло за слънчевата родина. На всеки свободен гражданин се разрешаваше да вземе по седем двойки домашни животни и птици и по две двойки диви.

Новите корабостроителници се покриха с хиляди новостроящи се кораби. На корабите бяха изградени покрити палуби за случай на бури и дъждове. Въпреки цялата напрегнатост и трескава бързина на работата скоро се изясни, че с първите заминаващи кораби може да бъде изнесена само незначителна част от натрупаните през хилядолетията богатства на Атлантида. Царските и жреческите съкровища изглеждаха неизчерпаеми. Решено беше най-напред да вземат най-ценното и малко обемното. Ако катастрофата се забави, останалото имущество може да се извози постепенно. Надеждата обаче беше малка. За да се изнесе с първия транспорт поне част от несметните богатства на управляващите касти, съзнателно трябваше да се оставят на сигурна гибел не само робите, но и част от свободното население на Атлантида. Но за да се избегнат паниката и въстанията, Свещения хълм уверяваше населението, че то изцяло, до последния роб, ще бъде изтеглено преди настъпването на катастрофата.

Най-после приготовленията на царския двор бяха завършени. Всички членове на царското семейство се събраха в двореца, преди да се отправят към корабите. Липсваше само Сел, която се намираше още в Соколовото гнездо. Изпратиха да я доведат. Но пратеникът се върна смутен — Сел я нямаше в Соколовото гнездо.

Нейният годеник, царят на Ашур, беше огорчен от това известие, а Гуан-Атагуераган — разгневен. Той възлагаше големи надежди на брака на царя на Ашур с дъщеря си. Сега царят на Атлантида се нуждаеше особено много от приятелството и помощта на могъщия си подвластен цар! Уви! Ще остане ли той подвластен? Ще успее ли да запази поне приятелството си с него?

Царят нареди да доведат незабавно на разпит бавачката на Сел, старата Гу-Шур-Ца.

Тя се яви пред страшните очи на царя, като се кланяше ниско, хлипаше и бършеше сълзите си с края на наметалото.

— Къде е Сел? — запита сърдито царят.

— Трижди велики!… — Ца падна на колене. — Не се гневи на твоята робиня… Не съм виновна… Пазих я като зеницата на окото си, но миналата нощ от планината се спусна крилат змей… Крилата му бяха като на прилеп, а краката като на лъв… От ноздрите му излизаше дим, а устата му дишаше огън… Сел седеше на балкона и си почиваше на чист въздух. Изведнъж змеят я сграбчи в ноктите си и се понесе с нея във въздуха… Аз успях да се хвана за наметалото на Сел. Змеят издигна и мен във въздуха… Но наметалото падна от рамото на Сел, а заедно с него и аз… Ето всичко, което остана от Сел… — Ца хвърли в краката на царя синьото копринено наметало, обшито със сребърни лилии.

Всички бяха поразени от разказа. Но царят погледна подозрително жреците.

— Какво ще кажеш, Кунтинашар?

— Трижди велики… Не зная какво да кажа. Сел не е могла да избяга… Може би са я отвлекли…

Царят се замисли дълбоко. Нещастията го преследваха едно след друго… Не го ли наказват боговете заради скарването му с жреците?… Гордостта и страхът се бореха в душата му. Страхът победи.

— Да бъде волята на боговете…

Той се обърна към жреците и каза:

— Молете се на боговете да не ни преследва докрай техният гняв… А аз… аз ще направя всичко, което мога… Ще възстановя вашите права… Корабите ни чакат. Търсенето на Сел обаче да продължи след отпътуването ни. Може би ще успеем да я спасим.

Той въздъхна тежко и се обърна към робите:

— Носилката…

Като се полюшваше равномерно на златната носилка, последният цар на Атлантида се спускаше от Свещения хълм, за да не се върне никога вече тук…

XVII. „ЗЛАТНИЯТ ВЕК“

Акса-Гуам се съвземаше бавно. Той дълго бълнува за въстанието. Най-после треската му премина.

— Е, синко, оживя ли? — запита го ласкаво дядо Гуамф.

Акса-Гуам се огледа наоколо. Лежеше в старата галерия.

Слаба светлина се мержелееше откъм входа.

— Три седмици те пазих в тази миша дупка от вашите копои. Отначало беше много опасно. А сега те имат толкова грижи, че не им е до теб. Идва Адиширна. Тайно се промъква. Вика ни в гората. Казва, че там при тях е хубаво!…

Акса-Гуам се отправи към Адиширна, щом силите му позволиха. Изпрати го Гуамф. По тайни пътеки те се промъкваха нощем между гигантските дънери, които се издигаха нагоре като колони на храм. Някога, в миналото, са вземали за колони именно такива дънери. Сега те се използуваха за постройка на кораби.

— Голям лудетина е моят внук. Такова нещо е направил, че… Но ти ще видиш сам! — бъбреше дядо Гуамф и се смееше с беззъбата си уста.

Между дърветата край една пещера се показа огън. Когато се приближиха, пътниците видяха Адиширна, който печеше на шиш планинска сърна.

— Охо-хо! — завика дядо Гуамф.

Адиширна скочи и се хвана за меча. Но като позна Акса-Гуам и дядо си, спусна се да ги посрещне.

Акса-Гуам го поздрави приятелски.

Изведнъж, привлечена от гласовете им, от пещерата излезе жена.

Акса-Гуам я погледна и отстъпи назад, поразен от изненадата.

— Принцесата!… Сел…

— Да, това е тя — каза Адиширна. — Моята жена… — прибави той с радостно смущение.

— Но защо си тук, Сел?…

Всички се разположиха около огъня и Адиширна разказа на Акса-Гуам историята за отвличането на Сел от „крилатия дракон“.

Този „дракон“ бил самият Адиширна. Той решил на всяка цена да отвлече Сел. В двореца не успял да проникне. Тогава решил да опита последното средство. Набавил дебело въже, закрепил го на върха на планината над Соколовото гнездо и се спуснал по него към балкона на Сел. Въжето се оказало късо — до балкона не достигнали някакви два лакътя. Адиширна се изкачил по въжето, вързал края му за стъпалото си и се спуснал с главата надолу. Протегнатите му ръце достигнали до ръцете на Сел. Свикнала на физически упражнения, силната и ловка Сел сама се изкачила по въжето, а след нея и Адиширна. За да избави бавачката от царския гняв, Адиширна успял да й разправи за „кралатия дракон“, който отвлякъл принцесата.

— Така успях да откъсна недостъпната роза на Златните градини — завърши разказа си той, като погледна весело Сел.

Акса-Гуам не разбра тези думи, но Сел се усмихна ласкаво на Адиширна.

Дядо Гуамф се размърда.

— Е, деца време е да си тръгвам… Цална сигурно отдавна мърмори. Спохождайте стареца. А когато заминат всички кораби, спускайте се от вашите планини. Тука е хубаво, но е много студено… Жреците казват, че Атлантида ще загине сред огън. А аз не им вярвам много. Е, ще погърми, ще потресе и с това ще се свърши. Малко ли такива подземни трусове съм преживял през живота си! Земята е здраво построена. Вярвайте на мен, стареца!… Да ви закрилят боговете…

И той се скри в горския мрак.

Акса-Гуам се засели в една съседна пещера.

Но не му беше леко да гледа щастливата двойка. При вида на Адиширна и Сел неговата рана — загубата на Ата — го болеше по-силно.

И той се мъчеше да намери забрава в движението, като по цели дни се губеше на лов. Адиширна и Сел с егоизма на влюбените бяха много доволни от това увлечение на Акса-Гуам по лова. Акса-Гуам им осигуряваше храна и те можеха да бъдат през цялото време заедно. Те живееха своя „златен век“. Погълнати от любовта си, не мислеха за катастрофата. Около тях беше просторната, недокосната от човека природа. Далеч долу се виждаше приличният на играчка Посейдонис. А още по-далеч — синята пелена на океана. Чистият планински въздух

беше изпълнен с аромата на планински треви и бор, а близостта до пояса на вечните снегове смекчаваше горещината.

Особено радостни бяха изгревите на слънцето. Многогласният хор на птиците, руменината на зората и разливащата се по океана златна река от слънчеви лъчи ги довеждаха до такъв възторг, че те падаха на колене пред изгряващото светило, вдигаха ръце и започваха да пеят химн на слънцето. Това не беше религиозно обожествяване на слънцето, а чист възторг пред великолепието на света…

После идваше умореният, често пъти окървавен Акса-Гуам и донасяше на рамото си пресен дивеч, планински кози и кожи на убити зверове.

Докато месото се печеше и апетитно вдигаше пара, Акса-Гуам разказваше ловджийските си приключения…

И дните минаваха незабелязано.

Изглеждаше, че „златният век“ никога няма да свърши.

Но катастрофата сама напомни за себе си.

Още в навечерието на изригването на вулкана в живота на гората започнаха да стават необичайни неща. Птиците напускаха гнездата си и на цели ята се насочваха с неспокойни крясъци към океана. От земята излизаха змии и големи гущери. Змиите със съскане на цели кълба се спускаха надолу. Между дърветата се мяркаха диви кози, лисици и едри диви зверове. Козите блееха, зверовете ръмжаха и всички бягаха в една посока — надолу. Като чупеше дървета и тръбеше силно, бързо премина слон-отшелник. Във въздуха цареше необичайна тишина и онова особено напрежение, което изпитват нервните хора пред буря. Но земята беше неподвижна. Още няколко дни не се чувствуваше ни най-малко трепване на почвата. Някакво неясно безпокойство обаче, беше овладяло горските обитатели[1].

Адиширна и Сел убеждаваха Акса-Гуам да не отива на лов.

— Няма нищо страшно! — отговори Акса-Гуам. — Та тъкмо днес е за лов! Погледнете, козите бягат на цели стада. Прощавайте! Скоро ще се върна! — И бодро закрачи в гъсталака.

Адиширна и Сел го изпроводиха с тревожни погледи.

Акса-Гуам излезе на една поляна и се спря изумен. Тя цялата беше покрита със стада от бягащи кози. Той вече започна да избира в коя от тях да хвърли копието, когато ужасен трус го събори на земята. Като една паднаха и всички кози, но веднага станаха и с жално блеене

побягнаха надолу още по-бързо. След труса се разнесе необикновено силен трясък. Човешкото ухо не беше способно вече да го приема като звук. На Акса-Гуам се стори, че го удариха по двете уши. Той отново падна и почти изгуби съзнание. Докато лежеше на земята, видя как над най-високия планински хребет се издига огромен стълб пара. С оглушителен грохот гърлото на вулкана изхвърляше цели планини от дребни и едри камъни. Като се издигаха все по-високо, парата, водата и пепелта се разстилаха над върха като чадър. Небето бързо потъваше в мъгла. Над вулкана за няколко минути се образуваха тъмни облаци. Засвяткаха мълнии, загърмяха гръмотевици. Дъжд и дребни камъни заплющяха по листата на дърветата и по скалите. Ухото му донякъде свикна с грохота на вулкана и долови нови звукове — далечен рев, който бързо се приближаваше.

— Откъде ли идва този рев? — извика Акса-Гуам и изведнъж видя, че стълбовете пара и облаците се оцветиха с червен отблясък… — Огън!… Огънят и горещата пара са разтопили вековните ледове и снега на планинските върхове!…

И действително беше така. След няколко минути огромни водопади се носеха вече от върховете на планините, като увличаха в течението си хилядопудови камъни, дървета и мятащи се животни и зверове.

Още минута и един от водопадите връхлетя в долината, на чийто висок бряг се намираше в това време Акса-Гуам. Пътят към пещерата беше отрязан. Изключено бе да се прехвърли през това бясно течение… Трябваше да мисли само за собственото си спасение.

Парите се спускаха по-ниско, като изпълваха въздуха с дъх на сяра и въглероден окис… Главата му се въртеше… Няколко камъка го удариха силно по тялото… Акса-Гуам стана, уви главата си с леопардовата кожа, която беше на него, и се спусна надолу по планинския хребет, който разделяше двата потока.

Изсечената в скалите статуя на бога Слънце преграждаше пътя на водопадите и те се стичаха от двете й страни. Свещения хълм не се заливаше от водата и Акса-Гуам избяга нататък…

С огромни усилия той успя да се добере до хълма.

Но тук видя нови ужаси — ужасите на човешкото безумие.

Тук, на хълма, се бяха събрали изоставените и обречени на гибел роби. Власт вече нямаше. Нямаше нито царе, нито жреци, нито

войници. Всички бяха свободни, независими, всички бяха равни. И всички бяха безумно богати… Да, да!… В Атлантида бяха останали несметни богатства. Земетресението разруши тайните съкровищници и от храмовете, и от пирамидите, и от дворците се посипаха направо на пътя, в калта, цели купища злато, брилянти и изумруди… Тълпата обезумя… Робите събираха скъпоценности, пълнеха торби, биеха се, изтръгваха си ги един от друг, убиваха… Заравяха брилянти сграбчваха шепи скъпоценни камъни, притискаха ги алчно към гърдите си или изведнъж ги пръскаха с безумен смях. И скъпоценните камъни горяха в калта като капки кръв под алената светлина на вулкана. Някои обличаха разкошни, обковани със злато и обсипани с брилянти тежки жречески одежди и празнични царски дрехи и с високи корони и тиари на главите танцуваха безумен танц… И всичко това ехтеше от непрекъснатия грохот на вулкана…

„А ако някой от тях ме познае?“ — помисли ужасен Акса-Гуам.

Но всички бяха твърде много възбудени, за да разбират нещо.

Почти обезумял, той се втурна към Черния град.

„Дядо Гуамф, Цална… Какво ли е станало с тях?…“

Беше вече близо до тяхната къщурка, когато нов подземен трус разтърси почвата. И изведнъж между него и къщата на дядо Гуамф зина грамадна пукнатина. От недрата на земята се издигна наситена със сяра пара.

Сред кълбата пара той видя как от другата страна на пукнатината се появи Ле, сестричката на Адиширна.

Тя махаше с ръчички и нещо викаше.

Той не можеше да й помогне… Вятърът отнесе настрана парата и той видя как един голям камък падна от небето върху главата на Ле и приспа завинаги къдрокосата палавница…

— Тук няма вече кого да спасявам… — извика той отчаяно и се хвърли към пристанището. В залива все още стоеше един от последните кораби. Гребците с усилие натискаха веслата, но насрещният вятър затрудняваше излизането в открит океан. Акса-Гуам се хвърли във вълните и заплува. Сред високите бурни вълни, осветявани от зловеща червена светлина, се виждаха глави на роби. Те плуваха към кораба, но малцина достигаха до целта — едни потъваха под вълните, а други загиваха от падащите върху главите им камъни от

небето. Успелите да доплуват съвсем близо до кораба биваха убивани с точно отправени копия.

Акса-Гуам упорито плуваше, стиснал зъби. Мракът се сгъстяваше и вълните се издигаха все по-високо. Гребците натискаха с последни сили и бавно тласкаха кораба напред. Забелязаха Акса-Гуам и около него се замяркаха копия. Той се гмурна, преплува под водата до самия кораб и с изнемощяла ръка се хвана за бронзовата халка…

---

[1] Не само животните и птиците, но и някои хора инстинктивно чувствуват приближаването на вулканичните катастрофи — Ларисон. ↑

XVIII. ГИБЕЛТА НА АТЛАНТИДА

Адиширна и Сел не пострадаха от първото изригване, което изхвърли огромна маса пара, кал и камъни. Пещерата ги закри от каменния дъжд, а водните потоци се спускаха надолу като бушуващи водопади от двете страни и като водна завеса от скалата над тях. Вода имаше в изобилие, а в пещерата имаше запаси от сушени плодове и пушено месо, приготвено от Акса-Гуам.

Но самият Акса-Гуам изчезна безследно. Адиширна и Сел оплакваха неговата гибел.

Минаха няколко дни.

Когато водата поспадна, Адиширна и Сел излязоха от убежището си. Те бяха смаяни от това, което видяха наоколо. Местността беше станала неузнаваема. От двете страни на пещерата все още клокочеха потоци мътна вода. Грамадни дървета лежаха като трупове на полесражение. Обезлистени, с изпочупени клони, оцелелите дървета навяваха печал. Водата беше направила огромни ровове и улеи, беше обърнала и изместила канари, беше довлякла купища камъни, тиня и кал, смесени с пепел. Сред повалените дървета и боклуците се виждаха подпухнали трупове на животни и птици.

Земята беше обезобразена, опустошена и пустинна. Мъртвата тишина се нарушаваше само от свиренето на вятъра.

Печално и безрадостно беше и небето. Слънцето се бе скрило и тежка пелена от облаци, пара и пепел беше покрила сияещата някога синя завеса на небето. Атлантида беше изгубила всичките си багри и цялото си великолепие. На Адиширна му се струваше, че гледа ужасния, обезобразен труп на любимо същество.

Той беше потресен като художник и като човек. Мисълта за неизбежната гибел за пръв път влезе и в неговото съзнание, за да не го остави вече.

Като изплашени изоставени деца се притиснаха те един към друг и дълго, с ням ужас гледаха опустошения свят…

Сълзи струяха по бузите на Сел.

Адиширна ги забеляза и побърза да успокои другарката си:

— Не тъжи, Сел! Не е загубено всичко! Какво би станало с нас, ако бяхме слезли по-рано долу? Биха те отвели от мен и биха те откарали далеч, а мен ме очакваше сигурна смърт. Сега ще помислим за нашето спасение. Ще отидем на пристанището и ще видим дали там не е останал някакъв платноход. Ако не е останал, аз ще направя сал, ще закрепя платно и ще се опитаме да се доберем до източния континент. Проливът не е широк. А освен това в него има много острови[1]. Утре на разсъмване ще тръгнем на път…

— О, ако вулканът можеше да ни даде няколко дни отсрочка… Утре рано тръгваме на път…

Но вулканът не им даде отсрочка.

Същата нощ, когато Сел спеше спокойно на постланите кожи, а Адиширна обмисляше плана за бягство, подземните сили на огъня внезапно заработиха отново. Изригването на пари беше само началото[2].

Внезапно силен подземен удар разтърси пещерата. Голям камък се откъсна от горния свод и удари по рамото спящата Сел. Тя извика от болка и се събуди. Адиширна изтича до нея и бързо я изнесе от пещерата.

При светлината на огъня Адиширна с ужас видя, че рамото и е счупено. Той беше готов още сега да понесе на ръце скъпоценния товар, но това беше невъзможно — над тях се издигаше отвесна скала, а надолу двата буйни потока, които течаха покрай скалата, се сливаха и затваряха изхода. Немислимо беше да се премине този буен поток с търкалящи се из него камъни сред нощния мрак и с жив товар на ръце…

Адиширна положи Сел на земята.

Оглушителен рев на вятър, бушуване на буря, грохот на камъни, влачени от буйния поток, гръмотевици, шум на проливен дъжд, тъмнина… И изведнъж, заглушавайки всички тези звуци, от самите недра на земята се разнесе глухо бучене. То растеше, приближаваше се и разтърсваше почвата. Треперещата земя започна да се издига и да се спуска, да се люлее от една страна на друга. Подземният рев на изтръгващите се огнени чудовища все повече нарастваше и внезапно се превърна в оглушителен взрив със свръхестествена сила. Цялата горна част от конуса на вулкана полетя в облаците. Отломъци от скали излитаха във въздуха, осветени отдолу от все по-усилващия се

отблясък на разтопената лава, която се издигаше по кратера на вулкана. Облаците станаха червени, сякаш се наляха с кръв. Върху тъмния фон на планината по хълбока на пресечения връх на вулкана внезапно се появи ослепително ярко петно. Разтопената лава беше преляла през ръба на вулканичния кратер. Скоро се почувствува нейният горещ дъх. Въздухът се нажежи и все повече се насищаше със сяра и въглероден окис. Дишането ставаше все по-трудно. Грамадни камъни, изхвърлени във въздуха, падаха обратно в кратера. Напиращите от вътрешността на земята и сгъстени в кратера пари отново ги изхвърляха. Това създаваше невероятен шум, трясък и грохот, сякаш работеше някаква чудовищна ковачница. Дребни камъни долитаха до Адиширна и Сел и с глух трясък падаха около тях. Адиширна беше толкова поразен, че седеше неподвижно, устремил безумен поглед към все повече увеличаващата се ослепителна ивица на върха на вулкана.

Разтопената лава опасваше вече като слънчева огърлица целия връх на вулкана. Огърлицата се разширяваше, от нея започнаха да се отделят също така ослепителни висулки-потоци и да се стичат по вековните пластове ледници. Ледът се топеше, превръщаше се в пара, която аленееше в отблясъците на вулканичния огън. Нови буйни потоци вода се устремиха надолу.

Когато на Адиширна се стори, че всичко е вече загубено, той с радост забеляза, че охлаждани от въздуха, почвата и водата, потоците лава се втвърдяват и колкото по-надолу се спускат, толкова повече потъмняват и най-после се покриват с тъмна кора. По тази кора известно време още приплямват като искри на загасващ огън избликващи струи от разтопена лава. Постепенно и те угасват. Но от кратера преливат нови потоци лава и с необикновена бързина се стичат по гладката и гореща кора на застиналата вече лава. Едва когато достигнат до нейния край и се разлеят по студената неравна почва, тези потоци забавят движението си и също така бавно застиват.

С всеки нов поток лавата се спускаше все по-ниско и колкото по-нависоко беше даден пласт, толкова по-дебел ставаше.

От задушаващия въздух и тежката рана Сел изгуби съзнание.

Адиширна я държеше в ръцете си като дете, опитваше се да я свести и машинално повтаряше:

— Само да дочакаме сутринта.

Той не знаеше, че утрото отдавна беше настъпило, че беше превалило пладне, но небето и земята бяха потънали в същия полумрак, осветяван от аленатa светлина на вулкана.

Над върха на вулкана се въртяха вихри от пара и облаци. В светлината на огъня те изглеждаха пламенни. Светкавици оплитаха като змии този хаос. Гръмотевичните трясъци се заглушаваха от непрекъснатия грохот на вулкана.

Не биваше да се чака повече. Около тях падаха вече все по-често доста големи камъни. Няколко от тях удариха Адиширна и Сел. Тя дишаше все по-тежко. Озарено от аленатa светлина, с помътнели зеници и полуотворена уста, нейното изкривено от застинала гримаса на страдание лице приличаше на лице на мъртвец.

Сам Адиширна дишаше с мъка и често поемаше отровния въздух с широко отворена уста. Той чувствуваше как струите на горещия проливен дъжд се смесват по тялото му с избилата го студена пот. Главата му се маеше, ушите му шумяха, кръвта биеше в слепоочията му…

Той се изправи с мъка, взе на ръце безжизненото тяло на Сел и изведнъж падна на земята в изнемога… Краката му трепереха от слабост и вълнение. Почвата се люлееше, губеше се под краката му или пък изведнъж се издигаше и ги подкосяваше в коленете. Чувствуваше, че всеки момент може да изгуби съзнание. С напрежение на волята той превъзмогна слабостта. Обви главата на Сел и своята с животински кожи и се отправи на път, като чувствуваше върху отслабващите си ръце сякаш все повече увеличаващата се тежест на тялото на Сел. Падаше заедно със Сел, вслушваше се в нейното дишане и отново вървеше сред стенещата осакатена гора, като се спъваше в камъни, дървета и трупове на животни, докато буйният поток не прегради пътя му. Адиширна се спря в нерешителност. Водата клокочеше, огромни камъни, влачени от потока, гърмяха по острите ръбове на коритото. Той се обърна назад, като че ли търсеше спасение. Но потоците лава се бяха спуснали още по-ниско. Те вече почти бяха достигнали напуснатата от тях пещера… Трябваше да се реши.

Адиширна потърси брод. Като събра сили, той нагази в потока. Но бурното течение веднага го събори и той потъна заедно със Сел във водата. В същия миг бе притиснат към брега и се удари силно в

хълбока. Изкачи се с мъка на брега и положи Сел. Водата го поосвежи малко. Сел даваше слаби признаци на живот.

Като си почина, той продължи по-нататък. Тук имаше вече по-малко падащи камъни, дърветата бяха запазили част от листата си и те забавяха проникването на задушливите газове. Започна да диша по-леко и ускори крачките си. Трудно беше да се върви обаче, защото почвата се люлееше както по-преди. Трябваше да се заобикалят пукнатини и образували се гънки от рудни скали. Най-после той се спусна на Свещения хълм.

Тук вече липсваше безумното вълнение, на което беше свидетел Акса-Гуам. Повечето от робите бяха се изпокрили в подземията. По улиците се срещаха побъркани. Те бяха много. Смееха се, скачаха и размахваха ръце или ридаеха отчаяно и скубеха косите си. Други седяха на земята, неподвижни и безучастни към всичко като статуи…

Нов подземен удар разтърси земята. От върха на вулкана се издигна стълб от дим и огън, понесе се над облаците, разля се над кратера като разтворен чадър и изведнъж започна да се спуска бързо към земята.

При първия полъх на вятъра, който донесе кълба дразнещ дим, Адиширна почувствува присъствието на отровни пари във въздуха. Той се задъха. Късно беше да бяга на пристанището… Адиширна се огледа наоколо и видя, че се намира пред двореца на Ацро-Шану, Върховния жрец и пазител на висшите тайни. Вратата в стената, която ограждаше градината, беше отворена. Той се втурна в градината, изтича в двореца и по познатите му коридори се спусна в подземното помещение.

Тук въздухът беше по-чист. Но всички стени се бяха напукали. Той се втурна в библиотеката и се спря изумен. Таванът на стаята беше пропаднал и през образувалия се отвор се виждаше аленото небе. На пода се търкаляха няколко трупа на роби, които служеха при Ацро-Шану, притиснати от падналия таван. До една от масите стоеше светилник. Върху масата лежаха купчини бронзови плочки.

До масата седеше самият Ацро-Шану в черната си жреческа одежда. Спокоен както винаги, той старателно пишеше с калем върху бронзовата плочка.

— Ти си тук?! — възкликна смаяно Адиширна.

Ацро-Шану вдигна глава и го погледна. В живите му черни очи светна подигравателен пламък.

— А! „Крилатият дракон“ е долетял от планините и е донесъл отвлечената гълъбица?…

Адиширна остави Сел на пода и започна да я свестява.

— Остави я! — каза строго Ацро-Шану. — Забравата е ценен дар на природата. Не я лишавай от този дар! Ела тук!

Адиширна се подчини. Като покри Сел, той пристъпи към жреца.

— Ти не замина ли? — запита той жреца.

— Аз ще умра с Атлантида — отговори спокойно Ацро-Шану и добави с усмивка: — А освен това някой трябва да води летописите. Ако не се запишат събитията от тези последни дни на Атлантида, нейната история няма да бъде пълна.

— Но какъв смисъл има, щом като Атлантида ще загине?… — запита с недоумение Адиширна.

— Загиват народите, а човечеството живее[3] — отговори Ацро-Шану. — Разкажи ми какво се случи с теб и какво си видял, а аз ще запиша. Всички мои роби загинаха и кръгът на наблюденията ми е ограничен.

Имаше нещо властно в думите на Ацро-Шану.

Като в полусън Адиширна започна да разказва. Ацро-Шану старателно записваше, а понякога задаваше въпроси.

Подът, стените и мебелите трепереха, бронзовите плочки звънтяха и се местеха по масата, столът, върху който седеше Ацро-Шану, се люлееше. Струи от проливния дъжд се промъкваха през отвора на пропадналия таван и се разливаха на локви по пода, смесвайки се с локвите кръв на убитите роби, а Ацро-Шану пишеше спокоен и бодър както винаги.

Задушливите газове започнаха постепенно да проникват и тук. Главата на Адиширна се въртеше.

Той гледаше каменните плочи, опитвайки се да възстанови в замъгленото си съзнание някое събитие, и съвсем не можеше да разбере дали така му се струва, или наистина каменните плочи на пода се отдалечават една от друга, между тях се образува пукнатина, която все повече расте. Изведнъж той ясно осъзна, че това не е сън, не е бълнуване — грамадната пукнатина премина през пода и се превърна в зинала пропаст, която го отдели от Сел. Сел, която лежеше от другата

страна на образувалата се пропаст, внезапно отплува от него нанякъде заедно с пода. Дебелите стени се люшкаха, пукаха се с трясък и се сгромолясваха, всичко се люлееше и се рушеше. Внезапно Ацро-Шану пропадна някъде заедно с калема в ръка и с плочките си…

Адиширна се хвърли към пукнатината и протегна ръце към Сел, но нещо го удари по рамото и го събори на земята. Той падна на пода и видя как пропастта между него и Сел се разширяваше с ускоряваща се бързина, превръщаше се в бездна, която бързо се изпълни с огън. Стените се раздалечиха една от друга и откриха изглед към вулкана и океана. Подът се издигна високо и Адиширна, губейки вече съзнание, видя последното — пропастта раздра на две части целия континент през планинския хребет от единия до другия бряг на океана. Открилата се бездна беше пълна с огън. Океанът се устреми към тази огнена бездна. Водата се превърна в пара и разкъса континента още повече, освобождавайки нови огнени маси… Безумна борба на стихии… Всичко това продължи може би няколко мига…

Адиширна стремително полетя нагоре заедно с целия Свещен хълм, достигна косматите облаци и после също така стремително падна надолу и потъна в бездната на океана заедно с Посейдонис, с всички храмове и пирамиди, с фара, с планинската верига, с хората и с животните.

Край.

За една нощ Атлантида изчезна.

На мястото на цъфтящия Остров на блажените заклокочи в бесен водовъртеж гигантска яма, чиито размери надминаваха най-големите континенти.

Огън и пара изригваха от нея и се издигаха в огненоводни конуси.

Постепенно тази борба на водата и огъня затихна и над загиналата Атлантида се успокои гладката повърхност на океана, осеяна с изплавали дървета и трупове на хора и животни.

---

[1] Източният континент е Африка, която била отделена от Атлантида с пролив. Някога те са представлявали едно цяло. За дребните острови, които лежали между Атлантида и Африканския континент, споменава и Платон. Достоверността на този факт намери

пълно потвърждение, както и много други неща, разказани от Платон за Атлантида. ↑

[2] Изригването на вулканите най-често започва с изхвърляне на пара; понякога с това свършва всичко. Но обикновено след това следва изригване на разтопени маси лава — Ларисон. ↑

[3] Ацро-Шану очевидно е имал голям исторически кръгозор. Той е писал историята за „нас“, които ще живеят много хилядолетия по-късно. И не е сгрешил: ние намерихме тези записки и те ни дадоха извънредно ценен материал, който аз използувах и за тази повест. Научната ценност на „бронзовата библиотека“ на Атлантида е известна на всеки учен в света — Ларисон. ↑

XIX. КОРАБЪТ НА МЪРТЪВЦИТЕ

Разлюлян, без мачта и без весла, влачен от бързото течение, голям кораб плаваше по бурния океан под тъмното оловно небе, от което падаше зловеща дрезгава светлина.

Натежалото от космати грамадни облаци небе сякаш се беше стоварило върху океана. А океанът в бесен устрем плискаше върховете на грамадните водни планини зад облаците. Ураганът с поройния дъжд и облаците се носеха в див танц, като се прегръщаха и се смесваха в безумен хаос на стихиите.

Ревът на вятъра и грохотът на разярените вълни разтърсваха полуразбития кораб и той пукаше, скърцаше и трепереше в предсмъртния гърч на ранено животно. Ураганът изпреварваше облаците и вълните, вълните изпреварваха кораба, а всички те заедно се носеха с бясна скорост, сякаш се хвърляха от повърхността на земята в световната бездна. От време на време огнени снопове разкъсваха тъмните облаци, гръмотевичен трясък заглушаваше рева на бурята. За миг мълния осветяваше водната планина и се врязваше в нея с чудовищно свистене, като обвиваше с пара мястото на падането си.

При блясъка на мълнията в мрака на петте палуби се виждаха седнали един зад друг роби, приковани с вериги.

Всички те бяха мъртви.

В мъртвешкото си вцепенение те още държаха със свитите си пръсти отломки от тежките весла. В изцъклените им очи беше застинал последният ужас от смъртта. Вятърът мяташе оцелелите дрипи на полуголите им тела.

Всички те бяха споделили участта на поробилата ги „държава на слънцето“. В бездните на океана и огъня на вулканите загина великата Атлантида, а след нея загинаха и робите й… Загинаха и спасяващите се с бягство жреци.

Само в един човек не бе угаснал още животът.

Навъсен старец с дълга бяла брада, още жив под савана от вода, която струеше по черната му дълга одежда, стоеше на носа на кораба с тъмен и леден поглед, в който се чувствуваше дъхът на бездната, и

здраво стискаше в ръце триножник, който поддържаше меден диск. Жрецът се взираше изпитателно в мрака, търсейки брега на запазилия се още свят, където корабът би могъл да се приюти.

В кратките мигове, когато небето поглеждаше през облаците, атлантът се опитваше по звездите да определи посоката. Огромни вълни се издигаха по пътя и забавяха движението на кораба.

Корабът влизаше в състава на една от многобройните флотилии, които отплуваха от брегoвете на обречената Атлантида, когато нейната гибел стана очевидна.

Един от многото… А какво стана с останалите кораби?…

Първа отплува от Атлантида флотилията с царския дом и със семействата на жреците. Жрецът съпровождаше тази флотилия.

Тя пресече африканския пролив и дебаркира на брега.

През това време Атлантида вече цяла трепереше от разтърсващите я подземни удари, а в столицата й — великия Посейдонис — много сгради се бяха напукали. Мракът се сгъстяваше и непрекъснато валеше пороен дъжд. Рядко показващото се слънце беше червено и мътно — разгневеният лик на божеството. Жрецът си спомни печалния керван, който се отправи във вътрешността на Африка.

Този керван напомняше погребално шествие. И в същност беше точно така — умираше „държавата на слънцето“, гинеха големите Острови на блажените, загиваше една висока цивилизация…

Като безкрайна лента се проточи керванът през храсталаците и горите на Западна Африка, откъдето атлантите се снабдяваха с роби. Все по-далеч и по-далеч навлизаше това мрачно шествие, до страните на толтеките, майте и карлите… Занизаха се дни, по-мрачни от нощта. Ридаеха жени, плачеха деца, стенеха роби, подгонвани от камшиците, ревяха магарета и камили. Тежките бронзови колесници затъваха в калта. Червената светлина на факлите изтръгваше от тъмнината ту златната статуя на бога, която равномерно се поклащаше в ръцете на жреците, ту грамадното, лъскаво от дъжда туловище на свещения слон, ту блестящите бронзови копия и мечове, ту изплашеното лице на майка с дете на ръце…

За миг светлината падна върху златната носилка. От нея погледна лицето на този, който доскоро владееше света, последния цар на Атлантида Гуан-Атагуераган.

„Властта на атлантите трябва да бъде непоклатима като самата земя“ — спомни си жрецът любимата фраза на царя. И ето го него, бледия, измъчен господар на света, още по-жалък, безпомощен и нищожен в желанието да запази маската на величие и гордост…

Воят на урагана и свистенето на вихрушката сливаха всички звуци в един дълъг, безкраен и еднообразен стон на умиращата земя…

Като отведе на африканския континент тези първи бегълци, жрецът се върна в Атлантида да ръководи отплуването на другите флотилии.

Мракът над Атлантида се беше сгъстил още повече. Почвата трескаво трепереше. Все по-често следваха кратки удари, един от друг по-силни. Посейдонис се осветяваше с факли. Един от върховете на вулкана димеше и над него висеше зловещо алено сияние. Много сгради бяха се срутили.

Жрецът се отправи към Свещения хълм при храма на Посейдонис. Оттам долиташе шумът на тълпата, риданията на народа, изоставен и обречен на смърт или изгнание. Този шум се заглушаваше от грохота на вулкана, който тежко дишаше и сякаш събираше сили.

Кастата на жреците отплува с последната флотилия. В Атлантида останаха само изоставените роби. Останаха и някои граждани, които бяха твърде много привързани към слънчевата си родина и не вярваха в близката й гибел.

Целият връх на вулкана беше залят в огън, когато на последната флотилия започнаха да вдигат бронзовите котви. Подземните трусове се чувствуваха дори във водата и корабите потреперваха.

Най-после корабите отплаваха, оставяйки завинаги цъфтящата Атлантида. Ароматът на нейните цветя сега се смесваше със задушливия дъх на вулканичната сяра. Цялата планина, в подножието на която беше храмът на Посейдонис, сега беше осветена, но не от мирната, радостна светлина на бога Слънце, а от страшния, кървав подземен огън.

Останалите на брега роби протягаха ръце към отплаващите кораби, падаха на колене, молеха да ги вземат. Много от тях се хвърляха във водата и с плуване достигаха до корабите, като се хващаха за греблата и пречеха на гребането. Тогава ловки стрелци ги избиваха с бронзови остриета и копия, пуснати от палубата. От брега жени протягаха деца или заплашваха с юмруци и хвърляха след

заминаващите кораби камъни. Някои от тях се побъркваха и с безумен смях хвърляха децата в морето…

Корабите излязоха от залива. Вятърът изведнъж опъна платната на триъгълните мачти и понесе бегълците в мрака по безбрежния океан, към неизвестното бъдеще. И ето, той е сам… Може би единственият оцелял от всички отплували с последната флотилия…

Къде ще го отнесе течението? Ще види ли някога слънцето?

От ден на ден въздухът ставаше по-студен. Все още облаци покриваха небето, но цветът им придобиваше сив оттенък. Такъв сив беше и океанът.

Денят вече не можеше да се различи от нощта. През деня дрезгава, сива полусветлина осветяваше кораба, сините застинали лица на мъртъвците, техните мътни очи.

Студът пронизваше с ледения си дъх тялото на жреца, свикнало с топлината на вечното лято. Но с настъпването на студа намаля дъхът от труповете на хората и животните, загинали на кораба.

С вкочанени от студ ръце жрецът облече кожено облекло, което се пазеше сред запасите на кораба.

Жрецът забеляза, че течението се движи в диагонал, като ту забавя, ту отново увлича кораба. Корабът влезе в областта на подводните рифове.

Най-после изгнаникът видя брега на земята.

Над сивия океан се издигаха безрадостни, печални, диви скали, покрити със сняг…

От сивото небе бавно падаха едри парцали сняг…

Това е, значи, новата земя, където той ще трябва да свърши странствуванията си…

Бързото течение отнесе кораба към брега и го изхвърли в плитчината на крайбрежните скали.

Последният атлант слезе на земята[1].

Мрачният старец се изкачи на една могила и огледа чуждия, враждебен свят.

Наоколо беше мъртво и пустинно. Само непознати птици летяха над вълните на океана със силен крясък.

Настъпи нощ. Чужденецът се скри в една пещера, запали свещения огън, постави триножника със слънчевия диск, протегна

вкочанените си ръце към затоплящата светлина и със слаб, треперещ глас запя химн на слънцето…

Дълго седя той през тази нощ. И танцуващите пламъци на огъня осветяваха неговото скръбно, замислено лице… Най-после, изтощен от умора, той заспа, като се загърна с коженото наметало, мечтаейки за слънцето на Атлантида.

Сутринта започна да се нарежда на новото място. Пренесе от кораба бронзовите уреди и оръжието. От корабните дъски направи врата на пещерата. Пренесе в нея запасите от храни и кутиите, в които се пазеха свещените книги и семената.

Всяка сутрин той ставаше рано, преди да изгрее слънцето, отиваше на морския бряг и чакаше изгрева.

Небето беше все така загърнато в сива пелена. Но той вярваше — слънцето ще се върне, ще възкръсне сияйният бог.

И то се върна след една ясна, мразовита нощ.

Северният вятър, който се появи вечерта, смъкна от небето сивата пелена и откри тъмносиньото небе, на което блещукаха непознати съзвездия.

Утрото дойде също така ясно и студено. На изток небето се обагри с розовата светлина на утринната зора.

И изведнъж иззад хоризонта се показа слънцето…

То изглеждаше изтощено от борбата със силите на мрака.

Но след дълга, безкрайна и печална раздяла неговият бог беше с него.

За миг слънцето сякаш се спря над самото море и от двете страни на неговия диск се проточиха краищата на хоризонта. А направо от слънцето по морето към брега, на който стоеше жрецът, легна златна ивица като златен мост от слънцето към човека.

В този момент дискът на слънцето, линията на хоризонта и златната ивица на повърхността на океана образуваха фигура, която удивително напомняше свещения символ на атлантите и която може да се намери навсякъде — при Полярния кръг и на тропиците, в Южна Америка и в дебрите на Средна и Източна Азия.

Развълнуван и трогнат, строгият побелял жрец падна на колене, протегна ръце към изгряващото слънце и запя химн в негова чест.

Гласът му укрепна. Простата, но красива и тържествена мелодия зазвуча над пустинните брегове, събуждайки ехото в крайбрежните

скали…

Той пееше за могъществото на трижди свещения бог, който побеждава ужасите на мрака, дарява на хората радостната светлина и топлината, дава на земята многообразие от багри, налива със сок плодовете и лекува болестите.

Той пееше за слънцето, което играе с брилянти в капките на росата, заруменява облаците и разтапя в злато водните струи.

Той пееше за слънцето, което се превръща в гореща кръв у човека, в сладък сок у гроздето и в златно зърно.

Той пееше за слънцето, което е радост и живот.

Той пееше и не виждаше как, привлечени от неговото пеене, иззад скалите се показаха бледолики хора в зверски кожи, със сини очи и руси коси. На кожените им ремъци висяха каменни брадви.

Те гледаха с недоумение чудния старец в дълга черна одежда, който пееше на непознат език.

Откъде е дошъл?… Какво търси тук?… Каква опасност крие в себе си?…

---

[1] Следи от атлантите са намерени на северния бряг на френски Бретан — Ларисон. ↑

XX. ПОСЛЕДНИЯТ ЧОВЕК ОТ АТЛАНТИДА

Суровият климат се оказа гибелен за стария атлант. Скоро след слизането на брега той заболя. Като си спомни, че в полуразрушения и изоставен на брега кораб имаше запаси от лекарства, жрецът превъзмогна слабостта си и се изкачи на палубата.

И изведнъж му се стори, че бълнува.

До една от мачтите седеше човек и се топлеше под бледите лъчи на северното слънце. Лицето му беше изпито и носеше следите на болест. Но всичко в него показваше, че е жител на Атлантида — удължеият череп и нос, черните коси, златистобронзовият оттенък на кожата, облеклото…

Жрецът пристъпи по-близо. Непознатият се обърна и двамата възкликнаха едновременно:

— Шитца!

— Акса-Гуам!

Те стояха в нерешителност — жрецът Шитца и Акса-Гуам, присъединил се към въстанието на робите против Свещения хълм, обречен на смърт от царя и от жреците…

И приятелски си протегнаха ръце за поздрав.

През тази нощ бившите врагове дълго седяха край огъня и разказваха за преживяното.

През ужасната нощ, когато станало първото изригване на вулкана, Акса-Гуам с плуване достигнал последния отплаващ кораб и се хванал за бронзовата халка. Под прикритието на нощта той успял да проникне през полуотворения люк в трюма на кораба, където се крил през цялото пътуване. Паради недостиг на прясна храна се разболял от някаква непозната в Атлантида болест — отекли краката му, разклатили се зъбите му и венците започнали да кървят[1]. Въздухът бил отровен от миризмата на труповете. Ако не бил наблизо люкът, през който проникквал пресен въздух, той би се задушил. Понесъл необикновени мъки и вече почти не можел да се движи от слабост и болка в отеклите крака, когато корабът стигнал брега.

Пресният въздух и слънцето бавно възвръщали силите му.

Шитца на свой ред му разказа за своите странствувания до срещата си с него.

— Тук живеят някакви светлокоси хора в облекло от зверски кожи. Това са диваци, които правят груби брадви и ножове от дялани камъни[2]. Не могат да обработват земята и се хранят със сурово месо от убити животни. Дори получаването на огъня им е непознато. Те едва не ме убиха. Но видът на запаления от мен огън ги доведе до свещен трепет, а нашето блестящо бронзово оръжие — в необикновен възторг. Сега те почти ме боготворят. Езикът им е груб и беден. Той напомня по-скоро език на животни, отколкото на хора. Когато са разсърдени, те се зъбят като зверове, а когато нападат звяр или враг — ръмжат, реват и лаят като него. Но са любопитни и възприемчиви. Разбират от ласка и в такъв момент биват доверчиви като деца… Кой знае, може би някога и те ще станат хора като атлантите!

Шитца се умори и затвори очи. Той дишаше тежко. Трескав огън го изгаряше и запали руменец на старото му измъчено лице.

— Аз скоро ще умра… Колко е хубаво, че те срещнах… Ще затвориш очите ми и ще ме погребеш по нашия обичай. Всичко преминава… народи умират като един човек и загиват цели държави… Може би ти си последният човек от Атлантида. Какво е станало с другите? Ще умреш и ти и споменът за Атлантида ще се изтрие в бъдещите хилядолетия… Скоро ще настъпи изгрев… Изнеси ме на брега…

Акса-Гуам изнесе жреца и го постави с лице към изток.

Шитца не можеше да говори вече. Той успя само да се усмихне на първия лъч на слънцето и умря.

Акса-Гуам остана сам — може би сам в целия свят, последният човек от Атлантида.

Той се запозна с обитателите на тези печални места и скоро спечели със знанията си тяхното дълбоко уважение.

Когато настъпи пролетта, той ги научи да обработват земята и да засяват разкопаните с мотики ниви. Научи ги да получават огън чрез триене на сухи късчета дърво или чрез секване на искра от кремък в сухи листа и мъх. Много занаяти и знания те усвоиха от него. Някои от тях станаха земеделци, други продължиха да се занимават с лов и война. А през дългите зимни вечери той им разказваше чудни истории за Златния век, когато хората са живеели щастливи сред вечно

цъфтящи градини и дървета, които давали плодове няколко пъти през годината — живеели, без да знаят грижи и нужда… Говореше им за богатството и великолепието на Островите на блажените, за Златните градини със златните ябълки, за героичните битки и за ужасната гибел на целия народ и на страната, за страшните поройни дъждове, които съпровождаха тази гибел, за спасяването на малцина от тях на корабите, за своето плаване, което беше продължило четиридесет дни и четиридесет нощи, и за своето спасение…

Хората слушаха тези разкази с пламнало детско любопитство, предаваха ги един на друг, прибавяха по нещо, украсяваха ги и ги пазеха като свещено предание.

---

[1] Няма съмнение, че това е било скорбут — Ларисон. ↑

[2] Докато в Атлантида била известна обработката на бронза, Европа живеела още в своя каменен век — Ларисон. ↑

АРИЕЛ

Посвещавам на дъщеря си Светлана

ГЛАВА I
ИЗ КРЪГОВЕТЕ НА АДА

Ариел седеше на пода край ниското прозорче на своята стая, която приличаше на монашеска килия. Маса, столче, креват и рогозка в ъгъла съставяха цялата подредба.

Прозорчето гледаше към вътрешния двор — унил и тих. Ни храстче, ни тревичка, само пясък и чакъл — сякаш къс пустиня, ограден от четирите затворнически стени на мрачната сграда с нейните миниатюрни прозорчета. Над плоските покриви се издигаха върховете на палмите в гъстия парк, който заобикаляше училището. Висока ограда отделяше парка и сградите от външния свят.

Дълбоката тишина се нарушаваше само от скърцането на чакъла под бавните стъпки на учителите и възпитателите.

В същите жалки стаи като на Ариел бяха настанени възпитаниците, доведени в мадраското училище „Дандарат“ от всички краища на света. Сред тях имаше и осемгодишни, и големи момичета и момчета. Те образуваха едно семейство, но в техните тихи и редки думи, в очите им не беше възможно да се забележи ни любов, ни приятелство, ни привързаност, ни радост при среща, ни тъга при раздяла.

Тези чувства се изкореняваха още от първите дни на живота им в училището с всякакви мерки от възпитателите и учителите — индуси-брамини, хипнотизатори и европейци, предимно англичани-окултисти от нови течения.

Ариел беше облечен с туника — дълга риза с къси ръкави от грубо платно. На краката си нямаше дори сандали.

Той беше едър светлокос младеж на осемнадесет години. Ако се съди по израза на лицето му, можеше да му се дадат и по-малко: светлосивите му очи гледаха с детско простодушие, макар върху високото чело вече да се забелязваха леки бръчки като у човек, който много е преживял и премислил. Цветът на очите и косите му говореше за европейски произход.

Лицето на Ариел, с правилни англосаксонски черти, беше неподвижно като маска. Той гледаше през прозорчето безучастно като човек, потънал в дълбок размисъл.

Не можеше да бъде другояче — наставникът Чарака-бабу караше вечер Ариел да прави равносметка на изминалия ден, да си спомня всички случки, станали от изгрев до залез-слънце, да проверява отношението си към тях, да проверява своите мисли, желания и постъпки. Преди да си легне, Ариел трябваше да дава отчет — да се изповядва пред Чарака.

Захождащото слънце осветяваше короните на палмите и облаците, които бързо плаваха по небето. Дъждът току-що беше престанал и от двора в килията проникваше топъл влажен въздух.

Какво се беше случило през деня?

Ариел се събуди както винаги на разсъмване. Измиване, молитва, закуска в общата трапезария. Върху дебел дървен поднос даваха лучи — питки от брашно, изобщо негодни за ядене печени фъстъци и вода в глинени съдинки.

Възпитателят Сатия, местейки както винаги тежкия си поглед от един възпитаник на друг, им говореше, че те ядат банани, вкусни оризови питки със захар и пият гъсто мляко. И учениците се поддаваха на внушението и изяждаха с удоволствие всичко, което им бяха дали. Само едно момче-новак, още неподготвено за масова хипноза, запита:

— Къде са бананите? Къде са оризовите питки?

Сатия отиде при новака, вдигна брадичката му и като го погледна строго в очите, каза:

— Спи! — И повтори внушението, след което и това момче почна да яде с апетит твърдите фъстъци, вземайки ги за банани.

— А ти защо си наметнала шала? — запита друг наставник, мършав индус с черна брада и бръсната глава, едно деветгодишно момиче.

— Студено е — отговори то, като сви зиморничаво раменцата си. Тресеше го.

— Горещо ти е. Свали веднага шала!

— Уф, каква горещина! — извика момичето, свали шала и прекара ръката си по челото, като че ли изтриваше избилата го пот.

Сатия почна да повтаря напевно своето поучение — възпитаниците не трябва да бъдат чувствителни към студ, жега и

болка. Духът трябва да тържествува над тялото!

Децата седяха тихо, движенията им бяха отпуснати, апатични.

Изведнъж момченцето, което в началото на закуската запита „Къде са бананите?“, грабна от съседа си парченце лучи и като се засмя силно, го налапа.

Сатия се намери с един скок до непослушника и го дръпна за ухото. Момчето силно заплака. Всички деца бяха като втрещени пред нечуваното нарушение на дисциплината. Смехът и сълзите се изкореняваха безпощадно в това училище. Сатия хвана с едната си ръка момчето, а с другата — широкия съд. Момчето съвсем утихна, само ръцете и краката му трепереха.

На Ариел му дожаля за новака. За да не издаде чувствата си, той наведе глава. Да, беше му много жал за този осемгодишен малчуган. Но Ариел знаеше, че ако съчувствува на другаря си, той извършва голямо провинение, за което трябва да се покае пред своя възпитател Чарака.

„Да се покая ли?“ — мярна му се тази мисъл, но Ариел я сподави. Той беше свикнал да бъде предпазлив, дори потаен.

По заповед на Сатия слугата изведе момчето със съд на главата. Закуската завърши в пълно мълчание.

Този ден след закуската трябваше да си заминат няколко младежи и девойки, които бяха завършили училището.

Ариел чувствуваше скрита симпатия към двама от отиващите си — тъмнокож младеж с големи очи и една стройна девойка — и имаше основание да предполага, че и те също се отнасяха приятелски към него. Свързваха ги няколко години съвместен живот в „Дандарат“. Но те прикриваха чувствата си с маската на студенината и равнодушието. В редките минути, когато очите на надзирателите и възпитателите не ги следяха, тайните приятели си разменяха красноречив поглед, понякога ръкостискане — и толкоз. Тримата пазеха своята тайна дружба — единственото съкровище, което стопляше младите им сърца като малко цветче, по чудо оцеляло в мъртвата пустиня.

О, ако възпитателите биха надникнали в тяхната тайна! С какво ожесточение биха стъпкали това цветче! С хипноза биха ги заставили да си признаят всичко и с внушение биха убили това топло чувство, заменяйки го със студено безразличие.

Сбогуването стана в двора край железните врати. Без да се поглеждат, отиващите си казаха с леден тон:

— Сбогом, Ариел!

— Сбогом, сбогом! — и се разделиха, без дори да си стиснат ръце.

Навел глава, Ариел тръгна към училището, като се мъчеше да не мисли за другарите си и да сподави тъжното си чувство — за тайни мисли и чувства ще има време през дълбоката нощ. За тези мисли и чувства той не ще каже никому дори и под хипноза! И в това се състоеше най-последната дълбока тайна на Ариел, за която не се досещаха дори хитрият Чарака и началникът на училището Бхарава.

След това имаха часове по история на религията, окултизъм и теософия. Обяд с „банани“, часове по английски език, индустански, бенгалски, маратхски, санскритски… Оскъдна вечеря.

— Вие сте много сити! — внушава им Сатия.

След вечерята — „сеанс“. Ариел е минал вече този страшен кръг на дандаратския ад, но трябваше да присъствува на „практическите занятия“ с новаците.

Тесен тъмен коридор, осветен само от слабия, мигащ пламък на светилника с димящ фитил от бракуван памук, води в голяма стая без прозорци със същата мъждива светлина. В стаята — груба маса и няколко рогозки на пода.

Ариел с група старши възпитаници стои неподвижно и мълчаливо в ъгъла върху каменния под.

Слугата въвежда четиринадесетгодишно момче.

— Пий! — казва наставникът и му подава канче.

Момчето гълта покорно силно миришеща горчива течност и се мъчи да не се мръщи. Слугата бързо снема ризата на момчето и натрива тялото му с бързо изпаряващи се мазила. Тревога и смъртна тъга обхващат момчето. После настъпва възбуда. То диша често и тежко, зениците му се разширяват, ръцете и краката се свиват като на картонен палячо.

Учителят вдига от пода светилника с мъждукащо пламъче и пита:

— Какво виждаш?

— Виждам ослепително слънце — отговаря момчето, като примижава.

Всичките му сетива са напрегнати. Тихият шепот му се струва гръмотевица, той чува как мухоловките тичат по стената, как диша всеки човек в стаята; как бие сърцето на всеки от присъствуващите, как някъде на тавана пърхат прилепите… Той вижда, чува, забелязва, чувствува онова, което не забелязва ни един нормален човек.

У едни това състояние завършва с бълнуване, у други — с много силен нервен припадък. След подобни яростни припадъци Ариел не виждаше вече някои от учениците — те или умираха, или полудяваха.

Самият Ариел имаше здрав организъм. Той премина всички изпитания и запази здравето си.

Когато пламнаха първите звезди, вратата на стаята се отвори. Влезе Чарака, водейки за ръка мургаво момченце с изплашено лице.

— Седни! — заповяда той на момчето.

Момчето седна на пода като автомат. Ариел се приближи до Чарака и се поклони.

— Този е нов. Казва се Шарад. Ти ще го поразведеш днес. Доволен ли си от себе си?

— Да, отче — отговори Ариел.

— Няма ли да се покаеш за нещо? — попита недоверчиво Чарака. — Съвършенство може да постигне само онзи, който никога не бива доволен от себе си. — Като погледна изпитателно Ариел в очите, Чарака запита: — За миналото не си ли мислил?

— Не — отговори твърдо Ариел.

В това училище се забраняваше на възпитаниците да мислят за живота си до постъпването тук, да си спомнят за ранното детство, за родителите и да задават въпроси, които се отнасят до тяхното минало и бъдеще. Никой от възпитаниците не знаеше какво го очаква, за какво го подготвят, почти никой не помнеше и своето минало. На онези, които имаха още твърде пресни спомени и здрава памет, хипнозата помагаше да забравят миналото.

Чарака погледна още един път изпитателно Ариел в очите и излезе.

Шарад седеше в същата неподвижна поза като малък бронзов идол.

Ариел се заслуша в отдалечаващите се стъпки на Чарака и се усмихна — за първи път през този ден.

Пред възпитаниците на „Дандарат“ имаше само два пътя: за мнозинството — пълно, абсолютно обезличаване или в най-добрия случай пълно разстройване на нервната система. За нищожното малцинство — най-силните физически и интелектуално — пътя на префиненото лицемерие, най-лукавите хитрини и артистичната симулация. Ариел принадлежеше към последната група. Той успяваше да противостои дори на хипнозата, симулирайки сомнамбулно състояние. Но такива като него бяха малко. Най-малката грешка — и измамата биваше разобличавана. Наставниците бяха господари на душите и телата на своите възпитаници.

Ариел се приближи бързо и безшумно до Шарад и прошепна:

— Ще те плашат, но ти не се страхувай, каквото и да видиш. Всичко това е нарочно…

Момчето погледна Ариел с учудване и недоверие. В училището никой досега не беше говорил така приятелски с него.

— И най-важното, не плачи, не крещи, ако искаш да не те бият!

Шарад престана да плаче. Навън летяха безшумно прилепи и понякога влизаха през прозореца в стаята. Малките домашни гущери ловяха насекоми по стените. Момчето се загледа в тях и се успокои.

Ариел запали масления фитил. Червеното езиче на пламъка освети мъждиво стаята. Проникващият през прозореца вятър разклащаше пламъка и по стените играеше сянката на Ариел. Ъглите на стаята оставаха в мрак.

В отсрещния ъгъл нещо замърда. Шарад се взря и замръзна от ужас. От пукнатината изпълзя голяма жълта змия с къса дебела глава, надута шия, плосък корем, със светла, обшита с черни линии рисунка на шийната част, прилична на очила. Наи!

След първата най — змия очиларка — изпълзя втора, чернокафява, подир нея — съвсем черна, после — сива, още и още. Змиите се разпълзяха по стаята и заобиколиха момчето…

— Стой, не мърдай, мълчи! — шепнеше Ариел, безстрастен като всякога и сам сякаш застинал.

Змиите допълзяха съвсем близко. Те повдигаха високо предната част на туловището си, издуваха силно шиите си във вид на плосък щит и гледаха право в очите на момчето, готови да се хвърлят върху му.

Ариел засвири едва чуто тъжна, еднообразна мелодия, в която се редуваха само три тона.

Змиите се ослушаха, замряха, после наведоха глави, изпълзяха бавно към ъгъла и се скриха в дупката на пода.

Шарад продължаваше да седи неподвижно. Капки студена пот покриваха лицето му.

— Браво! — прошепна Ариел. Но тази похвала беше незаслужена: момчето не крещеше и не се движеше, защото беше парализирано от страх.

В стаята се втурна поривът на вятъра, който донесе сладката миризма на жасмин. Звездите на небето се скриха зад облаците. Загърмя и скоро зашумя тропическият дъжд.

Въздухът стана изведнъж по-пресен. Пламнаха мълнии и осветявайки стената на отсрещната къща, се отразяваха във водата, която бързо покри целия двор и го превърна в езеро.

Момчето излезе от своето вцепенение и въздъхна облекчено. Чакаха го обаче нови изпитания.

Преградата от рогозки, която разделяше стаите, неочаквано се вдигна и Шарад видя ослепително осветена стая, подът на която беше застлан с бяла мушама. Сред стаята лежеше огромен тигър. Светлината падаше в очите му и животното със златисти ивици примижаваше и тресеше недоволно глава. С гъвкавата си опашка звярът биеше по пода.

Но ето, очите на тигъра почнаха да привикват към ярката светлина. Примижавайки, той се загледа в Шарад, изръмжа тихо и като се отпусна на предните лапи, се напрегна цял, готвейки се за скок.

Шарад се хвана за главата и лудо закрещя.

Той почувствува как някой докосва раменете му. „Ще ме захапе!“ — вцепенено от ужас, си помисли момчето. Но докосването беше твърде леко за лапите на звяра.

— Защо изкрещя? — чу той гласа на Ариел. — Наставникът ще те накаже за това! Да вървим! — Ариел хвана Шарад за ръка и почти насила го изправи на крака.

Чак сега Шарад се осмели да отвори очи. Преградата от рогозки беше на мястото си. В стаята цареше полумрак. Навън шумеше утихващият дъжд. Чуваха се далечни глухи гръмотевици.

Залитайки, Шарад се помъкна подир Ариел, почти без да съобразява.

Те преминаха дългия полутъмен коридор и влязоха през една тясна врата. Ариел пусна Шарад напред и каза високо:

— Върви! Тук има стълба. Да не паднеш! — И шепнешком добави: — Бъди внимателен! Не крещи, каквото и да стане с тебе. Не се страхувай. Плашат те, за да свикнеш от нищо да не се страхуваш.

Ариел си спомни как сам някога претегли тези изпитания. Тогава той вървеше сам. Никой не го предупреждаваше и утешаваше.

Шарад, разтреперан от страх, слезе по полуразрушените стъпала на стълбището. Пред него се откри тъмно подземие. Миришеше на влага. Въздухът беше тежък, застоял. Каменният под беше покрит с рядка студена тиня. Отгоре падаха едри капки. Някъде шуртеше вода. Като не знаеше накъде да върви, момчето протегна напред ръка, за да не се удари о невидимата преграда.

— Върви, върви! — побутна го Ариел.

Шарад тръгна напред в непрогледната тъмнина. Някъде се чуха приглушени стонове, див вой, безумен смях. После настъпи зловеща тишина. Но тъмнината изглеждаше изпълнена с живи същества. Шарад чувствуваше нечии студени докосвания. Внезапно се раздаде чудовищен грохот, от който земята потрепера.

— Върви! Върви!…

Момчето докосна с ръка хлъзгавата стена. Скоро и другата му ръка докосна стена. Подземието се стесняваше. Шарад се промъкваше вече с усилие напред.

— Върви! Върви! — заповяда строго Ариел. И веднага му пошепна. — Не се страхувай, сега…

Но той не довърши. Шарад изведнъж, почувствува, че земята се изплъзва изпод краката му и той пада в пропаст…

Пада върху нещо меко и влажно. Отгоре му се спуска тежкият свод и го притиска към земята. Той се задъхва, пъшка.

— Мълчи! — чува шепота на Ариел.

Но ето, сводът се вдига. Наоколо — същата тъмнина. Изведнъж от тъмнината изниква светъл облак. Той приема формата на гигантски старец с дълга бяла брада. От дрехите, светещи като мъгла на лунна светлина, се издига костелива ръка. Чува се глух, нисък глас:

— Ако искаш да живееш, стани и върви, без да се обръщаш!

И Шарад се подчинява. Плачейки тихо, той става и се лута по коридора. Стените на подземието започват да светят с мъждива червеникава светлина. Става топло, после непоносимо горещо. Стените все повече почервеняват и се събират. През пролуката приижда пламък. Езиците му играят все по-ярко и все по-близко. Още малко — ще пламнат косите му, ще се запали дрехата му. Шарад се задъхва, почва да губи съзнание. Някой го прихваща и последното, което чува, е шепотът на Ариел:

— Горкият Шарад!…

ГЛАВА II
„ДАНДАРАТ“

Ариел се събуди и първата му мисъл беше: „Горкият Шарад!“.

Шарад беше толкова потресен нервно, че стана нужда да го изпратят в училищната болница. Лекарят го накара да изпие горещо мляко с ракия и той заспа, а Ариел, неговият неволен водач, се върна в стаята си.

Докато Ариел се миеше, слънцето изгря. Удари гонгът. Вместо грубата делнична туника Ариел облече платнена. Очакваше се в училище да пристигнат важни гости.

След закуската преподавателите и старшите възпитаници се събраха в голямата зала, наредена със столове, кресла и скамейки. В края на дългата зала се издигаше естрада, застлана с килим и украсена с цветни гирлянди. Прозорците бяха плътно затворени и залата се осветяваше от електрически лампи с чудновати бронзови полилеи.

Скоро започнаха да пристигат и гостите в най-разнообразни костюми. Между тях имаше важни мургави белобради старци с копринени дрехи, украсени с бисери и скъпоценни камъни, и мършави факири, и представители на разни касти със знака на кастата върху челото, изписан с глина от Ганг, облечени в груби дхоти[1] и старомодна къса куртка, украсена с ленти, със селски обувки с извити носове. Други носеха дори на кръста си малки медни котелки, по обичая на аскетите. Имаше и такива, облеклото на които се състоеше от чаршаф и дървени сандали.

Последни се появиха сахибите[2]. Белокожите едри самоуверени англичани в бели костюми заеха креслата на първия ред.

Училищното началство се грижеше раболепно за тях.

На естрадата се изкачи белокож човек с индийски костюм — началникът на училището Бхарава. На най-чист английски език той приветствува гостите с най-изискани изрази и ги помоли да „направят

чест и да погледат какво е постигнал «Дандарат» във възпитаването на слуги на света господа и истината“.

Възпитателите почнаха да показват своите най-талантливи възпитаници. Това приличаше на сеанси на „професорите на магиите и окултните науки“.

Възпитаниците излизаха един подир друг на естрадата. Те възпроизвеждаха цели сцени и произнасяха речи под влиянието на хипноза, повтаряха с необикновена точност казаното от някого от присъствуващите. На някои от възпитаниците вниманието беше изострено до такава степен, че те забелязваха движения на присъствуващите, незабележими за другите. Според думите на учителите някои от възпитаниците можели да виждат излъчванията, идващи от главата на упорито мислещ човек, „да чуват рефлекторните движения на звуковите органи, несъзнателно фиксиращи със звукове процеса на мисленето“, т.е. не само „да виждат“, но и „да чуват“ работата на мозъка. Всичко това тук се „потвърждаваше чрез демонстрация“, предизвиквайки одобрението на гостите.

Демонстрираха се и юноши-феномени, които уж изработват в себе си силни електрически заряди, които запалват електрическа крушка, дават големи искри, обкръжават с ореол телата им. Други пък виждаха в тъмнината.

Подир тях идваха специалисти от друг род: след като чуваха няколко думи от събеседника си и наблюдаваха лицето му, движенията, външните признаци, те безпогрешно разказваха за най-близките събития в неговия живот.

Ариел гледаше това представление и мислеше:

„По-добре да бяха показали изпитанията, на които се подлагат възпитаниците.“

Ариел беше преминал през всички кръгове на ада. Последното изпитание, на което се подложи, беше „приемането на духа“. Ариел си спомни с вътрешно потръпване този мрачен обред, изпълняван от възпитаниците, които бяха към края на своето обучение. Заставяха ги да присъствуват при кончината на хора, да държат умиращите за ръцете, а когато настъпваше моментът на смъртта, им заповядваха да целуват умиращите и да възприемат в себе си тяхната последна въздишка. Това беше отвратително. Но Ариел умееше да се сдържа.

Вдигналият се шум отвлече Ариел от мислите му.

Началникът на училището канеше гостите в другата зала, където ги очакваше друго представление.

Там трябваше да стане раздаването на дипломите на членовете на теософската „Бяла ложа“ от ръцете на самия „учител на учителите“ Исус-Матерей.

Огромната зала тънеше в зеленина и цветя. Естрадата, постлана с килим, напомняше беседка, увита с бръшлян, рози и жасмин. През отворените прозорци в залата проникваха поривите на знойния вятър. Ставаше горещо. Влизащите сваляха от раменете си шаловете и си правеха хлад с палмови клончета. Дебел заминдар[3] беше налапал незабелязано лист от бетел и го дъвчеше.

На първия ред в две позлатени кресла, обвити с жълта коприна, седнаха възрастен англичанин с очила, с вълниста сива брада, и мем-сахиб — пълна жена с кръгло свежо лице и подстригани накъдрени сиви коси, с индийски костюм, — вождовете на теософското дружество мистър Браунлоу и мисис Дрейдън. Директорът на училището й поднесе букет цветя.

Когато всички се настаниха, хор от момичета и момчета в сини костюми, украсени с гирлянди от бели олеандри, запя химн. При последните звуци на химна в беседката се появи Матерей.

Всички станаха. Много от гостите паднаха на колене.

„Учителят на учителите“ беше облечен в небесносиня дълга дреха. Неговата глава с вълниста, падаща на раменете коса и малка брадичка напомняше образа на Христос, рисуван от италиански художници. На красивото, твърде женствено лице беше застинала „божествена“ усмивка. Той вдигна благославящо ръце.

Мем-сахиб гледаше с възхищение красивото му лице. Тя му се любуваше без сянка на религиозно чувство.

Брадатият Браунлоу срещна погледа й и се намръщи.

Започна церемонията по раздаването на дипломите, съпровождана от многобройни поклони. Някои членове на ложата сваляха от гърдите си знаците за отличие, за да ги получат още един път от ръцете на Матерей, лягаха пред него на пода, а той вдигаше над тях ръце и раздаваше цветя.

После „учителят на учителите“ почна да говори и доведе слушателите до такава екзалтация, че се чуха истерични викове, мнозина припаднаха, други се гърчеха в конвулсии.

Като благослови още един път всички, Матерей — новото въплъщение на Буда — си отиде.

Сахибът стана и поведе под ръка мем-сахиб. Те излязоха през вратата зад естрадата като хора, които познават всичко тук, и се намериха в комфортен, европейски мебелиран кабинет, дори с камина, от която при този климат нямаше никаква нужда.

Сахибът седна зад бюрото на директора на училището, а мем-сахиб се настани в креслото до него.

Влезлият след тях директор на училището седна на стола едва след като високият гост каза:

— Седнете, мистър Пирс, и разкажете как вървят вашите работи.

Мистър Пирс, известен в училището под името Бхарава, с разрешение на мисис Дрейдън запуши цигара, взета от собственото бюро, и си помисли: „Ти сам знаеш по-добре от мене.“

И това беше истина.

Мистър Пирс и сахибът — мистър Браунлоу — бяха англичани и двамата работеха на едно поприще. Религията — един от устоите на обществената система, на която те служеха — се пропукваше зловещо, губеше своето обаяние сред народните маси. Нужни бяха някакви подпори, сурогати, „заместители“. Нужно беше да се поддържа вярата в божеството, в духа, да се поддържат мистичните настроения. И на сцената се появиха теософски, спиритични и окултни дружества, които издаваха хиляди книги във всички страни на света. Центърът им се намираше в Лондон. Не биваше да не се използува Индия, обкръжена в очите на европейците и американците с ореола на тайнствеността, с нейните „окултни знания“, йоги и факири. В самата Индия религията много помагаше на англичаните да поддържат своето господство.

Тук беше построен великолепен храм с купол-полусфера. Също тук близо до Мадрас, беше създадено училището „Дандарат“ за увеличаване броя на последователите и жреците на тайнствените науки, където се готвеха бъдещите „учители на учителите“ от рода на Исус-Матерей, Кришнамутри — „Алцион“ — „великият учител, подобен на Кришна или Буда“ за Азия, и всякакви медиуми, пророци, хипнотизатори, чудотворци, ясновидци — за Европа и Америка.

Мадраското училище съществува неофициално. За това спомагат не само своеобразното устройство и необикновените методи на възпитание, но и някои причини от по-съществен характер. Тук

настаняват децата си само онези родители, роднини или настойници, които по една или друга причина искат временно или завинаги да се избавят от тях. Някои от децата пък просто биват открадвани от родителите чрез агентите на „Дандарат“.

Тук се изучават история на религиите и езиците на онези страни, в които ще работят възпитаниците.

Особено талантливите, т.е. особено нервните от завършващите училището остават в него като възпитатели.

В системата на възпитанието голямо място заема хипнозата. Крайно изостреното възприемчивост дава възможност на някои от възпитаниците да стават „четци на мисли“, възприемайки незабележимите за другите движения на устните, на очите, едва уловимите звуци на наставника, и да правят разни „чудеса“.

За тази цел служат и всевъзможни трикове като светещи ореоли около тялото, аромати, излъчвани от тялото на „светията“, замислени и изпълнявани извънредно ловко. Между възпитателите и „научните консултанти“ в училището има и много талантливи хора с големи познания.

Такова беше училището „Дандарат“.

Мистър Пирс докладваше и пушеше цигарата си. Браунлоу и Дрейдън кимаха насърчително с глави.

— Как върви работата с абитуриентите? — запита мистър Браунлоу.

Пирс назова няколко имена на възпитаници, обясни тяхната специалност и мястото, където ще бъдат изпратени.

— Не съм решил още накъде да насоча Ариел — каза Пирс.

— Това е онзи, който трудно се поддава на възпитание, нали? — запита Браунлоу. — Как е истинското му име?

— Аврели Халтън.

— Спомням си. Настаниха го настойниците, нали?

— Точно тъй — отвърна Пирс. — Мистър Боден и мистър Хезлън от Лондон. Наскоро те питаха за него. Аз отговорих, че здравето на Аврели не е много в ред, обаче…

Браунлоу се намръщи недоволно, махна нетърпеливо с ръка, погледна изкосо мисис Дрейдън, която не трябваше да знае всичко, и прекъсна Пирс:

— А какво искате да направите с него?

— Мога само да кажа, че за ролята на медиум, ясновидец или пророк е негоден. За това Ариел има твърде здрава глава и въпреки всичко твърде здрава нервна система — добави той с известно огорчение и дори с виновен вид. — Не се поддава на внушение. При това тези Боден и Хезлън…

— Зная. Те писаха и на мене — Браунлоу отново прекъсна Пирс. — Чарлз Хайд има интересни новини. Поговорете с него за Ариел. Може би ще ви бъдат от полза.

— Кой е този Чарлз Хайд? — запита мисис Дрейдън.

— Не го ли познавате? — обърна се учтиво към нея Пирс. — Един от научните сътрудници на нашето училище. Извънредно интересен човек.

— Значи, поговорете с него! — повтори, като ставаше, Браунлоу.

---

[1] Дхоти — мъжко облекло, нещо средно между панталон и рокля. ↑

[2] Сахиб — господар (почетна титла на европеец в Индия). — Б.пр. ↑

[3] Заминдар — помешчик, чорбаджия. — Б.пр. ↑

ГЛАВА III
ОПИТИТЕ НА МИСТЪР ХАЙД

— Та, казвате, човек-муха ли? Ха-ха-ха-! До днес хората умееха да правят от мухата слон, а вие искате от мухата да направите човек…

— Не от мухата човек…

— А от човека муха ли? Още по-трудна работа. Ха-ха-ха!

Този разговор ставаше в лабораторията на Чарлз Хайд, великия, но непризнат от света учен, намерил приют в „Дандарат“. Това беше подходящо за него място. Съперниците-учени отдавна казваха, че мястото на Хайд е в лудницата. Разликата между лудницата и „Дандарат“ се състоеше само в това, че лудниците съществуват, за да се лекуват там душевноболните, а „Дандарат“ правеше здравите душевноболни.

Между възпитателите и „научните консултанти“ също се срещаха психически ненормални, макар и необикновени хора. Към тях принадлежеше и Хайд.

Отворените прозорци на тясната като коридор лаборатория бяха затулени с рогозки от светлината и палещите лъчи на слънцето. В полумрака се виждаха маси, отрупани с чудновати машини, които имаха всевъзможни геометрични форми. Кубове, кълба, цилиндри, дискове от мед, стъкло, каучук бяха оплетени с жици като с лиани. Същински джунгли от научна апаратура, през които мъчно ще се промъкне непосветеният. Книги липсваха. Цялата колосална библиотека от книги, посветени на различни науки, се помещаваше под огромния, съвсем оголен череп на хидроцефала, червен като зрял домат. Оттук притежателят на феноменална памет извличаше без особено затруднение всяка необходима справка.

Откак дойде в Индия, Хайд затлъстя, стана ленив, пусна голяма червена брада и придоби местни привички.

По цели часове той се търкаляше върху рогозката само по къси бели панталони. Край него всякога имаше гърне с лед и лимони, тенекиена кутия с бетел и друга — с тютюн. Устните му бяха като

окървавени от боядисаната от бетела слюнка. В едната си ръка държеше ветрило, с което непрекъснато си правеше хлад, в другата — лула, дъвчеше бетел, пушеше и мислеше; от време на време караше двамата свои асистенти, единият — бенгалец, другият — англичанин, да записват идващите в главата му мисли или да правят опит. Ако сгрешаваха, Хайд се дразнеше, крещеше, но не ставаше от рогозката. А след минута добродушно се смееше.

До краката му на ниско столче от бамбук седеше неговият колега от „Дандарат“, също непризнат учен, Оскар Фокс. Той беше мършав като аскет, с бръснато, пожълтяло от малария лице. Върху това намръщено, с хлътнали бузи лице лежеше печатът на озлобеност от несполуки. Той говореше с тон на обиден човек, без да откъсва очи от часовника-гривна, и след всеки петнадесет минути старателно изваждаше от тенекиена кутийка таблетки и ги гълташе.

Вече година и нещо Хайд и Фокс работеха над поставената от „Дандарат“ задача да създадат летящ човек — да намерят средство, с помощта на което човек да може да лети без всякакъв апарат, както летим в сънищата си. Ако тайната бъде запазена, теософите и окултистите ще получат ново могъщо оръжие за пропаганда на своите идеи. С летящия човек могат да се разиграят много невероятни сцени, които да поставят на тясно официалната наука. Такава задача най-вече подхождаше за учени, подобни на Хайд и Фокс — малко авантюристи и шарлатани, малко мечтатели и заедно с това безспорно даровити хора. В „Дандарат“ те намериха онова, което не можеха да намерят никъде — материални средства за осъществяване на най-фантастични проекти. И те изобретиха за „Дандарат“ много „чудеса на бялата и черна магия“. Но това бяха само остроумни фокуси. С летящия човек работата беше по-сложна.

Хайд и Фокс вървяха по различни пътища. Фокс беше инженер и физик, а Хайд — биофизик. Фокс представляваше тип учен, който твори с огромни усилия и вечно се съмнява в успеха. Той не се решаваше на фронтална атака срещу научния проблем, правеше многобройни опити-разузнавания, без да стига до сърцевината, започваше и захвърляше. Тъй като се съмняваше в себе си, той често разговаряше с Хайд. И стигаше онзи да се усъмни или да се надсмее, Фокс захвърляше своя проект и се заемаше да измисля нов.

Хайд, напротив, беше уверен в себе си и вървеше направо. Той не говореше на Фокс по какъв път мисли да създаде летящия човек. Единственото, което му откри, бе, че „разрешението ще дойде въз основа на физиката, физиологията и биофизиката“.

И този път разговорът почна с думите на Фокс:

— Струва ми се, че попаднах на сполучлива мисъл. Проблемът за създаването на летящ човек се крие в проблема за летенето на мухата.

Когато Хайд престана да се смее, Фокс започна обидно да обяснява, стараейки се да докаже, че идеята му не е чак толкова смешна и глупава, както се струва на уважаемия му колега.

Той дълго говори за наблюденията на учените над полета на мухата, за това, колко е сложно това просто на пръв поглед нещо. Говори „за специалните мускули в гърдите на мухата с «пряко» и «непряко» действие“. При полета крилата описват „осморка“. Благодарение на тези свои особености мухата може да лети при сравнително малка загуба на сили и малка площ на крилете, издигайки относително голямото тегло на тялото си. И ако се създаде аналогичен апарат, то човек ще може свободно да лети с малки крила без всякакви мотори, използувайки своята мускулна сила.

— Великолепно!… Очарователно!… Възхитително!… Прелестно!… Чудесно!… — След всяка произнесена дума Хайд се смееше силно, като не преставаше да си прави хлад с ветрилото.

Фокс пожълтя от обида и запита:

— Какво смешно има във всичко това? Или вие не ме разбрахте, или пък…

— Или пък вие нищо не сте разбрали — прекъсна го Хайд. — Да, очевидно вие съвсем не сте разбрали същността на задачата. Какво предлагате? Нов летателен апарат. И това е всичко. Апарат! Механизъм, който може да се прикачи на раменете на всеки глупак…

— Защо пък глупак?

— Апарат, който може да се пусне в серийно производство. Да се създадат стотици, хиляди хора-мухи. Такъв проект може да се предложи не в „Дандарат“, а във военното министерство. Летящи войници, разузнавачи, снайперисти, бомбохвъргачи — това, разбира се, не е лошо. И въобще не е лошо. Край на стълбите, асансьорите, ескалаторите! Хората-мухи като пчели от кошер ще излитат от всички

прозорци на небостъргачите, ще летят на рояци по улиците. Забележително! А какъв простор за алпинистите! Та със своите крила на мухи ще накацат по еверестите и монбланите, като истински мухи върху захарна бучка!… Виждате ли, вие увлякохте и мене с вашия проект. Но, скъпи мой, на нас ни трябва съвсем друго нещо! Ние трябва да създадем уникум — човек, който би могъл да лети без всякакъв апарат, ето така — рече и полети…

— Но ако се направи един такъв човек, то могат да се направят и стотици, хиляди? — възрази Фокс.

— Може, разбира се.

— Къде е разликата?…

— Разликата е там, че е достатъчно да се хване един ваш човек-муха и всеки инженер, като разгледа вашия апарат, ще може да го направи. Ако пък хванат моя летящ човек, то никой нищо не ще открие и не ще разбере. Тайната и известна само на мене. И този летящ човек ще бъде единствен в света. Да направя втори, десети мога само аз — и само по специална поръчка на „Дандарат“. Ясно ли е?

Фокс беше съвсем обезкуражен. Погълна една таблетка и тя му се стори твърде горчива. Като помълча, той каза:

— Но това, за което говорите, аз смятам просто за невъзможно. Това прилича на празните измислици за левитацията на факирите. За това се говори и пише много. Но на нас, учените, не ни прилича да вярваме на басни. Аз живея вече девет години в Индия и никога не съм видял случай на левитация. И ако чуя за нея от очевидец, от човек, на когото напълно вярвам, бих му рекъл: „Приятелю, вие сте жертва на ловка измама или на хипноза“.

— Да оставим факирите на мира. Уилям! — извика Хайд. От съседната стая излезе млад човек с бледо, измъчено лице. — Покажи на мистър Фокс опит номер първи.

Уилям излезе и се върна с поднос, върху който имаше малка кутия.

— Отворете кутията с ключа, мистър Фокс, и повдигнете капака.

Фокс завъртя с недоверие ключа. Но дори не стана нужда да повдига капака — той сам се отвори под натиска на пружина; от кутията изведнъж излетя черна гъбеста маса колкото юмрук, издигна се отвесно, удари се с леко почукване в тавана и като че ли залепна за него.

Вдигнал глава, озадаченият Фокс гледаше мълчаливо топчето, напомнящо черна гъбичка.

— Свалете го, Уилям! — заповяда Хайд.

Уилям донесе стълба, хвана гъбичката с ръка и слезе.

— Вземете го, мистър Фокс, но го дръжте по-здраво, да не го изпуснете.

Фокс не почувствува теглото на гъбичката. Напротив, гъбестата маса, макар и слабо, налягаше отдолу нагоре, Уилям взе от ръцете на Фокс гъбичката, постави я в кутията, заключи я и излезе.

— С този пръв опит аз навлязох във вашата област, Фокс — каза Хайд. — Физиката на тънките слоеве. Пореста маса с микроскопично малки шупли, които са изпълнени с водород. Първият летящ метал. Свръхлеки, безтегловни и накрая летящи метали! Какъв преврат в строителната и транспортната техника! Небостъргачи, които опират в стратосферата, летящи градове! Биха ме позлатили за това изобретение. Но те ме отхвърлиха, не ме признаха, толкова по-зле за тях! Нека от моето изобретение се възползува „Дандарат“ за своите чудеса! Представете си скала, прикована към земята с вериги. Приближава се човек, хваща скалата, веригите падат и човекът не само повдига скалата, но и сам излита заедно с нея във въздуха. Ефектно, нали?

— И това вие наричате левитация? — попита насмешливо Фокс. — Тогава и детското балонче е левитация!

— Аз не наричам това левитация — възрази Хайд. — Това би било левитация, ако можеше да се създаде човек от порестата безтегловна маса. Тогава би бил достатъчен незабележим тласък на крака, за да се издигне човекът високо във въздуха. Но такава задача не е дори по моите сили. Има по-прост начин. Уилям! Покажете опит номер втори!

Уилям, сякаш поднасяше ядене, изнесе дървен поднос, върху който имаше черно сандъче с ръчки, а върху него — бял куб. Той сложи подноса на пода пред Фокс.

— Дръпнете ръчката! — изкомандува Хайд.

И Фокс видя как кубът се издигна бавно към тавана, задържа се там известно време и също така плавно се спусна, когато Уилям дръпна ръчката обратно.

— Чудеса на електротехниката ли? Електромагнетизъм? — запита Фокс.

— Отгатнахте само наполовина! — смеейки се, отговори Хайд. — Вие сте физик! Помислете! Отгатнете!…

Фокс гледаше тъпо куба. Хайд отново се засмя и самодоволно каза:

— Да, съвременните физици не ще разчупят това орехче! Моята работа е напреднала толкова, че аз мога да ви открия нещичко. Брауновото движение на молекулите. Ясно ли е?

Фокс гледаше мълчаливо, с широко отворени очи Хайд.

— Учудени ли сте? Как няма! Брауновото движение е безредно, хаотично. Наистина, теорията на вероятностите ни казва, че теоретически не е изключен случай, когато всички молекули ще се устремят едновременно нагоре. И тогава камъкът или човекът може да се издигне над земята. Но вероятността за такъв случай се изразява с едно към единица с толкова нули, че практически такъв случай е по-малко възможен, отколкото, да кажем, слънцето да се сблъска с някакво небесно тяло. Просто казано, вероятността е равна на нула. Обикновено частицата, като се удря о другите, проявява еднакъв стремеж да се движи и надясно, и наляво, и нагоре, и надолу и затова остава на едно място. Не е чудно, че съвременните учени заявяваха: „Ние не можем да храним никакви илюзии относно възможността да използуваме Брауновото движение например с цел да изкачим тухли на върха на строяща се сграда“, а, значи, и човешкото тяло да преодолее земното притегляне. На този въпрос беше поставен кръст. Но аз реших: мисълта да се овладее стихийната, разрушителна, неукротима, своеволна сила на мълнията би се сторила на хората от миналите векове също така безумна и невъзможна. А сега същата тази сила тече покорно в нашите електропроводи, движи нашите машини, дава светлина и топлина.

— И вие си поставихте за задача да овладеете Брауновото движение, да управлявате безредните скокове на молекулите?

— Не само си поставих тази задача, но, както виждате, и я разреших. Уилям! Покажете на мистър Фокс танца на колбите!

На масата се появи дълъг плосък апарат, отрупан със стъклени колби. Изведнъж тези колби почнаха да подскачат все по-високо и по-високо. Едни от тях се издигаха и спускаха бавно, други сновяха

нагоре-надолу с голяма бързина. Уилям обърна ръчката на апарата и една колба изведнъж като куршум излетя през прозореца.

— Вие виждате един от етапите на моите работи. Този кадрил на колбите ми струваше доста грижи. По-лесно е да дресираш хипопотам, слон, муха, отколкото молекула. Главната трудност е в това, че подвижността на моите балерини-молекули е много различна. В колбите са заключени молекули на азот, водород, въглероден двуокис. Помислете си, лесно ли е да се накарат колбите да танцуват в едно темпо: при нула градуса Целзий молекулите на водорода се движат със скорост, равна на хиляда шестстотин деветдесет и два метра в секунда, на азота — четиристотин петдесет и четири, на въглената киселина е още по-малка — триста шестдесет и два. За водородната молекула тази скорост превишава не само скоростта на куршум, но и на артилерийски снаряд, като се приближава до скоростта на снарядите на свръхдалекобойни оръдия. При повишаване пък на температурата скоростта на движение на молекулите нараства. Видяхте ли как излетя водородната колба? Представете си куршуми, снаряди, които се движат от вътрешните сили на самите молекули!

— Как сполучихте да превърнете хаотичното движение на молекулите в насочено? — запита Фокс.

— Това е дълга история. Засега е достатъчно да кажа, че, като изучаваха молекулярното движение, физиците вземаха пред вид само ролята на топлината и игнорираха електричните явления. Аз трябваше да се вдълбоча в изучаването на сложната игра на силите, ставащи в самите атоми, от които се състоят молекулите, и да овладея тази игра.

— Така че по същество това вече не е Брауново движение, а по-скоро електрично? — запита Фокс.

— Двете явления са свързани.

Фокс се замисли.

— Да допуснем — каза той, — че сте сполучили да овладеете молекулярното движение, извиквайки на помощ електричните фактори на притеглянето и отблъскването, изменението на потенциала, преразреждането, ако съм ви разбрал. Но всичко, което показахте, се отнася към неорганичния свят.

— А нима тялото на човека не се състои от неорганични вещества, от молекули и атоми? — възрази Хайд. — Трудностите са други. Първата от тях е да се подведе под един знаменател движението

на молекулите с различни скорости, иначе човешкото тяло просто ще бъде разкъсано. Аз трябваше да свържа две области: физиката и електрофизиологията. За усилване пък на електричния потенциал вкарвах в организма изкуствени радиоелементи, които го снабдяваха с лъчиста енергия. Получи се верига — от импулсите на мозъка, мисълта към нервната система, от нервната система към електрофизичните явления, от тях към молекулярните.

— И вие сполучихте?

— Преценете сами. Сатиш, гъсеницата!

Вторият помощник на Хайд донесе цвете в саксия с гъсеница върху листата и удари клончето. Гъсеницата падна, но на половината път към пода изведнъж увисна във въздуха.

Фокс прекара ръка, като смяташе, че гъсеницата виси на паяжина, но паяжина нямаше. Сатиш взе внимателно гъсеницата, постави я на листа и я отнесе. След това, вече без заповед, той донесе малко пиленце с неоперени още крила и го пусна на пода.

Сатиш плесна силно с ръце. Изплашеното голишарче изведнъж се издигна във въздуха, повъртя се с писък из стаята и излетя през прозореца, който гледаше към парка. Фокс се приближи до прозореца и видя как пиленцето се спусна върху тревата.

— Стойте до прозореца, Фокс — каза Хайд.

Сатиш изнесе в градината котка, сложи я на едно дърво и после повика:

— Куде! Куде! Ела по-скоро! Виж, котка! Котка!

Чу се лай и при дървото дотича малкото кученце Куде.

Щом видя котката, то залая, направи скок и изведнъж с жално квичене се понесе към небето. Лаят и квиченето му се чуваха все по-далече и по-глухо.

— Куде! Куде! Куде! — завика Сатиш.

Кучето, което беше вече на няколкостотин метра височина, започна да се спуска. Скоро се намери при Сатиш. Подскачайки радостно, то едва ли не литна пак, но Сатиш го подхвана навреме и го отнесе.

— Сега предпоследният номер от нашата програма — весело каза Хайд. — Стойте до прозореца, мистър Фокс.

Сатиш постави на пътечката голяма жаба и леко я бутна с крак. Жабата подскочи и полетя над храстите и дърветата все по-високо и

по-високо. Скоро Фокс я изгуби от очи, но още дълго гледаше в синевата на небето.

— Е, какво ще кажете? — запита Хайд.

Фокс седна мълчаливо на стола, погледна машинално ръчния си часовник, трепна, бързо лапна наведнъж две таблетки, но този път даже не почувствува вкуса им.

— Надявам се, че всичко това може вече да се нарече левитация? — каза Хайд, като си вееше с ветрилото. — Вие, разбира се, обърнахте внимание на поведението на левитантите, нали? Гъсеницата, която видяхте, притежаваше способността да се спуска надолу по паяжина. Аз затворих изходните канали на паяжинните й жлези, затова в момента на издигането тя не можеше да пусне паяжина и да виси на нея. Но нервните центрове работеха редовно и изпращаха съответните импулси. Това беше достатъчно да задействува организираното по нов начин молекулно движение и да извърши електрично презареждане на молекулите спрямо заряда на земята и гъсеницата „увисна във въздуха“. Пиленцето е птица, почти отвикнала да лети, но запазила инстинктите, необходими за летене. И благодарение на тези инстинкти тя можеше да използува новата способност на левитация по-пълно от гъсеницата. Кучето може само да скача. И макар то да е високоразвито умствено животно, неочакваният полет го смая и то би отлетяло в небето и загинало, ако зовът на Сатиш не му даде стимула — желанието да се върне обратно. Що се отнася до жабата, която е на доста ниска степен на развитие, тя е загинала, стигайки до студените и бедни на кислород слоеве на въздуха. Както показаха опитите, със смъртта на животното изчезва и способността към левитация и нашата жаба е може би вече паднала върху главата на някой учуден селянин… Впрочем способността към левитация изчезва, трябва да изчезне, след като в организма стане разпадане на изкуствените радиоелементи. От всичките тези опити — продължаваше Хайд — вие, разбира се, сами си направихте общия извод: левитацията може да се използува толкова по-широко, колкото повече са развити висшите нервни центрове на животното. Само човек може напълно да овладее левитацията.

— Опита с жабата вие нарекохте предпоследен, но последния не показахте — рече Фокс.

— Не е трудно да се досетите, че последният опит ще бъде с човек — отговори Хайд.

— Ще бъде! Значи, такъв опит още не сте правили?

— Виждате, че почвата за това е напълно подготвена — възрази Хайд. — Вземете опита с кучето, нервната система на което и в частност полукълбата на главния мозък явно не пострадаха от левитацията, въпреки че в организма му трябваше да станат големи изменения в кръвообращението, в работата на нервната система и други. И аз чакам само…

В това време на вратата се почука и в стаята влезе Бхарава-Пирс.

— А, мистър Пирс! Почтени гуру[1]! Бхарава-бабу! — с насмешка каза Хайд. — Какви са новините?

— Мистър Браунлоу ме изпрати при вас…

— Браунлоу говори вече с мене. Кого назова?

— Ариел. Аврели Халтън.

— Нека първият летящ човек да бъде Ариел — с безразличен тон каза Хайд.

— Аз виждам в това дори пръста на съдбата — заговори Пирс, вдигайки очи към тавана. — Вие знаете, че в „Дандарат“ е прието да се дават на възпитаниците нови имена. Аврели ние нарекохме Ариел по съзвучие, Ариел — спътник на планетата Уран. Заедно с това Airy — въздушен. Уран пък е божество, олицетворяващо небето…

— Пощадете ме, мистър Пирс! Вие така навлязохте в ролята си на саниаси[2] Бхарава, че забравяте пред кого философствувате!

— Навикът е втора природа — с усмивка и вече с друг тон отговори Пирс. — Исках да ви запитам, мистър Хайд. Опитът не заплашва ли живота на Ариел?

— Мисля, че не — отговори Хайд. — Но ако вие така скъпите неговия живот, направете първия опит със себе си. За мене е безразлично с кого ще започна. Летящ директор на училище! Това би било ефектно!

Като пропусна покрай ушите си злобната шега на Хайд, Пирс зададе нов въпрос.

— А не заплашва ли опитът умствените способности?

— Доста е възможно.

— Но какво да се прави? Пред вид важността на работата трябва да се поеме някакъв риск — каза с въздишка Пирс.

— Не мога да търпя, когато говорите с такъв йезуитски тон. Защото аз чета мислите ви, мистър Пирс. Вие бихте искали повече от

всичко Ариел да остане жив, но да полудее, обаче не толкова, че да бъде невъзможно да го използувате за вашите теософски и — ха-ха-ха — окултни цели. Така ли, стара лисицо?

Пирс понечи да кипне, но като си спомни, че Хайд е нужен човек, се сдържа и сухо отговори:

— Нашият дълг е да се покоряваме на висшите предначертания. Много ми е драго, че разбрахте в каква насока е необходимо да се действува. Ариел ще дойде при вас тази вечер. Но бъдете внимателен, мистър Хайд. Подгответе го за това, което той ще стане. Неочакваната способност на човек да лети не е шега. Да не би пък да си разбие главата.

---

[1] Гуру — учител. — Б.а. ↑
[2] Саниаси — светия. — Б.а. ↑

ГЛАВА IV
ДРУГАРИ

От болницата Шарад се върна в стаята на Ариел. Между тях се създадоха необикновени за възпитаниците на „Дандарат“ отношения.

Според правилата на училището старшият е длъжен да ръководи младшия, да бъде негов пръв и най-близък възпитател и „вероучител“, гуру. Никаква близост, интимност и приятелство не се допускаха. Сляпото подчиняване на младшия на старшия беше в основата на възпитанието. Но Ариел запази в душата си частица самостоятелност под булото на пълна покорност. Чувството на самосъхранение го заставяше да бъде лицемерен, да прибягва до симулация. И в това той стигна до виртуозност. По също такъв път Ариел водеше и Шарад. Малчуганът инстинктивно разбра какво се иска от него. Той си придаваше съкрушен вид, когато пред странични хора Ариел сурово го ругаеше за постъпки, които не беше извършвал. Когато пък оставаха сами, Ариел шепнеше тихо на ухото на своя възпитаник поучения, от които биха изпаднали в ужас учителите и възпитателите в „Дандарат“. Често от устата на Ариел се изплъзваха думите „Как ги мразя!“ и Шарад разбираше за кого говори гуру Ариел. Шарад не по-малко мразеше Пирс и всичките свои мъчители, но у него това чувство беше парализирано от страха. Момчето трепереше и се оглеждаше, страхувайки се за себе си и за Ариел, когато той му доверяваше съкровените си мисли.

Една вечер Ариел тихо разговаряше с Шарад. В коридора се чуха прокрадващите се стъпки на Бхарава. Ариел, чийто слух беше извънредно тънък, веднага се дръпна от момчето и започна силно да го ругае. Шарад направи виновна муцунка. Бхарава влезе в стаята, погледна както всякога изпитателно възпитаниците и се обърна към Ариел с думите:

— Сине мой! Без да жалим сили и труд, ние те отглеждахме и треперихме над тебе. Дойде време за събиране на плодовете. Ти си вече младеж. Образованието ти завърши. Време е да се заемеш за

работа — да се потрудиш за онези, които са те хранили и възпитавали, да се отблагодариш за техните грижи, покрив и трапеза. „Дандарат“ ти оказва висока чест, като те предназначава за голяма служба и аз се надявам, че ти напълно ще оправдаеш нашето доверие.

По време на тази реч, произнесена с надут тон, Ариел гледаше Бхарава право в очите като човек, който няма какво да крие. Младежът разбра, че се решава съдбата му, в живота му настъпва прелом. Но на лицето му не трепна ни един мускул, не се показа ни най-малко вълнение.

Шарад също разбра, че му предстои раздяла с единствения човек, който облекчаваше неговото съществуване. Той още не умееше да се владее като Ариел, затова наведе очи и дори се стараеше да не диша, за да не привлече вниманието на страшния Бхарава.

Ариел „взе прах от краката“ на Бхарава, т.е. наведе се, докосна с ръка стъпалата на Бхарава, със същата ръка докосна челото си и каза:

— Моите мисли, моите желания, моите постъпки, моят живот принадлежат на вас.

Свършвайки изпитателния оглед, Бхарава остана доволен. За пръв път през всичките години на обучение той помилва Ариел — докосна с краищата на пръстите си брадичката му и после ги целуна.

— Върви подире ми, Ариел. Твоята първа стъпка ще бъде стъпка вече по новия път в живота!

Ариел го последва като добре дресирано куче.

А Шарад, останал сам, закри лице с ръцете си и като нямаше сили да се сдържи, заплака.

Каква беше пък радостта му, когато в полунощ той изведнъж почувствува познатото докосване и чу шепота ма Ариел.

— Ти ли си, дада[1]? — запита той шепнешком.

— Аз съм, Шарад, не се страхувай.

— Какво стана с тебе, дада?

— По-тихо!… Бхарава… Знаеш ли, той съвсем не е индус, а англичанинът Пирс. Той ме заведе при Чарлз Хайд, той е учен. Също сахиб. Когато Хайд видя Бхарава, извика: „Ето ви и вас, мистър Пирс! И Ариел?“. Бхарава така се ядоса… смигна на Хайд. Тогава Хайд се поправи и каза: „Добър вечер, Бхарава-бабу!“. Но аз вече разбрах, че Бхарава не е индус. Впрочем аз и по-рано се досещах за това. Тук при нас лъжат на всяка крачка.

— И какво правеше този Ха…? — бързаше Шарад.

— Хайд? Той само ме огледа като доктор, после каза на Бхарава: „Напълно годен. Здрав. След няколко дни той при нас…“ Но тогава Пирс отново почна да прави гримаси и Хайд заповяда: „Ела утре рано, преди закуска, разбираш ли? Преди закуска. Нищо не яж, но добре се измий! Вземи вана, а не само вашето обикновено миене!“ Това е всичко.

— Защо се забави толкова?

— Бхарава ми даваше наставления: „Покорност, покорност и още един път покорност!“ — И Ариел тихичко се засмя.

Тази нощ приятелите спаха малко. Шарад тъгуваше поради предстоящата раздяла с другаря си. Ариел гадаеше какво го очаква.

---

[1] Дада — по-голям брат. — Б.а ↑

ГЛАВА V
ПО НОВ ПЪТ

Когато на другата сутрин Ариел, след като се сбогува с Шарад, се яви при Хайд, той го посрещна в бял халат и бяла шапчица.

Влязоха в стая, прилична и на операционна, и на рентгенов кабинет, само че с по-сложна и необикновена апаратура.

Хайд заповяда на Ариел да се съблече и да легне на постланата с бяла мушама маса.

Както всякога Ариел се подчини безпрекословно. Предполагаше, че ще го потопят в хипнотичен сън, който умееше артистично да симулира. Но се излъга.

Хайд заповяда на Ариел да погълне размит във вода прашец и после извика:

— Уилям, маската!

Младият човек с бял халат и бяло калпаче постави върху лицето на Ариел маска с памук, от която излизаше силна неприятна миризма.

— Дишай по-дълбоко, Ариел, и брой високо! — заповяда Хайд.

— Едно… две… три… — започна Ариел.

Към края на втората десетица той почна да бърка броенето, да прави паузи и скоро загуби съзнание…

— Това е всичко — чу той, когато отново дойде на себе си и отвори очи. Повръщаше му се, главата му шумеше. Лежеше вече на пода в кабинета-лаборатория на Хайд. — Е, какво, зле ли се чувствуваш? Нищо, скоро ще ти мине. Полежи спокойно — каза Хайд.

Той лежеше на рогозката, вече полусъблечен, като всякога с червени от бетела устни, пушеше лула и си вееше с ветрилото.

След предупрежденията на Пирс Хайд реши да подготви внимателно Ариел за ролята на летящ човек.

И когато Ариел дойде напълно на себе си, Хайд му каза:

— Силен ли си, Ариел? Би ли могъл да вдигнеш такъв младеж като тебе?

— Не съм опитвал, но мисля, че бих могъл — отговори той след кратка пауза. Животът в „Дандарат“ го беше научил на внимателни отговори.

— Всеки здрав човек може да вдигне товар, равен на собственото му тегло и дори по-голям! Уилям! Поскачай със стола! — заповяда ученият на явилия се на повикването му Уилям.

Уилям, който беше вече подготвен за това, седна на виенския стол, обви с нозе неговите крачка, а с ръцете се хвана за гърба му и започна да подскача, движейки се по стаята със скокове, както правят децата.

Ариел гледаше с учудване галопиращия Уилям.

— Обърни внимание, Ариел, краката на Уилям не се докосват до пода. Уилям само с дърпане нагоре и напред движи стола и се повдига заедно с него във въздуха. При всяко дърпане той подскача заедно със стола най-много на четири-пет сантиметра и с толкова се придвижва напред. Но ако Уилям при същото тегло беше по-силен, навярно би подскачал по-високо и по-далече, нали? Колкото човек е по-силен, толкова по-високо и по-далече може да отиде. В туй няма нищо чудно и необикновено. Е, това е то. Започни сега, Ариел. Докато ти се намираше под упойка… докато спеше, аз вкарах, влях в твоето тяло… една течност, която увеличи много пъти твоята сила. И сега ти ще можеш да скачаш със стола по-добре от Уилям. Опитай! Ставай, сядай на стола и скачай като Уилям!

Уилям отстъпи мястото си на Ариел, като предварително привърза за обръча на стола връв, края на която държеше в ръка.

— Скачай, Ариел!

Ариел дръпна стола и неочаквано за себе си направи такъв скок, че щеше да удари главата си в тавана, ако не беше връвта. Но тази връв задържа полета по дъга и Ариел падна заедно със стола на пода, поваляйки и Уилям.

Хайд се разсмя високо, но изведнъж се навъси. Той явно се вълнуваше, дори престана да дъвче бетела.

— Не се ли удари, Ариел?

— Малко… Само коляното и лакътя — отговори Ариел, съвсем слисан от всичко станало.

— А какво чувствуваше, когато полетя?

— Аз… Нещо като че ли ме удари в главата и раменете… Нещо ме натискаше, само че не отвън, а отвътре…

— Така… Така… Това и трябваше да се очаква — промърмори Хайд. — Но нали не много силно? Не те заболя?

— Не. Само в първия момент. Аз много се учудих и дори се изплаших малко.

— И това не ти ли пречеше да мислиш? Не губеше ли съзнание, макар за миг?

— Не — отговори Ариел. — Струва ми се, че не.

— Отлично! — извика Хайд и промърмори: — Поне за мене. Пирс не ще бъде доволен от всичко, но това си е негова работа. А за това, че ти падна и се удари, е виновна връвта. Без нея обаче щеше да си строшиш главата в тавана. Ние вързахме връвта, понеже още не умееш да управляваш силата си. Слушай, Ариел, слушай внимателно. Сега ти умееш да правиш това, което не умее нито един човек. Ти можеш да летиш. И за да полетиш, трябва само да пожелаеш. Ти можеш да се издигаш, да летиш по-бързо или по-бавно, да се обръщаш на всички страни и да слизаш по свое желание. Трябва само да управляваш себе си, както управляваш тялото си, когато вървиш, ставаш, сядаш или лягаш. Разбираш ли? Я се опитай да поскачаш още със стола. И вече не го дърпай, а само си помисли, че трябва да се издигнеш, да летиш.

Ариел седна на стола, хвана се за гърба му и си помисли: „Сега ще се издигна!“. И той действително се издигна на височина един метър, прелетя по стаята и плавно се спусна до Хайд, като сам не вярваше на себе си.

— Браво! Бързо напредваш.

— А без стола мога ли да летя? — запита Ариел.

Хайд се разсмя, пръскайки червени слюнки.

— Разбира се! Ха-ха-ха! Ти мислеше, че столът е летателен апарат като метлата на вещиците ли? Сега ти стана летящ човек. Първият човек, който може да лети без всякакви механизми и крила. Гордей се!

Ариел стана от стола. „Ще се издигна!“ и той се издигна, увисвайки неподвижно във въздуха.

— Ха-ха-ха! Авантюрист! Шарлатанин? — Гърмеше Хайд и си спомняше за своите учени колеги, които не го признаваха. —

Заповядайте да погледнете!

Вратата на кабинета се отвори. На прага стоеше Бхарава, а иззад раменете му надничаше Фокс.

Пирс-Бхарава, като видя Ариел между пода и тавана, отвори широко уста и сякаш се вкамени, а Фокс сви болезнено сухите си устни и се огъна като въпросителна. Ариел се обръщаше плавно, спускаше се и отново се издигаше.

— Влизайте, господа! Какво спряхте? — тържествуващо ги повика Хайд.

Най-после Пирс дойде на себе си и хукна да затваря прозореца, мърморейки: „Каква непредвидливост!“. После се завъртя около Ариел, клатейки глава.

— Поздравявам ви, колега! — процеди Фокс, като се приближи до Хайд и изкриви уста в усмивка.

— Е, какво? По-добро ли е това от вашата муха? — запита Хайд, като хлопна фамилиарно Фокс по рамото така, че той политна.

Ариел се спусна на пода. А Бхарава-Пирс побърза към телефона, обади се на Браунлоу и го помоли да дойде незабавно при Хайд.

— Как се чувствуваш, когато летиш? — запита Бхарава Ариел.

— Добре. В началото малко неприятно… тялото… раменете…

— Така, така! Главата мъти ли се? Бъркат ли се мислите?

— Не.

— Умствените способности на Ариел не са нарушени, уви… Хм… Да, да! — каза Хайд.

Пирс го погледна многозначително.

Скоро се появиха мистър Браунлоу и мисис Дрейдън.

Караха Ариел да се издига към тавана, да лети из стаята стоешком, лежешком, „рибешката“, както каза мисис Дрейдън, да се преобръща, да прави разни фигури от висшия пилотаж. Мисис Дрейдън ежеминутно ахкаше ту от страх за Ариел, ту от възхищение. И викаше:

— Прелестно! Чудно! Очарователно!

Браунлоу потриваше с доволен вид ръце и поощряваше Ариел за все по-нови въздушни номера.

— Та вие ще го измъчите! — извика добродушно Хайд и заповяда на Ариел да се спусне на пода.

Всички освен Хайд седнаха и Бхарава, като се обърна към Ариел, произнесе реч, както всякога високопарна, изобилстваща с цитати и източни метафори.

Той пак говори за великата чест, с която е удостоен Ариел, като е станал едва ли не син на Индра, бога на небето и атмосферата, и брат на Марута, бога на ветровете, за могъществото, което е придобил, но и за голямата отговорност. Бхарава внушаваше на Ариел, устремил върху му хипнотичния си поглед, безпрекословно, абсолютно покорство и го заплашваше със страшни наказания за най-малко непослушание.

— Ако пък си намислил да отлетиш, то помни, че те чака такава ужасна, мъчителна, страшна смърт, от каквато досега не е умирал нито един човек. Където и да отлетиш, във високите планини, в тъмните джунгли, в дивите пустини или дори на края на света, помни, ние ще те намерим навсякъде, защото нашата власт е безгранична. И тогава… — Бхарава почна да рисува картините на всевъзможни изтезания и мъчения така цветисто, че мисис Дрейдън взе да се гърчи и да ахка. — И още помни: нито на един човек не трябва да показваш, че можеш да летиш, да се издигаш макар на един сантиметър от пода без наша заповед. Не лети дори когато си сам в стаята!

И Бхарава почна да прави жестове с ръце, които вероятно трябваше да затвърдят внушението. После вече с обикновения си глас той каза строго:

— Сега можеш да си отидеш. Помни винаги думите ми!

Ариел се поклони и се запъти към вратата, стараейки се да стъпва както обикновено, защото на всяка крачка се опасяваше да не излети. „Аз трябва да вървя, да вървя, а не да летя!“ — мислено си повтаряше той.

Когато Ариел излезе, Пирс го изпроводи с подозрителен поглед през незатворената врата. После въздъхна с облекчение и каза, сякаш отговаряйки на собствените си мисли:

— Не, той няма да отлети! Като всички възпитаници на „Дандарат“ ние сме го направили абсолютно безволев.

— Все пак несправедливо беше да се пуска Ариел сам — забеляза Браунлоу.

— Вие какво, с верижка ли сега ще го държите и отпускате като привързан балон? — насмешливо запита Хайд.

— Можеше да се изпрати с придружител, който да го държи за ръка — възрази Браунлоу. — И после да се постави под ключ в стая без прозорци.

— А ако и с придружител отлети? — насмешливо запита Хайд. Дрейдън извика от учудване, а Браунлоу вдигна вежди.

— Възможно ли е това?

— Напълно — отговори Хайд, — ако придружителят не е по-тежък от Ариел.

— Още едно усложнение! — извика Браунлоу.

— За всичко това трябваше да се помисли по-рано. Аз извърших своята работа, а как вие ще пазите и показвате вашия Индра, не е вече моя грижа — заяви Хайд.

— Мистър Браунлоу — намеси се Пирс, — вашите опасения са съвсем неоснователни. Ариел отдавна вече е вързан със здрава верижка: той е не само безволев, но и се намира в постоянен хипнотичен транс. Аз така често му внушавах под хипноза пълна покорност, че сега той възприема всяка моя заповед като неотменима и не ще я наруши дори под страх от смърт. Това е по-сигурно от железните окови. Аз поемам цялата отговорност върху себе си.

Браунлоу промълви, вдигайки рамене:

— Нека бъде така!

Хайд заговори за възнаграждението и почна шумно да се пазари с Пирс. Те така спореха, че мисис Дрейдън, от страх да не я хване мигрената, стана. След нея стана и Браунлоу.

— Ние с вас пак ще си поговорим, мистър! — каза Пирс на Хайд, изпращайки гостите.

Те излязоха от дома — Пирс с Браунлоу, а Фокс с мисис Дрейдън.

Тя разпитваше Фокс по какъв начин е успял, „този магьосник Хайд“ да създаде летящ човек и без да изслушва отговорите му, го прекъсваше с нови въпроси:

— А животните могат ли да станат летящи? Котката например — питаше тя.

— Да, аз сам видях как летеше куче, после жаба…

— Изумително! Аз непременно ще поръчам на мистър Хайд да превърне моето котенце Кюин в летящо. Вечерно време то ще изгонва прилепите от верандата, от които аз страшно се страхувам и които ми

развалят най-доброто време на денонощието. Защото в тази Индия, в Мадрас, човек живее само вечер. Колко възхитително ще бъде!

И понеже мисис Дрейдън беше не само окултистка, но и поетеса, то, като повдигна безцветните си очи към небето, почна да импровизира:

По небето летеше прилеп,
подир него летеше котка.

Между Пирс и Браунлоу се водеше разговор в друга насока.

Пирс питаше Браунлоу ще създават ли с помощта на Хайд други летящи хора, или Ариел ще остане единственият. И в последния случай, за да не примамят враговете на Хайд, не следва ли да вземат съответни мерки?…

„Дали да не убием Хайд?“ — с половин дума разбра Браунлоу, помисли и каза:

— Засега трябва да вземем мерки той да не ни напусне. Други летящи хора няма да правим. Но с Ариел може да се случи нещо. Хайд ще ни бъде нужен още. Следете само да бъде изолиран от външния свят. Ясно ли е?

Пирс кимна с глава и отговори:

— Ще бъде изпълнено.

ГЛАВА VI
КЪМ НЕИЗВЕСТНАТА СЪДБА

Като излезе от Хайд, Ариел тръгна към общежитието по градинската пътечка. Стъпваше бавно, сякаш се учеше да ходи, и така натискаше с подметките на сандалите, че пясъкът, с който беше посипана пътечката, хрускаше. Той не се съмняваше, че го следят.

Ариел все още се намираше под впечатлението на своите полети из стаята. Той може да лети! Тази мисъл го изпълваше с радостно вълнение, причините на което се страхуваше да разбере сега тук в градината, при светлината на слънцето, под погледите на Бхарава, които чувствуваше върху себе си. Ариел потискаше, не допускаше да изплуват от съзнанието му мислите, които като ликуваща песен звучаха в душата му: „Свобода! Освобождение!“. Опиваше се само от отзвука на тази песен.

Чак като зави зад ъгъла, той си разреши да помисли внимателно, за да не премине мисълта в действие: „Ако само поискам, то веднага бих могъл да се издигна и да отлетя от това омразно училище, от тези ужасни хора!“. И още по-усърдно, още по-твърдо стъпваше по скърцащия пясък.

Мисълта да се измъкне на свобода, да узнае миналото си, да намери родните си не изоставаше Ариел нито за миг.

Въпреки забраните и хипнотичните внушения, през нощите, оставайки сам, той се стараеше да извика в паметта си спомени за ранното детство, преди постъпването в „Дандарат“. Понякога виждаше и насън картините на това минало — откъси от онова, което беше запазила паметта, — като сънищата биваха дори по-ярки от съзнателно извиканите спомени.

Той виждаше съвсем друга страна, оловно небе, улични лампи, смътно блещукащи през гъстата сиво-кафява мъгла, огромни, мокри от влага и дъжд здания, хора, които внезапно се появяваха и също така внезапно изчезваха в дрезгавите кълба на мъглата…

Той седи в автомобил и гледа този задимен, влажен, мрачен свят…

И изведнъж друга картина…

Голяма стая. Огромна камина, в която горят дърва. Ариел седи на килима и строи от кубчета къща. Край него на копринена възглавничка седи руса девойка и му подава кубчетата. В меко кресло до камината, с книга в ръце, поглеждайки строго над очилата, се е настанила старица с черна дантелена забрадка на посивялата глава.

В стаята влиза човек с черен костюм. Той има зли, кръгли като на бухал очи и фалшива, отвратителна усмивка. Ариел толкова се страхува и мрази този човек. Човекът с черния костюм върви по килима и все по-широко се усмихва, в очите му има злоба. Той ритва с крак къщичката от кубчета. Ариел плаче и… се събужда.

Навън се очертават листата на палмите, а на бездънно синьото небе — едрите звезди… Стрелкат се прилепи… Задушна нощ. Индия… „Дандарат“…

Понякога Ариел се виждаше в малка, задушна, люлееща се стая. Зад кръглия прозорец — огромни, страшни, зелени вълни. А срещу него на дивана, още по-страшен от вълните, черен човек — същият, който ритна в съня му или наяве къщата-играчка…

Други спомени от ранното детство паметта не беше запазила. Ужасите на „Дандарат“, през които премина Ариел, заслониха миналото. Но то живее в душата му както стръкче тревичка в пясъчната пустиня.

Самотно, безрадостно детство и младост. Ни роднини, ни приятели… Само Шарад… Горкият Шарад! Той е стъпил само на първото стъпало от стълбата на мъченията. Ако сполучеше да го избави от този ад!

„Аз мога да летя…“ Но с усилие на волята Ариел пропъжда тази мисъл и твърдо стъпва по земята.

— Ариел, дада! — радостно шепне Шарад, виждайки влизащия приятел, но като поглежда строгото изражение на лицето му, веднага млъква. Сега не е време за разговор.

Удари гонгът за закуска и приятелите тръгнаха към трапезарията мълчаливи, без да се гледат.

Този ден Шарад получи няколко забележки от възпитателите за разсеяност. Денят минаваше бавно.

Преди залез-слънце в стаята на Ариел се отби Бхарава и му каза да не забрави да вземе от икономa нови дрехи.

— Утре в пет часа ще мина да те взема. Бъди готов. Измий се, облечи новите дрехи.

Ариел наведе покорно глава.

— Как е Шарад? — запита на тръгване Бхарава.

— Лошо овладява съсредоточаването — отговори Ариел.

— Трябва по-строго да се наказва — рече Бхарава и като метна сърдит поглед към Шарад, излезе.

Преди лягане, както всякога, Ариел накара Шарад да прочете няколко откъса от свещените книги — Шастри. Той беше спокоен, строг и изискваше Шарад да чете високо, напевно.

От вниманието на Шарад обаче не убягна, че Ариел на няколко пъти поглеждаше към прозореца и в това време по лицето му преминаваше сянка на загриженост. Дърветата в парка шумяха от поривите на вятъра, който предвещаваше дъжд. Чуваха се далечни гръмотевици, но на небето още ярко светеха звездите. И чак когато от дясната страна бледомъглявата ивица на Млечния път почна да потъмнява от надигащия се облак, Ариел въздъхна с облекчение. Скоро се чу шумът на първите едри дъждовни капки. В тъмнината прозвуча мелодично гонгът — настана часът за сън.

Шарад затвори дебелата книга, Ариел духна светилника. Те седяха рамо до рамо в тишината и мрака.

Шарад чу как Ариел стана. След него стана и Шарад. Ариел го прегърна и повдигна.

— Колко си лекичък! — пошепна Ариел и тихичко се засмя. — Шарад, искаш ли да те вдигна още по-високо?

И момчето почувствува как Ариел го вдигна почти до тавана, подържа го на тази височина и го пусна. Нима Ариел има такива дълги ръце?

— Лягай, Шарад! — пошепна Ариел.

Те легнаха на рогозката и Ариел зашепна в ухото на момчето:

— Слушай, Шарад! Хайд направи от мене летящ човек. Разбираш ли, сега аз мога да летя като птица.

— А къде са ти крилете, дада? — запита Шарад, опипвайки раменете на Ариел.

— Аз мога да летя без криле. Така както летим насън. Те навярно искат да ме показват на хората като чудо. А аз… аз искам да отлетя от „Дандарат“.

— Какво ще стане с мен без тебе, дада? — заплака Шарад.

— По-тихо! Не плачи! Аз искам да те взема със себе си. Ти си лекичък и мисля, че ще мога да литна заедно с тебе…

— Вземи ме! Вземи ме оттук, дада! Тука е толкова лошо, толкова страшно. Аз ще умра без тебе — шепнеше момчето.

— Ще те взема… Чуваш ли как шуми дъждът? Това е хубаво. В тъмнината никой няма да ни види… Прозорецът е отворен… Ш-шт!… Идва някой… Мълчи!…

Вратата скръцна.

— Спиш ли, Ариел? — чуха те гласа на Бхарава. — Ариел!

— Мм… — промуча Ариел, а после, сякаш изведнъж се разсъни, извика: — Ах, това сте вие, гуру Бхарава!

— Защо не си затворил прозореца, Ариел? Виж колко вода е потекла по пода! — Бхарава затвори прозореца, спусна пердето и си отиде, без да каже нищо повече.

Ариел разбра: Бхарава го следи, не му се доверява. Прозорецът може да се отвори, ами ако Бхарава е поставил отвън пазач? Достатъчно е да се повдигне пердето и ще почне тревога…

Легнал на рогозката, Шарад трепереше като в треска. Навън вече шумеше дъждът. Гръмотевиците се чуваха все по-близко, по-често и по-силно. Блясъкът на мълниите осветяваше стаята през лекото перде със син пламък. Ариел стоеше до прозореца с намръщено лице. След това свали от дървеното колче на стената една дълга кърпа и пошепна на Шарад:

— Върви подир мене!

Те отместиха леко рогозката-стена, промъкнаха се в съседната стая и безшумно излязоха в корирода. Там беше съвсем тъмно. Ариел вървеше напред, повел Шарад, който се държеше за края на кърпата. Всички спяха. Наоколо цареше тишина. Те слизаха и се изкачваха по стълби, безшумно преминаваха дълги коридори и накрая запълзяха по стръмна дървена стълба.

Ариел вдигна капака, който водеше към покрива. Изведнъж ги ослепи мълнията, оглуши ги гърмът, намокри ги дъждът. Те се изкачиха на плоския покрив.

— Качи се на гърба ми, Шарад! — пошепна Ариел.

Шарад се покачи на гърба му. Ариел го привърза с кърпата, изправи се и погледна наоколо. При блясъка на мълнията той видя широкия двор, залят от вода, и светещите като езеро корпуси на „Дандарат“, стените. В далечината се виждаха светлините на Мадрас, а зад тях — океанът. Ариел чувствуваше как Шарад трепери на гърба му.

— Скоро ли ще полетиш? — шепнеше Шарад в ухото му.

Ариел беше обхванат от вълнение. Нима наистина сега ще се издигне във въздуха? Да лети в стаята беше лесно, но сега, в бурята, с Шарад на гърба… Ами ако падnат сред двора?

Изведнъж се чуха непредвидени чести сигнали на гонга. Тревога! Ариел си представи злото лице на Бхарава, спомни си заплахите му и излетя над покрива.

Почувствува, че му се вие свят. Мислите му се бъркаха.

Ариел прелетя над покривите като самолет, който прави кръг над летището, преди да вземе курс. На двора вече крещяха, прогърмя изстрел, замяркаха се светлините на фенери, в прозорците пламнаха лампите.

През потоците дъжд Ариел се устреми напред, като летеше, за да му е по-леко, по посока на вятъра, който духаше откъм югозапад.

Долу бързо се мярнаха дворът, плоските покриви, паркът, стените…

Вятърът отнасяше Ариел към океана. Отляво, при блясъка на мълнията, се виждаха планинските вериги, отпред — светлините на Мадрас. На форта „Сен-Джордж“ пламтеше огненото око на фара.

Сега Ариел летеше над пясъчната равнина толкова ниско, че се виждаха оризовите ниви. И отново пясък… Дъждът плющеше по тялото, в ушите свистеше вятърът, развявайки косите им.

Под тях, бляскайки със светлините си, пропълзя влак. В океана се виждаше параход. Като се приближаваше към пристанището, той даваше продължителни сигнали.

Ето го и Мадрас. Мръсната рекичка Кувам беше се надигнала от дъжда. Тесни криви улици на „Черния град“, ниски кирпичени къщи, размесени с бамбукови бараки. Европейската част на града беше добре осветена. Ариел и Шарад чуваха свирките на автомобили, звъна на трамвая. Над покривите на града се издигаше куполът на обсерваторията, дворецът на набоба[1].

Те прелетяха над ботаническата градина. При светлината на лампите и блясъка на мълниите можеше да се различат ореховите и финикови палми, индийските смокини, пускащи корени от клоните си, бамбуковите горички, кафеените дървета.

От градинските алеи се чуха учудени гласове. Чак сега Ариел съобрази какво невнимание проявява, като лети над града. Но той беше толкова замаян от полета, че мислите му се бъркаха. От време на време му се струваше, че всичко това става насън. Шарад викаше нещо, но поради шума на дъжда и вятъра Ариел не можеше да разбере думите му. Най-после Шарад му викна в ухото:

— Виждат ни хората, дада!

Вместо отговор Ариел се обърна рязко на запад, към планините. Той чувствуваше, че го обзема слабост. Цялото му тяло беше в пот, дишаше тежко. Но трябва да отлети колкото се може по-далече от „Дандарат“, от Мадрас.

Бурята отминаваше, дъждът утихваше, но вятърът духаше силно. Почна отново да ги отнася към океана. Там могат да загинат. И Ариел напрягаше последни сили. Шарад се държеше здраво за Ариел, който чувствуваше на гърба си топлината от тялото на малкия приятел. Да спаси него и себе си — на всяка цена!

Така те летяха сред бурята и мрака към неизвестната съдба.

---

[1] Набоб — титла на мохамедански аристократ в Индия. — Б.пр ↑

ГЛАВА VII
БОДЕН И ХЕЗЛЪН

Кантората на адвокатите Боден и Хезлън — Лондон, Сити, Кинг Уилиам стрийт — се помещаваше до самата черква „Мария Уулнот“.

От прозореца на кантората можеше да се види в ниша статуята на мадоната, потъмняла от лондонските мъгли и сажди, а звънът на църковния часовник заглушаваше дори съскането и кашлицата на старинния канторски часовник в черен, изяден от червеи шкаф с такива огромни размери, че в него биха могли да се поберат и Боден, и Хезлън — възсухи, бръснати старчета в старомодни сюртуци, които си приличаха като братя-близнаци.

Тридесет години те седяха един срещу друг зад бюрата с музеен вид, отделени от клерковете[1] със стъклена преграда. През стъклото можеха да наблюдават служещите и в същото време да си говорят за тайните работи на фирмата, без да се опасяват, че ще бъдат чути. Впрочем те говореха много малко и се разбираха с полудуми.

След като прочиташе някакво писмо, Боден поставяше в ъгълчето му таен знак и го предаваше на Хезлън. Той на свой ред прочиташе документа, гледаше йероглифа, кимаше с глава и пишеше резолюция за клерковете. Само в редки случаи мненията им не съвпадаха, но и тогава бяха потребни няколко думи или откъслечни фрази, за да стигнат до съгласие.

Това беше стара, известна фирма, специализирала се по делата за наследства, завещания и настойничества и приемаща само богати клиенти. Не е чудно, че Боден и Хезлън натрупаха голямо състояние, размерите на което значително превишаваха законните норми на хонорара. Но тази страна на работата оставаше тайна на фирмата, опазвана в главните счетоводни книги зад дебелите стени на огнеупорните каси.

В това рядко за Лондон слънчево утро мистър Боден както всякога пръв разглеждаше кореспонденцията и прехвърляше прочетените писма на бюрото на своя съдружник.

В ъгълчето на един плътен синкав плик стоеше пощенският щемпъл на Мадрас. Боден бързо скъса плика и се вдълбочи в писмото, все повече свивайки тънките си сухи устни.

Като свърши четенето, той включи радиото. Гласът на говорителя съобщаваше борсовите курсове, но Боден не го слушаше. Радиото беше включено само за да не могат клерковете зад стъклената преграда да чуят нито дума от онова, което ще си говорят Боден и Хезлън. Очевидно предстоеше много важно съвещание и Хезлън вторачи в Боден кръглите си като на бухал, обезцветени очи.

Но говорителят напразно се силеше — Боден още нищо не казваше. Той прехвърли мълчаливо писмото на Хезлън, който го прочете с голямо внимание и устреми белезникавите си очи в съдружника. Така те седяха известно време, сякаш водеха мълчалив разговор.

И наистина, в тези минути те си казаха много един на друг, по-точно, всеки от тях мислеше за едно и също, опреснявайки в паметта си всички обстоятелства на едно от най-сложните, но най-изгодни свои дела — делото на Халтън.

Преди няколко години умря старият клиент на Боден и Хезлън, богатият земевладелец и фабрикант, баронет[2] сър Томас Халтън. Той остави малолетни деца — Аврели и сестра му Джейн. Според завещанието цялото огромно недвижимо имущество на Томас Халтън и лъвската част от движимото преминаваха върху сина му Аврели; за настойници до пълнолетието на наследниците бяха назначени Боден и Хезлън. За тях това настойничество беше златна мина. Те така ловко се разпореждаха с имуществото заедно с членовете на настойническия съвет, че с всяка измината година умножаваха своето собствено състояние. Но мисълта им не можеше да се примири, че след като наследниците станат пълнолетни, този извор на доходи трябва да пресъхне и Аврели ще наследи, макар и доста намалялото, но все още значително състояние. В случай че Аврели умре, преди да достигне пълнолетие, имуществото щеше да бъде наследено от сестра му Джейн, а тя беше по-голяма от брат си и краят на настойничеството щеше да настъпи още по-рано. Затова за ловките настойници най-изгодно беше положението, при което Аврели да продължава да живее, но да се окаже недееспособен и след като достигне пълнолетие. Юридически това щеше да бъде възможно, в случай че Аврели се

окаже душевноболен и бъде признат за такъв по установения ред. Към това именно бяха насочени усилията на Боден и Хезлън. Те вече не един път бяха настанявали свои подопечни в дома за умопобъркани, където подкупените от тях лекари умело правеха от нормалните деца душевноболни хора. Обаче това излизаше скъпо. В мадраското училище „Дандарат“ се оказаха по-сговорчиви, а резултатът, както беше известно на Боден и Хезлън, не личеше да е по-различен. Мадраското училище предлагаше и тази изгода, че Индия беше далече и затова настойническите власти, с които впрочем Боден и Хезлън се разбираха добре, и главно подрастващата Джейн не биха могли да следят съдбата на Аврели. И той още от ранно детство беше отведен от самия Боден в „Дандарат“. Но понеже това училище не съществуваше официално, то в настойническите отчети фигурираше някакво митично училище-санаториум за нервноболни деца. Бланките, подписите и отчетите на това училище се фабрикуваха в „Дандарат“.

Като доведе в „Дандарат“ малкия Аврели, мистър Боден има продължителен разговор с директора на училището Пирс-Бхарава, на когото даде указанието: животът и физическото здраве на Аврели Халтън трябва да бъдат запазени на всяка цена. Колкото се отнася до нервната система и психиката, те трябва да бъдат пределно разклатени. Общоевропейско образование на Аврели да не се дава в никакъв случай. Умствено да не го развиват. Никакви практически познания, никакво запознаване с живота. Ако не сполучат да го направят безумен, да го държат поне в състояние на инфантилизъм — детския стадий на развитие.

Пирс бързо разбра какво искат от него и обеща да създаде от Аврели класически идиот. Не толкова лесно, но все пак се споразумяха и за парите.

Боден се завърна в Лондон напълно удовлетворен. Целият отчет пред съдружника за пътуването се състоя от две думи: „Ол райт!“. И Хезлън не попита нищо повече.

Пирс изпращаше два пъти в годината на Боден и Хезлън официални отчети за настойническия съвет и неофициални донесения.

Отначало те бяха твърде утешителни. Но после започнаха да се появяват изречения като „Ариел-Аврели за съжаление се оказа труден за възпитаване“ — и съдружниците разбираха прекрасно какво значи това.

Но те не губеха надежда. В най-лошия случай, ако Аврели не се побърка, то все пак не ще е трудно да бъде признат за недееспособен. Боден и Хезлън пишеха във всеки отчет пред настойническия съвет за умствената изостаналост и недоразвитост на своя подопечен. Когато той се яви като пълноценен мъж с мъх на устните пред лекарската експертиза, настойническия съвет и съда и не бъде в състояние да отговаря на обикновените въпроси „какъв ден е днес, кой месец, на колко сте години, от каква националност сте, вероизповедание“ и други такива, и на всеки въпрос ще отговоря неизменно „не зная“ — неговото слабоумие ще бъде очевидно за всички. Останалото ще довършат приятелските отношения със съдебномедицинските експерти и членовете на настойническия съвет.

Така минаваха годините. До пълнолетието на Аврели оставаха само няколко месеца, когато се получи писмото, което накара Боден да включи високоговорителя.

Пирс съобщаваше, че курсът за учение на Аврели в „Дандарат“ е свършил, но той, разбира се, може да остане, докато навърши пълнолетие.

Понеже „умственото състояние на Аврели-Ариел Халтън за съжаление не е съвсем наред, то той, Пирс, бил принуден да подложи Ариел на специално лечение по метода на професор Хайд; мистър Боден и мистър Хезлън знаят какъв опитен лекар и голям учен е той. За най-голямо прискърбие дори намесата на професор Хайд не оказа забележимо въздействие върху умствените способности на Ариел, но опитът все пак не остана без резултат: Аврели неочаквано за всички, и за самия мистър Хайд, получи необикновена и наистина чудна способност, за която е трудно да се повярва, ако човек сам не я види — способност да се издига във въздуха без всякакъв апарат. Този божествен дар прави Ариел доста полезен за великите цели, които си поставя нашата организация.“

В черновата Пирс отначало написа „безценен“, но после поправи с по-внимателното „доста полезен“.

„И ако уважаемите господа Боден и Хезлън не възразяват, то ТД и ДОЗ (което означаваше Теософско дружество и Дружество за окултни знания) са готови да използуват незабавно Ариел за своите цели, разбира се, след като бъде признат за недееспособен.“

Най-после усърдието на говорителя послужи — като се премести до Хезлън, Боден проговори:

— Не е ли полудял Пирс?

— Това се случва с онези, които имат работа с ненормални — отговори Хезлън, като кимна с глава.

— Както и да е… — и без да се доизкаже, Боден почна бързо да пише нещо на телеграфна бланка. Нахвърлял няколко реда, той предаде на Хезлън бланката, на която беше написано:

„Да не се предприема нищо до получаване на нашите указания. Вземете всички предпазни мерки.

Боден, Хезлън“

Хезлън кимна с глава и предаде на клерковете през гишето телеграмата, като написа адреса.

— Един от нас ще трябва да отиде — каза Хезлън.

— Да — потвърди Боден.

И съдружниците се вторачиха един в друг, като обмисляха новата ситуация.

— Джейн… — след пауза каза Боден, давайки насока на мислите на своя съдружник.

— Да — отговори той.

И те потънаха в дълбок размисъл, на който биха могли да завидят йогите.

---

[1] Клерк — чиновник в кантора. — Б.пр. ↑

[2] Баронет — дворянска титла в Англия, по-ниска от барон, която се купува с пари. — Б.пр. ↑

ГЛАВА VIII
СПЪНИ-КАМЪК

Какъвто и въпрос да обсъждаха, който се отнася до съдбата на Аврели, не можеше да не помислят за Джейн. Тя беше негова сестра и възможна наследница. Но главното — тя беше Джейн. Нейният характер причиняваше на настойниците много огорчения и неприятности. За тях тя беше спъни-камък, вечна грижа. Боден и Хезлън я мразеха.

Още в детството си Джейн се отличаваше с опърничавост и непокорство. Когато пък порасна, тя започна да проявява към настойниците недоброжелателство и недоверие. Откакто Аврели замина в Индия, Боден и Хезлън се мъчеха да й внушат, че нейният брат е душевноболен, че се намира на лечение и свиждането с него е невъзможно, понеже това би му навредило. Но тя упорито повтаряше: „Не ви вярвам. Къде го криете? Искам да го видя“.

Докато Джейн беше под настойничество, Боден и Хезлън се справяха някак с нея. Но тя беше по-голяма от Аврели, преди няколко месеца навърши пълнолетие, което ознаменува с черна неблагодарност спрямо настойниците: за управляване на своето имущество тя покани най-злия враг и конкурент на Боден и Хезлън — адвоката Джордж Доталер, на когото даде пълномощия да води всичките й работи. От Джейн и Доталер сега можеше да се очакват всякакви интриги и неприятности.

Още вчера тя допусна нетактичност, която възмути почтените съдружници до дън душа: пристигна при тях в кантората заедно със своя нов съветник и направи същински скандал, настоявайки високо — така, че да чуват клерковете — да посочат местопребиваването на брат и или ще поиска съдействието на съда.

Боден протестираше с възмущение „срещу това грубо вмешателство в техните настойнически права“.

— За действията си ние сме длъжни да даваме отчет само пред настойническия съвет — каза той.

— В такъв случай аз ще се обърна към настойническия съвет и ще го заставя да съобщи къде се намира моят брат! — извика девойката и без дори да подаде ръка, си отиде със своя адвокат.

И Джейн може да постигне своето. Тя не ще се спре и пред това да отиде в Индия да търси брат си. Ами ако го намери в ролята на летящ човек, нает за зрелища от теософите и окултистите! Работата миришеше на скандал. Трябва на всяка цена да се забави заминаването й, а засега…

Боден откъсна поглед от очите на своя съдружник и бързо нахвърли текста на нова шифрована телеграма до Пирс:

„Аврели да се скрие на сигурно място. Бъдете готови да приемете сестра му.

Боден, Хезлън“

Пирс знаеше всички обстоятелства. Боден го запозна с тях още когато заведе Аврели.

В настойническия съвет Джейн може да получи само адреса на измисленото „училище-санаториум за нервноболни деца“. Разбира се, тя няма да намери това училище. Но ако дандаратовци сглупят и почнат да показват летящия човек, то вестта за такова чудо, разбира се, би се разнесла не само по цяла Индия, но и по целия свят и като бъде в Индия, Джейн навярно ще поиска да види това чудо. Да предположим, че тя няма да познае Аврели, той е вече почти пълнолетен младеж, а тя го е виждала като дете. Но все пак трябва да се изключи всякаква възможност да се срещнат.

Боден не беше успял да прехвърли телеграфната бланка на Хезлън, когато клеркът протегна през гишето ръка и постави на масата на Боден току-що получена телеграма, предадена по радиото:

„Аврели изчезна. Организираме търсене.

Пирс“

Отначало Боден не разбра нищо. Той не беше успял да подаде телеграма със заповед да бъде скрит Аврели и получава известие, че Аврели се е скрил. Може би е скрит? Или има телеграфна грешка? Но тази фраза — „организираме търсене“ говореше за друго.

— Наистина е отлетял! Зяпльовци! — изсъска Боден и хвърли телеграмата с такъв отчаян жест, че тя едва не удари Хезлън в лицето.

Хезлън я прочете и те отново като бухали се вторачиха един в друг.

Заминаването за Индия става неизбежно. А това не е евтино. Вероятно ще трябва да се пропилеят не малко пари за търсенето на Аврели.

Нито Боден, нито Хезлън обичаха разходите, макар и за сметка на Аврели. Защото неговата сметка е и тяхна сметка. Не може ли да се прехвърлят тези разходи на други? И Боден каза още веднъж:

— Джейн.

— Да — потвърди Хезлън, мислите на когото всякога вървяха успоредно с мислите на Боден.

ГЛАВА IX
ЧОВЕШКИЯТ МРАВУНЯК

Мис Джейн беше много учудена, когато на другата вечер при нея се яви Боден.

„Очевидно заплахата е повлияла“ — помисли си тя, като канеше посетителя да седне.

— Вчера ние с вас се поскарахме, Джейн — каза Боден, сядайки. — Но вие трябва да ме разберете. Защото аз не съм сам. Ако бих задоволил вашето искане и ви посочех адреса на Аврели, моят съдружник би могъл да се обиди и да сметне, че вие не му се доверявате — за себе си не говоря, — щом искате да се убедите в какви условия се намира вашият брат…

— Напълно ми е безразлично ще се обиди ли, или не вашият съдружник. Аз съм сестра и имам право да зная всичко за моя брат и да го видя — възрази Джейн.

— Тъкмо така мисля и аз — каза примирително Боден. И като помълча, извика: — Чуйте, Джейн! Много ми е тежко, че между нас стават недоразумения.

— Кой е виновен за това, мистър Боден?

— Ако досега ние криехме от вас местопребиваването на вашия брат, то го правехме само по настояване на лекарите, които намират, че вашето свиждане с брат ви би могло да се отрази вредно на здравето му. За него са опасни всякакви вълнения, дори радостните.

— Не ви вярвам.

Боден въздъхна с вид на човек, когото оскърбяват незаслужено.

— Разберете, че да се изпълни вашият каприз…

— Каприз ли? Желанието на сестрата да научи нещо за съдбата на своя брат вие наричате каприз?

— Но като изпълня вашето желание, аз мога да причиня вреда на Аврели, за когото отговарям в ролята си на настойник. Като ви отказвам, възбуждам вашия гняв и подозрение. От това страдат доброто име, честта и гордостта на нашето съдружие. Нека бъде, както

желаете. Вие сте вече пълнолетна и сте сестра на Аврели. Можете да отговаряте за постъпките си. Аз ще ви посоча къде се намира Аврели, но при едно условие. Ако вие отидете при него, аз трябва да присъствувам на вашето свиждане. Към това ме задължава положението ми на настойник.

Джейн нямаше желание да пътува с Боден, но неговото предложение опростяваше работата, с него по-лесно и по-скоро щеше да намери брат си, и тя не възрази.

— Доколкото пък това пътуване — продължаваше Боден — е свързано със загуба на време и разноски, прави се за изпълнение на вашия кап… желание…

— Аз ще заплатя разноските — отговори живо Джейн. — Не само вашите, но и на мистър Доталер, който ще дойде с мене.

Боден се понамръщи. Пак този Доталер! Но настойникът познаваше Джейн: не можеш я склони. И той трябваше да се съгласи.

— Да поръчаме ли билети за океанския параход? — запита той.

— Ще поръчам сама и не за параход. Ще летим с аероплан.

— Толкова ли нямате търпение? Това ще струва скъпо.

— На мене, а не на вас.

Боден се замисли. Той се страхуваше да лети с аероплан. Но колкото по-скоро пристигнат в Мадрас, толкова по-добре. За бягството или „отлитането“ на Аврели той нищо не каза. Това беше твърде необикновено, невероятно. Възможно е Пирс наистина да е полудял. Толкова повече всичко трябва да се разследва на място.

— Това ще струва скъпо — повтори Боден. — Пътят е далечен.

— Франция? Швейцария? Италия? — запита Джейн.

— Индия — отговори Боден.

— Индия! — с учудване извика Джейн. — Да, не е близко! — Тя помисли малко. — Няма значение, толкова по-добре. Ще наема пътнически аероплан.

След като Боден си отиде, Джейн се замисли дълбоко. Виж ти къде Боден и Хезлън са изпратили брат й! Това не е току-така. Индия! С нейния ужасен за европейците климат, трески, чума, холера, змии, тигри… Това беше почти всичко, което Джейн знаеше за Индия.

Тя влезе в библиотеката и почна да избира книги. Нетърпението й да се запознае с тази страна беше толкова голямо, че девойката отваряше напосоки страница подир страница и четеше. Главата й се

пълнеше с някакъв хаос. Всичко беше толкова сложно, необикновено, неразбираемо… Смешение на раси, смешение на племена, езици, наречия, касти, религии… Тъмнокожи арийци, индуси, кафяви дравиди, още по-черни туземци… Арийските езици — хиндустани, бенгали, маратхи; дравидските — телугу, тамилски, тибетобирмански… Повече от двеста наречия… Касти — брамини-жреци, кшатри-войни, вайшии-търговци, фабриканти и шудра-земеделци, с вътрешни кастови деления, броят на които достига до 2378… Касти на наследствени лекари, сладкари, градинари, грънчари, звездобройци, смешници, акробати, поети, скитници, оплаквачи, бедняци, гробари, палачи, събирачи на кравешки тор, барабанчици… И всички те вероятно имат свое облекло. Каква пъстрота!… „Чисти касти“ — сладкари, продавачи на благовония, продавачи на бетел. Какво още… Бръснари, грънчари… Всички враждуват един с друг, страхуват се да се докоснат… Зидарите презират коминочистачите, коминочистачите — кожарите, кожарите — дерачите на мърши. Само дъхът на пария осквернява на разстояние 24 — 38 — 46 и дори 64 крачки. Най-оскверняващо дишане имат дерачите на мърши… Брамини, будисти, християни, мохамедани… Безброй секти и религиозни дружества… „Тридесет и три милиона богове“. Шест милиона вдовици. Защо толкова много? Ах, ето, вдовиците в Индия нямат право да се омъжват втори път. Между тях сто хиляди вдовици са по-млади от десет години и триста хиляди — по-млади от петнадесет години… На вдовиците бръснат главите, счупват стъклените гривни на ръцете и краката им, роднините на мъжа им вземат скъпоценностите. Страшен е животът на полузатвора-полутраур. Много вдовици не могат да понесат това и свършват живота си със самоубийство…

За нова Индия, за новите хора, за новите жени в книгите на Джейн не беше казано нищо. Тя получи страшна представа за тази страна, като за огромен, хаотично мърдащ човешки мравуняк. И сред триста милиона черни, жълтеникави, „кафени“ мравки се е загубил някъде нейният брат… Джейн дори потрепера и като захвърли книгите, извика по телефона Доталер.

ГЛАВА X
БЕЗДОМНИ БЕДНЯЦИ

Ариел се задъхваше. Капките дъжд се смесваха с капките пот. Той чувствуваше, че няма повече сили да лети с товар на гърба. Трябва да отдъхне.

В мрака на нощта под него се чернееше гора, край която се виждаше по-светло пространство, вероятно пясъци.

Слязоха край един ручей до баняново[1] дърво, въздушните корени на което, спускайки се по стъблото, образуваха в основата му тъмна мрежа от сплетени пръстени. Млади бамбукови фиданки окръжаваха дървото. Това беше скрито кътче, където можеха да отдъхнат, без да се страхуват, че ще ги види някой.

Дишайки тежко, Ариел развърза кърпата. Шарад скочи от гърба му и веднага падна на земята пред Ариел, като се стараеше да прегърне краката му и отдаваше божествени почести на своя спасител.

Ариел се усмихна тъжно, вдигна момчето и каза:

— Аз не съм бог, Шарад. Ние и двамата с тебе сме бедни сиромаси бегълци. Да легнем тука и да си починем. Отлетяхме далече.

Шарад беше малко разочарован от обяснението на Ариел.

Добре е да имаш за другар бог. Но той беше твърде изморен, за да мисли за всичко това.

Завряха се в гъстите корени, без да мислят за опасните змии и насекомите. Ариел постави грижливо под главата на Шарад сгънатата кърпа и момчето веднага заспа дълбоко.

Въпреки умората на Ариел не му се спеше. Той бе твърде развълнуван.

Вятърът разгони облаците. На небето заблестяха едрите звезди. Луната залязваше зад тъмната гора. Последните леки бели облаци преминаваха пред диска на луната като нощни вълшебства. Отнякъде, може би от близката градина, се носеше непознат сладникаво дразнещ аромат на цветя. Той проникваше чак в неспокойното сърце на Ариел, будейки тревога при мисълта, че наблизо може да има хора.

Нов порив на вятъра свлече от земята ивицата бяла мъгла.

И Ариел, за свое огорчение, видя, че съвсем не се намира в безлюдна местност. Зад пясъчната ивица като черна стомана блестеше река. Светлинните на привързаните в пристанището лодки се оглеждаха в нея, мъждукаха, а целият мрак сякаш сега се беше съсредоточил в гъстия листак на дърветата на отсрещния бряг. Луната се скри зад гората. И само някаква голяма звезда, може би планетата Юпитер, като нощен страж сред множеството по-дребни, обсипали небето звезди, наблюдаваше спящата земя.

Тази тиха картина действуваше успокоително. Клепачите на Ариел почнаха да се затварят. Без да изпуска от ръката си топлата длан на Шарад, Ариел задряма, прислонен до змиевидните корени.

В полусън той си представяше нови страни, някакви неясни, непознати краища, където под чистите небеса дните приличат на погледи от широко отворени очи, а нощите — на плахи сенки, трепереща под отпуснатите ресници, където змиите не хапят, а хората не се измъчват и не се убиват един друг. Или е чел някъде за това? В книгата на живота, а може би у някой бенгалски поет? Полусън…

Нещо го бодна в очите. Ариел ги отвори и видя старо джамболяново дърво, листата на което бяха обвити с тънкия воал на утринната мъгла и през тях просветваха червените лъчи на изгряващото слънце. Росата върху бамбуковите гъсталаци блестеше като злато.

Някъде отляво долиташе песен. Ариел обърна глава. Между клоните се виждаше водоем с каменна стълба, заобиколен от кокосови палми.

Във водоема един пълен човек извършваше утринно измиване. Запушил уши, той правеше определено число потапяния. До него — вероятно някакъв брамин, който се страхува от осквернение дори в очистващата вода, избута с длани боклука от повърхността и после изведнъж се потопи. Третият не се решаваше дори да влезе във водоема — той се задоволи да намокри кърпичка и да изцеди водата върху главата си. Едни бавно слизаха по стъпалата, други, мърморейки утринната си молитва, се хвърляха във водоема от горното стъпало. Едни разтриваха на брега тялото си, други сменяха къпалното си облекло с чисто, поправяха гънките, а някои беряха по ливадата цветя.

В отдалечения край на водоема патици ловяха водни охлюви и чистеха перата си.

Ариел мислеше, че е слязъл в джунглите, но се оказа, че навсякъде наоколо има хора.

Бръмнаха пчели, чуха се птичи гласове. Откъм реката долитаха песни. Шарад продължаваше да спи.

Ариел взе от локвата шепа глина и започна да маже лицето, шията, ръцете и краката си.

Някъде, може би в храма, зазвъня гонг. Познатият звук събуди веднага Шарад. Той бързо седна, огледа се с неразбиращи очи, видя непознатата обстановка и усмихващия се младеж с шоколаден цвят.

Шарад се изплаши и беше готов да заплаче.

— Не се страхувай, Шарад, аз съм — каза ласкаво Ариел.

Шарад падна пред него на земята. Вчера Ариел летеше, сега се превърна от бял в тъмнокож дравид. Само бог е способен на това.

— Стани, Шарад. Гледай, аз се намазах с глина, за да не правя впечатление с белия цвят на кожата си. Помни, ние с тебе сме просяци, които ходят по пътищата и просят милостиня.

— Ходят? А защо не летят? Толкова е интересно да се лети.

— Защото, ако летя, ще ме хванат като птица и ще ме поставят в клетка.

— А ти ги превърни тях в птици или кучета, дада! — извика Шарад.

Ариел се засмя и махна с ръка.

— Да вървим, Шарад.

Те излязоха от убежището си и бавно тръгнаха по пътя, изровен от нощния дъжд. Локвите блестяха на утринното слънце като злато.

Покрай пътя се простираше бодлива ограда от сеора, а зад нея малък водоем, покрит със зелени водни растения. Черен брадат човек стоеше до пояс във водата и чистеше зъбите си с огризан край на клечка. Той погледна равнодушно Ариел и Шарад и продължи да се занимава със своя тоалет.

По пътя премина висок кабуливала — жител от далечните планини — с широко наметало. На гърба му се подмяташе торба, а в ръцете си държеше кошница с грозде, стафиди и орехи. Той бързаше за селския пазар.

Ариел и Шарад се отстраниха от пътя като парии, застанаха на колене и запяха.

Кабуливала остави едната кошница на земята и хвърли към просяците един грозд. Ариел и Шарад се поклониха до земята. Когато той отмина, Шарад притича до грозда, грабна го настървено и го занесе на Ариел.

Впрегнат в скърцаща талига, бавно премина бивол. На шията му седеше голо момче с бръсната глава и кичур коса на темето. Старецът, който лежеше в талигата, като видя просяците, хвърли на Шарад една оризова питка.

— Сега ще се нахраним — каза Ариел.

Като закусиха, те се помъкнаха по пътя. Отпред, в горичката от гуавови дървета, се виждаха покрити с чимове колиби. Стените им бяха измазани с глина. На ливадата пред селото шумеше вече пазарът. Продавачите на плодове, сирене, изстудена вода, гирлянди от цветя, риба, сушени билки канеха настойчиво минувачите, полуголи деца се тълпяха край продавачите на играчки — свирки от палмови листа, шарени бастунчета, дървени кречетала, стъклени куклички.

Под баелово дърво седеше сух като скелет, с огромна чалма индус и свиреше на пищялка, надувайки бузите си. От плоската му кошница, клатейки глави, се показваха змии.

Тълпата заобикаляше на безопасно разстояние заклинателя на змиите. Мършавичко момче обходи зрителите с дървена чашка и селяните хвърляха дребни монети, не по-големи от анна[2]. Рупиите се намираха само в джобовете на най-богатите селяни.

До него седеше друг заклинател на змии — дебел мъж с черна брада. Свирейки на дълъг, удебелен в края фагот, той така надуваше бузи, че те без малко щяха да се пръснат.

Жените с цветни сари, фереджета, звънтящи гривни на ръцете и краката се тълпяха край продавачите на шалове и ярки тъкани.

— Добри господа, смилете се! Бог да ви помогне! Дайте ми шепа от нашето изобилие — молеше сляп просяк с дървена чашка в ръце.

Превиваха се акробати, пееха просяци, свиреха флейти, гърмяха барабани, врещяха кози, ревяха магарета, крещяха деца…

— Чай чури, чай![3] — напевно канеше жените продавач на стъклени и медни гривни.

Очите на Шарад пламнаха. Той теглеше за ръка Ариел към тълпата деца, които бяха наобиколили простите играчки. Шарад погледна със завист едно момиченце, което, забравило всичко на света, свиреше пронизително с току-що купената червена свирка.

Ариел също беше увлечен от зрелището. След вцепеняващата тишина и еднообразния живот в „Дандарат“ тази ослепителна светлина, разногласният шум, ярките, пъстри багри, откритите сари и яшмаци, знамената, листата на дърветата вливаха в него непозната възбуда, замайваха главата. Подобно на Шарад той беше опиянен от разкриващия се живот.

Заглушавайки шума, откъм пътя изведнъж се чу рязък звук на автомобилна свирка. Като се промъкваше през тълпата, към пазара бавно приближаваше напръскана с кал кола. В нея седяха няколко сахиби-англичани в бели европейски костюми.

У Ариел трепна чувството за предпазливост. Той стисна здраво ръката на Шарад.

Автомобилът спря. Двама сахиби с фотоапарати се врязаха в тълпата, която се раздели почтително пред тях и остави широк проход. Те идваха право към Ариел.

„Потеря!“ — с ужас си помисли Ариел и помъкна Шарад към горичката. Но не беше така лесно да се промъкнат през гъстата тълпа, а сахибите бяха вече съвсем близко. Те се оглеждаха, сякаш търсеха някого.

Ариел обхвана Шарад и излетя във въздуха.

Взрив от адска машина не би хвърлил в по-голяма уплаха тълпата. Целият пазар сякаш се сля като едно същество, в един вик на учудване и ужас. Мнозина изпопадаха на земята, покривайки главите си с наметала и ръце. Заклинателят на змии изпусна свирката от ръцете си, тя падна в кошницата и змиите засъскаха и почнаха да се разпълзяват. Живите стълби на акробатите се разпаднаха като картонени къщички. Бръснарят остави клиента си и с ножицата и гребена скочи във водоема. Хората се притискаха и блъскаха един друг, преобръщаха кошници, палатки, завираха се под талигите. Малчуганите пляскаха неистово с ръце и крещяха.

Сахибите стояха с отворени уста и окаменели лица.

Когато уплахата попремина, един от сахибите, мистър Линтън, каза на своя спътник:

— Сега, мистър, няма да отричате, че левитацията съществува!

— Наистина, Индия е страна на чудесата — отговори онзи, — ако… ако не станахме жертва на масова хипноза. Жалко само, че не успях да фотографирам полета. Но аз бях така слисан…

---

[1] Баням — фикус. — Б.пр. ↑

[2] Анна — няколко стотинки. ↑

[3] Хайде на гривните, хайде! ↑

ГЛАВА XI
ОТКРОВЕНО, ИЛИ БИВА СИ НИ И ДВАМАТА

Мистър Линтън изпрати в мадраския вестник съобщение за необикновеното произшествие, свидетели на което бяха няколкостотин души. Напечатаха статията с бележка на редакцията:

„Нашият специален кореспондент посети местопроизшествието и разпита свидетели, които потвърдиха фактите, приведени в стаята на мистър Линтън. По всяка вероятност имаме работа с ловък фокус или пък с нов безкрил летателен апарат. Продължават разследванията на този загадъчен случай. Личността на летящия човек и придружаващото го момче не е установена.“

Това съобщение беше препечатано от други вестници и възбуди голям шум и спор. Индуските вестници на прогресивното религиозно дружество „Брамо-Самадж“ се смееха на лековерните:

„Може ли здравомислещ човек от двадесети век да повярва, че някакъв младеж посред бял ден, пред очите на тълпата открадва момче като ястреб пиленце и отлита с него?“

Трябва да се каже, че повечето свидетели бяха уверени, че младежът е откраднал дете.

Вестниците, пък и списанията на браминските консервативни „правоверни“ секти използуваха тази необикновена история за укрепване на религиозния фанатизъм. Те писаха за големите тайни на йогите, за левитацията, за чудото, като представяха неизвестния младеж едва ли не за ново въплъщение на божеството, явило се на земята, за да укрепи западащата религия и да засрами слабоверните.

Английските теософски вестници се въздържаха да изкажат своите мисли, очаквайки директиви от лондонския център. Но редакторите клоняха към това, че в интерес на английското владичество в Индия е по-изгодно да се поддържа версията за чудото. Пламналите сред индийското население разпри и раздори бяха във

всеки случай „положително“ явление: колкото повече раздори и разпри има сред народа, толкова по-лесно се управлява той.

Запитан от „Брамо-Самадж“, големият бенгалски учен Рагупати отбягна да даде пряк отговор: „Ученият може да изказва своето мнение само за онези факти, които сам той може да провери в съответните условия. Мога да кажа само, че никога не ми се е случвало да бъда свидетел на левитация, а съвременната наука не разполага дори с хипнотични обяснения, че са възможни подобни явления“.

Когато Бхарава-Пирс прочете бележката за случая на пазара, се хвана за главата.

„Това са Ариел и Шарад. Виж къде са отлетели!“

И Пирс с ужас мислеше за скандала, който ще избухне с Браунлоу.

Бурята не закъсня.

Същия ден мистър Браунлоу отиде при Пирс. Пирс никога досега не беше виждал толкова вбесен водача на индийските теософи.

Браунлоу едва не наби Пирс, заплашваше да го изхвърли от „Дандарат“, наричаше го простак и зяпльо.

— Вие поехте отговорността. Сега се сърдете на себе си. Къде е вашата прехвалена хипнотична верижка, която ще задържи Ариел поздраво от желязна верига? Какво ще кажем сега на Боден и Хезлън? Какво ще отговорим на лондонския център? Как ще се справим с шума, вдигнат от вестниците? Да изпуснем такъв коз от ръцете си!

Когато Браунлоу се измори да крещи и се поуспокои, Пирс каза:

— Обаче сега ние знаем, ако не точното местопребиваване, то района, в който се намира Ариел. Той не е отлетял толкова далече, както очаквах. Очевидно Ариел не може да лети бързо с Шарад, а той няма да го остави. И ние ще ги хванем…

— Ще ги хванем! — прекъсна го Браунлоу. — Ще хванем птиците, излетели от клетката. За да стане това, ще трябва да направим всички ловци летящи като Ариел, а това е недопустимо.

— Обаче хората ловят птиците с примамка — възрази Пирс. — Ариел и Шарад ще имат нужда от вода и храна. Ако потрябва, ние ще разпратим стотици хора, ще обещаем награда на селяните, ще известим населението. Признавам, Ариел ме измами, надхитри ме. Сам съм си виновен. Но кой би помислил, че той умее така артистично да се преструва? Вината е моя и аз не ще пожаля собствените си пари,

за да поправя тази грешка. Ще помогнат и Боден и Хезлън. Аз ги уведомих вече и получих телеграма, че Боден лети насам с аероплан. А когато Ариел и Шарад ни паднат отново в ръцете, не ще бъде трудно да подкупим вестниците и свидетелите и на всичко ще бъде придаден характер на шега, мистификация, вестникарска уловка. Когато пък всичко това се забрави…

— Ние ще почнем да показваме Ариел и ще накараме хората да си спомнят тази история. Не, летящият човек е загубен за „Дандарат“. Ариел и Шарад трябва да бъдат хванати, но само за да не се разнесе слухът за „Дандарат“, за това какво представлява нашето училище, което могат да закрият, а нас…

— А нас да поставят на подсъдимата скамейка ли? Надявам се, дотам работата няма да стигне. Лондон не ще допусне. Това би компрометирало не само вицекраля на Индия, но и правителството на метрополията. Какви цели преследва „Дандарат“? Чия воля изпълняваме? Нима вие мислите, че аз ще мълча за всичко това, ако застана пред съда?

— Ще мълчите!

— Ще разкажа всичко откровено.

— Няма да направите това, Пирс.

— Ще го направя. Аз няма повече какво да губя. И в Лондон знаят това. Ще разкрия такива неща, та като научи за тях, ще ахне целият свят…

— Не забравяйте, Пирс, че и за вас са известни някои неща от времето, преди да намерите приют в „Дандарат“. Избавиха ви от каторга, защото се надяваха, че ще бъдете безпрекословен и мълчалив изпълнител.

— Избавиха ме от каторга, за да ме пратят сега на каторга за чужди престъпления ли? А вие какво сте, проповедник на всеобща любов, кротост и милосърдие? Вие предполагате, че не зная вашата кариера ли? Бъдете спокоен, аз съм събрал някои сведения за вас… Не говоря вече за вашата много полезна дейност в „Дандарат“. Колко деца са откраднати от родителите им по ваша заповед? Колко са погубени, осакатени, колко са свършили със самоубийство? Аз имам всичко записано. И за всичко това аз ли трябва да отговарям? Аз сам?

Известно време те се гледаха мълчаливо, като петли пред нова схватка.

Но благоразумието възтържествува. Браунлоу тупна фамилиарно Пирс по рамото и усмихвайки се насмешливо, каза:

— Бива си ни и двамата. Да не се караме. Трябва да излезем от това положение, Бхарава-бабу.

— Отдавна трябваше да направим така! — извика Пирс.

— А с Ариел, изглежда, е по-добре да свършим…

— Да го довършим — уточни Пирс.

— Когато попадне в ръцете ни.

И те почнаха да обсъждат плана за предстоящите съвместни действия.

ГЛАВА XII
„ВЪЗДУШНИ ГРАТИСЧИИ“

Като се издигна над пазара, Ариел полетя към горичката. Слепите му очи биеха. Шарад опъваше ръцете си и затрудняваше полета. За да пори по-лесно въздуха, Ариел летеше, като се държеше почти хоризонтално, притискайки Шарад към гърдите си.

Ариел се стараеше да лети над гората и да избягва откритите места. Но гората скоро свърши. Почти до хоризонта се простираха ниви. Тук-там стърчаха фабрични комини.

Ариел и Шарад видяха как селяните, които работеха по нивите, вдигаха глави и оставаха с отворени от учудване уста, други падаха на земята или избягваха. Това много забавляваше Шарад. Той плезеше език, махаше с крака, но Ариел си мислеше само дали ще има сили да стигне до гората, която се виждаше в далечината.

Изведнъж Ариел чу зад себе си бръмчене на гигантска пчела. Като се огледа, той видя приближаващ се аероплан, който летеше доста ниско и не много бързо. Нима това е потеря? Ариел искаше вече да се спусне като камък на земята, но сетне помисли и реши, че Пирс няма да тръгне да ги преследва с аероплан. И как ще го хване във въздуха? Но самолетът би могъл да бъде разузнавач, пратен от Пирс. А ако хората от самолета почнат да стрелят?…

Докато Ариел мислеше, самолетът вече съвсем наближи. Летецът не можеше да не забележи Ариел и Шарад. И Ариел изведнъж реши да се издигне над самолета и да го пропусне под себе си.

Когато аеропланът минаваше под тях, Шарад викна:

— Дада, спусни се на крилото му!

Поради шума на мотора Ариел не чуваше гласа на Шарад, но и без това реши да се спусне на крилото. Там най-добре ще се укрие от изстрелите, ако хората стрелят по тях. Като ускори полета, Ариел се сниши към корпуса на аероплана, без да изпуска от ръцете си Шарад.

Чак след като Шарад се хвана за ръба, Ариел отслаби напрежението на ръцете си, а после и сам „седна мислено“ на крилото,

от което аеропланът леко потрепна. Сега Ариел можеше да си отдъхне. Но от предпазливост той още един път „обезтегли“ тялото си и летейки над Шарад, се върза за него с кърпата. Сега те можеха да летят като „въздушни гратисчии“.

Шарад беше във възторг. Най-сетне има твърда опора под себе си. Наистина металическата повърхност беше нагрята от слънцето така, че пареше тялото, но с това неудобство можеха да се помирят. Важното е, че летяха на север, към Бенгалия, държейки курс край бреговете на Бенгалския залив. Отлично. Те можеха да отлетят далече, без да хабят сили. Вероятно това е пощенско-пътнически аероплан по линията Мадрас-Калкута.

Едно безпокоеше Ариел: какво ще правят пътниците, ако забележат него и Шарад? И той беше нащрек.

Беше минал вероятно към половин час, когато в края на дясното крило, до кабината, се показа една глава в пилотски шлем и очила. Ариел следеше с вълнение главата с шлема. Няма ли да се покаже ръка с револвер? Но главата скоро се скри под крилото и не се появи. Може би хората се съвещаваха. Летецът навярно беше усетил тласък и натежаване на аероплана.

На хоризонта се показа фар, кръглият купол на обсерваторията. Нещо твърде познато… И изведнъж Ариел извика — той позна Мадрас.

Ариел нямаше никакъв жизнен опит, никакви практически знания. Колко жестоко се излъга той! Аеропланът летеше не на север, а на юг — към Мадрас. Да, разбира се! Защото океанът е отляво. И как не съобрази!

Ариел хвана нищо неразбиращия Шарад и се спусна надолу. За щастие под тях имаше гъсти храсталаци бамбук и тръстика.

Оглушени от рева на мотора, те известно време не се чуваха един друг.

И чак когато шумът в ушите им утихна, Ариел обясни на Шарад защо така внезапно изоставиха аероплана.

— Сега ще постъпим по-умно. Ще дочакаме мъглата или да се смрачи и ще кацнем на аероплан, който ще полети на север. Друг път няма вече да сгреша.

Ядеше им се, но нали в „Дандарат“ бяха свикнали да гладуват! Шарад подъвка млади фиданки от тръстика. Страхувайки се да не

попаднат в ръцете на враговете, те не излизаха от убежището си.

Привечер небето се покри с облаци. През нощта валя дъжд, а на сутринта падна гъста мъгла. И изведнъж в мъглата се чу шум на мотори. Вързани здраво с кърпата, Ариел и Шарад се издигнаха във въздуха. Не беше лесно и безопасно да се качат на крилото на аероплана в мъглата. Аеропланът едва не ги събори. Тогава Ариел се отметна настрана и изчака. Стана нужда да се понапрегнат, за да догонят аероплана.

Накрая сполучиха. Сега Ариел се спусна внимателно на крилото и то едва забележимо се наклони.

Летяха почти целия ден, измъчвани от жега, жажда и глад, но всеки час, всяка минута ги отнасяха все по-далеч от омразния „Дандарат“ и страшния Пирс.

Привечер се дигна буря. Аеропланът се гмуркаше във въздушните ями, издигаше се на гребена на въздушните вълни.

При един силен порив на вятъра Ариел и Шарад бяха съборени от крилото. Ариел нямаше сили да догони аероплана и те почнаха да се спускат към земята.

— Този път успяхме да отлетим далече, Шарад — каза Ариел.

ГЛАВА XIII
ВИШНУ И ПАРИИ

Още от въздуха видяха развалини на дълга сграда без покрив. Ариел и Шарад се приземиха върху купчина чакъл в една от стаите на сградата и подплашиха цял облак прилепи, които се гушеха по ъглите. Прилепите дълго летяха, докато най-после се успокоиха. Бегълците намериха закътано от дъжда и вятъра местенце, прегърнаха се и заспаха.

В зори Ариел стана пръв, стараейки се да не събуди Шарад. Излезе през една дупка в стената и се огледа.

Слънцето още не изгряваше. Парцали лека мъгла се влачеха над земята като нощни призраци, подплашени от първите повеи на утрото. Растенията бяха покрити с едри капки роса. Развалините на нескопосното здание придаваха на местността тъжен вид. Грозното дърво ашат беше проточило своите дебели корени през зеещите пукнатини в стената. Сред цъфналите храсти тук-там се извисяваха отломки от тази стена. Два полуразрушени стълба показваха мястото на бившите врати. От тях към брега на реката се простираше алея от дървета шишу. Под сянката на вековните деодари се виждаха купчинки, прилични на гробове. В мъглата проблясваше водоем с размити брегове. Водата от него изтичаше на ручеи, а дъното му служеше за легло на корените на кориандър. Миризмата на цветовете му изпълваше цялата градина. Отвъд градината започваше малка царевична нива, на края имаше къщурка, покрита със слама. Глинените стени бяха потъмнели от дъжда.

Зората обагри мъглата. Зацвърчаха птиците, оживяха гнездата на враните. Първият лъч на слънцето запали като брилянт роената капка върху един лист на храста.

Ариел се загледа в бляскавата точка. Но тя изведнъж изчезна. Жадното слънце я изпи. На Ариел му стана тъжно. Красотата и радостта са толкова мимолетни… Приседнал на един камък, той се замисли.

Звуците и шумовете на пробуждащия се ден му пречеха да се съсредоточи.

От къщурката зад царевичната нива излезе старец, облечен само с дхоти, и като си пееше тихичко, започна своята ежедневна сутрешна работа — измазваше своята къща с прясна глина.

Скоро от къщурката излезе девойка в сиво сари, което е било някога синьо. Черните й коси бяха сплетени на плитки. В ръцете си тя носеше меден тас и менче. Съдовете и гривните на ръцете и краката й звъняха при всяка нейна крачка.

Девойката поглеждаше плашливо към развалините. Това почна да безпокои Ариел. Дали тези хора не са го видели как се спуска с Шарад?

Девойката приближи до ручея и започна да мие с пясък съдовете.

— Ела при мене, мили — чу Ариел ласкав глас и потрепера. Като се обърна, той видя през редеещата мъгла младеж, които стоеше до кръста във водата на отсрещния бряг на водоема, а на брега — огромен бивол с кротки, покорни очи. Сякаш отговаряйки на зова на младежа, биволът шумно изпръхтя и бавно влезе във водоема, като разлюля леко водата с широките си гърди. Младежът почна да мие усърдно бивола, който пръхтеше от удоволствие и бавно клатеше глава.

Дали този младеж не караше стареца и девойката да поглеждат към развалините? Младежът и девойката действително се гледаха, но не си разменяха нито дума.

Като изми бивола, младежът го изведе от водоема, хвърли поглед към девойката и пляскайки лъскавата кожа на бивола, тръгна по обрасналата с трева пътека. Девойката ги съпроводи с поглед, докато не се скриха зад горичката.

— Дада! Ариел-дада! Къде си? — чу се гласът на Шарад. Като се събуди и не намери до себе си Ариел, той се уплаши и изтича на двора. — Ах, ето къде си бил, дада! Искам да ям, дада! Страшно съм гладен!

Ариел забеляза как девойчето, като видя Шарад, изпусна менчето и без да прибере съдовете, затича към къщурката. Краищата на неговото сари се развяваха, оголвайки здравите мургави крака, трептяха на раменете и гърба, а гривните силно дрънчаха. Старецът погледна девойката, после и той, като отърси глината от ръцете си, бързо се скри в колибата.

— Видя ли какво направи, Шарад — каза Ариел, като стана иззад храста. — Забелязаха ни.

— Извинявай, дада, но аз толкова се изплаших, като не те видях край мене.

— Какво да правим сега? Да бягаме? Да отлетим?

— Както искаш — покорно отговори Шарад. — Но на мене много, много ми се яде. Никога досега не ми се е яло така, дори краката ми треперят. Защото вчера цял ден не сме яли и цялата минала нощ… Може би у тях ще се намери шепа ориз?

„Едва ли в това глухо място биха могли да се намерят съучастници на Пирс. И в края на краищата всякога можем да отлетим. Шарад е прав. Трябва да си поискаме храна от тези селяни“ — мислеше Ариел. Той сам чувствуваше глад и слабост. При такава слабост май не ще отлети.

Докато той размишляваше, вратата на къщурката се отвори и на прага се появи старецът. В ръцете си държеше дървено блюдо с две панички, а с лакътя си притискаше рогозка. Зад гърба му поглеждаше девойката в ново червено сари и с венче в ръцете. Те вървяха тържествено по края на царевичната нива към развалините, старецът — напред, девойката — след него.

Хванати за ръце, Ариел и Шарад очакваха мълчаливо какво ще стане по-нататък.

На около седемдесет крачки старецът спря. Девойката взе изпод лакътя му рогозката и я постла на земята, старецът постави отгоре блюдото. После се поклониха на Ариел до земята.

— Поздрав на тебе, незнайни пратенико на небето! Позволи на моята внучка да докосне с глава твоите нозе. Благослови ни. Който е по-висок от хората, него не ще оскверни близостта на отхвърлените. А ако не сме достойни за твоята благословия, то дари ни с радостта да приемеш от нас храната, която ти поднасяме с чисто сърце.

Ариел не разбра изведнъж защо старецът му отдава такива почести. А Шарад, без да откъсва жаден поглед от блюдото, го буташе в хълбока и шепнеше:

— Да отидем, дада! Виждам печен ориз и мляко!…

Ариел тръгна към стареца. В същото време старецът и внучката му отстъпваха назад и се отдалечаваха.

— Благодаря ви, добри хора — отговори Ариел, като стигна до оставеното на земята блюдо. — Защо бягате от нас? Ние с удоволствие ще разделим с вас утринната закуска. Шарад, вземи блюдото и рогозката. Носи ги към къщи! — И добави по-тихо: — Но да не си посмял да ядеш, докато не разреша.

Старецът и внучката спряха, без да престават да се кланят. Когато Ариел и Шарад се приближиха, девойката, почервеняла, протегна с трепереща ръце венчето към Ариел и в смущението си промърмори нещо.

Ариел се поклони, взе от ръцете й венчето и го сложи на шията си.

Когато стигнаха в къщурката, старецът със сияещо лице обиколи жилището си и заведе гостите на малката веранда. Стената на дома, която опираше до верандата, беше опушена от пламъка на фитил.

Девойката постла рогозката. Шарад постави блюдото на пода и всички седнаха наоколо.

— Донеси петмез, лучи и ориз, Лолита — каза старецът. Но девойката гледаше като омагьосана Ариел, а той — нейните големи тъмнокестеняви, начернени със сажди очи. — Лолита! — повтори старецът. Тя трепна и хукна да изпълни заповедта. — Моля да приемете храна от ръцете на недостойния раб!

Шарад не чака да бъде повторена молбата. Ариел също се зае с апетит за яденето.

— Жалко, че не можем да подкиселим ориза, няма сок от неузряло манго — продължаваше старецът. — В моя участък растат мангови дървета — и той посочи с ръка, — но за мене е трудно да откъсна манго.

Ариел погледна нататък, където сочеше ръката на стареца.

— Кажи ми, баба, как се наричаш? — запита го той.

— Низмат — отговори старецът, развълнуван от това, че гостът го нарече баща.

— Няма ли наблизо хора? — запита Ариел.

— Само зад горичката живее младият Ишвар със сляпата си майка.

„Вероятно него съм видял — помисли Ариел. — От него няма защо да се опасяваме. Той е добър. Как ласкаво се държеше със своя бивол…“

Ариел премери с очи разстоянието до дърветата и каза:

— Ей сега ще донеса няколко манго.

И дори без да става на крака, както си седеше, излетя във въздуха и когато се издигна над дома, се понесе към дърветата.

Необикновено чувство на лекота го овладя.

За пръв път летеше под открито небе без товар. Изведнъж го обхвана такъв възторг, че беше готов да пее, да се премята във въздуха. Прелитайки над старото джамболяново дърво, той се гмурна във въздуха, откъсна няколко листа и ги хвърли, забавлявайки се с тази игра. Долетя до манговото дърво, направи кръг над големите тежки листа, спусна се по-ниско и увисвайки вертикално във въздуха, почна да къса оранжево-жълтите, с големина на гъше яйце плодове, сякаш стоеше на земята и ги береше от клоните. Като набра няколко плода, той „като лястовичка“ се върна обратно, изплашвайки гълъбите на покрива и пауна край верандата.

Низмат лежеше проснат на рогозката. Лолита седеше на пода до разхвърляните панички, хлебчета й дървени блюда, които очевидно беше изтървала. Само Шарад с почервеняло лице и блестящи очи се смееше и се удряше по колената. Каква уплаха вся неговият другар! Смути се и Ариел, като видя уплахата на девойката и учудването на стареца.

— Извинявайте, струва ми се, че ви изплаших — каза той.

— Светлина моя, милваща очите! Светлина, услаждаща сърцето! Пълна е твоята радост в мене! О, господарю на всички небеса! Ти ме направи участник в твоята слава! О, Вишну, който се въплъщава в Рама и Кришна! Твоето десето въплъщение ли бяха удостоени да видят очите ми, които не са видели радост в живота? — И Низмат, коленичил, протегна ръце към Ариел.

— Аз… Не, не, Низмат-баба, аз не съм Вишну! Аз съм обикновен смъртен човек, също какъвто си и ти. Аз умея само да летя. Направиха ме такъв по чужда воля. Ти знаеш, че хората летят на аероплани и не ги смяташ за богове. Летят и мухи, и щурци, и птици…

Но Ариел виждаше, че старецът не му вярва, не вярва, защото не иска да се откаже от радостта си да вижда божество. Може би не трябва да му се отнема тази радост.

— Е, добре! Смятай ме за когото искаш, но се отнасяй с мене като с обикновен човек. Заповядвам ти това! Седни до мене и яж. Нека

яде и Лолита. И ми разкажи как живееш.

— Да бъде волята ти! — отговори старецът. — Седни, Лолита — заповяда той на внучката си. — Яж и нека се развесели сърцето ти.

И Низмат започна да разказва за себе си.

Той принадлежеше към най-низшите парии. Вратите на храмовете бяха затворени за него. Той не можеше да взема вода от обществените кладенци. Длъжен беше да се отстранява от пътя, макар в кал и блато, при среща с хора от висша каста или по-висша степен на своята каста, за да не ги оскверни с диханието си и дори с погледа си. Цял живот беше гладувал със семейството си. Неговият по-голям син, радост на очите му и утеха в старостта, заболял, когато навършил двадесет години. Жена му повикала знахаря и магьосникът цяла нощ горил болния с нагорещено желязо и четял заклинания. Но злият дух, вселил се в сина, бил по-силен и до сутринта той умрял. Такава била волята на бога. От холера, трески, глад умрели жена му, вторият син, неговата жена и деца. Останала само внучката — Лолита. Умрял и нейният мъж.

— Лолита вдовица ли е? — с учудване запита Ариел. — На колко е години.

— Скоро ще навърши петнадесет. Тя е вдовица вече от три години.

— Но защо Лолита не носи бели вдовишки дрехи? Защо не са отрязани косите й? Защо има стъклени гривни? Защо роднините на мъжа й не са ги строшили? — запита Шарад, който по-добре от Ариел познаваше обичаите на страната.

— Ние сме твърде бедни, за да спазваме всичките обреди и обичаи, пък и покойният мъж на Лолита нямаше роднини — отговори Низмат. — Съседът Ишвар обича Лолита — при тези думи девойката наведе очи и поруменя — и е готов да се ожени за нея. Но майка му не се съгласява нейният син да се ожени за вдовица, както сега понякога правят хора, които забравят старите закони. Сляпата помни още онова време, когато изгаряха живи вдовиците с труповете на умрелите мъже. Тя самата трябвало да бъде изгорена, но сахибите не позволили. Старицата обаче държи твърдо на стария закон: вдовиците не бива да се омъжват втори път. Затова в нашата страна има толкова вдовици — въздъхна Низмат. — И моят род ще залезе.

Ариел се замисли. За всичко това не беше слушал в „Дандарат“. Искаше да запита обича ли Лолита Ишвар, но не се реши. Дали се боеше да не я смути още повече, или пък да не чуе от устата й утвърдителен отговор?…

За да прехвърли разговора на друга тема, той запита:

— А какви са тези развалини?

— Някога тук се намираше фабрика за индиго — отговори Низмат. — Нейният господар, сахиб, човек жесток, умееше да превръща в синьо индиго кръвта на своите работници. Той облагодетелствува местния раджа Раджкумар и раджата отне от нас, селяните, земята и я предаде на сахиба. Оставените без земя селяни, за да не умрат от глад, бяха принудени да работят във фабриката, забравяйки за кастовите различия. Аз също работех в нея. Няколко мюсюлмани, селяни от съседните села, също лишени от земя, поискаха да им бъдат върнати отнетите ниви, които се засяваха с индиго. Фабрикантът-сахиб приемаше на работа не само мъже, но и жени, и старци, и деца от седем години. Работниците умираха. Умря и самият сахиб. Едни казват — от треска, други — била го ухапала змия, а чуваха се и такива слухове, че го удушил един мюсюлманин. От населението на три села останахме живи само аз с внучката и сляпата Тара със сина си Ишвар. Дошлите работници се разпръснаха. Фабриката се срути. Сега храсталаците и цветята все повече покриват развалините. Майката природа заличава раните, нанесени на земята. Когато сахибът умря — продължаваше Низмат, — раджата обяви, че ни връща земята да я работим на изполица. Той трябва да има поне някакъв доход: земята стана много, а селяните — всичко две семейства. Но Тара и аз можехме да вземем само малки парчета, макар арендата да не е голяма… Ако можехме да съберем нашите домакинства, да заживеем като едно семейство…

Той замълча. Мълчеше и Ариел. Шарад дояждаше последното хлебче. Лолита гледаше Ариел изпод спуснатите си клепачи. Той чувствуваше нейния поглед и това го вълнуваше.

ГЛАВА XIV
И БОГОВЕТЕ МОГАТ ДА ЗАВИЖДАТ НА ХОРАТА

Ариел и Шарад си почиваха след преживените вълнения. Низмат и Лолита се грижеха за тях; на Ариел те едва ли не се молеха. Шарад наричаше вече Лолита сестра — диди. У него скоро се върна детската му жизнерадостност. Низмат го обикна като син, „дарен му от небето“, а Лолита го глезеше като по-малък брат. Шарад намери семейство.

Ариел се замисли за съдбата на Шарад и за собствената си съдба. Сред тези прости любещи хора той би се чувствувал много добре, ако се отнасяха към него като към Шарад. Излишната почтителност, която граничеше с обожаване и религиозно преклонение, много го притесняваше и смущаваше. Всяка сутрин Лолита, като се покланяше до земята, му поднасяше венчета и гирлянди като жертвоприношение. Той четеше в очите на вдовицата-девойка като в отворена книга: почитание, смесено с частица страх — това имаше в душата й. В тези големи тъмнокестеняви очи с дълги извити черни ресници той би искал да види по-прости, приятелски чувства. Ариел се опитваше да се шегува с нея, показваше на всички със своя вид и поведение, че е обикновен човек, но лицето на Лолита оставаше сериозно, строго, почтително и това го огорчаваше.

Той отиваше в гората, завираше се някъде в гъсталака, лягаше на тревата и мислеше.

Колко странно и печално се нареди съдбата му! Той не познаваше родителите си, не видя ни любов, ни приятелство, ни ласки, нямаше истинско детство, нищо не научи освен няколко езика и назубрени текстове от свещените книги. И изведнъж го направиха летящ човек. Той може да лети по-свободно и по-леко от птица! Нима това не е прекрасно? Нима хората не мечтаят за това? Не се ли виждат да летят насън? Нима тези мечти и съновидения не са породили аеропланите, дирижаблите? Да, да бъде летящ човек би било много

хубаво, ако това не го отделяше от хората. Какво го чакаше в „Дандарат“? И Пирс, и Браунлоу щяха да го карат както по-рано да изпълнява тяхната воля, щяха да се отнасят с него като с ловджийски сокол, да го показват на хората като чудо на природата. Тук простите хора — Низмат, Лолита — го вземат за божество. Пък и само Низмат и Лолита ли? А Шарад?… Може би и останалите ще се отнасят така към него? Нима той не притежава качество, което би се сторило на хората свръхчовешко, свръхестествено? Да се примири ли с ролята на божество? Но това значи да се обрече на голяма самота и скука… Лолита, тази мила, нежна жена-полудете, ще го гледа всякога отдолу нагоре като недосегаемо същество. Може би той й харесва, но Лолита навярно би сметнала за светотатство мисълта, че между тях би могло да има други отношения освен „божествено“ покровителство от негова страна и преклонение — от нейна.

И после, той не може да остане да живее завинаги с тях. Търсят го. Той е рядка птица, отлетяла от клетката. Трябва да смени мястото, да бяга и отлита все по-далече. За негово нещастие кожата му е бяла, макар и загоряла под палещите лъчи на индийското слънце. Той е твърде бял за индус и тук ще прави впечатление. Да боядисва кожата си с глина е неприятно и несигурно: първият дъжд ще измие такова боядисване. Да се представи за сахиб, да потърси европейски костюм? Английски той говори добре. Но какво ще каже на хората за себе си? За това трябва да се помисли. Няма да лети. Или само през тъмните нощи, преди да е съмнало, когато хората спят дълбоко.

С Шарад ще трябва да се раздели. С него е по-тежко да се лети, а и двамата могат по-лесно да ги познаят. Шарад е на сигурно място. Ще го пазят като „дар на божеството“, като изпратен от небето син на Низмат.

А Лолита?… Ариел въздъхна. Нека тя намери възможното за нея щастие и почти невероятното, рядкото щастие за индийската вдовица — нека се омъжи за Ишвар. Той е добър младеж и тя ще бъде щастлива с него. Ариел ще им помогне. Жалко, че майката на Ишвар е сляпа. Тя би се покорила на „волята на божеството“, ако можеше да види Ариел, когато се спуска към нея от небето. Но на нея ще й разкажат и тя ще повярва.

Над главата на Ариел се разнесе пронизителен вик. Той видя в гъстите клони на дърветата две белобради маймуни, едната — голяма,

другата — по-малка. Голямата отнемаше от по-малката някакъв плод. Малката пищеше, а голямата я дращеше, хващаше я за ушите, за опашката. Малката крещеше така жално, може би викаше на помощ майка си, че Ариел не се стърпя и литна към тях.

Маймуните бяха толкова поразени, че изведнъж млъкнаха. Но когато Ариел протегна ръце, за да ги разтърве, двете хукнаха на разни страни, скачайки от клон на клон, от дърво на дърво. И чак когато избягаха далеч, закрещяха, вероятно сигнал за тревога, на който се отзоваха други маймуни и птици от разни места в гората. Ариел се усмихна тъжно: „И маймуните се страхуват от мене“ — и се огледа. Над главата му имаше плътна покривка от сочни зелени листа. Стъблата на дърветата бяха обвити с виещи се растения и преплетени с лиани. Тук-таме през листака проникваха слънчевите лъчи и като златни петна падаха върху земята, обрасла с храсти и трева. Мястото е глухо. Никой не ще види. Все пак напразно излетя. Не издържа.

Като се промъкваше между лианите, Ариел почна бавно да се спуска. Чу се шумолене. Ариел се огледа и видя Ишвар. Изпуснал вързопа съчки, младежът падна по очи. Ариел кацна до него и каза:

— Стани, Ишвар, не се страхувай!

Ишвар се понадигна. Лицето му беше бледо. Ръцете му трепереха. Бог бе слязъл при него и го нарече по име! Боговете всичко знаят.

— Обичаш ли Лолита, Ишвар?

— Цялото ми сърце е изпълнено с нея, господи, като чаша с розово масло! — извика Ишвар. — Ако тази любов е греховна, прости ми. А ако не ми простиш, отнеми ми любовта заедно с живота.

— Благославям твоята любов, Ишвар — отговори Ариел със същия тон. — Иди и кажи за това на твоята майка Тара.

— Твоите думи изпълват с радост сърцето ми, изсъхнало за любов. Но нека добротата и милосърдието ти изпълнят докрай душата ми. Върни зрението на моята майка, за да може да види щастливото лице на своя син!

Ариел се смути.

— Всеки си има своята карма[1], Ишвар — отговори той и отлетя. А Ишвар стоя още дълго на колене, загледан в дърветата, зад които се скри Ариел.

Този ден Ариел има дълъг разговор с Низмат.

В края на разговора Низмат повика своята внучка и каза:

— Нашият велик гост, Лолита, благославя твоя брак с Ишвар. Тара трябва да се съгласи. Не може да откаже.

Бузите на Лолита поруменяха, а в очите и пламна радост. Тя се хвърли пред Ариел и „прие прах от краката му“. Ариел вдигна Лолита. Колко благодарност имаше в нейните очи!

— Бъдете щастливи! — каза той и се усмихна. Но усмивката на бога беше печална. Понякога и боговете могат да завиждат на простите хора!

---

[1] Карма — тук думата е употребена в смисъл на съдба, предопределение. — Б.пр. ↑

ГЛАВА XV
МОЖЕ ЛИ ПРАХЪТ ОТ ПЪТЯ ДА МЕЧТАЕ ЗА СЛЪНЦЕТО?

— Ти много ли го обичаш, диди? — запита Шарад Лолита.

Той поливаше цветята в саксиите, наредени по корниза на верандата. Лолита стоеше над мангала и бъркаше с лопатка зеленчука в кипящото масло.

— Кого, Шарад?

— Твоя годеник, Ишвар.

Лолита се замисли и не отговори.

— Защо мълчиш?

— Не зная, Шарад, дали го обичам — отговори най-после тя.

— Но защо се зарадва, когато Ариел каза, че ще помогне да стане сватбата? Аз видях как пламнаха очите ти.

Лолита отново замълча. Ръцете й забележимо трепереха.

— Ти си още малък, Шарад, и трудно ще разбереш. Ишвар е добър момък. Аз зная, той ме обича, макар да не сме си казали и две думи с него.

— Защо?

— Майка му не позволява да идва при нас, да разговаря с мене, дори да ме гледа, за да не се оскверни. Но той все пак гледа и аз виждам, че ме обича, макар да не се решава да говори за това.

— Нима той самият не е парий?

— Да, той е парий, но неговият род стои едно или две стъпала по-високо от нашия… Да останеш вдовица за цял живот е много тежко, Шарад. И после дядо Низмат толкова тъжи, че неговият род ще залезе. И той старее. Вече му е много трудно да работи. А ако Низмат умре, какво ще стане с мене? Остава ми само да се хвърля във водата, както правят много вдовици у нас.

Шарад се замисли.

— А Ариел обичаш ли?

— Млъкни, Шарад! — с уплаха извика Лолита. Бузите ѝ пребледняха, веждите ѝ се сбърчиха. — За това не бива дори да се мисли!

— Защо? — не мирясваше Шарад.

— Може ли прахът от пътя, който всички тъпчат с крака, да мечтае за слънцето в небето?

— Слънцето осветява и цветчето на лотоса, и праха по пътя — важно отговори Шарад и лукаво примижа. — Ариел съвсем не е слънце, той е обикновен човек като мене. Само че аз не умея да летя, а него го научиха.

Дойде си Низмат. Шарад се измъкна незабелязано от верандата и се затича към гората. Той обикаляше като хрътка из бамбуковите храсти, докато намери Ариел, който лежеше замислен под едно дърво.

— Искам да ти кажа нещо, дада! — И като коленичи до Ариел, Шарад му разказа за разговора си с Лолита.

„Дандарат“ беше научил Ариел да скрива чувствата си, но все пак Шарад забеляза, че разказът развълнува приятеля му.

— Сега да вървим да закусваме, дада. Низмат си дойде вече от работа.

— Да вървим, Шарад! — И Ариел погали ласкаво момчето по косите.

Те се запътиха към къщурката.

— Старецът работи, Лолита работи, а аз се търкалям из тревата — каза Ариел на Шарад. — Но какво да ги правиш? Колкото пъти му предлагах своята помощ, Низмат не иска и да чуе.

Старецът срещна Ариел както всякога радостно и почтително. Сега Низмат мечтаеше само за сватбата на внучката си. Колкото и беден да е, сватбата трябва да стане не по-лоша, отколкото у другите хора. Да има сватбени флейти, сватбени оплаквания в тон с байрави и балдахин на двора под бамбукови пръти, увити с гирлянди от цветя. Вместо полилеи могат да се намерят повече свещници. Добре е да се извика духов оркестър, но това струва скъпо. Гирляндите ще направят Шарад и Лолита. И трябва по-скоро да се насрочи денят на сватбата.

— Може би ще отложим до празника пуджи? — каза Ариел.

— Защо да отлагаме до есента? — възрази Низмат. — Колкото по-скоро, толкова по-добре. С Тара ти още ли не си говорил, господарю?

— Не… Утре ще поговоря — отвърна Ариел. Той беше много разсеян, почти нищо не ядеше, затова пък често поглеждаше Лолита, но нейният поглед беше упорито прикован към пода.

След закуската Ариел пак отиде в гората. При разходките си той все повече се отдалечаваше от къщурката.

Веднъж излезе от гората и внезапно се спря като закован, поразен от неочаквано зрелище. Пред него блестеше ослепително повърхността на голямо квадратно езеро в рамка от бял камък. На другата страна се издигаха бели замъци, огромни като планини, красиви като златни накити и леки като дантели. Един замък се потапяше с бялата си стена във водата на езерото и се отразяваше в нея с дивни резби, с кулички, високи и ниски, различни по височина и вид, напомнящи фантастични цветя, с балкони, с лоджии и причудливи покриви.

В центъра на сградата величественият свод се извисяваше към малка, тънка, изящна камбанарийка с удължен кръгъл купол. Постройката беше покрита от горе до долу с резба, арабески, с живо движение на капризни линии. Всичко това приличаше на странна фантазия насън.

Когато Ариел разказа на Низмат за своето откритие, той се учуди:

— Гледай къде си отишъл, господарю! Това са дворците на нашия раджа Раджкумар.

Оттогава вълшебният вид на дворците притегляше Ариел като магнит. Красотата на архитектурата се откри за пръв път пред неговите очи и дълбоко залегна в душата му.

Той често се промъкваше към недостъпните дворци и през храсталаците им се любуваше като на живи същества. Понякога до него достигаше мекият звън на гонг, гласовете на хора. Тайнствен и забранен за него свят!…

И този път, развълнуван от обхваналите го мисли, той отиваше неволно към замъците, разгръщайки с ръце клоните, без да чува разногласото пеене и цвърчене на птиците и провикванията на пискливите маймуни.

„Нима тя ме обича? Не Ишвар, а мене?“ — мислеше Ариел и сърцето му се свиваше сладко, а дишането секваше.

Да остане с тези мили, простодушни хора, да се ожени за Лолита, да обработва земята… Но ще може ли „прахът от пътя“ да се издигне до слънцето? А защо да не се издигне — със силата на любовта?… Ишвар ще бъде нещастен. Тара не се съгласяваше на брака му с Лолита, може би не ще се съгласи и сега, въпреки уговорките на Ариел. Слепите са недоверчиви. Проклет дар! Нещастие е да не бъдеш като всички!… Може би ще успее да убеди Лолита. А Пирс? Пирс, който няма да миряса, докато не го вържат с верига. Този Пирс като зловеща сянка помрачава светлината на живота му… Не, не му прилича на него, обречения на вечно изгнание, да мечтае за лично щастие. Да избяга… да остави Лолита… Цвърченето на птиците му се струваше като дрънкането на гривните върху мургавите ръце и крака на Лолита, слънчевите зайчета — бляскането на нейните очи, ароматният полъх — нейното дишане… Лолита сякаш се беше разтворила в цялата природа, окръжаваше го, обвиваше и прегръщаше като въздуха. Главата му се маеше…

ГЛАВА XVI
ОТНОВО В РОБСТВО

Незабелязано Ариел свърна настрана, излезе на брега на езерото и тръгна по пътя към замъците, без да обръща внимание този път на тяхното ослепително великолепие.

Истеричен вик на жена го изтръгна от замислеността.

Ариел спря и се огледа.

Вляво от него се простираше ниска каменна ограда, която отделяше градината на раджата от пътя. Полугол тъмнокож човек метеше пътя. Зад оградата в градината се виждаше кладенец. До кладенеца стоеше жена от „правоверните“ в зелено копринено сари. Тя с ужас се навеждаше над кладенеца, скубеше разчорлените си коси и бясно крещеше:

— Синът ми! Синът ми! Спасете го! Падна в кладенеца.

Метачът хвърли метлата, прескочи през оградата и се затича към кладенеца, за да измъкне падналия.

Но жената, като видя метача, полетя насреща му подобно на разярена лъвица и широко разпери ръце.

— Да не си посмял! — закрещя тя. — Не се приближавай! Твоят дъх осквернява!

— Но ти викаше за помощ — възрази уплашеният метач и се спря.

— По-добре моят син да се удави, да умре, отколкото да бъде осквернен от твоето докосване! — фанатично извика тя.

Полуголият мъж, парий, принадлежащ към наследствените метачи, наведе глава като бито куче, повлече се към оградата, прескочи я и отново се зае с метлата, нервно тресейки глава.

А жената отново закрещя:

— Спасете го! Спасете го!

От замъка дотичаха слуги. Но всичките те бяха парии. Като видяха как жената посрещна метача, слугите спряха на установеното от обичая разстояние, без да знаят какво да правят. Някои от тях се

затичаха обратно към замъка, може би досетили се да извикат на помощ хора от висшата раса.

Жената прегракна, престана да крещи. Сега тя с ням ужас гледаше в кладенеца. Настана зловещо мълчание.

И изведнъж Ариел чу заглушен жален детски плач, приличен на врещене на козле.

Забравил всичко, той се издигна нагоре, описа дъга от пътя към кладенеца и като забави полет, започна да се спуска в него. Зрителите извикаха и се вкамениха, а майката на детето падна на земята.

Ариел почувствува хладина. Кладенецът беше дълбок. След яркото слънце той нищо не виждаше. Но скоро на дъното заблестя водата и в нея черно петънце. Навярно детето се блъскаше — от черната точка се разнасяха бляскащи кръгове. Нещо закачи Ариел за ръката. Беше въже.

Като слезе на дъното, Ариел видя, че за въжето беше привързано ведро. То плаваше на една страна, вече напълнено наполовина с вода, а в него — момче на три-четири години. При всяко движение ведрото все повече се пълнеше. Още минута и детето щеше да потъне.

Ариел хвана детето и почна бавно да се издига. Водата се стичаше от детето и на струи падаше долу. По каменните позеленели стени на кладенеца се виждаха едри капки влага.

Ярка светлина и топлина облъхнаха главата и раменете на Ариел. Той замижа, после отвори леко очи, за да набележи място, където да сложи спасеното дете, отново примижа, премина през ръба на кладенеца и долетя до жената. Някой измъкна детето от ръцете му. В същото време той почувствува как няколко ръце го хванаха.

Ариел отвори широко очи и видя хора, облечени в богати копринени тъкани, обшити със златни шарки. Като дъга след дъжд блесна голям елмаз на нечия дреха в малинов цвят.

— Отвържете въжето от ведрото — каза повелително човекът с елмаза.

Няколко слуги се хвърлиха към кладенеца, вдигнаха ведрото и развързаха въжето.

Ариел беше предаден в ръцете на слугите. Те го вързаха здраво, при което хората с богатите дрехи се отстраниха по-далече от тях, за да не се оскверният.

— Водете го в двореца! — продължи да командува човекът с елмаза.

И преди изумеият Ариел да успее да произнесе и дума, го поведоха към двореца, вързан и сред тесен обръч от слуги, които държаха края на въжето.

„Не ще отлетя!“ — помисли Ариел.

Той чу как майката на спасеното дете каза на дотичалата стара жена:

— Дамини! Вземи Анат и го отнеси при мене в зенана[1]. Аз не мога да се докосна до него. Може би той е осквернен.

---

[1] Зенан — женска половина на къщата, недостъпна за външни хора. ↑

ГЛАВА XVII
ЯБЪЛКАТА НА РАЗДОРА

— Кога най-после ще отидем в училището-санаториум, мистър Боден? Ето вече шести ден откакто сме в Мадрас, а аз още нищо не зная за съдбата на брат си.

— Търпение, Джейн — отговори Боден, заливайки бифтека с портър. Където и да се намира англичанинът, на масата му трябва да има любимите английски ястия и напитки. — Аз ви говорих вече, че в училището има карантина. Тази проклета страна не остава без епидемии. Току-виж, сам хванеш нещо като тропическа треска, ако не и по-лошо. Тук заразата преследва човека на всяка крачка. Лакеят може да ви поднесе на добре наредената маса холера, а вестникарят-туземец да ви предаде с новия вестник чума.

— Нима чумата не се пренася от гризачите и насекомите? — запита Джейн, която беше прочела нещо в своите книги за Индия, и отмести чинията с недоядената риба.

— Най-страшната, белодробната чума, се предава чрез предмети. Нима това не ви е известно? Ето защо ви препоръчвам да не излизате от къщи и да не четете вестници.

— Аз и така съм като арестувана — с въздишка каза Джейн. — Да дойдеш в Индия и да не видиш нищо освен тези покриви! — Джейн махна ръка към „Черния град“ — квартала на туземците, безредно разпрострял се зад река Кувам.

Те седяха върху плоския покрив на осеметажния хотел, обзаведен с европейски комфорт. Раираният навес в зелено и оранжево защищаваше от палещите слънчеви лъчи. Между масите имаше палми в качета и вази с цветя. Върху масите шумяха електрически вентилатори. В нови кофи от сребро имаше разхладителни напитки в лед.

Хотелът беше близо до реката. От прозореца на стаята си Джейн, наблюдаваше пъстрия живот на „Черния град“. По тесните криви улици се движеха тълпи тъмнокожи, шоколадови, кафявожълтеникави

хора в пъстри костюми и Джейн, като си спомняше прочетените книги, се стараеше да определи към каква раса принадлежат тези хора. Движеха се магарета, биволи, коне, скърцаха талиги, тичаха кучета. Крещяха пронизително продавачи на лед, лимонада, цветя. Пищяха флейти, глухо думкаше барабан, проточено пееха просяци, саниаси — „светии“ — декламираха напевно свещени химни, събирайки слушатели, навсякъде с маймунска ловкост тичаха нагоре-надолу полуголи деца.

Нажежените от слънцето плоски покриви бяха пусти. Когато слънцето захождаше, въздухът ставаше малко по-прохладен, небето пламваше от едрите звезди и изгряваше луната, някаква особена, индийска луна, заливаща целия свят със зеленикава светлина и с въгленочерни сенки — улиците опустяваха, затова пък покривите все повече се пълнеха с хора, излезли да подишат вечерна и нощна прохлада. Те донасяха тук рогозки, възглавници, подноси с ядене и започваха оживен разговор. Кресливи гласове предаваха от покрив на покрив последните новини — за умиранията, за болестите, за ражданията, сватбите и сватовствата, за семейните караници, покупките и домакинските разноски. По този безжичен телеграф всички събития на деня ставаха достояние на „Черния град“.

Ако Джейн знаеше местните езици, тя щеше да чуе интересните разговори за летящия човек, който вълнуваше всички умове. Но за Джейн всичко това беше само „кресливо бърборене“, което действуваше на нервите й.

Често, дори твърде често, по улиците се движеха погребални процесии. Пронизителните звуци на флейтите късаха душата. Труповете отнасяха извън града, за да ги изгорят. Жените в бели траурни облекла ридаеха.

В този „Черен град“ умираха едва ли не повече, отколкото се раждаха.

Джейн бързаше да се махне от прозореца, за да не вижда тази обилна жътва на смъртта.

Не е чудно, че Боден успя да наплаши девойката. Откакто бяха пристигнали в Мадрас, тя посети само ботаническата градина, която я порази с разкоша на тропическата си растителност. На връщане от градината й се случи да види слон, покрит с чул и със седнал на него водач.

„Но може би този слон е от цирка?“ — помисли девойката.

— И Доталер през цялото време се губи някъде — каза тя, като белеше разсеяно един банан. Тя се хранеше почти изключително с банани и яйца, които смяташе за най-предпазени от зараза.

— Мистър Доталер, както и аз не седим със скръстени ръце — възрази Боден, който беше вече преминал към любимите коктейли и ликьори. — Ние се надяваме скоро да ви съобщим добри новини!…

Боден и Доталер действително не седяха със скръстени ръце. Най-малко главите им усилено работеха.

По пътя те се гледаха един друг като врагове и всеки се стараеше да изучи характера и слабите страни на другия. Целите им не съвпадаха — за Боден беше изгодно Аврели да стане ненормален, но да продължава да живее колкото се може повече, за Доталер беше по-желана смъртта на Аврели, понеже в такъв случай имуществото на покойния би преминало към Джейн. От Джейн Доталер беше получил всички пълномощия за водене на имуществото й. Използувайки нейната житейска неопитност, той би могъл безнаказано да прехвърли капиталите й в своя джоб.

Боден дълго мислеше — през време на пътуването пред него не бяха обичайните кукумявкини очи на съдружника и това го правеше по-малко решителен.

Как да постъпи? Да отвори очите на Джейн за поведението на Доталер или пък да сключи с него съюз? Бедата беше в това, че Джейн дотолкова не се доверяваше на Боден и Хезлън, че и да се скара с Доталер, не би предала управлението на имуществото си на почтените съдружници. С какво обаче да заинтересува Доталер? Да сключи троен съюз Боден-Хезлън-Доталер и да делят печалбата на три части? Но имуществото на Аврели беше много по-голямо от това на сестра му. За Боден и Хезлън такъв троен съюз не беше изгоден. Трябва да се измисли някаква друга комбинация. Колко бяха необходими на Боден тук очите на Хезлън!

Все пак Боден почна да напипва почвата за съглашение. Доталер се държеше уклончиво. В Мадрас обаче той проведе самостоятелна линия.

Пирс, с когото Боден без знанието на Джейн се виждаше всеки ден, веднъж му каза, че Доталер вече му правил някои намеци: ако Аврели бъде намерен и умре, то Пирс ще получи голяма сума. Този

мошеник Пирс на свой ред намекна на Боден, че дали Ариел ще остане жив, или ще умре, ще зависи от условията: кой ще даде повече — Боден или Доталер.

— Преди всичко трябва да се намери Ариел — каза Боден на Пирс.

— И какво тогава смятате да правите с него? — запита Пирс.

— Да бъде признат по съдебен ред за недееспособен като психично болен и да бъде държан под здрав ключ в Лондон. Не забравяйте, че аз съм негов настойник! — отговори раздразнено Боден.

Този отговор не се хареса на двуликия Янус — Пирс-Бхарава. Летящият човек е най-ценна придобивка за Теософското дружество, а, значи, и лично за Пирс, и да го изпусне из ръцете си, както и да бъде убит, е неизгодно. Но по-добре е да бъде убит, отколкото да бъде изпуснат.

Пирс не каза нищо, но в душата си реши, че все пак е по-добре, когато дойде време, да се спазари с Боден: Боден, като се сдобие с пожизнено настойничество над Ариел, да се разпорежда с неговото имущество, а Ариел пък може да бъде предоставен на теософите, макар и срещу голямо възнаграждение — лондонският център ще се съгласи на това.

Но преди всичко трябва да се намери Ариел. На Пирс беше известно, че Ариел и Шарад са летели върху крилата на самолета, който пътува за Мадрас, и недалеч от града са напуснали този самолет. По-нататък следите на бегълците се губеха.

— Във всеки случай те трябва да се намират някъде в околностите на Мадрас — каза Пирс. — Гладът ще ги застави да отидат при хората. Мои агенти са разпратени по всички селища.

— Но Ариел може да отлети — възрази Боден.

— Във всеки случай с Шарад не ще отлети далече, а той няма да остави Шарад — заяви уверено Пирс.

Ни единият, ни другият знаеха, че Ариел и Шарад отлетяха с обратния рейс на самолета на североизток — в Бенгалия.

— Сега последният въпрос — каза Боден. — Вие, Пирс, все пак трябва да поговорите с мис Халтън. Не мога да я заведа в несъществуващото училище-санаториум. Вие трябва да се представите за директор на този митичен санаториум. — И Боден обясни на Пирс как трябва да се държи и за какво да говори с Джейн.

Срещата на Пирс с Джейн Халтън стана още същия ден.

В европейски костюм и големи костенуркови очила Пирс имаше солиден, внушаващ доверие вид.

Той се извини, че не е могъл да я посети по-рано. В училището имало карантина. Пирс изрази съжаление по повод печалната съдба на нейния душевноболен брат. Училището-санаториум направило всичко възможно да върне душевното здраве на Аврели, най-добрите психиатри го лекували, но болестта се оказала твърде упорита. По време на една от кризите на болестта Аврели избягал въпреки най-строгия надзор. Защото тези душевноболни притежават необикновена хитрост, смелост и находчивост. Измъкнал се на един от покривите, от покрива прескочил на дървото и избягал. Но нека тя не се безпокои! Ще го хванат. Всички мерки за това са шеги.

Джейн искаше да разпита подробно Пирс за характера на заболяването на Аврели, но в това време неочаквано се яви Доталер, който се губеше някъде три денонощия. Той имаше изморен вид и беше развълнуван. Дори не се беше избръснал и не беше сменил пътническия си костюм.

— Аврели е намерен! — без да поздрави, извика той и се тръшна в креслото.

— Къде? Как? — се чуха въпроси.

— Смъртно съм уморен. Дайте ми, моля, вода.

Джейн му подаде чаша вода.

— Благодаря ви. Ето как го намерих: щом долетяхме в Мадрас, още първия ден се обърнах към един свой колега, адвоката Уултън, който живее вече двадесет години в Индия и я познава на пръсти. Той има огромни връзки. Аз го помолих, ако узнае нещо ново за летящия човек, да ми съобщи незабавно.

— За летящия човек ли? — с учудване запита Джейн.

— Да, за Аврели. Това е негова мания, не ви ли казаха? Той си въобразява, че може да лети… И ето, преди три дена мистър Уултън ме повика и ми съобщи, че при него бил един клиент от Удайпура. На клиента се случило да чуе от познат, който посетил местния раджа, че у този раджа се появил летящ човек. Други подробности не узнах, но единият край на нишката беше в ръцете ми.

— Защо не ми казахте това? — с неприязън запита Боден.

— Вие сам разбирате, че не биваше да се губи ни минута — възрази сърдито Доталер.

— Трябваше да ни телеграфирате пътьом. Ние бихме помогнали — вълнуваше се Боден, но Доталер остави забележките му без отговор и продължи: — Направо от Уултън отидох на аерогарата и отлетях за Калкута, оттам за Удайпура, там намерих познатия на Уултън, узнах от него къде се намира резиденцията на този раджа и се запътих към него. Раджа Раджкумар, казват, бил типичен източен деспот и опърничав, не благоволи да ме приеме. Тогава успях да подкупя тези-онзи от слугите и да узная, че летящият човек действително се намира в двореца на раджата. Как е попаднал там, не разбрах. Казват, че летящият човек много забавлява раджата. Като узнах това, веднага се върнах, за да ви съобщя за моята находка. В какво можете да ме упрекнете, мистър Боден?

— Върнахте се само защото раджата не ви прие и ви потрябва нашата помощ — злъчно забеляза Боден.

— Дори и така да е, какво лошо има в това? — възрази Доталер. — Ако раджата ме приемеше и ми дадеше Аврели, бихме се върнали заедно с него и толкова.

Боден не сметна за нужно да продължава спора с Доталер. Но и за Боден, и за Пирс беше ясно, че Доталер се опитваше да хване всички нишки в своите ръце. За щастие не успя.

Обаче Доталер съвсем не разказа всичко, което узна, видя и правеше.

Той действително беше успял да научи къде се намира Аврели. Научи и за обстоятелствата, при които Аврели беше попаднал в двореца на раджата, макар и да не повярва, че Аврели може да лети. Със самия раджа ловкият адвокат не се и опита да се срещне. Той имаше друга цел. Доталер се запозна със слуги на раджата от най-низшите и най-презрените. Адвокатът разчиташе, че сред тях ще намери подходящ за целите си материал. Той искаше да ги подкупи, за да убият Аврели. Но слугите се оказаха толкова наплашени, че предложението на сахиба ги хвърли в неописуем ужас. Сахибите всякога излизат сухи от водата, а туземците-слуги ги очакват най-ужасни мъчения, ако раджата узнае за предателството и престъплението им.

„Ако ми предложеха златен слитък колкото този дворец, стигащ с върховете си в небето, аз и тогава не бих се съгласил“ — отговори на Доталер белобрад старец градинар. В такъв дух отговориха и другите слуги.

Доталер веднага разбра, че с тези хора не може да се сговори. Нещо повече, страхувайки се от отговорност, те можеха да донесат на раджата за замислите на сахиба. Беше опасно да се остава дълго във владенията на раджата при такива обстоятелства.

За Доталер не беше трудно да си уреди аудиенция при раджата — както всички местни князчета той охотно приемаше сахибите. Но ще пусне ли раджата Аврели? Това е още въпрос. Всички слуги твърдяха, че раджата много държи на летящия човек. И дори раджата да го пусне, то какво ще спечели Доталер? Не може Доталер, като получи Аврели, сам да го убие. Адвокатът беше твърде предпазлив, за да стане непосредствен участник в убийството. Ако пък Аврели загине в двореца на раджата, Доталер ще остане настрана. Друга е работата, ако Аврели изчезне безследно, след като раджата го предаде в ръцете на Доталер. Разбира се, Доталер може да се позове на бягството на Аврели и последвалата го случайна гибел. Но Доталер ненапразно беше адвокат. Той знаеше от практиката си на защитник как най-малкият пропуск, непредвидливост довеждат престъпника до съдбоносни последствия и как понякога след няколко години се откриват престъпления, изглеждащи съвсем забравени. Не, не е работа за джентълмен да цапа ръцете си с кръв. Нека това правят други, управлявани от умели ръце!

В края на краищата може да се помири с това, че Аврели ще остане жив. Важното е да го измъкне от ръцете на Боден и Пирс. Аврели скоро ще бъде пълнолетен. Използувайки Джейн, Доталер ще вземе мерки съдът да признае Аврели за нормален. Настойничеството ще бъде прекратено. Младежът ще отиде да живее при Джейн и разбира се, както и сестра му, ще предостави на него, Доталер, да управлява, да води всичките му работи.

И Доталер състави нов план. Ако при раджата отидат сестрата на Аврели, неговият настойник и Доталер и предявят своите права върху Аврели, упоменавайки при това, че той е син на лорд и едър капиталист, раджата ще бъде принуден да отстъпи. Джейн не ще поиска повече да се разделя с брат си. Всичко ще бъде наред.

— Аз казах вече — продължи след кратко общо мълчание Доталер, — че раджата е деспот и своенравен. Но ако при него се явите вие, мис Джейн, и вие, мистър Боден…

— А аз за какво говорех? — не издържа Боден. — Без нас няма да мине!

— И аз казвам същото. Вие, струва ми се, искате да се карате, мистър Боден?

— Аз също трябва да отида — заяви Пирс.

— Вашето отиване не е необходимо, както ми се струва — възрази Доталер намръщен.

— Крайно необходимо е — настояваше Пирс. — Като директор на училището-санаториум, където се намираше на лечение Аврели Халтън, аз мога да засвидетелствувам на раджата, че младежът е невменяем и затова трябва да бъде при специален режим.

Оценявайки положението, при което Доталер в настоящия момент се явява като най-опасен съперник, Боден реши да има при себе си един съюзник повече и поддържаше Пирс. Джейн не възразяваше и Доталер беше принуден да се съгласи.

Решиха, без да губят време, да отлетят същия ден.

Доталер пое ролята на водач. Без особени приключения те стигнаха до приказните дворци на раджата.

ГЛАВА XVIII
НЕСПОЛУЧЛИВИ ТЪРСЕНИЯ

Най-после Джейн видя истинската Индия. Въпреки вълнението от предстоящата среща с болния си брат, когото не беше виждала с години, девойката бе завладяна от красотата на дворците и парковете. Сякаш нарочно пред главния дворец преведоха слонове, богато украсени с избродирани със злато чулове. Тези вече бяха истински, а не от цирк.

Раджата прие много любезно гостите в европейски наредения си кабинет и в европейски костюм, което разочарова Джейн. Тя се тревожеше по какъв начин ще се разбира с него. Но се оказа, че раджата говори прекрасно английски. И все пак той беше типичен източен човек. Белоснежният нагръдник на колосаната риза само подчертаваше мургавостта на кожата му. Лицето на раджата напомняше на Джейн Отело.

Боден изложи накратко целта на тяхното посещение.

Докато Боден говореше, лицето на раджата все повече изразяваше недоумение.

— Много съм огорчен — каза той, когато Боден, завърши своята реч, — че съм лишен от удоволствието да изпълня вашата молба. Аврели Халтън, както вие наричате чудния младеж, действително се намираше при мене, но сега го няма… И аз… не мога нищо повече да прибавя към това. Вашият Аврели изчезна.

Всички бяха смаяни от тази неочаквана новина. Джейн, Боден, Пирс, Доталер задаваха в надпревара въпроси, но раджата, подръпвайки нервно къдравата си брада, повтаряше все едно и също:

— Нищо не мога да прибавя към това, което казах. Слугите ми съобщиха, че младежът е изчезнал миналата нощ и аз вече не съм чувал нищо за него… Искате ли чай? Вие вероятно сте изморени от пътя? Не? Може би ще желаете да видите моите елмази?

— Сър! — извика Боден. — Вие, позволявам си да мисля, напълно разбирате цялата отговорност…

Той не довърши думите си. Маската на фалшивата европейска любезност изчезна мигом от лицето на раджата. Очите му блеснаха така, че Боден се задави и побледня.

— Позволявам си да мисля, че вие също разбирате цялата отговорност на вашите думи, сър! — прекъсна той Боден. — Смятам за крайно оскърбителна дори само вашата мисъл, че аз — той особено наблегна на думата „аз“ — говоря нещо, което не отговаря напълно на действителността.

Всички разбраха, че разговорът е свършен и повече нищо няма да изкопчат от раджата. Раздялата беше много по-студена и напрегната от срещата.

Като слизаха по мраморната стълба, потънала в килими и цветя, Боден каза тихо на Джейн, за да утеши и нея, и себе си:

— Не тъжете, Джейн, сигурно Аврели е извършил ново бягство. Това, разбира се, е много печално, но ние все пак днес-утре ще го намерим. Далече той не е отле… не е избягал.

Джейн въздъхна.

— Раджата не иска да се раздели с летящия човек. Той навярно го крие — каза Пирс на Доталер, когато вървяха през парка покрай ниската каменна ограда. — Но ние ще вдигнем на крак всички, ако потрябва, ще отидем до вицекраля и ще издействуваме обиск в двореца и предаване на Аврели.

Доталер мислеше за нещо свое. Пирс вървеше мълчаливо пред всички.

Изведнъж до слуха на Пирс достигна глас иззад оградата. Няколко думи, произнесени на езика хиндустани, го накараха да спре и да се вслуша в разговора.

Посред улицата стоеше метач, а до него — сух старец и девойче.

— Нека на следващия ми рожден ден бъда последен гад, ако лъжа! — извика метачът, видимо възмутен от недоверието. — Аз говоря като човек, който сам, със собствените си ръце върза летящия човек, преди да го хвърлят по заповед на раджата в бездънния кладенец.

Старецът махна с ръка и като смръщи болезнено лице, глухо промълви:

— Всичко е свършено. Да вървим, Лолита!

Но девойката не мърдаше. Тя погледна с безумни очи стареца, после твърдо каза:

— Той не може да умре!… Той каза: „Чакай ме, Лолита“ — и аз ще го чакам…

— Какво, мистър Пирс? — извика Доталер, като се приближи до Пирс. Но когато погледна побледнялото му лице, с тревога произнесе, понижавайки глас: — Какво се е случило?

— Нищо, нищо… Сърдечен пристъп. Това се случва с мене… Ей сега ще ми мине.

Доталер го гледаше недоверчиво.

Вечерта, когато автомобилът пристигна пред входа на хотела, Пирс реши, че няма защо повече да крие тайната. Той каза на Боден:

— Мистър Боден! Няма какво да спорим повече. Ариел-Аврели Халтън не е жив. Той е убит по заповед на раджата.

И Пирс разказа за разговора, който бе чул.

Изведнъж зад стената се разнесе силен вик. О, тези предателски тънки стени на индийските провинциални хотели!

Пирс и Боден завариха Джейн обляна в сълзи.

Сепнат от шума, дотича и Доталер. Като узна за случилото се, той едва сдържа радостта си. Всичко потръгна по най-добър за него начин!

ГЛАВА XIX
ГОСПОДАРЯТ Е РАЗГНЕВЕН

Анат, когото Ариел извади от кладенеца, беше син на човека с елмаза — Мохита, първия съветник и любимец на раджата.

Да бъдеш любимец на раджата е много изгодно. Раджа Раджкумар притежаваше съкровища, общата сума на които дори сам не знаеше. На малцина европейци е известно, че някои индийски раджи са първите богаташи на света, в сравнение с които прославените милиардери — ротшилдовци, моргановци, рокфелеровци, вандербилдовци — са, кажи-речи, бедни хора. С векове, от поколение на поколение раджите са умножавали богатството си, съставено главно от скъпоценни камъни и злато.

Всички тези богатства са малко известни, защото раджите нямат нужда да продават своите елмази, пък и да им се наложи някой път, то не всякога е възможно — на световната борса има малко купувачи на такива камъни като „Великия Мопол“ или „Репент“. Тяхното недвижимо имущество — дворци, чифлици — е също голямо. Но те не могат да се сравняват по ценност с купищата брилянти и елмази.

Не е чудно, че раджите могат да награждават своите любимци така, както никога не са могли да награждават своите любимци най-могъщите и богати крале в Европа.

Но благоволението и любовта на раджата трябва да се заслужи с угодничество. Като всички хора, които водят празен живот в затворен свят, както писа Волтер, „в свят без хоризонти“, раджата се страхуваше най-вече от скуката, макар да имаше добро образование, да владееше прекрасно английски език. Неговата жена Шияма говореше френски като парижанка. Заедно с нея раджата посещаваше Европа — Лондон, Париж, Берлин. Но фраковете и смокингите след свободното и леко национално облекло, театрите и вечерите, европейската кухня, целият начин на живот бяха за него отегчителни, развлеченията — чужди. И той караше жена си да бързат с отпътуването.

В къщи, като извършеше обреда пречистване и хвърлеше тесните дрехи, Раджкумар дишаше с облекчение и се чувствуваше щастлив. В лек копринен халат той лежеше с часове на дивана. Момче-слуга му правеше хлад с палмово ветрило. Раджата вземаше купените в Европа книга и списания, избираше някой „по-лек“ роман и се вдълбочаваше в четене.

Европеец можеш да бъдеш и в Индия.

Той беше своего рода „просветен тиранин“. Принадлежеше към религиозната организация „Брамо-Самадж“, не се кланяше на идоли, не изпълняваше твърде усърдно обременителните религиозни обреди, ядеше дивеч, приготвен от готвача мюсюлманин, следеше литературните новини, четеше философски книги, еднакво се съгласяваше и с Русо, и с Ницше. Обичаше обществото на сахибите и дружеше с тях.

Като се потъркаляше два-три дена с новите книги, той изведнъж започваше да чувствува, че змията на скуката отново запълзява в сърцето му.

И тогава на сцената се появяваше Мохита, който беше изучил до тънкост своя господар.

— Какво ново има, Мохита? — питаше раджата, захвърляйки небрежно книгата върху килима.

Мохита „вземаше прах от краката на господаря“, приветствуваше го с високопарни изрази и накратко докладваше за стопанските работи, за новите договори, сключени със сахибите и селяните, за постъпленията от арендата, за вземанията от неизправните длъжници.

Но сега раджата го слушаше разсеяно и го прекъсваше, повтаряйки въпроса:

— Какво ново имаш, Мохита?

— Трупата момчета и момичета е подготвила нови танци.

Раджата си спомни парижкия канкан и се усмихна:

— Старо. Впрочем покажи го.

Мохита плесна с ръце, кадифената завеса на високия свод до вратата се разтвори и в стаята, звънейки с гривни, дайрета и звънчета, влетяха девойки, увити в тънка коприна, и момчета с пъстри костюми. Те почнаха да танцуват под звуците на флейта. Движенията им бяха грациозни, а на изплашените им лица бяха застинали усмивки.

— Старо — още един път повтори раджата и махна с ръка.

Флейтите замлъкнаха, децата престанаха да танцуват и се струпаха накуп като изплашено стадо овчици.

Раджата започна да разказва на Мохита за канкана, с какви костюми излизат жените, какви фигури правят — „разбираш ли, краката по-високо от главата и всички волани — фюйт!“ — той заповяда да направят на момичетата такива костюми — разкошни поли, по-високи токове — и да ги научи на канкан. Озадаченият Мохита се поклони.

— Какво имаш още?

— Танц на гърбави, куци и слепи.

Това беше ново.

— Покажи.

Децата избягаха, не скривайки радостта си, че всичко мина благополучно — не заповядаха никого да бият или затворят в подземието на хляб и вода, което често се случваше.

Разнесоха се глухи удари на барабан и в стаята, куцайки, падайки, блъскайки се и охкайки, се втурна тълпа хора с необикновен вид, в невъзможни костюми от цветни дрипи. Мохита не губеше време в отсъствието на своя господар. Откъде е изнамерил тези изроди? Гърбавите, с големи глави и уста като на жаби, налитаха на куците, събаряха ги с гърбиците си, падаха, слепите се блъскаха с челата си и с писък се улавяха за удареното място, гърмяха барабани…

Раджата се смееше с глас. Мохита сияеше.

— Повикай раджина Шияма! — извика раджата.

Раджината се яви в модни парижки дрехи и обувки с необикновено високи токове.

Като погледна танцуващите, тя извика:

— Прелест! — и изведнъж, като седна на пода и прегърна коленете си, се засмя неудържимо и така заклати главата си, че прическата й се разроши.

Раджата свали от пръста си пръстен с огромен брилянт и го хвърли на Мохита. Той хвана бляскащия подарък във въздуха и се поклони ниско.

Един сляп, съборен от гърбав, падна по гръб. Удряйки главата си в издатината на колоната, той зави инстинктивно и извика:

— О, дано изпукате, проклети мъчители!

Лицето на раджата мигом потъмня, също и лицето на Мохита — когато облак помрачава слънцето, на земята лягат сенки.

— Това не е за тебе, господарю, а за гърбавите! — побърза да заяви Мохита.

Но раджата, като се обърна към стената, измърмори злостно:

— Ето камшика! И ме оставете.

Всички излязоха. Добре, че Мохита успя да получи пръстена. Но господарят се разгневи. Мохита заповяда на слугите да прибавят на слепия и от него сто удара. Това беше напълно достатъчно да освободи нещастника от всички горести, които още можеше да му поднесе животът.

Мохита се сърдеше, защото имаше в запас за раджата още няколко номера. Голи роби, въоръжени с железни тояги с нокти на края. Раджата особено обичаше това развлечение. Когато робите почваха да си нанасят рани и кръвта обливаше мургавите им тела, поклонникът на Русо биваше обхванат от същинска страст, очите му пламваха, ноздрите му се разширяваха.

— Удряй! Дращи! По-силно! Така! Така!… — поощряваше той своите гладиатори и биваше много огорчен, когато някой от тях падаше мъртъв на земята и играта се прекратяваше.

В запас имаше и лов на тигри. Беше подготвен великолепен слон с огромни бивни, към които бяха прикрепени островърхи медни коронки.

Но днес раджата не повика повече Мохита и той просто загуби ума си, не знаейки с какво да си върне милостта на господаря.

По това време се случи и произшествието с неговия син. Когато слугата съобщи на Мохита, че синът му е паднал в кладенеца, той хукна нататък и беше свидетел как Ариел прелетя от улицата, спусна се в кладенеца и измъкна момчето.

За сина си Мохита не се безпокоеше. Той беше дете от първата му, вече разлюбена жена, а имаше три.

Но летящият човек порази Мохита.

Той не мислеше какво представлява летящият човек — свръхестествено същество ли е, или нов вид фокусничество. Важното е, че това бе съвсем необикновено, ново зрелище, нов номер. С летящия човек, който и да е той, не е страшно да се яви пред

страшните очи на господаря. Като види това чудо, раджата ще забрави всичко и Мохита ще си върне неговото разположение.

И Мохита се разпореди да вържат летящия младеж, дори да е самото въплъщение на Кришна.

ГЛАВА XX
МИРЪТ Е ВЪЗСТАНОВЕН

Мохита водеше вързания и заобиколен от слугите Ариел в двореца през черния вход покрай кухните, пълни с черни, шоколадови и жълтеникави полуголи, с бели калпаци готвачи. Те се изкачиха по тясната стълба на втория етаж, минаха през женската половина на двореца, зенана, където шумно, под наблюдението на слуги, играеха децата. В една стая възрастна жена погледна Ариел през очилата, единият край на които беше привързан за ухото с червен конец. Подът на друга стая беше постлан със сини и бели пътеки и килими, по които бяха разхвърляни възглавници от пъстри копринени тъкани. Върху ниска кушетка седеше девойка с наметнат на главата край на син шал. Раменете й конвулсивно потрепваха. На коленете й падаха едри сълзи. До нея стоеше старец в бяла дреха, със знаците на кастата от червена и жълта глина на челото. Той строго мъмреше девойката, може би също такава пленница като Ариел.

По покрита галерия с леки украсени колони, от които се откриваше изглед към огледално-спокойното езеро, те преминаха в половината на раджата. Огромните зали със сводове, отрупани със скулптурни орнаменти, с колони и нишки, изпъстрени с арабески, фантастични цветя, животни и птици, се сменяха като в чуден калейдоскоп. Понякога на Ариел му се струваше, че вижда всичко това насън. Миришеше силно на атар — уханно масло с есенция от далматинска роза и приятен аромат на цъфтящи олеандри в големи вази, украсени с блестяща цветна глазура. От ароматите и пъстротата главата на Ариел почна да се замайва.

— Стойте тука — заповяда Мохита на слугите, които пазеха Ариел, когато се приближиха до пурпурна завеса със златни халки.

Иззад завесата се чуваше нечий гневен глас. Слугата дръпна Ариел за края на въжето, което свързваше ръцете му. Ариел спря.

Мохита се мушна развълнуван зад завесата.

Като се кланяше до земята, той започна да се приближава към раджата, лицето на когото все повече се начумерваше. Освен това лице Мохита не виждаше нищо друго.

— Не съм те викал, Мохита! Защо дойде? — строго запита раджата.

Като продължаваше да се кланя унизено и да извива цялото си тяло, Мохита приближи до господаря и му пошепна нещо на ухото. Върху лицето на раджата се появи израз на учудване, недоверие, любопитство, пак учудване и пак недоверие.

Мохита следеше развълнувано тези промени.

„Само да не ме изгони!“ — мислеше той.

— Добре. Покажи ми го. Но ако ме мамиш, то помни: твоите жени още днес ще облекат бели вдовишки дрехи!

Без да е изслушал раджата, Мохита хукна зад завесата и заповяда да въведат Ариел.

Ариел влезе в залата и в първия момент беше ослепен. Ярките слънчеви лъчи проникваха някъде отгоре и играеха със златото по стените и колоните, блестяха върху скъпоценните камъни, обсипващи дрехите на хората, които стояха около въздушните виещи се колони. Върху малиновите килими и възглавници под синята завеса лежеше огромен къс злато, светещ като дъгата.

Като дойде на себе си, Ариел видя, че онова, което взе за къс злато, беше самият раджа в обшити със злато дрехи. Брилянтите и елмазите на костюма му трябваше да струват милиони, а на челото му блестеше такъв огромен брилянт, който трудно можеше да се оцени.

Раджата беше тъмнокож човек, с малко плосък нос и дебели, почти негърски устни, макар в жилите му да течеше, както уверяваха родословните летописи, кръвта на най-чист индус.

С черните си бляскащи очи раджата се втренчи мълчаливо в Ариел. Само наученото в „Дандарат“ помогна на Ариел да издържи този поглед.

После раджата погледна наобиколилите го хора, облеклата на които можеха да съперничат по яркост и пъстрота на перата на пауните и папагалите.

Раджата заповяда на Ариел да се приближи.

Слугите побутнаха Ариел в гърба.

— Кой си ти? — запита раджата.

Ариел, който още не беше решил как да се държи, мълчеше.

— Кой си ти? — отново залита раджата на английски, мислейки, че Ариел не знае езика хинди. Младежът мълчеше както преди.

На свой ред Мохита зададе същия въпрос на езика бенгали, маратхи, после от арийските езици премина на дравидските — телугу, тамилски, най-после на тибето-бирманските… Същият резултат.

Раджата се намръщи и каза:

— Той или е глух, или е упорит. Но аз ще го заставя да говори! — И очите му светнаха. — Умееш ли да летиш? — запита раджата, преминавайки отново на хинди.

Мохита не издържа и като се приближи до Ариел, го удари по врата.

— Та говори, магаре, ако не искаш съвсем да изгубиш езика си!

Устните на Ариел трепнаха, но той не каза нищо. Реши, че ако се престори на глух и не покаже способността си да лети, може би ще го пуснат.

Раджата измъкна от ръцете на слугата ветрилото, с което му правеше хлад, хвърли го срещу Мохита, затропа с крака и изрева:

— Негодник! Довел ми някакъв идиот!…

— Смили се, господарю на живота ми! — извика Мохита, падайки пред раджата на колене. — Не лъжа! Запитай ги — той посочи слугите, — запитай моята жена Бинтяба-сини. Всички видяха как този човек или дух в плът летеше! Заповядайте да го набият с камшици и той ще заговори и ще полети!

— Той няма да се отърве от камшиците, но засега ще ги получиш ти! — Раджата плесна с ръце.

Завесата отдясно на трона се разтвори. Край раджата се появи огромен къдрокос човек, черен като ебонитово дърво, с камшик със седем опашки в ръка, готов да изпълни заповедта на владетеля.

Раджата посочи мълчаливо Мохита. Палачът замахна с камшика и удари. Легнал на пода, Мохита силно изохка и се сгърчи цял, свивайки ръце и крака.

Ариел се изпъна и изведнъж каза:

— Спрете! Да, аз мога да летя!

Камшикът на палача застина във въздуха, а раджата от уплаха се облегна на възглавницата, после закрещя на слугите:

— Дръжте по-здраво въжето! Ако отлети, на всички ви главите ще взема!

Ариел седна на пода. Мохита охкаше, но лицето му сияеше. Бурята отминаваше! Той пролази и също седна на пода.

— Кой си ти? — отново запита раджата, като гледаше не без страх Ариел.

Ариел се страхуваше най-много да не го изпратят обратно в „Дандарат“ и затова каза:

— Аз не зная кой съм и откъде съм дошъл.

Раджата беше съвсем озадачен.

— Как така не знаеш? Защо долетя в моя парк отвън? А по-рано къде си бил?

— Това аз зная толкова, колкото и новороденият младенец. Осъзнах се на улицата, откъдето долетях — Ариел говореше, каквото му дойдеше наум.

— Но откъде знаеш за новородените деца? — запита раджата.

Ариел се смути, не знаейки какво да отговори.

— Ти, изглежда, лъжеш — каза раджата. Но в гласа му вече нямаше гняв.

Летящият човек порази дълбоко въображението му.

С този чуден човек трябва да бъдеш по-внимателен. И после, каква придобивка! Ни фараоните, ни най-великите императори и крале не са притежавали такава играчка! Ако само се опитоми тази двунога птица!…

— Как се казваш?

Ариел помисли и отговори:

— Сидха.

Това беше името на един от духовете в индийската митология.

— Сидха ли? Нека бъде Сидха — каза след пауза раджата.

— Всемилостиви господарю! — напомни за себе си съживилият се Мохита.

Раджата му хвърли благосклонен поглед и каза:

— Ковчежникът ще ти даде крор рупии… И седемстотин лака[1] рупии… за седемте резки по тялото, които получи.

Мохита се поклони до земята. Толкова хиляди рупии, разбира се, раджата няма да му даде, но все пак не ще го остави без награда.

— Чуй, Сидха, остани при мене и няма да съжаляваш.

В залата влезе раджина Шияма.

Шияма беше в национално облекло. Изящна златна диадема украсяваше челото и беше прикрепена към черните коси с игличка с едри изумруди и кървави рубини, масивно колие от ковано злато обвиваше шията, на краката се спускаха ниско платинени гривни със звънчета. Беше облечена в яркозелена дреха, както се полага на правоверна, и ръцете и от раменете до китките бяха покрити със златни гривни, привързани с копринени шнурчета, поддържащи също и чупливите стъклени гривни, спуснати на китките на ръцете. Сред всички тези местни украшения на ръцете на раджината имаше няколко златни гривни със скъпоценни камъни, работа на най-добрите парижки златари.

Като я гледа човек, трудно може да си представи, че тази жена, прилична на приказна царица, умее да се конти в европейски дрехи и обувки с високи токове.

— Чуй, Шияма… — каза раджата. — Мохита ми намери ново чудо.

При това верният приближен, започна да се усмихва и да се кланя. Раджата беше вече в добро настроение и искаше да загаси пламъка на своя гняв с похвала за Мохита в присъствието на жена си.

— Гледай, този младеж умее да лети — продължаваше той, сочейки Ариел с пръст, нанизан до средата с пръстени.

— Значи, това е той! Аз вече чух, че е спасил Анат. Трябва да се възнагради за това — каза Шияма, приближавайки Ариел. — Защо е вързан? Горкият!… И какъв е красив!… Развържете ръцете му! — заповяда тя на слугите.

— Развържете ръцете му, но го препашете с въже — побърза да каже раджата, като се размърда неспокойно на възглавницата. — И дръжте по-здраво края на въжето!… Е, а сега, Сидха, покажи какво умееш.

Този път Ариел почна веднага да се издига във въздуха. Слугите постепенно отпускаха въжето като на привързан аеростат. Ариел се издигна към високия таван и започна да описва кръгове разглеждайки великолепните украшения.

Раджата го следеше с интерес и безпокойство, излегнат на възглавницата. Шияма отстъпи по-далече, за да вижда по-добре, и следеше летящия човек с пребледняло от вълнение лице.

— Изумително! — извика тя.

— Достатъчно, Сидха! Слизай!

— Какво значи всичко това? — запита развълнувана Шияма. — Кой е той? Бог? Човек?

— Сидха не иска да ни каже това — отговори раджата. — Но той ще каже и ще живее у нас. Нали, Сидха? И няма да отлетиш от нас? Бог ли си ти, или човек, но и на небето не ще ти бъде толкова добре, както при мене. Няма ли да отлетиш?

— Не!

— Великолепно. Но не се обиждай, отначало все пак ще те понаблюдаваме.

— Ти може би си гладен, Сидха? — запита дружелюбно Шияма.

Ариел я погледна с благодарност. За това можеше да помисли само жена.

Но Ариел се лъжеше малко, Шияма беше добра жена, обаче задаваше този въпрос със задна мисъл: „Боговете не се нуждаят от храна“. И с отговора си Сидха ще открие своята същност — божествена или човешка.

— Да, изгладнях — отговори просто Ариел, като се усмихна.

„Не е бог!“ — помисли Шияма.

А раджата даваше с половин глас най-строги и точни указания на Мохита как да пази и да се грижи за Сидха.

В заключение, като свали от пръста си два пръстена, раджата ги хвърли на Мохита.

Мирът беше възстановен.

---

[1] Крор — сто лака, лак — сто хиляди рупии, рупии — около шестдесет и четири златни копейки. ↑

ГЛАВА XXI
СЪГЛАСЕН

Отведоха Ариел в стаята, която се намираше до спалнята на раджата. Раджата искаше Сидха да бъде по-близко до него.

За летящото същество бяха отделени дванадесет слуги, сякаш той беше принц по рождение. Впрочем слугите бяха едновременно и пазачи на пленника.

С ниски поклони те предложиха на господин Сидха да вземе вана с благоуханни есенции, облякоха го в скъпи дрехи и му поднесоха изобилен и вкусен обяд.

Имаше редки плодове, между тях и бирмански мангустани, които Ариел никога не беше виждал и не знаеше как да ги яде. Той смутено мачкаше и късаше плодовете, мъчеше се да ги разкъса със зъби.

Прислужващият почтен индус с посивели коси, величествен като брамин, скривайки усмивката си, каза:

— Разрежи ги с ножа, господарю, и опитай онова, което се намира вътре. „За бог не знае твърде много“ — помисли си старецът.

След обяда Ариел се изтегна с удоволствие върху дивана. Наведено над него, едно мургаво момче му правеше хлад с ветрило. Покрай високия прозорец с решетка прелитаха лястовички и Ариел им завиждаше.

Тука е по-добре, отколкото в „Дандарат“, и все пак не беше спокоен. Той имаше вече представа за раджата, който с такава лекота минава от ласки към жестокост. Сега Ариел е добре, но какво го очаква утре?… С какво удоволствие би сменил тази позлатена клетка със скромната къщурка на Низмат! Какво ли мислят за него старецът, Лолита и Шарад? Той изчезна така внезапно… Нима за цял живот е обречен да преминава от една клетка в друга? Защо не е свободен като лястовичките? Ако не беше тази желязна решетка, Ариел би отлетял заедно с тях в синия простор на небето.

През деня раджата наднича няколко пъти в стаята на Ариел, ласкаво се осведомяваше добре ли е, доволен ли е от храната и

слугите.

Раджата нямаше търпение да си поиграе с новата играчка, но Шияма го убеди да не безпокои Сидха — нека днес си почине. А раджата, въпреки своя източен деспотизъм, в много случаи отстъпваше на своята любима раджина, която се смяташе за една от най-красивите и умни жени в Индия и му беше полезна помощница в работите със сахибите. Онова, което той не можеше да постигне, постигаше го лесно Шияма с няколко ловко казани думи и с очарователната си усмивка.

И през нощта, събуждан няколко пъти от лек шум, Ариел виждаше край себе си раджата по халат и чехли с извити нагоре носове.

Сутринта вратата се отвори, влезе раджата в същия халат и с връзка вестници в ръце и като приседна до Ариел, каза:

— Ето че ние научихме едно-друго за тебе, Сидха! Аз не обичам да чета вестници, но моят секретар ми посочи бележката за летящия човек. Това естествено си ти. И разбира се, не си се появил в този свят вчера на пътя край моя дворец… Слушай, Сидха, или който и да си ти — продължаваше да гука ласкаво и нежно раджата като гълъб, — довери ми се и няма да загубиш… Да вървим, ще ти покажа някои работи. Но аз вече те предупредих. Не се обиждай, докато не се споразумеем с тебе и не станем приятели, аз ще те държа с верижка. Моите ковачи и златари работиха цяла нощ и приготвиха златна верига. Но тя е тежичка и освен това недостатъчно здрава. Стана нужда да се направи желязна със златен обръч-пояс. Пареш! — викна раджата.

Подрънквайки с веригата, влезе слуга, опаса кръста на Ариел със златния обръч, заключи го и предаде на раджата ключа и края на веригата.

— Да вървим! — повтори раджата, хванал здраво в ръце веригата.

Той поведе Ариел по безкрайната редица зали, украсени със злато, мрамор, слонова кост, майолика. Навсякъде мозайка, скулптури, инкрустации, вази, статуи, цветя…

Стените на една зала бяха целите покрити с кехлибар, на друга — с планински кристал, на трета — със слонова кост. Над вратите се

извисяваха огромни слонски бивни в златна обковка, украсени с най-тънка резба.

От „слоновата зала“ стълбата водеше надолу.

Те се спускаха дълго, докато стигнаха в подземието. Раджата взе светилник и тръгна по коридора, осветявайки пътя. Още една стълба, още по-дълбоко подземие и най-после спряха пред чугунена врата с излета барелефи, изобразяващи фантастични знаци и дракони.

— Намираме се под езерото, което ти видя — каза раджата и отвори тежката врата. — Върви.

„Дали раджата не иска да ме затвори в подземието?“ — помисли си Ариел и влезе в тъмното помещение.

Изведнъж нещо щракна и пламна ослепителна светлина.

Покрай стената под ниския каменен свод имаше ковчежета с оковани с мед капаци. Тези капаци внезапно подскочиха и пред изумения поглед на Ариел неочаквано се откри картина, каквато рядко може да види човек. Едни ковчежета бяха напълнени догоре с едри рубини като кръв, други бяха пълни с изумруди с цвета на морската вода, в трети като небесната дъга блестяха елмази и брилянти…

Тук имаше сандъчета с топази, хризолити, бисери, тюркоази, рубини, ахати, сапфири, гранати, хризопрази, аквамарини, турмалини… Червени, сини, зелени, жълти, светещи и матови камъни…

По-нататък имаше сандъци с кюлчета злато, златен пясък, сребро, платина.

Изглеждаше невероятно, че толкова съкровища са събрани в един дворец, у един човек.

— Разбираш ли, Сидха, какво означават тези красиви камъчета и златото? Това е власт над хората. Едно камъче в ръката — и всеки чиновник-сахиб ще направи всичко, което пожелая… Аз им дадох не малко такива камъчета. Повече камъчета — и вицекралят на Индия ще направи всичко според моето желание, а още повече — и сам кралят на Великобритания ми изпраща грамота с титлата сър и любезно писмо. Ще ти ги покажа. Та ето, Сидха, който и да си ти, каквото и да е твоето минало, аз мога да те оставя при мене, ако пожелаеш сам. И ти ще получиш при мене онова, което никъде няма да намериш. Помисли. Можеш да не ми отговаряш сега. Ще дойда при тебе след закуска.

Върнаха се в двореца.

Ариел остана сам. Той се страхуваше най-много да не попадне отново в ръцете на Пирс. А никой освен раджата не ще може да го защити, ако Пирс го намери. В това Ариел не се съмняваше. Засега има благоволението на раджата. Защо да не се остави в неговите ръце? Лолита е близко, с нея ще намери начин да се види. „Ако раджата смени милостта с гняв… — Ариел се усмихна и политна към тавана. — Нима няма да мога да отлетя?“

И когато раджата се яви след закуската, Ариел му разказа честно всичко, което знаеше за себе си и за училището „Дандарат“.

Раджата се заинтересува много от разказа му и особено от училището.

— А няма ли там още някакви чудни младежи като тебе? — запита той.

— Има такива, тялото на които може да свети или да изпуска аромат, има гадатели на мисли, предсказвачи на бъдещето…

— Трябва непременно да се каже на Мохита за това. Но ти, млади човече, все пак си чудо на чудесата. И така, съгласен ли си да останеш при мене по своя воля? Ако си съгласен, аз ще сваля решетката от прозореца и ще хвърля тази верига в езерото.

„А ако не се съглася, ти ще хвърлиш и мене самия в езерото“ — помисли Ариел и отговори:

— Съгласен съм. Но как се казваш и кой си ти?

Раджата се разсмя.

— Ти наистина си паднал от небето. Аз съм раджа Раджкумар. Ти все пак си необикновен човек, макар и човек. Много ми е драго, Ариел. Отсега нататък ще се ползуваш с пълна свобода в пределите на моите дворци и паркове. Но не по-далече! Даваш ли дума?

Ариел си спомни за Лолита — за нея той не каза на раджата, мислеше да поиска разрешение да лети из околностите, но реши, че е още рано да се обръща с такава молба, и отговори:

— Давам дума.

Раджата беше необикновено доволен. Без верига с летящия човек можеха да се измислят много повече забавления. Това беше най-важното.

Още същия ден решетката от прозореца беше свалена, а веригата захвърлена в езерото.

ГЛАВА XXII
НОВАТА ИГРАЧКА

Можеше да се помисли, че раджата, жаден за забави, се беше побъркал по Сидха-Ариел. Той заряза не само работите си, но и всички свои любими развлечения — бой на гладиатори, лов. От сутрин до вечер прекарваше с Ариел, заставяше го да прави разни шеги или да измисля нови. Ариел покорно и дори охотно се подчиняваше на раджата.

След като събереше в най-голямата и висока зала цялото си домочадие, раджата, излегнат на възглавници, командуваше:

— Издигни се към тавана, Ариел! Лети в кръгове! Стоешком! Лежешком! По-бързо! Още по-бързо! Преметни се! При мене, Ариел! Вземи маймунката и лети с нея!

Ариел вземаше маймуната и се издигаше. Маймуната скимтеше силно от страх и се дърпаше от ръцете му. Зрителите се смееха до сълзи, а раджата повече от всички. Веднъж маймуната, като одраска Ариел, се измъкна от ръцете му и падна за щастие на възглавниците, но все пак се удари и дълго скимтя.

Ариел се издигаше и с опитомени гълъби, и с папагали, пускаше ги под тавана, гонеше ги и сам се преобръщаше като гълъб преметач.

Случваше се да лети и с момченца и момиченца. На момчетата това им харесваше, а момичетата скимтяха не по-малко от маймуните. Летеше и с чинии, отрупани с лакомства или пълни с цветя. Цветята разхвърляше на зрителите и ловко ги хващаше, както лети.

Когато фантазията на раджата за изобретяване на домашни развлечения се изтощи, преминаха в парка. На раджата особено му харесваше един номер: Ариел трябваше плавно да се издигне до самия връх на купола на дворцовата кула, оттам да пада стремително с главата надолу към езерото, над самата вода да се обърне, да застане на повърхността и крачейки, сякаш върви по водата, да се върне при него.

Това забавление се харесваше и на самия Ариел. Той се издигаше покрай стената, разглеждаше шарките, скулптурните изображения,

пукнатините, лястовичите гнезда. Мяркаха се етаж подир етаж, колони, галерии, балкони… Той се усмихваше на хората, които поглеждаха от прозорците. Веднъж хвана, както си летеше, една роза, подадена му през прозореца лично от Шияма. Той и кимна с глава и вече не изпусна цветчето.

Така се издигаше все по-високо и по-високо.

И ето, той стои на върха на яйцевидния купол, под слънцето, подлагайки гърдите си срещу поривите на вятъра. Над него — синьо небе, наоколо — безпределен простор. Със свистене прелетяват лястовичките. Долу блестят огледалата на езерата и водоемите, зеленеят китни дървета и разкошни паркове. В тези минути му се искаше да пее. Ето така би отлетял! Къде?… Към къщурката на Лолита! Но не бива… Не сега… Долу е раджата, малък като буболечка, вече гледа, вдигнал глава, очаквайки скока. Време е да скача.

И странно — от земята той се издигаше спокойно и радостно, но пред скока от голяма височина чувствуваше страх и стягане в гърдите, може би като парашутист, който се опасява, че неочаквано парашутът ще откажа и няма да се разтвори. Ами ако също така неочаквано откаже и тази необикновена способност да лети?

Сподавяйки инстинкта си за самосъхранение, Ариел се хвърляше с главата надолу и като полетяваше малко, задържаше се във въздуха. Това ставаше сполучливо. Значи, всичко е наред! И падаше вече спокойно.

— Малко е да се позлати такъв човек! — викаше раджата от възторг. И измисляше вече ново развлечение.

Трябва да заведе Ариел в маймунарника — така наричаха развалините на стария замък, където се бяха заселили маймуни. Те дотолкова бяха свикнали с хората, че вземаха храна от ръцете им, но все пак не се оставяха да ги хващат. Ариел би могъл да лови младите маймуни. Каква суматоха и смях ще падне!

Или да отиде с Ариел на лов за тигри. Раджата си въобразяваше, че е възседнал слона, тигърът се хвърля на шията на животното и в това време Ариел налита отгоре върху тигъра и му забива ножа във врата…

Можеше да накара Ариел да лови в гората птици… Да прелита през цветни обръчи… Да се издига нощно време с фенер високо-

високо в небето и оттам да хвърля цветя… А защо и той да не полети с помощта на Ариел?

Раджата примижаваше от удоволствие, като си представяше безкрайната верига от нови увлекателни развлечения, на които може да кани важни сахиби и прочути съседи. Самите богове служат на великолепния раджа Раджкумар!…

Не само раджата, но и всички обитатели на замъка се увличаха по Ариел-Сидха. Името му не слизаше от устата им. „Чухте ли какво направил Сидха вчера? А как ходеше по тавана с главата надолу!… А как през нощта над голямото езеро запалваше във въздуха огньове!…“ Разказите следваха един подир друг. Всички се учудваха, мнозина завиждаха, други дори съжаляваха: „И все пак той е в клетка, макар и позлатена. На негово място аз бих — шепнеше един събеседник на ухото на другаря си — грабнал торба брилянти, колкото могат да се издигнат, и бих отлетял!“

Слуховете за летящия човек на раджа Раджкумар плъзнаха из околностите. Те достигнаха до Низмат и неговата внучка, достигнаха в края на краищата и до адвоката Доталер.

ГЛАВА XXIII
МОХИТА СЪБИРА МАТЕРИАЛИ

От многобройните обитатели на дворците на раджата само един човек гледаше намръщено и със затаена злоба Ариел. Това беше Мохита.

Първите дни той се радваше на необикновения успех на своята находка. Но много скоро почна да забелязва, че вниманието на раджата е всецяло погълнато от Ариел. Сидха-Ариел засенчи всички. Мохита беше забравен от неблагодарния раджа, като че ли Ариел наистина се бе спуснал от небето в двореца на раджата. Ариел стана новият любимец. Раджата го отрупваше с ценни подаръци, с които Ариел не знаеше какво да прави. Мохита беше забравен и позеленяваше от завист. Отначало той се надяваше, че Ариел скоро ще омръзне на изменчивия, капризен раджа, както му омръзваха всички нови неща. Но дарбата на Ариел криеше в себе си неизчерпаеми запаси от новости. Една измислица се сменяше с друга, едно забавление — с друго, още по-интересно. Раджата разпращаше покани на свои съседи, набоби, раджи, висши английски чиновници, молейки ги обаче да не съобщават за видяното на журналистите.

Всичко това измъчваше користния и завистлив Мохита. И той най-после реши: по един или друг начин, но със Сидха-Ариел трябва да се свърши.

Отначало искаше да го убие тайно, но това беше рисковано. Трябваше да се измисли по-тънък план.

Обстоятелствата скоро му дойдоха на помощ.

Шияма също проявяваше интерес към Ариел. Като жена, макар и неуравновесена, но добра, тя го жалеше, разбираше по-добре от другите как би трябвало да се чувствува тази рядка „птица“ в златните чертози на Раджкумар. Шияма оказваше на Ариел всякакво внимание, грижеше се за него, искаше от мъжа си да му дава почивка, разговаряше с него в стаята си в часовете, когато някакви неотложни работи отклоняваха раджата от забавите му с неговия нов любимец. Тя

разпитваше Ариел за живота му, четеше внимателно вестникарските бележки, в които се съобщаваше нещо ново за летящия човек, правеше справки. Така в нея съзря мисълта, като узнае миналото на Ариел, да намери неговото семейство и да го върне на близките му.

Стаята на Ариел беше на същия етаж, но за да отиде от нея в гостната на Шияма, трябваше да слезе по стълбата на долния етаж и след това отново да се изкачи на третия. За Ариел имаше по-кратък път. Когато Шияма излизаше на балкона и викаше Ариел, той се появяваше на своя балкон и прелиташе към балкона на раджината. Тя смяташе, че „жената на Цезар стои по-високо от подозренията“.

Тези въздушни визити бяха скоро забелязани от Мохита, в задълженията на когото влизаше и шпионирането на всички в двореца.

В главата на Мохита съзря план. Той тайно ненавиждаше Шияма, а и тя му отговаряше със същото. Всеки от тях имаше за това голямо основание. Мохита не обикна раджината, защото тя имаше влияние върху раджата, когото той би искал всецяло да вземе в ръцете си и всячески поощряваше най-низките инстинкта и вкусове на деспота. Шияма намрази Мохита, тъй като виждаше в него зъл, дребнав, продажен човек.

Между Шияма и Мохита се водеше отдавна тайна борба, понякога преминаваща и в открити стълкновения.

И ето че на Мохита му падна случай да убие с един куршум два заека: да се отърве и от новия любимец на раджата, и от Шияма. Тогава влиянието му върху раджата би пораснало безпределно. Планът изглеждаше съвсем изпълним, защото самолюбивият до крайност и несдържан раджа, както добре го познаваше Мохита, беше извънредно ревнив. На тази основа веднъж в Париж едва не стана голям скандал; в Индия по същата причина един важен сахиб заплати с главата си, а раджата беше принуден да загуби много едри „камъчета“, за да замаже работата.

Да възбуди ревността на раджата, да използува това старо, изпитано средство… Но Мохита беше хитър и предпазлив. Само ревността може да не стигне, раджата твърде държи на Ариел. А ако почне да проверява, да размисля — всичко ще рухне. Хитрата Шияма ще намери начин да се оправдае. И кой е Ариел? Той не е принц по рождение, не е важен сахиб, за да го ревнуват.

Тук трябва да се действува ловко и преди всичко някак да се компрометира Ариел в очите на раджата, да се предизвика неприязън, подозрителност и по някакъв друг повод. Ако успее да опълчи властелина против новия любимец, тогава „всяка вина ще бъде виновна“. И Мохита не само лично следеше всяка крачка на Ариел, но нареди и на своите помощници да правят това. Той беше организирал образцово следенето.

Скоро Мохита събра напълно задоволяващ го материал. Той забеляза, а и помощниците му донасяха за същото: в свободните си минути Ариел охотно посещава слутите-парии — тези хора му напомняха за Низмат, Лолита и Шарад. Между слугите на раджата и Ариел се завързваха все по-приятелски отношения. Ариел обичаше децата и ги посещаваше, без да прави изключение дори за най-отхвърлените касти: метачи, дерачи, чистачи на слоновите стояла. Той забавляваше децата с полетите си, носеше им плодове, сладки неща от трапезата на раджата.

Особено се привърза към едно болно дете, което приличаше на Шарад, внук на стария градинар.

Момченцето беше навехнало крака си и не можеше да ходи. И Ариел често го вземаше на ръце, издигаше се с него ниско над цветните лехи и го люлееше като в люлка. Момчето изпадаше във възторг. Обвивайки с мършавите си ръчички шията на Ариел, то се заливаше от радостен смях.

Слугите на раджата, които наблюдаваха тази сцена, се усмихваха и бършеха сълзите си. Тяхната любов и уважение към Ариел се увеличи още повече, когато старият градинар им показа един изумруд и рече:

— Даде ми го Ариел, за да го продам и с получените пари да повикам добър доктор от града. Нашият чаръкчия само измъчи внука, не може да го излекува.

— Откъде Ариел има изумруд? — учудваха се слугите.

— Подарък от раджата — отговаряше градинарят.

Изумрудът минаваше от ръка на ръка, блестейки върху мургавите длани.

— С това камъче може не само доктор да се извика, но и сватба да се направи — казваха някои.

— Да, човек ли е той, или бог — не знаем, но и боговете не ни жалят така, както Ариел!

И когато това необикновено същество излиташе от прозореца на своята стая и се спускаше при тях, слугите с простодушието на деца започваха да разказват на Ариел за своите нужди и несгоди. Подаръците на раджата всякога преминаваха от Ариел в ръцете на слугите.

„Отлично! — мислеше Мохита. — Ариел раздава наляво и надясно подаръците, които получава от самия раджа, и кому? На кучетата-парии! Това не може да се хареса на владетеля… Ще кажа, че е изчезнал моят пръстен… Така, намек… Ариел може да надникне във всеки етаж и във всяка стая, а и да влезе, ако няма никого… Слугите му се оплакват. В него те виждат защитник. Той ги утешава, тъжи с тях, с което развращава… Само това липсваше, заразата на недоволството от градовете да проникне при нас! Днес слугите се оплакват, утре ще почнат да искат… Раджата няма да търпи подобно нещо!…“

Но Мохита още нищо не говореше на раджата. Той събираше сведения.

Наскоро стана следното.

Раджата приемаше някакъв важен чужденец-турист, който се интересуваше от „екзотиката“.

Домакинът показваше на госта бой на гладиатори. Заради тези боеве между раджата и раджината ставаха караници: раджината не можеше да търпи такива кървави развлечения, караше се и на него, и на Мохита, но боят на гладиаторите продължаваше, само че раджата ги устройваше в отсъствие на раджината.

И този път той покани чужденеца на боя, когато раджината отиде да се разходи с автомобила.

Край раджата се намираше и Ариел, сега неизменен негов спътник. Неговия „номер“ раджата искаше да покаже на госта за десерт, накрая.

Боят беше в разгара си. Вече се лееше кръв. С разширени ноздри и горящи очи раджата насъскваше борците.

Единият от тях силно нарани другия. Онзи падна. Първият вдигна своето желязно оръжие, за да нанесе последния удар. Но в това време Ариел, пред очите на изумения гост, прелетя през главата му на

арената и отби ръката на бореца. Раненият се възползува от това и лазешком избяга от арената.

Лицето на раджата потъмня от гняв. Ариел се намеси самоволно и прекъсна боя на най-интересното място! С този неочакван полет провали и своя „номер“. Развали цялата работа!

Раджата измъкна копието от ръцете на телохранителя с намерение да го хвърли срещу Ариел. Забелязвайки този жест, Ариел излетя над арената.

— Brut! Bête noire! Грубо животно! — чу се изведнъж гласът на раджината.

Всички се огледаха. В суматохата никой не бе забелязал как към ринга се бе приближил автомобил. В него седеше раджината. Мохита беше успял вече да се уговори с шофьора.

Раджата хапеше устните си. Кога най-после раджината ще престане да се меси в неговите работи? И как смее да го ругае пред чужденеца, и то на френски — на език, разбираем за европейския гост?

— Не се намесвай в чужда работа! — извика раджата и в гнева си хвърли копието към автомобила. Копието проби със звън предното стъкло, обсипвайки завардилия се шофьор с парчетата.

Именитият гост изтриваше потното си лице с напарфюмирана кърпичка, скривайки усмивката си — той беше щастлив да наблюдава интересна картина на екзотични нрави!

Мохита потриваше ръце зад гърба на раджата. Първата свада на раджата с Ариел! И не последната — с раджината. Кой знае? Може би работата ще се обърне така, че това да бъде последната им свада. Мохита и по-рано вливаше предпазливо отровата на омраза към раджината, като намекваше, че тя командува господаря, че господарят е под чехъл, че за това вече му се смеят и че раджата ще направи много добре, ако по-скоро си върне свободата и направи раджина петнадесетгодишната дъщеря на съседния раджа, красива като пълната луна и кротка като гълъбче…

Но и след това Мохита не откри картите си, очаквайки ново провинение на Ариел.

И дочака…

Още от първия ден в дворците на раджата Ариел не преставаше да тъжи за Шарад, Лолита и Низмат.

Дори радостите на полета не го утешаваха. Нощем, когато раджата спеше, Ариел заставаше на прозореца. Залени от лунната светлина, дремеха парковете. Неподвижни листа на палми, цветове на лилии и лотоси в езерото. Ароматите замайваха главата. Може би и Лолита в това време при лунна светлина мечтае за него и погледите им се срещат в синьото небе върху сребристия диск. Ариел леко, като перушинка при тихо подухване, се издигаше над пода и излиташе от прозореца. Изпълваше го неизразимата радост на полета. Той се издигаше отначало бавно, после все по-бързо покрай дворцовата стена. Ето и покрива… Мярнаха се познатите лястовичи гнезда… По-високо и по-високо!… И долу пред него в далечината се откриваше страна, чудна като съновидение. Той протягаше ръце ту към луната, ту към сините простори на небето, осеяни със звезди, ту към цветущата земя… Долу се белееше стената около владенията на раджата. Отгоре дворците губеха своето величие и изглеждаха като натрупване на причудливи плодове-покриви с разнообразна форма. По-нататък се простираха гори, сред тях се виждаше път. Някъде в тези гори се намира бедната къщурка на Лолита. Ако се издигне по-високо, може да види и водоема. От къщурката го отделя малка нива.

— Лолита! — викна веднъж Ариел с пълен глас. Той беше толкова високо, че долу не можеха да го чуят.

И изведнъж, забравил всичко — и обещанието пред раджата, и това, че могат да го следят, — Ариел полетя надолу, към гората, там, където беше оставил сърцето си.

Лесно намери къщурката. Тя беше тъмна. Лолита и Низмат спяха вътре, Шарад — на верандата. Да се хвърли към спасеното момче, да го събуди… Сега още не е време… Ще се вдигне суматоха в двореца на раджата… И отново ще почне да го преследва Пирс. Ариел въздъхна дълбоко, нежно целуна по главата спящия Шарад… Огледа се. Долетя до манговото дърво, откъсна няколко плода и ги сложи до главата на Шарад.

После, като се сбогува мислено с близките, полетя обратно.

„Долетя пак! Жалко… — промърмори Мохита, който седеше върху плоския покрив на малкия дворец, където живееше със семейството си. — Но каквото и да бъде, Ариел нарушава дадената дума и лети някъде нощем. Е, това засега като че ли е достатъчно!“

ГЛАВА XXIV
БУРЯТА СЕ РАЗРАЗИ

Като издебна момент, когато Ариел се намираше при Шияма, а раджата беше много раздразнен от нещо, Мохита с разни гримаси, лицемерни въздишки и недомлъвки пристъпи към въпроса.

Той никого не обвинява и нищо не доказва. Но дългът на верен роб го задължава да отвори очите на своя господар за неща, които на него, Мохита, не му харесват. Естествено във всичко това няма нищо лошо, но не бива и да се отминават такива факти.

Мохита почна да изброява фактите с предишните уговорки.

Отначало той разказа за Ариел — за подаръците, които беше правил на слугите, за подозрителните разговори с тях, за нощните полети. После предпазливо почна да говори и за поведението на раджината.

Като видя за пръв път Ариел, Шияма го намери за много красив. Нима тя не каза това? И тогава — каква грижа! — го запита не е ли гладен. Когато Ариел летеше в двореца и хвърляше отгоре цветя, най-хубавите рози падаха на коленете на Шияма. Знак на голямо уважение ли бе от страна на Ариел? Само на уважение ли? С какво чувство раджината улавяше тези рози и ги поднасяше към лицето си — май към устните си? За да ги целуне? С какъв възторг, с какво изражение на очите гледаше тя летящия младеж! Раджата не виждаше всичко това, защото беше заслепен от Ариел. Но очите на Мохита виждат всичко… А нима тя лично не подаде на Ариел цветче, когато той, този красив момък, излетя веднъж към купола на двореца? И Ариел запази цветчето на раджината.

Ариел твърде често е сред слугите: може би готви заговор, а раджината го покровителствува и — кой знае? — дали не участвува самата тя в този заговор, който може би заплашва живота на господаря?

Напоследък раджината и Ариел си устройват срещи, и то открито, като че ли да видят всички колко малко се грижи тя за своята

чест и за доброто име на своя високопоставен съпруг. Ариел лети в зенана, затворен според закона за всеки външен човек.

Кръвта нахлу в главата на раджата. Тъмното му лице започна да става мораво.

— Това е лъжа! — изхриптя той. — Ти си играеш с главата си, Мохита!

Мохита падна по очи и извика:

— За честта на господаря на моята душа не ще пожаля главата си. Иди при раджината и сам ще се убедиш. Погледай как си гукат като влюбени гълъбчета или пък готвят черен заговор против тебе!

Раджата стана, залитащ от обхваналия го гняв. Лицето му се изкривяваше от спазми. Сега то беше страшно — сякаш скрити мълнии го осветяваха със синкав пламък. Разярен и жаден за мъст, той тръгна към женската половина на двореца. Мохита го последва.

Раджата подръпна завесата.

До прозореца откъм балкона седяха сред възглавници Шияма и Ариел. Пред тях на ниска лакирана масичка имаше златен поднос с плодове. Ариел разказваше нещо, а Шияма го гледаше в лицето и внимателно го слушаше.

Гърлен вик разтърси въздуха. Ариел и Шияма обърнаха изплашено глави към завесата и видяха раджата.

Раджата скочи като тигър срещу Ариел, повали го върху възглавниците и го хвана за гърлото. Шияма се хвърли към раджата. Мохита свирна — той беше подготвил всичко. Дотичаха слугите.

— Вържете това змийче и тази мърша! — заповяда раджата на слугите. — Ариел — в кулата, а тази негодница — в подземието.

Раджата искаше да каже обратното: „Ариел — в подземието, а Шияма — кръглата кула“, но в гнева си сбърка. Мохита разбра грешката му и искаше да го поправи.

— Вярно ли те разбрах, господарю?

Но раджата помисли, че Мохита иска да защити раджината, и викна:

— Не разсъждавай!

Мохита отстъпи назад и прехапа език.

Шияма се изправи. Тя беше бледа, очите й горяха от гняв.

— Нищожество! — извика тя, гледайки с презрение мъжа си. После притича до Мохита и го удари по бузата. — Негодник!…

Слугите стояха нерешителни и се страхуваха да се докоснат до раджината; част от тях, по знак на Мохита, тръгнаха към Ариел.

— Какво стоите? Кожата ви ще одера! — крещеше вбесеният раджа.

Като се подканяха един друг, слугите пристъпиха към раджината.

Шияма измъкна изпод халата си кинжал. Блесна стоманата.

— Аз ще се убия, ако някой се докосне до мене! — заплашително викна тя и насочи кинжала към гърдите си.

Слугите замряха.

Ариел не видя какво стана по-нататък. Той беше вече обкръжен. След като го вързаха, вдигнаха го и го понесоха.

Ариел не се противеше; той беше изумен от вътрешната сила, с която прозвуча протестът на Шияма, и сякаш се вцепени.

Хвърлиха го в кръглата кула. Вратата се затвори.

Известно време Ариел лежа на пода до прозореца, поразен от станалото. Вратът го болеше и главата му се мътеше.

Когато мислите му се проясниха малко, той започна да разсъждава. Вероятно Мохита го е следил и е донесъл на раджата за полетите му извън владенията на раджата. Но какво е виновна раджината?… В какво я подозираха? Ето как свърши животът му у раджата! И как е наказан за своята нерешителност! Трябваше отдавна да отлети от тази клетка.

Клетата добра, раджина! Нима и тя стана жертва на някакви гнусни подозрения и доноси? Не й дадоха дори да се оправдае. Да отлети ли? Желязната врата е затворена, на прозореца има дебела решетка…

Ариел виждаше част от парка, каменната ограда и зад тях, съвсем близко, пътя.

Някаква девойка стои на пътя до стената и внимателно оглежда двореца.

Ариел трепна, той позна Лолита.

Вестта, че Ариел се намира у раджата, беше стигнала до нея и тя понякога се промъкваше към двореца.

Тя успя да види, че Ариел лети над купола на двореца. От очите й не убягна как красивата жена му подаде цветче, когато той прелетя край прозореца, й сърцето й се сви.

Крайпътният прах ли ще мечтае за слънцето? Ариел, разбира се, е намерил в двореца достойно щастие!

Но плодовете манго, появили се неочаквано край Шарад, можеше да донесе само Ариел. Значи, той е прелетявал до тях. Значи, не ги е забравил! И Лолита много искаше да види макар отдалеч Ариел.

Сега в двореца ставаше нещо лошо — чуваха се възбудени викове, хората тичаха из двора и парка. Но Ариел не се виждаше. И Лолита искаше вече да си отиде, когато изведнъж чу гласа му.

— Лолита! Аз съм, Ариел! Ако се измъкна оттук, ще долетя при тебе!… Чакай ме! — Зад него заскърца ключалката на вратата и той побърза да наведе глава към пода.

Като чу думите на Ариел, Лолита се разтрепера.

Той беше зад решетката. Какво означаваше това?…

ГЛАВА XXV
ГОСПОДАРЯТ Е НЕПОСТОЯНЕН

Слугите напъхаха Ариел в чувал, завързаха го отгоре и го понесоха. Помощникът на Мохита даваше с дрезгав глас заповеди.

Чувалът беше стар, не много плътен. Ариел видя светлина и като почувствува пресен въздух, разбра — носеха го през двора. После светлината помръкна, въздухът стана задушен и по-прохладен… Носеха го по дълги коридори, после почнаха да се спускат по стръмна стълба. Отново ходници, стълби… Най-после го сложиха върху студените плочи. Трепна жълт пламък на фитил. Развързаха чувала и мълчаливо поставиха в него два тежки камъка. В очите на един от слугите Ариел забеляза сълзи, а на лицата на другите — мълчаливо съчувствие. Но помощникът на Мохита следеше неотстъпно всяко тяхно движение. Ариел видя отвора на каменен кладенец. „Ето къде ще трябва да свърши дните си летящият човек“ — помисли си той с тъга.

Двама слуги завързаха чувала, вдигнаха Ариел и с въздишка го хвърлиха в дълбокия кладенец.

А в двореца, в стаята на Шияма, Мохита пълзеше на колене подир своя господар, биеше се с юмруци по челото и ридаеше:

— Смили се, господарю!…

Раджата се мяташе по стаята, отблъскваше с ритници Мохита от себе си и крещеше:

— Ти, ти, ти единствен си виновен за всичко! О, гнусен, проклет гад! Ти ме лиши от най-доброто украшение на моя дворец, от най-добрата ми утеха — летящия човек! Ти оклевети и него, и най-честната жена! Ако Шияма умре, а тя сигурно ще умре…

— Боговете ще я запазят, владетелю! Докторът каза…

— О, лукав роб! Как се обърна езикът ти да оклеветиш най-добрата жена в света? Защо това змийско жило не се покри с язви? Ти ме накара, лъжливо куче, да извърша престъпление… Пред смъртта хората не лъжат, а тя ми викна…

— Тя не ще умре, владетелю!…

— Та тя не е виновна за нищо и ти, гнусен злодей, я оклевети. Очите ми се отвориха — Раджата плесна с ръце.

— Пощади ме, владетелю! Изслушай ме!

— Почакай, гадино!… Вземете тази гнусна твар! — обърна се раджата към дотичалите слуги. — Хвърлете го в клетката при тигрите! О, ти достойно ще ме позабавляваш с това зрелище!

Слугите хванаха Мохита. Той зарева така, сякаш вече бяха го хвърлили в клетката на тигрите.

Но когато го изнесоха в другата стая, той изведнъж престана да крещи и заговори тихо, обръщайки се към слугите:

— Не ме хвърляйте на тигрите днес. Почакайте до утре. Всеки ще получи по хиляда рупии… Утре гневът на раджата ще премине и той ще ви накаже, ако избързате да ме хвърлите в клетката. Аз пак ще му потрябвам. И на вас ще потрябвам! Чуваш ли, Банким, чуваш ли, Ганендра?… По хиляда рупии!… Утре раджата ще зашита: „Къде е моят любим Мохита?“. Няма го Мохита! „Кой е посмял да го хвърли? Да му се отреже главата!…“ А ако не ме хвърлите, ще каже: „Добре, че сте запазили моя скъп Мохита“. И ще ви възнагради щедро… И за всеки случай нахранете тигрите до пресищане. Така, че късове месо да стърчат от устата им. Така, че зверовете да не искат и да ме погледнат.

… Всичко това стана вечерта, а на другия ден при раджата дойдоха Боден, Пирс, Доталер и Джейн.

ГЛАВА XXVI
БОРБА ЗА ЖИВОТ

Кладенецът беше дълбок. Като летя няколко секунди, Ариел се опита да забави падането. И сполучи, макар и много трудно. Но ще успее ли да се издигне! Камъните го теглеха надолу.

Чувалът се удари във водата с плясък. По тялото на Ариел преминаха тръпки — водата беше студена. За да не губи напразно сили, той се мъчеше да държи над водата поне главата си. Намокрената тъкан на чувала пропускаше лошо въздуха, който и без това беше тежък и почти без кислород. Ариел рискуваше не само да потъне, но и да се задуши.

Когато затихна шумът от падането, в настъпилата тишина се разнесоха гласове:

— Край!… Жалко!…

— А ти, Акшай, казваше, че ако той не е бог, то е сроден с боговете. Ако беше бог, не би се оставил да го удавят като кученце.

— Сега него, утре някого от нас…

С това свършиха погребалните речи. Скоро се чуха звуци от отдалечаващи се стъпки и захлопване на врата.

Ариел подскочи нагоре с отворена уста. Струваше му се, че тялото му се разкъсва. За миг той дори загуби съзнание, а камъните го теглеха надолу. Потъна в студената вода и се свести.

„Ако не се издигна веднага — гибелта е неизбежна“ — мина му през ума. Като затаи дъх, стисна зъби и сви пръстите на ръцете си, той почна отново да се издига, този път още по-бавно. Почна борба на две сили: едната теглеше нагоре, другата — надолу.

Важното е да не изгуби съзнание, за да отстъпи на силата, която го увлича надолу, там е смъртта…

Нагоре, надолу, отново нагоре, още, още малко… Ариел се обливаше в пот и цял трепереше. В устата си почувствува солен вкус на кръв. Нещо дращеше очите му.

По-високо! По-високо!

Но няма повече сили… Дали да не прекрати тези ужасии страдания на свръхчовешко напрежение? В главата му се омесват шум и звън, някакви писъци… Може би се пукат кръвоносните съдове… Кой е това? Къде? Блясва синкавата стомана на кинжал, ослепява очите до болка… Да падне, да не живее…

Ами ако спасението е близко?…

Ариел се мъчи да напипа стените на кладенеца, но на нищо не се натъква. Издига се все по-високо и изведнъж удря в нещо главата си. Къде е той? Нима, отивайки си, слугите са похлупили кладенеца с каменна плоча? Тогава всичко е свършено!

В последния проблясък на съзнанието си Ариел се досеща — ударил се е о свода на кладенеца. Само да не падне обратно.

Той губи съзнание.

Вероятно Ариел беше лежал дълго в безсъзнание. Като дойде на себе си, той с радост се убеди, че лежи на твърдо и сухо място.

Само летящ човек можеше да се измъкне от този кладенец!

Но той все още оставаше вързан в чувала с камъните.

Направи опит да развърже ръцете си, но възлите бяха затегнати здраво. Единственото, което успя, беше да прогризе малка дупка на чувала. Почна да диша по-леко. Какво да прави по-нататък?

Така той запълзя покрай стената, свърна зад ъгъла, допълзя до вратата, опипа я през чувала, опита да я блъсне, но вратата не се помръдваше. Запълзя по-нататък. Отново свърна зад ъгъла. Стената се проточваше дълга-предълга. Някакъв коридор. Може би той ще го изведе на свобода… Като си почиваше и от време на време почти изпадаше в безсъзнание, Ариел се придвижваше бавно напред. Чувалът почна да се прокъсва. Вървите се разхлабваха от движението.

Ето, той почувствува струя пресен въздух, вмъкнал се отнякъде в задушното топло подземие, и скоро действително намери отвор. Опита да се промъкне през него, но той беше толкова тесен, че само главата му се провря.

Отново запълзя. Мина покрай няколко такива отвора, които навярно служеха за вентилация. Най-после намери един по-широк. Почна да се провира през него. Старият чувал най-после се разкъса и камъните се изсипаха. Ариел се вдигна леко нагоре, долетя до някакъв завой и изведнъж почувствува пресния въздух.

Въздъхна радостно, с пълни гърди.

Трябва да избере посока… Той се обърна към зората. Изток… Отзад — запад, надясно — юг, наляво — север. Накъде да лети? При Лолита, Шарад, Низмат! Реши да свърне към пътя.

Като прелиташе над парка и кладенеца, от който измъкна момчето, Ариел чу как някой извика изумено.

— А той все пак е сроден с боговете! — извика слугата, клатейки глава. Това беше Акшай. — Отлитай, отлитай, гълъбче! — поздрави той Ариел. — Аз няма да кажа на никого, че съм те видял! Само да не те пипнат пак! Явно, двоите небесни роднини не ти помагат много в трудни моменти!

Ариел не само че не чуваше тези думи, но дори не погледна човека, застанал край кладенеца — не му беше до това. Макар сега да летеше без товар, той чувствуваше, че силите го напускат. Всички преживявания от вчерашния ден, ужасната нощ, нечовешката преумора… Не, не ще може да долети до къщурката на добрия Низмат…

Ариел се спусна в храстите край пътя и потъна в тежък сън.

ГЛАВА XXVII
НАХОДКА

При изгрев-слънце по пътя се появиха селяни, странствуващи монаси, магарета, натоварени с кошници.

Наближаваше пладне, когато по пътя се зададе прашен автомобил, в който седяха трима мъже и една девойка. Като видяха автомобила, изплашените селяни се отбиха от пътя и ниско се поклониха.

— Спрете, Джеймс — каза един от сахибите, обръщайки се към шофьора, когато колата наближи легналия в канавката човек. — Тука, изглежда, е извършено престъпление. Виждате ли онази окървавена глава?

Девойката, която седеше в автомобила, пребледня.

— Какво ни интересува това, мистър Доталер? — възрази старият сахиб, лицето на когото приличаше по нещо на бухал. — Малко ли хора се убиват по пътищата на Индия? Защото това са диваци! Карайте, Джеймс!

Колата полетя напред.

— Стойте, Джеймс! — строго викна Доталер. — Върнете колата назад. Не можем да отминем това, мистър Бодеж. Вижте по-хубаво — това е бял човек. Може би е англичанин и е още жив. Защото негоднидите-туземци са готови всякога да изпратят на онзи свят сахиба! Както щете, но аз ще отида да го огледам.

Колата спря.

— Той още пъшка! Той е жив! — извика Доталер. — Някакви върви, трябва да го развържем — продължаваше той, като се; наведе и с погнуса отряза люлеещите се на ръцете и краката парчета върви. — Ей, вие! Някой от вас! Елате тук! — викна той, обръщайки се към спрелите наблизо селяни.

Този жест беше разбираем и за онези, които не знаеха английски, но никой не направи ни едно движение.

— Магарета! Страхливи говеда! — изруга Доталер. — Джеймс, бъдете така любезен, помогнете ми!

В същия момент Пирс с ужас извика:

— Това е той!

— Кой той? — запита бързо девойката, като още повече побледня.

— Той… вашият нещастен брат Ариел… Аврели Халтън…

Джейн извика и се облегна на седалката на автомобила. Боден и Пирс забързаха към Ариел. С общи усилия мъжете го пренесоха в колата. Джейн кършеше мълчаливо ръце, като гледаше брат си.

Ариел беше в безсъзнание.

— Да вървим, Джеймс! — командуваше Доталер.

Рязко изсвирване на автомобила. Тълпата се отдръпна встрани и колата потегли.

Когато тълпата селяни остана назад и автомобилът почна да ускорява движението си, минаващата наблизо девойка в бедно сари простря ръце и извика:

— Ариел!

При този вик по лицето на Ариел се изписа радост, той леко се усмихна, но клепачите му не се отвориха.

„Само това липсваше! Бедна улична девойка знае името му!“ — помисли си Джейн.

„Трябва да се изясни тази работа!“ — реши Пирс, като изпроводи беднячката с учуден поглед.

ГЛАВА XXVIII
ТОЙ ОТЛЕТЯ

Докараха Ариел в хотела на малкия градец, който се намираше на няколко мили от резиденцията на раджата, сложиха го на легло и пратиха за доктор.

Ариел бълнуваше. Джейн не се отлъчваше от брат си. Тя му даваше вода, мокреше с ароматен оцет челото му, гледаше измъченото му лице и мислеше: „Само да не умре!“.

„Само да не оживее!“ — молеше се Доталер.

Пирс си мислеше: „Сега вече няма да го изпусна от ръцете си!“.

Боден… Но Боден без кукумявкините очи на съдружника си беше съвсем отвикнал да разсъждава. „Само да се извлечеше от всичко полза… Но как?“

Като прегледа Ариел, лекарят каза на английски:

— Треска… Възможно е да е на нервна почва. Преживял е някакво голямо сътресение…

— И то много сериозно — обади се от ъгъла Пирс.

— Опасно ли е? — запита Джейн.

— Не, мис. Ако е на нервна почва, не е опасно, но…

Лекарят се смущаваше от кръвотечението от носа, ушите и устата, което, изглежда, е станало неотдавна у болния. За това той не можеше да даде обяснение, но се помъчи да не показва смущението си.

Като предписа лекарства, той побърза да си отиде.

Пирс не се отлъчваше от кревата на Ариел. И през цялото време се вслушваше в бълнуването му.

— Кинжал… Шияма… Тя се уби… Каква низост!… Лолита… Но аз мога да летя… Ние с тебе ще отлетим…

„Не бърбори ли той за онази девойка, която срещнахме на пътя?“ — мислеше Джейн.

Пирс се обърна към нея:

— Виждате ли, мис, вие сама сега можете да се убедите, че брат ви е душевноболен. Той си е въобразил, че може да лети като птица.

От гласа на Пирс Ариел трепна, по лицето му премина конвулсия, той отвори очи и в ужас извика:

— Пирс! Бхарава! Пак „Дандарат“ ли? — и отново загуби съзнание.

— За какво говори? Какво толкова го развълнува? — запита Джейн, изплашена от вика на брат си и от неговия вид. — Какво е това „Дандарат“?

— Хората при температура бърборят всякакви глупости, всичко, каквото им дойде в главата — отговори Пирс, като се отдръпна обаче от леглото. Той застана така, че Ариел да не може да го види.

Лекарят правилно определи болестта — Ариел имаше само силно нервно сътресение. И както понякога става в такива случаи, клинът беше избит с клин — гласът и видът на Пирс, мисълта, че той отново е попаднал в „Дандарат“, пробудиха у Ариел инстинкта за самосъхранение и прекъснаха бълнуващото му трескаво състояние. Той скоро дойде на себе си. Научен в „Дандарат“ да скрива мислите и чувствата си реши да не дава вид, че съзнанието му се е възвърнало и започна да симулира бълнуване, като незабелязано наблюдаваше околните.

Ариел забеляза миловидната девойка. „Болногледачка“ — помисли си. Като огледа незабелязано стаята, той с облекчение се убеди, че не се намира в „Дандарат“. Значи, още е възможно да избяга от Пирс, който беше успял да го проследи.

От съседната стая се чуваха нечии възбудени гласове. Доталер се беше счепкал с Боден заради Ариел. Пирс не изтрая и отиде при тях. Остана само девойката. Ако беше излязла и тя! Прозорецът е отворен, Пирс не се погрижи да го затвори, смятайки Ариел за тежко болен. Да се опита ли да отлети? Но ще има ли сили? Той е още много слаб, макар чашката силен бульон да го подкрепи. Какво обаче рискува? Нима сега не е в ръцете на Пирс?

Изведнъж Ариел се издигна над кревата в легнало положение, без да отхвърля завивките, с които беше покрит. Девойката извика от ужас. Описвайки по стаята дъга, Ариел излетя през прозореца.

Чули вика на Джейн, всички дотичаха в стаята.

— Той отлетя… Или и аз заболях и бълнувам?… Защото Аврели скочи от кревата и отлетя през прозореца…

Пирс хукна към прозореца и видя Ариел в синьото небе, високо над палмите.

— Този негодник пак ме надхитри! — бясно извика той.

— Значи, истина е? Боже мой! Но това е невероятно! Аврели лети? Моят брат Аврели Халтън да е летящ човек?

— Да, да, да! — закрещя Пирс в лицето на девойката. — Лети и отлита, дявол да го вземе! Аз го направих летящ човек, на своя глава, ако искате да знаете!…

ГЛАВА XXIX
ВЪЗДУШЕН БОЙ

Ариел летеше с такава бързина, че се задъхваше. Сетне хвана края на чаршафа и се уви плътно, за да не се надува и да не забавя полета му. Само при лакътя ъгълът на чарфаша трепкаше като бяло крило и жителите на затънтеното градче следяха с недоумение полета на невижданата бяла птица.

Долу се виждаха плоски покриви, тесни криви улици и градини, зад града — планина, обрасла с дървета, зад планината — пясъчна долина, а още по-далече тъмнееше зеленината на горите.

Измъкнал се от страшния плен, Ариел вече не мислеше накъде лети, не избираше посоката, само да отлети по-далече…

Отляво духна силен горещ вятър, който почна да отнася Ариел настрана, пречейки на полета му. Изведнъж той видя как иззад хоризонта, обвит в синя мъгла, се издигат кълба сиво-мъгливи облаци. Ще има буря. Ариел измени посоката и полетя още по-бързо.

Като летя около един час, той почувствува умора. Слънцето печеше немилостиво. Беше жаден и гладен.

Трябва да кацне и да отдъхне.

Той погледна надолу, избирайки място. Блестяха железопътни релси, сред високите червени тухлени сгради се издигаха фабрични комини, а около сградите личаха жалките бордеи на работническото селище. По-далече от хората!…

Безкрайни ниви, на хоризонта — тъмните петна на гората, сребърният завой на реката. Там!…

Нивите постепенно оставаха назад. Отпред се виждаха вече тръстиковите гъсталаци. Ами ако хората го забележат? Трябва да се спусне тук, да си избере уединено място.

Изведнъж над главата му се чу шум и глухо пляскане на крила. Ариел видя огромен орел, който летеше над него толкова ниско, че го облъхваше с вятър и го оглушаваше. Горящите му очи бяха устремени

върху Ариел, кривият хищен клюн поотворен, извадени огромните нокти. Ариел се метна настрана, а орелът подир него.

Започна въздушен бой.

Орелът нападаше стремително, а човекът със същата стремителност се завардваше от ударите и като направи голям полукръг, се опита да хване птицата отгоре за крилата или шията. Орелът обаче също действуваше ловко. Един път орелът сполучи да одраска крака на Ариел. Разсърденият Ариел се изхитри и удари птицата с другия крак в гърба и тя се преметна във въздуха.

Трябваше да се изучат навиците и тактиката на врага.

Човекът скоро се убеди, че орелът най-лесно се спуща надолу, като прибира крилата си и много бързо лети по права линия, но по-трудно набира скорост при завоите, малко се забавя със своите огромни крила, а най-много време му трябва да премине във вертикален полет. Наистина всичко това става за няколко секунди и дори части от секундата, но и тези мигове могат да решат изхода на боя. Излизаше, че най-безопасно е да имаш предимство във височината. Почна състезание за височина.

Премятайки се, огромната птица и човекът се издигаха все по-високо и по-високо. Двамата взеха да се уморяват. За Ариел, и без това изморен, беше лошо. Колко пъти той се изплъзваше под самите нокти на орела и колко пъти със здравите си пера орелът го удряше болезнено по лицето!… Най-после така удари с крило Ариел по главата, че той за миг изгуби съзнание, но веднага излетя отгоре и хвана орела за шията. Орелът се метна над него, дори се преобърна във въздуха, мъчейки се да се освободи, но не сполучи. Изплашената птица полетя направо към планините, които се виждаха зад гората. Ариел се опита да управлява полета, като ту закриваше едното око на орела, ту обръщаше главата му. Орелът обаче не разбираше какво искат от него и започваше да се мята. И Ариел се отказа от своите опити.

На път към планините се виждаше река, където Ариел можеше да се напие с вода — това беше главното.

Спуснаха се на една горска поляна близо до реката. Ариел веднага излетя и се скри в тръстиките. Орелът, който рухна тежко в гъстата трева, лежа известно време с разперени крила, като отваряше и затваряше клюн и неподвижно гледаше пред себе си със замаяни очи.

После посраменият цар на въздуха се размърда, сви крилете си, отново ги разтвори и полетя, съпровождан от погледа на Ариел.

ГЛАВА XXX
ЧУЖД НА НЕБЕТО И ЗЕМЯТА

Когато шумът от крилете утихна, Ариел чу звук на свирка и като погледна надолу, видя мирна картина.

По тинестия бряг на реката пасеше стадо биволи. Ето голям синкав бивол с извити рога се потопи до шия в тинята, другите биволи тръгнаха подир него и скоро из тинята се виждаха само техните плоски носове.

На могилката полуголи пастирчета се улисваха в своите детски забави — правена от кал къщички, стени, дворци, фигурки на биволи, поставяха в ръцете на глинените човечета тояжки от камъш; други плетяха от трева кошнички и настаняваха в тях щурци; някои нижеха гердани от черни и червени орехчета, ловяха жаби, свиреха на саморъчни флейти и пееха провлечени песни със странни трели.

Забравил временно жаждата и глада, Ариел наблюдаваше с интерес и завист пастирчетата. Те бяха щастливи посвоему. Тяхното детство минава сред природата, никой не ги преследва, не ги мъчат и не ги плашат както децата в „Дандарат“… Ариел нямаше с какво да си спомни детството освен далечните, почти избледнели впечатления за дома в мъглявия град, за стаята, килима, играчките, малката светлокоса девойка… Но и тези спомени се помрачават от зловещата фигура на човека в черно, който — насън или наяве — стъпка неговите играчки, грубо стъпка неговите детски години…

Изведнъж Ариел си спомни своята болест, своето неотдавнашно бълнуване… Та това беше вчера и дори днес!… Сред хората, наобиколили кревата му, той видя стар човек, лицето на когото напомняше лицето на онзи човек в черно, макар старецът да беше облечен в бял костюм, каквито носят европейците в Индия. Нима всичко това не беше бълнуване? Наред с Пирс този зловещ старец с остър нос-клюн и бухалски очи. Как е попаднал в стаята?… Имаше още един, висок, бръснат, който през цялото време гледаше Ариел с такава злоба. Какво е нужно на тези хора и какво ги е обединило? Само

девойката го гледаше със състрадание. Сигурно е добра като Лолита, Низмат, Шияма. И все пак колко малко добри хора има на света!…

Далечните гръмотевици върнаха Ариел към действителността.

Въздухът беше нажежен и необикновено задушен. Отново му се прииска да яде и пие. А пастирчетата като че нарочно оставиха игрите, седнаха в кръг и започнаха да пладнуват, изваждайки от торбите и кошничките си оризови питки, кокосови орехи и грозде.

Да си поиска ли? Но ако са го видели как долетя с орела, сигурно ще избягат от страх… Ще избягат, но може би ще оставят питките? Ариел стана, уви се в чаршафа и тръгна към децата.

Децата забелязаха непознатия бял човек и застанаха нащрек.

— Здравейте, братлета! Аз съм беден акробат. Искате ли да ви покажа една забавна шега? — запита Ариел.

Той изведнъж застана на ръце, след това се повдигна на пръстите на ръцете си и най-после се опря на показалеца на лявата си ръка. Като постоя така една минута, отново застана на краката си.

Децата бяха възхитени. Такава забележителна шега не е правил ни един панаирджийски акробат. Когато пък Ариел, като подскочи, се преметна няколко пъти във въздуха и застана на краката си, възторгът им нямаше граници. Те шумно, в надпревара му предлагаха питки, сушено грозде, кокосови орехи. Ариел се напи с вода и добре си хапна.

Прогърмя съвсем близко. Ариел искаше много да остане с децата, но страхът от Пирс го гонеше по-далече.

Като се сбогува с тях, той навлезе в горския гъсталак и когато той го закри съвсем от брега с децата и биволите, се изви над гората и внимателно се огледа.

Облаците покриха вече половината небе и хвърлиха гъстата си сянка върху нивите, които той току-що отмина. Вятърът налетя на вълни. Толкова по-добре. Този вятър, който гони облаците, ще му помогне да отлети по възможност по-далече от преследвачите. И Ариел се издигна още по-високо. Сините облаци висяха вече съвсем над главата му.

Изведнъж ураганът подхвана Ариел, хвърли го отначало надолу, а после, като го завъртя, го понесе нагоре в гъстите облаци. Ариел се опита да се бори, но изведнъж почувствува, че това е невъзможно. За да не губи напразно сили, той реши да се остави във властта на циклона. В края на краищата за него няма нищо страшно в това.

Защото не може да падне и да се разбие. Когато циклонът утихне и не ще може да го поддържа, той ще премине на самостоятелен полет.

Като обезтегли тялото си, Ариел почувствува, че вятърът е утихнал съвсем. Дишаше се леко. Не се усещаше ни най-малко движение на въздуха. „Това е, защото аз летя със също такава бързина, както и циклонът“ — досети се Ариел.

Но като погледна надолу, той неволно потрепера, въпреки че се намираше на голяма височина: под него прелетяваха необикновено бързо ниви, планини, гори, реки, селца… Отгоре му се стори, че сините планини, тъмнокафявите скали, черните пропасти, преплетени от ослепителните лиани на мълниите, падат върху него… И изведнъж те се стовариха, закръжиха, завъртяха… Къде е небето? Къде е земята? Всичко беше покрито със сива мътилка, наоколо светкавици, грохот, неочаквани пориви на дъжда ту отгоре, ту отдолу, ту отстрани. Насрещните ветрове го преобръщаха и въртяха като откъснат лист. Вода заливаше ушите, устата, носа, главата му се мътеше.

Най-после попадна в низходящо течение на въздуха.

Дъждът и вятърът сякаш внезапно спряха — той падаше заедно с тях. Но достатъчно беше малко да се задържи и въздушните вълни и потоците вода се стоварваха върху него и го дърпаха надолу.

Неочаквано видя наблизо земя. Не, не земя, а безпределно тъмно море, изплаващо от мълниите. Нима циклонът го е отнесъл в океана?… Дълго ли ще може да се задържи във водата?… Не, това не е океан. При блясъка на мълниите Ариел видя върхове на дървета, покриви на къщи… Наводнение!…

И изведнъж златен лъч на ниското вече слънце освети някакво островче. Тук! На всяка цена!

Преодолявайки съпротивлението на вятъра, Ариел летеше към островчето. Той виждаше колибите на бедното село. Облаците отново скриха слънцето, но ураганът отмина вече нататък, вятърът утихна, само дъждът още продължаваше, макар и не с такава сила.

Ариел почти падна до една беседка, увита с лиани, и чу край себе си тежко дишане.

С бляскаща от дъжда синкава козина, надул хълбоци, се бе излегнал един бивол, вероятно доплавал отдалече и изморен от борбата със стихията.

Ариел си почина малко и като шляпаше из локвите, пълни с жаби, и затъваше в калта, тръгна по разкаляната пътека към човешкото жилище. Бамбуковите дървета скърцаха под последните пориви на вятъра.

Ето я къщурката. Дъждът е измил глината от стените на оградата и стълбовете на вратата. Нейните крила висят безпомощно на пантите.

Дворът е обрасъл с трева. Чимовият покрив на къщата е пропаднал. Ариел се качва на верандата и като изплашва един сив гущер, влиза в дома. По пода със звук „тик-тик“ тичат малки скорпиони. Стените са покрити с плесен. Тясна стълба води към покрива.

В ъгъла гол старец, който можеше да се вземе за статуя, седеше неподвижно, отпуснал очи, в позата на дълбок размисъл. Скелет, обвит с кожа, с дълга бяла брада.

— Саниаси! — извика Ариел.

Старецът не излезе веднага от своето съсредоточено състояние. Вдигайки глава, той погледна Ариел с невиждащи, светлосини като на бивол очи и напевно продума:

— Радостта е намиране на безконечното в конечното!… — И пак наведе глава.

Тук Ариел няма да може да намери помощ и покрив. Той излезе.

Съвсем се стъмни. Като премина през селото, Ариел се убеди, че то беше полуразрушено и пусто. Само в една колиба, осветена от мъждив светилник, се движеха четири бели призрака — това бяха жени, дошли да измият покойник.

Изведнъж Ариел почувствува такава самота и изоставеност, че заплака, едва ли не за пръв път, откакто плака в детството си, когато черният човек стъпка играчките му.

Въпреки настъпващата нощ той бързо се вдигна нагоре и полетя над заляната с вода мъртва равнина, стараейки се да не гледа надолу.

Последните облаци бързо отплуваха зад хоризонта.

В бездънната синева на нощното небе пред Ариел блесна ярка звезда. Той полетя към нея като към светлината на фар.

Към звездите! По-далече от земята и хората!…

ГЛАВА XXXI
В ДЖУНГЛИТЕ

Ариел се събуди под тавана на полуразрушен храм и не можа да разбере къде се намира. Но скоро си спомни мъртвата, заляна от вода пустиня с отразяващите се в нея звезди. Той летя над нея дълго-дълго, почти цяла нощ. На хоризонта, над блестящото тъмносиньо огледало на водата се показа черната ивица на гората. Бряг! Отдих! Ариел полетя още по-бързо.

Когато стигна края на гората, той беше толкова уморен, че не се зае да търси сухо място, а политна към едно голямо клонесто дърво и се настани като в гнездо. Прислонил глава до стъблото, той веднага заспа.

Събуден от първите лъчи на слънцето, Ариел с учудване забеляза, че виси във въздуха до дървото. Вероятно насън несъзнателно се е отместил от опората си. Макар и заспал, от предпазливост е обезтеглил тялото си, затова не е паднал на земята, а е продължавал да спи във въздуха. За него това беше полезно откритие — той ще може да спи във въздуха! И тази възможност много му послужи.

Когато се събуди, въздухът беше изпълнен с гъсти изпарения, пронизани от пурпурно-оранжевите лъчи на изгряващото слънце. Край него в клоните вече пееха птици, крякаха маймуни. А долу край дебелите криви корени на дърветата, се грееше в лъчите на слънцето грамадна кобра.

Какво би станало с него, ако по време на съня си беше паднал на земята!

Кобрата се напи с вода от локвата, повдигна глава на една трета от дължината на тялото си, огледа се и видя в тревата една пъстра птичка.

Ариел забеляза опасността, която заплашваше птицата, и поиска да я подплаши, но кобрата се нахвърли мълниеносно на жертвата и я погълна, преди тя да успее да писне.

„Ето така ме дебнеше и Пирс — помисли си Ариел. — Но кобрата е гладна, а на Пирс за какво съм му?“

Обаче и Ариел беше гладен, и той трябваше да помисли за храна.

Отново се издигна над върховете на дърветата и видя, че се намира в края на диви, първобитни джунгли. Докъдето очи стигат, се виждаха като вълни на зелено море купчини огромни дървета. Ариел полетя над това море от зеленина. Сред една горска поляна забеляза развалини на храм с грубо изсечени колони, обвити с лиани. Долу растеше гъст храсталак.

Не би било лошо да се засели тук. Ариел се спусна вътре през дупката на полуразрушения покрив.

Обдъхна го влажен, застоял въздух. Покривът беше отчасти запазен. Тук можеше да се укрие от лошото време и от тропическите дъждове. В ъгъла на тази запазила се част от храма имаше черна статуя на седнал в кресло Индра, висока три човешки боя. Дланите на ръцете лежаха върху коленете му. Единият крак беше отпуснат на земята, а другият подвит. Очите бяха полузатворени. На главата имаше конусообразна митра[1], а на гърдите — огърлица. Край него стояха фигури на божества в човешки ръст.

На коленете на Индра можеше да се нареди постеля, като се нахвърлят вършини, листа и мъх.

Статуята се намираше в тясна дълга стая. Вдясно имаше колони, отделящи съседното помещение на храма с нисък сводест таван, дясната стена пък беше почти цялата открита, а сводът се поддържаше само от четири квадратни колони. Това е открит път за дивите зверове.

Но нима от всички страни не го заобикалят зверове?

Ариел излетя от храма и започна да каца от дърво на дърво, като пчела, която търси медоносни цветове. За своя радост той се убеди, че в тази гора има много хранителни плодове. Наблизо имаше извор. Ненапразно храмът е бил построен тук! Край бреговете на ручея тревата беше изтъпкана от зверовете, примъквали се на водопой.

Привечер Ариел се настани в новото жилище. Той дори успя да се позапаси с плодове в случай на лошо време и да си направи от клончета и мъх постеля върху коленете на Индра. Още не беше се мръкнало обаче, когато Ариел разбра, че той не е единствен квартирант в този храм. Освен множеството скорпиони, гущери и прилепи, които забеляза още през деня, обитатели на развалините се

оказаха и змии. Те допълзяваха тук след дневния лов и се свиваха на кълба, за да им е по-топло през нощта. Скоро целият под се покри с такива кълба. Като се нагласяваха за сън, змиите съскаха. Ръждивите прилепи, хранещи се с плодове, летяха на облаци, докосвайки с крилата си новия квартирант. Понякога те се спускаха към пода, с което обезпокояваха змиите и те съскаха срещу тях. При такова близко съседство на безброй много змии не беше безопасно да се спи и на коленете на Индра. И Ариел, спомняйки си своето сутрешно откритие, реши да спи под тавана, над главата на Индра.

Понякога го будеха гласовете на нощните животни и птици, но той скоро привикна и с тях.

За Ариел започна нов живот в джунглите. Първите дни той се радваше, че е отлетял далеч от своите преследвачи, предпочитайки пред тях дивите зверове и змиите. Само вечер, когато заспиваше, се чувствуваше самотен, изоставен и си спомняше за малкото приятели — Лолита, Низмат, Шарад. Но за връщане при тях беше още рано да мисли. Трябваше да изчака, докато Пирс прекрати търсенията си, да се убеди, че този път е изчезнал безследно.

Сега, без да се опасява от хората, Ариел можеше свободно да се наслаждава от радостта на полета. Досега трябваше само да бяга от преследванията или да забавлява с полетите си другите. В джунглите можеше да лети заради самото летене.

Още при първите лъчи на слънцето Ариел се издигаше стремително в синия простор. Влажният, тежък въздух на джунглите се сменяше с лек и освежаващ. И Ариел заедно с ранобудните птици пееше своята утринна песен.

Понякога той извършваше доста продължителни полети. Любуваше се на играта на светлината в облаците, на очарованието на лунните нощи със сладостното чувство за свобода, простор, лекота.

И той летеше с часове, докато тялото му напомнеше, че все пак е пленник на земята; когато чувствуваше умора, искаше му се да пие, да яде или да спи, той се връщаше в своето убежище.

Веднъж през една звездна нощ Ариел се опита да заспи високо над гората. Но като се събуди, видя, че вдигналият се по време на съня му вятър го е отнесъл далече настрана и той едва намери пътя назад. Оттогава не се решаваше да спи на небето.

Минаваха дни и Ариел все повече свикваше в джунглите. Изучаваше привичките и нравите на птиците и животните, с едни враждуваше, с други дружеше. Веднъж един тигър го издебна при ручея и скочи към него. Ариел едва успя да литне. С втори скок тигърът се хвърли към човека, който висеше във въздуха, но Ариел литна още по-високо. Разсърденият тигър почна бясно да скача, мъчейки се да хване жертвата. Ариел не можа да се сдържи да не подразни звяра, докато той най-после, разсърден от несполуката, изчезна в джунглите. А летящият човек го преследва още известно време с викове. Маймуните и папагалите взеха на драго сърце участие в посрамването на страшилището на джунглите.

Намериха се и приятели. Няколко маймуни, които отначало бягаха от Ариел и хвърляха подире му каквото им попадне, в края на краищата се сдружиха и идваха при него, а той прелетяваше при тях и ги гощаваше с отбрани плодове. Два папагала често го съпровождаха в полетите по гората и като го срещаха, крещяха гърлено: „Ариел! Ариел!“.

Ариел ги научи да казват: „Лолита, Низмат, Шарад“. И му се струваше, че разговаря с приятелите си.

Той видя страшни битки на слонове и биволи с тигри, видя огромни стада диви слонове. Отвисоко те му се струваха като някакви дребни мишки, а хоботите им — дебели опашки, метнати на главата. Долитайки по-близо, той чуваше глухия тропот на могъщите им крака, трясъка на чупените дървета, ударите на бивните, сухото шумолене на набръчканата кожа и сблъскващите се хоботи, ръмжене и рев. Видя стотици люлеещи се уши, вдигнати хоботи, непрестанно мърдащи опашки. Видя огромни стари слонове с бели бивни, покрити с листа и клончета, заеднали в бръчките и диплите на техните кожи, с една бивна, с белези на шията — следи от минали битки. Видя немирни чернички слончета, високи едва два-три фута[2], които бягаха под коремите на слониците, и млади слонове, чиито бивни току-що се показваха.

Незабелязано за себе си Ариел се превръщаше в подивял човек. Косата му порасна, ходеше и хвърчеше гол, само с превръзка от листа на бедрата. Ризата и чаршафа пазеше грижливо под камъните.

По цели дни, заобиколен от птици и маймуни, той прелиташе от дърво на дърво да търси храна и при най-малка опасност се издигаше

високо. Ако беше подивял напълно, той би свършил дните си в джунглите. Това не се случи и причина бяха опитомените папагали.

„Лолита! Низмат! Шарад!“ — крещяха те от сутрин до вечер и тези крясъци изпълваха сърцето му с радост и тежък упрек, караха го да мисли за своята съдба.

Произшествието в двореца на раджата и срещата с Пирс оставиха дълбоки следи в душата на Ариел. Той като че ли изведнъж премина от своя изкуствено присаден инфантилизъм към зрелост, макар още сам да не съзнаваше напълно станалата в него промяна.

Досега Ариел беше пасивно оръдие в ръцете на другите. В „Дандарат“ той се научи само да симулира, да скрива мислите и настроенията си. Като отлетя от „Дандарат“, живееше в страх да не попадне отново в ръцете на Пирс. Парализиран от този страх, той дори не мислеше за някаква активна борба, за да отстоява правото си да живее така, както си иска, а не така, както искат другите.

Страхът го докара в тези дебри, лиши го от обществото на хората, сред които има и добри, обрече го на самота. И изведнъж в него се събудиха човешката гордост и възмущение. Не, той няма да остане в джунглите! Той ще отлети при хората и ще заслужи своето право да живее сред тях!

Защо да не се възползува от своето необикновено предимство? Летящият човек може да направи много неща! Какво именно — той още не си представяше, още малко познаваше живота на хората. „Но времето само ще покаже какво трябва да правя“ — реши Ариел и почна да се стяга за път.

Той намери орех, чийто сок боядисваше кафяво кожата. В такъв вид можеха да го вземат и за индус, и за европеец със силен загар. След къпане боята избледняваше малко, но все пак се запазваше. Той прегледа ризата и чаршафа, изпра ги и дори се опита да ги изглади с нагрети на слънцето камъни. Като се запаси с малко плодове, една ранна сутрин тръгна на път.

---

[1] Митра — позлатена и украсена със скъпоценни камъни корона. — Б.пр. ↑

[2] Футмярка за дължина, равна на 30,5 см. — Б.пр. ↑

ГЛАВА XXXII
„НОВОПОКРЪСТЕН“

Пастор Едвин Кингсли свали очилата, въздъхна, облегна се на гърба на креслото и вдигна очи нагоре. На стената пред него висеше портретът на краля с дълго англосаксонско лице и фамилни големи, малко изпъкнали очи, наред с него бяха портретите на вицекраля на Индия, навъсен лорд с тънки устни, и на кентърбърийския епископ в църковни одежди. Кралят и вицекралят бяха обърнали лицата си настрана, като че ли се отвръщаха от пастора, а епископът гледаше с упрек право в очите, както се стори на Кингсли, мисионера, който не оправда надеждите.

Какво ще каже негово преосвещенство, който досега покровителствуваше пастора, когато прочете неговия последен отчет?

Три седмици пастор Кингсли се поти над този отчет, като се мъчеше да изложи състоянието на нещата в благоприятна за себе си светлина.

Покръстването на жителите на Индия в християнството отначало вървеше много успешно. В своите отчети Кингсли даваше да се разбере, че причина за големите успехи бяха неговото мисионерско усърдие и дар на проповедник.

В същност причината беше друга: пасторът привличаше в стадото Христово овци — „езичници“ — от най-низшите, презрените касти. За тях беше изгодно да стават християни, понеже подобряваха малко безправното си положение. Не малка роля играеха и сребърните кръстчета и евтините подаръци, които получаваха при кръщаването похристянчените. Но изведнъж всичко се измени. Някои индийски религиозни дружества, обезпокоени от увеличаващия се брой на онези, които приемат християнство, измислиха специален обред на пречистване на париите, което ги поставяше една степен по-горе в правно отношение. И макар това новаторство да предизвика, възражения от страна на най-консервативните дружества на „правоверните“, то имаше успех. Много парии сега предпочитаха

пречистването пред кръщението. Мисионерските успехи на Кингсли се прекратиха. Все по-трудно стана да се привличат последователи. Отпадаха от християнството и покръстените.

Пастор Кингсли се оказа в много затруднено положение. Загуби апетит и покой. Денем той се мъчеше и потеше над хитрия си отчет, а нощем измисляше средства, които биха могли да поправят работата. Съставяше красноречиви проповеди, извършваше мисионерски пътувания в най-отдалечените селища на енорията, но нищо не помагаше. Тези езичници и идолопоклонници можеш да ги накараш да проумеят само с чудо, като им докажеш превъзходството на християнския бог. Но откъде да се вземе чудото?

— Джон! Закуската на мистър Кингсли! — чу пасторът гласа на своята сестра, старата мома мис Флорънс Кингсли.

Влезе момче-индус с поднос, на който имаше димящ кафеник, чашка, чиния с пържени яйца и препечени филии хляб.

Това беше кръщелникът на „леличка Флорънс“ (така наричаха в дома сестрата на пастора) Пареш, получил при кръщаването името Джон. Той беше опасан със сребърен пояс — подарък от кръстницата, заради който се беше и кръстил, — а на шията си имаше кръстче и сребърна муска, останала от покойните му родители. С нея Пареш-Джон за нищо на света не искаше да се раздели.

Като получи кафето, пасторът погледна кръста и муската, въздъхна и си помисли: „Ето, всичките са такива. На гърдите и кръст, и муска, а в гърдите…“

— Мистър пасторът, изглежда, е зает… — чу Кингсли от другата стая гласа на дъщеря си Сюзън. Тя говореше с някого на хинди.

Мистър Кингсли наостри слух. А ако това е някакъв индус, който е слушал неговата проповед и е пожелал да се покръсти? И забравил за закуската, пасторът навлече набързо халата върху пижамата и побърза към вестибюла.

Пред него стоеше строен тъмнокож младеж с красиво лице и дълги коси на отшелник. Той имаше само риза и някакво странно покривало. В какво само ходят тези туземци!

— При мене ли идваш? — запита пасторът.

— Да — скромно отговори младежът, като наведе очи. — Исках, мистър, да поговоря с вас… Но, изглежда, не съм дошъл навреме?

Сюзън, към двадесетгодишна девойка, в платнени дрехи и остригана след тифуса глава, гледаше намръщено ту баща си, ту младежа.

Като разбра, че младежът е дошъл да говори с него сериозно, пасторът го повика в кабинета си.

Неочакваният гост се назова Биной. Той е индус, сирак. Иска да се отдаде на служене на бога. Изучавал е браминизма, будизма, корана, но тези религии не го задоволяват. За християнството знае, но би искал по-дълбоко да изучи това вероучение. Какво не му харесва в религиите на неговата родина? Това, че техните богове не се проявяват видимо, осезателно, не идват на помощ на хората.

Пасторът се намръщи и помисли: „Той е доста развит за туземец, но има практичен ум. Този лукав род иска знамения, чудеса. С такива е трудно. Но все пак може да му се докаже, че битието на бога се проявява не само в чудесата — на всички все чудеса им се въртят в главите!… Важното е да не го изпусна, да го покръстя на всяка цена, макар за това да потрябва и нещо по-скъпо от сребърен кръст. В отчета трябва да фигурират новопокръстени!“

— Ще поговорим за това с тебе, приятелю — ласкаво каза пасторът. — Но ще трябва често да се виждаме. Ти къде живееш?

— Аз съм странник, който търси истинския бог — отговори гостът.

Пасторът помисли малко и тържествено заяви:

— Ти ще останеш при мене, Биной! Да, да. При мене ще се намери кътче и шепа ориз за човек, който търси бога! Флорънс! — викна той. И когато побелялата костелива жена в черна дреха влезе, той й каза: — Това е Биной. Надявам се, твой бъдещ кръщелник. Той ще живее у нас. Отведи го в мансардата.

Леля Флорънс, като огледа любопитно младежа, кимна с глава.

— Да вървим!

Когато излязоха, в кабинета на пастора дотича Сюзън.

— Слушай, татко — започна тя възбудено. — Струва ми се, в своето мисионерско усърдие ти забравяш всичко. Нима не можеше да настаниш този скитник при църковния пазач? Защото тези мръсни цигани са разсадници на зараза. Не стига, че боледувах от тифус, та ще трябва да се заразя още от холера или чума!

— Ни един косъм не пада от главата на човека без божията воля — наставнически отговори мистър Кингсли, мъчейки се да скрие смущението си.

— Ни един косъм! Моята глава и така е остригана. Това ти можеш да говориш в проповедите си. Аз не искам в нашия дом да живеят просяци.

— Но това е необходимо, дъще. Какво да се прави? Всяка професия има своите опасности. А ако бях лекар? Пък и ходя да напътствувам умиращите…

Кингсли, който винаги отстъпваше на дъщеря си, този път прояви неочаквано упорство. И Биной остана.

Ариел отдавна обмисляше плана. Още в „Дандарат“ той се досещаше смътно за какво го готвят, превръщайки го в летящ човек: очевидно искаха да го показват като чудо, за да укрепят вярата, религията. Но защо той сам да не използува тази роля за свои цели? Беше му необходимо да намери някакъв приют, да се огледа, по-отблизо да опознае хората, може би да събере малко пари, за да започне самостоятелен живот. По-нататъшните планове бяха неясни. Те често се меняха, но в тях неизменно се включваха Лолита, Шарад и Низмат.

Прелитайки през нощта над малкото градче, Ариел видя тази висока камбанария и у него съзря планът за първата крачка в обществото на хората.

Той скоро почувствува враждебното отношение на Сюзън. Тя избягваше да го среща и едва отговаряше на поклоните му. Затова пък леля Флорънс, която Сюзън наричаше „мисионер в рокля“, покровителствуваше Биной.

Вечерно време пасторът водеше с младежа дълги разговори. Отстъпвайки на дъщеря си, той не канеше вече Биной в кабинета, а се качваше при него в мансардата, където Биной живееше като отшелник. Той беше извънредно скромен в храната и по цели дни седеше над библията и евангелието.

Старанието и бързите успехи на Биной радваха и поразяваха пастора, който не подозираше, че неговият ученик е изучил вече историята на религиите — почти единственото, на което ги учеха в „Дандарат“.

Скоро Биной беше тържествено покръстен и получи още едно име — Бениамин, или както съкратено го наричаше пасторът, а подир него и леля Флорънс — Бен. Той продължаваше да живее у пастора, за да укрепи вярата си и я укрепи дотолкова, че насмалко не вкара в гроба своя наставник.

ГЛАВА XXXIII
„ЧУДОТО“

Това се случи в един неделен ден.

В полупразната църква пасторът държеше проповед на тема за вярата, за чудесата, за божествената намеса в делата на хората.

— Бог е всемогъщ, и ако той не идва на помощ на хората, то е, защото те не го молят с достатъчно вяра за това. Защото, истина ви казвам, в писанието е казано, че ако вие имате вяра колкото синапено зърно и кажете на тази планина: „Премести се от тука там“ — тя ще се премести и нищо няма да бъде невъзможно за вас…

При тези думи Бен-Ариел, който седеше на първата скамейка, неочаквано излезе на средата на църквата, стисна здраво молитвеника, дигна очи към небето и извика:

— Вярвам, господи, че ти ще извършиш каквото съм заслужил с моята вяра! Повдигни ме над земята!

И изведнъж всички видяха как тялото на младежа се залюля и приповдигна така, че стъпалата му се оказаха два фута над пода. Той ту увисваше във въздуха, ту бавно се спускаше и благодареше на бога.

Пасторът се хвана за пюпитъра на катедрата, за да не падне. Той пребледня. Долната му челюст трепереше.

В църквата настъпи такава тишина, че се чуваше как покрай прозорците прелитаха лястовичките. Хората сякаш се вкамениха. После стана нещо невъобразимо. Стените на сградата потрепераха от истеричните екзалтирани вопли на хората. Присъствуващите наскачаха от местата си. Едни с панически викове се втурнаха към вратите, като се блъскаха безредно, други паднаха пред Бен на колене, простираха към него ръце, някои се биеха в гърдите, смееха се, плачеха и викаха:

— Има бог! Има бог! Има!

Ако Пирс бе видял всичко това! Ненапразно той и лондонският център възлагаха такива надежди на летящия човек!

Ариел стоеше и смутено се усмихваше, сякаш още не беше осъзнал онова, което стана.

Пасторът вдигна ръка и се опита да въдвори ред, но той сам беше потресен не по-малко от другите. Махна конвулсивно с ръка и слезе от катедрата — краката не го държаха и потресен от чудото, задъхан, седна на пода.

С дрехи на амазонка и черна шапчица Сюзън се връщаше, възседнала кулесто конче, у дома след утринната разходка. Тя яздеше по полетата тогава, когато хората се молеха в църквата и слушаха проповедите на баща й.

Своеволна, капризна, Сюзън създаваше много главоболия на мистър Кингсли. Тя мразеше домакинството, увличаше се от лов и езда, от любителските спектакли в кръжока на англичаните и от фотографията. Подиграваше се на филантропията на леля Флорънс и говореше ужасни неща. Изкарвайки баща си от кожата, тя например заявяваше, че от всички философи предпочита Чарака — груб материалист, доказващ, че душата и тялото са тъждествени. Ненавиждаше Индия и мечтаеше за връщането си в Лондон. Пасторът обясняваше прищевките на дъщеря си с влиянието на вредния за европейците индийски климат и с възрастта й. „Ще се омъжи и цялата тази дивотия ще мине“ — успокояваше се той.

Литургията още не беше свършила, а из църковните врати излизаше народът, като крещеше и размахваше ръце. Пожар ли има? Сюзън пришпори кончето и видя момчето Пареш-Джон, което живееше у тях „за укрепване на вярата христова“, и заради туй, изглежда, трябваше да изпълнява цялата черна работа, може би така се развива християнският дух на смирение и покорност.

— Ей, Джипси! — задържайки коня, викна Сюзън, сякаш викаше кученце.

Сюзън смяташе, че „това маймунче“ е недостойно да носи името Джон наравно със сахибите, и наричаше момчето „Джипси“ (циганин). Тя смяташе всички индуси за цигани и когато баща й възразяваше, казваше: „Прочетете «Народоведение» от Ретцел“.

Джон се приближи до Сюзън на подскоци.

— Какво се е случило там? — запита тя и посочи църквата с камшика.

— Ах, мис! Там, такава работа, мис, че, мис…

Сюзън замахна нетърпеливо с камшика ниско над главата на Джон.

— Бен… Биной, мис, подскочи във въздуха, мис, и всички много се изплашиха — изтърси неочаквано момчето.

— Не дрънкай глупости!

— Наистина, мис! Ето така…

И Джон почна да подскача.

— Направи го много ловко. Като че стоеше на невидима скамейка! — И Джон отново заподскача, стараейки се да се държи по далече от камшика на Сюзън.

Като се опираше на рамото на църковния пазач и се олюляваше, от църквата излезе пасторът.

— Татко! Какво се е случило? — запита разтревожена вече Сюзън. Тя обичаше баща си, макар в душата си малко да се възмущаваше от слабостта на неговия характер.

Пасторът вървеше мълчаливо към къщи, а тя яздеше край него и пошляпваше с камшика коня по шията.

— Кажи най-после!

— После, дете мое — едва отговори пасторът. — Трябва… да дойда малко на себе си.

— Най-добрият начин да се знае какво става в църквата е да се ходи в нея — промърмори пазачът, като погледна недружелюбно подстриганата опашка на коня.

Сюзън плесна с камшика и викна:

— Джипси, дяволче!

И скочи от коня.

Джон, който наистина приличаше на циганче, изскочи от кухнята с парцал в ръка.

— Отведи коня в конюшнята — заповяда девойката, като оправяше диплите на амазонката си.

— Ето ви и вас, лельо Флорънс! Най-после ще разбера каква е работата. Плачете ли, леличко? Какво ви е?

— От радост, Сюзи. Господ ме възнагради да видя чудо.

— Чу-удо ли? — провлече Сюзън. — Скоковете на Биной — чудо?

Леличката се намръщи и дори малко побледня.

— Не говори така! Бог ще те накаже! Ти не си видяла. Бен е голям светия! Без да скача, се издигна във въздуха. Всички видяха това. Бог направи чудо поради голямата му вяра.

— Винаги съм очаквала от тебе нещо подобно! — с въздишка каза Сюзън. — Леличка Флорънс става фанатичка и това няма да я доведе до добър край, много пъти съм си мислила.

— Безбожница! — възмутено извика старата мома и веднага смирено добави: — Не съдете и няма да бъдете съдени. Нека божието милосърдие осени и тебе, и мене, грешната! — И тя влезе в къщи.

Сюзън стоеше замислена на пътечката в градинката. Към дома се приближаваше тълпа.

— Светийо! Саниаси! Благослови ме! Докосни се до твоя син! Позволи ми да се докосна до стъпалата ти! — се чуваха гласове от тълпата.

На няколко десетки фута от оградата на градината селяните се спряха — не се решаваха да приближат до дома. От тълпата излезе Бен-Ариел. Селяните го изпроводиха с поклони и тръгнаха назад, като продължаваха да разговарят възбудено.

Навел глава, Биной, влезе в градината и тръгна към верандата.

— Слушай, Биной, Бен, или как беше… — спря Сюзън младежа.

Ариел се спря.

— Какво си направил в църквата?

— Бабу… пасторът мистър Кингсли каза, че ако вярва силно, то за човека няма нищо невъзможно. Такава е мощта на християнския бог. Аз се обърнах с вяра към господа да ми помогне да се издигна над пода и бог ме чу. Това е всичко.

— И сам бог ли те повдигна? Под мишниците или за косата?

Ариел мълчеше. Замълча и Сюзън, усмихна се и с разширени ноздри почти викна:

— Празна работа! Не вярвам! Хайде, направи пред мене този фокус, ако не искаш да те нарека лъжец!

Ариел въздъхна, погледна вратичката, лехата с карамфили и леко стъпи върху главичката на едно цветче, при което то дори не се прегъна. Така по главичките на карамфилите той премина лехата и се спря на пътечката, като погледна скромно Сюзън.

— Забавен фокус — каза Сюзън, като се мъчеше да скрие смущението си. — Не си въобразявай, че си ме убедил в дарбата си да правиш чудеса.

— Аз само направих онова, което искахте от мене — кратко отговори Ариел.

— Така… отлично! И как мислиш да използуваш тези фокуси?

— Бог ще ми покаже пътя.

Сюзън тропна с крак.

— Не мога да търпя лицемерия! — извика тя, после продължи замислено: — Да допуснем, че ти някак се изхитряш да правиш това, без да си служиш с хипноза. А по-нататък? Нима ще правиш тези фокуси само за да докарваш до истерия бабите и старците в черквата или да учудваш девойките-простачки, пърхайки над лехите като пеперуда? Или може би се готвиш да събираш медни монети по панаирите? Мъжът трябва да се занимава с истинска мъжка работа. На твое място аз щях да стана пожарникар. Да, само пожарникар! Щях да спасявам хора от горящи сгради, като излитам на високите етажи, където не достига пожарникарската стълба. Или щях да работя в дружеството за спасяване от наводнения, а нямаше да се представям за чудотворец и да живея в затънтен край с чужди хляб.

— Може би така ще постъпя — отговори Ариел, поклони се ниско и влезе в къщи.

„Ловък мошеник!“ — помисли си Сюзън, загледана унесено в цветята.

ГЛАВА XXXIV
БРОЖЕНИЕ НА УМОВЕТЕ

Като се прибра у дома, пасторът дълго ходи от ъгъл в ъгъл из кабинета, закачайки с крака леките „походни“ столове и масички от бамбукова тръстика. Както много англичани в Индия, той не се обзавеждаше с тежка мебел, смятайки пребиваването си за временно. Така минаваха години.

Кингсли беше премного развълнуван. Той свиваше ръце така, че пукаха пръстите му, хващаше се за главата.

Какво стана? Чудо? Едно от чудесата, за което той толкова много и красноречиво приказваше в проповедите си? „Има бог!“ — спомни си той нечий възглас в църквата. Но това е невъзможно! Против чудесата въставаше практичният му разум на англичанин от двадесетия век.

А ако той не вярва, че е възможно чудо, то, значи, не вярва и в бога? Тази внезапно хрумнала му мисъл го порази.

Той знаеше, че религията е нужна. И беше един от чиновниците, които изпълняват усърдно работата си. На простите хора е нужна религия, нужен е бог, вяра в чудо, иначе трудно ще се оправиш с тях! И в неговите задължения влизаше да поддържа тази вяра. И изведнъж се появява това момченце Бен и преобръща всичко с главата надолу, поставя него, пастора, пред самия себе си в най-глупаво положение. Разбира се, Бен не ще го принуди да повярва в чудото на бога, чудото на твореца. Но все пак какво значи това свръхестествено явление? Как да го разбира? Как да се държи по-нататък?…

Много примамливо е да използува Бен. Но това е рискована игра, с която може да компрометира и себе си, и мисионерството, и англичаните. А би било отлично да я използува… Колко неверници могат да се покръстят, какъв блестящ отчет ще представи!…

Докато пасторът измерваше за стотен път кабинета си, блажената леличка Флорънс стоеше с молитвено скръстени ръце в стаята на Ариел, гледаше го възторжено и говореше:

— Значи, ти можеш да преместваш и планини? Моля те, мили Бен, направи това чудо! Виждаш ли планината? — И тя посочи с глава към прозореца. — Отмести я по-далече. Заради тази планина никога не виждам слънце в моята стая.

— Това би могло да погуби хората и животните, които се намират в планината и нейните околности — уклончиво отговаряше Ариел.

Леличката се замисли. Жаждата за чудеса я вълнуваше.

— Е, нека поне масата да се помести!… А можеш ли да ме направиш млада? Или да ме пренесеш в Англия?… Нека по твоята дума да разцъфне този увехнал цветец… Хайде, избави ме поне от камъните в бъбреците!

— Не бива да се изкушава господ напразно — отговаряше Ариел, на когото дотегна настойчивостта на леля Флорънс.

— Как напразно? Камъните в бъбреците ми причиняват ужасни болки, а пък от операция се страхувам като…

— Значи, бог ви е наказал с камъни в бъбреците!

Флорънс замълча, спомняйки си греховете, за които бог може да я наказва с камъни в бъбреци… Все пак чудотворците са несговорчиви хора… Да му предложи ли подарък? Ще се обиди повече, ще каже, че това е симония — търговия с чудеса. А ако самата получи колкото синапено семе вяра…

— Слушай, Бен, не се сърди. А ще можеш ли да ми предадеш мъничко от своята вяра, макар колкото прашинка?

— Това зависи от вас. Вярвайте и ще ви се даде според вярата ви!

Леличка Флорънс зажумя, сви юмруци и почервеня от напрягане.

— Вярвам, че ще се вдигна във въздуха! Вярвам, господи, вярвам!… — Тя се повдигаше на пръсти. — Струва ми се, ето вече! Боже, нима? Колко е страшно! Струва ми се, издигам се! Вярвам, вярвам, вярвам, вярвам! — Тя здраво стисна очи.

Загубил окончателно търпение, Ариел изведнъж хвана леля Флорънс, качи я в миг върху шкафа и избяга от стаята. На стълбата той едва не събори пастора.

— Ела с мене, Бен!

Пасторът отведе Ариел в кабинета си, настани го в креслото и дълго крачи из стаята. Най-после каза:

— Слушай, Бен, как правиш това?

— С вярата си — скромно отговори той.

Пасторът беше готов да избухне, но се въздържа.

— Покажи си краката! — заповяда той.

Кингсли се наведе и пъшкайки, прегледа краката му. Крака като крака. Без никакви пружини и апарати на стъпалата.

— Факирите ли те научиха на левитация? — запита той, макар всякога да твърдеше, че левитацията е празна измислица на безделни туристи. Но сега той по-лесно можеше да повярва в чудесата на факирите — все пак това можеше да бъдат само ловки фокуси, — отколкото в чудото на християнския бог.

— Аз не зная що е левитация — простодушно възрази Ариел.

— Е, добре. Ако сега лъжеш мене, ти лъжеш бога, който ще те накаже: ще ти прати проказа. А ако не лъжеш, то желаеш ли да му служиш?

— Целият ми живот принадлежи на бога, който твори чудеса — отговори Ариел.

— Добре, върви си, Бен.

И когато Ариел излезе, пасторът си каза:

„Жребият е хвърлен. Да става, каквото ще става! Това е все пак най-добрият изход от положението. Ще използувам Бен, каквото и да представлява, ще направя християни маса езичници, ще приготвя блестящ отчет и ще отида в Англия със славата на велик мисионер, а после моят приемник нека се оправя тук с всичко, както знае!“

И вече му се присънваха награди, столичен ректорат, а може би и епископство.

В кабинета влетя Сюзън, размахвайки вестници.

— Татко, аз винаги съм казвала, че твоят Бен е авантюрист. Ето, гледай, във вестниците пишат за летящия човек. Това, разбира се, е той.

— Но той все пак лети, този човек, нали?

— И летците летят, и бръмбарите летят, но не се препоръчват за чудотворци!

— Слушай, Сюзън! Ако искаш по-скоро да се върнеш в Лондон, не показвай на никого вестниците, не говори нищо и с никого за Бен и не се меси в нищо. Моля те… Това ще продължи само няколко дена и тогава, давам ти дума, ние ще заминем за Англия окончателно!

Ариел не завари лелята на шкафа. Като повика на помощ вярата, тя искаше да се спусне плавно от шкафа, но падна, удари коленете си, упрекна се в недостатъчна вяра и отиде в своята възтъмна стая.

Вестта за чудото в църквата се разнесе навсякъде из околностите. Можеше да се помисли, че Ариел е взел ума на хората.

Лелята през цялото време ту подскачаше, замижала с очи, ту, като се вторачваше в тенджерите или ножиците, шепнеше:

— Издигни се! Издигни се! Вярвам!…

Край кухнята скачаше Джон, като се опитваше напразно да се издигне във въздуха, и подвикваше:

— Вярвам! Хоп!… Малко ми е вярата. Още! Вярвам! Хоп! Още! Дойде ми вяра! Вярвам! Хоп!…

В селата хората скачаха от покривите, опитваха се да ходят по водата, крещяха фанатично „вярвам!“, натъртваха се, затъваха в тинята…

Но, уви, у никого не се намираше вяра дори колкото синапено зърно или пък всесилието на вярата беше лъжа, за което вече гласно говореха най-пострадалите.

Не трябваше да се губи време. Пасторът залепи на вратата на църквата обява за предстоящия тържествен молебен по случай даруваното чудо.

ГЛАВА XXXV
ДЕЛОВИ РАЗГОВОР

Пастор Кингсли тържествуваше. Успехът на чудото надхвърли всичките му очаквания. Той извършваше всеки ден богослужения и малката църква не можеше да побере посетителите. Пасторът произнасяше красноречиви проповеди за силата на вярата, за могъществото на християнския бог, получил изведнъж надмощие над всички „езически“ богове.

Сега той покръстваше в християни десетки и стотици хора. Отчетът му придобиваше все по-блестящ вид.

Наистина енориашите слушаха проповедите не много внимателно. При всяко, богослужение те все с нетърпение очакваха появяването на чудотвореца. И Ариел след всяка проповед летеше пред изумените зрители.

Покръстените дотягаха на пастора с въпросите си как по-скоро да „се сдобият с вяра“, която прави чудеса, и защо никой друг освен Бен не ги прави? Пасторът разясняваше, колкото умееше, призоваваше към търпение, даваше съвети, състави дори нещо като ръководство за укрепване на вярата.

Хората бърбореха набързо заучените молитви, смисъла на които не разбираха, и мечтаеха какви чудеса ще направят, когато овладеят вярата. Трябва да се каже, че мнозинството не мечтаеше ни за преместване на планини, ни за спиране на слънцето, а само за нова къща, за ново сари, бивол, магаре, за всекидневната шепа ориз, за изцеление от болести и никой — за царството небесно.

На сеансите на чудесата, които трябваше да бъдат изнесени извън стените на църквата, защото тя не можеше да побере всички желаещи, почнаха да се появяват и европейци, отначало местни сахиби, а после и пристигнали чужденци.

Пасторът забеляза двама от тях с американски акцент, направи му впечатление изключителният интерес, който те проявяваха към Бен. „Вероятно са журналисти. Могат да развалят цялата работа“ — с

опасение помисли пастор Кингсли. И безпокойството му не беше напразно.

И веднъж двамата се приближиха до Ариел. Без да обръща внимание на шума и глъчката на наобиколилата го тълпа, единият от тях каза на Ариел на английски:

— Няма ли да бъдете любезен, мистър, да ни отделите няколко минути за делови разговор?

За учудване на пастора Бен бързо отговори на най-чист английски език:

— На вашите услуги, господа! — И като излезе с тях от тълпата, се насочи към чакащия на пътя чудесен американски автомобил.

Пасторът видя как тримата седнаха в автомобила, но не заминаха, а почнаха да се съвещават. Когато разговорите свършиха, Ариел се сбогува и излезе.

— С кого разговаря? — запита пасторът Ариел, като се върнаха у дома.

— С двама пристигнали господа.

— Това видях. За какво беше разговорът ви?

— Интересуваха се от мене — отговори Ариел. — Аз ще трябва скоро да се разделя с вас, мистър Кингсли. Позволете ми да ви благодаря за приюта и за всички ваши грижи.

Пасторът помисли. Най-важното е направено, защото сам той скоро ще замине, и дори не е лошо, че Бен ще го остави по-рано.

— Няма какво, Бен, ти си свободен човек и можеш да разполагаш със себе си. Кога мислиш да заминеш?

— Утре. Ако намерите за нужно, мога за последен път да покажа чудото.

— Отлично, мое момче — ласкаво каза пасторът и побърза да съобщи на дъщеря си приятната за нея вест.

— Бен заминава.

— Ти, татко, винаги говориш неща, които ме разстройват!

Бащата погледна с недоумение дъщеря си и си помисли: „Жената всякога остава загадка за мъжа, дори ако ти е родна дъщеря!“

ГЛАВА XXXVI
ПОЛЕТ

Като достоен, завършек на своята мисионерска дейност в Индия пастор Кингсли реши с помощта на Ариел да даде последно „галапредставление“ — възнесението на светията на небето подобно на праведника Енох.

Това трябваше да предизвика извънреден религиозен ефект и същевременно да бъде най-добрият начин за заминаване на Бен.

Набъбналият мисионерски отчет беше снабден със справки за огромния брой покръстени в християнство. Епископът ще бъде доволен и според заслугите ще възнагради апостолския труд на Кингсли. Пасторът потриваше ръце, предвкусвайки успеха. Бен се съгласи на драго сърце и всичко трябваше да стане отлично. Светията ще отлети в небето, а пасторът ще си прибере куфарите и още същия ден ще замине за Англия.

В тържествения ден, отреден за възнесението, много селяни и граждани бяха заели още в зори голямата ливада пред църквата, за да видят по-хубаво чудото. Дори пастирите докараха стадата в дъбравата, за да присъствуват на необикновеното зрелище. За местните сахиби бяха поставени няколко реда столове.

Към десет часа сутринта пред църквата се събра безброен народ. Мнозина пристигнаха отдалече, яхнали биволи, коне и магарета. Хората стояха и по талигите, а децата висяха като гроздове по дърветата.

Леличка Флорънс уши за Бен дълга дреха по подобие на онази, която художниците рисуват, когато изобразяват Христос, а Сюзън — кой можеше да очаква това! — му сплете венец от тъмночервени карамфили.

В тази премяна Ариел се яви пред тълпата. Видът му беше извънредно ефектен.

Приветствени викове, жест на пастора, който се беше изкачил на специално приготвена катедра — и сред тълпата настъпи благоговейна

тишина. От църквата, вратата и прозорците на която бяха отворени, се разнесоха тържествените звуци на органа. Когато органът замлъкна, пасторът започна реч, но тълпата се вълнуваше и явно не можеше да дочака края й. Кингсли трябваше да съкрати проповедта.

Ариел излезе на средата на зелената ливада, усмихна се, вдигна ръце и започна бавно да се издига. Лекият ветрец развяваше края на дългата му дреха и кичурите пораснала коса. Зрелището беше завладяващо.

Няколко секунди тълпата безмълвно наблюдаваше като омагьосана Ариел, после изведнъж се развълнува, зашумя. Хората падаха на колене, крещяха в екстаз, протягайки ръце нагоре: „Господи, защо ни напускаш?“. Те очевидно го смятала вече за бог. Майките вдигаха на ръце децата си и крещяла: „Благослови, господи!“.

Като излетя до височината на камбанарията, Ариел спря във въздуха, махна с ръце, приканвайки тълпата да замълчи, и когато шумът утихна, извика със силен глас:

— Внимание! Внимание! Циркът на Четфилд е най-добрият в Америка и в целия свят! Внимание! Тези дни започват представления в тукашния град! Побързайте да си купите билети! Там ще видите и други чудеса!

И като хвърли в тълпата венеца, който падна до краката на съвсем слисаната леличка Флорънс, Ариел се изви във въздуха, прелетя над църковния купол и се скри зад дъбравата.

Скоро оттам се чу автомобилна свирка. Едно изплашено магаре провлачено зарева: „И-о! И-о! И-о!“. Този рев бе подхванат и от други магарета.

Те сякаш се присмиваха на измамения пастор Кингсли.

ГЛАВА XXXVII
НАЕТИЯТ НЕБЕСЕН ЖИТЕЛ

Ариел не видя какво се случи по-нататък, но не беше трудно да се отгатнат последствията — това беше пълен провал за мисионерската дейност на пастор Кингсли, заплашващ го може би дори с изпращане в глуха енория на провинциална Англия.

Синът на директора на американския цирков тръст Джеймс Четфилд и директорът на управлението на пътуващите циркове Едвинг Григ пристигнаха в Индия с десетина пътуващи цирка. Четфилд и Григ ръководеха гастролите и пътьом изучаваха „местния пазар“. Но основната им задача беше да вербуват в Индия изпълнители за представления в Америка. Нали на публиката трябва да се поднасят все нови и нови номера, а европейските гастрольори — ездачи, гимнастици, еквилибристи и фокусници — малко се отличаваха от американските. Екзотиката би могла да има успех. И Четфилд, и Григ във всеки град и даже селце, през което им се случваше да минат, посещаваха пазарите, панаирите, народните празненства и се запознаваха с местните народни зрелища, панаирджийски акробати, заклинатели на змии, певци, музиканти, факири, фокусници и избираха най-добрите от тях за своя цирк.

Индусите не се съгласяваха много лесно да напуснат родината си и да тръгнат на далечно пътешествие, но Григ им показваше на дланта си американски долари, предлагаше аванс, обещаваше големи заплати и по такъв начин подбра вече значителна екзотична група.

Заедно с Четфилд той вече съставяше проекта за ефектно представление „Тайните на Индия“ с разкошни декорации, маймуни, папагали, биволи, слонове, крокодили и факири.

Веднъж на Четфилд му попадна лист от местен английски вестник, в който имаше статия под заглавие: „Кой е най-сетне той?“. В статията се говореше за тайнствения летящ човек, който от време на време се появява ту на едно, ту на друго място и безследно изчезва.

Четфилд прочете статията и със смях я предаде на Григ.

— Ето ги, мистър Григ, чудесата на Индия! За какви ли глупости не пишат местните вестници! Очевидно индийската публика е още по-доверчива и глупава от американската. На такава вестникарска лъжа не би се решил май ни един наш журналист.

Григ прочете внимателно статията и каза:

— Добре би било да имаме този летящ човек в нашата трупа.

— Как не! — разсмя се Джеймс Четфилд.

— Аз говоря съвсем сериозно — отговори Григ. — Вече имах случаи да разговарям с някои от завербуваните от нас индуси за летящия човек. И те уверяват, че това не е измислица.

— Но никой от тях, разбира се, не го е видял, нали?

— Укротителят на змии… все не мога да запомня името му, уверяваше, че видял със собствените си очи летящия човек, когато откраднал някакво момче от панаира и отлетял с него незнайно къде.

Четфилд поклати недоверчиво глава.

Но скоро трябваше да повярва в съществуването на летящия човек — по пътя на цирка се срещаха все повече хора, които уверяваха, че с очите си видели летящия човек и дори сочеха местността, където той сега се намира. Заинтересованият не на шега Четфилд дори разпореди да се измени маршрутът, за да се намери летящият човек.

Така Четфилд и Григ се срещнаха с Ариел при църквата и поговориха с него — отначало кратко в автомобила, а после и подробно.

Практичните янки съвсем не се интересуваха какво представлява Ариел, как лети, какво е неговото минало.

Ако дори сам Ариел беше казал: „Аз съм безплътен дух. Аз съм ангел“, Джеймс Четфилд, без да се учудва и ни най-малко да се замисля, би отговорил: „Ол райт! Аз ви предлагам ангажимент. Какви са вашите условия?“

С такава делова лаконичност говори Четфилд с Ариел.

— Мистър… мистър?…

— Бен — отговори Ариел.

— Ол райт, мистър Бен. Ние сме заинтересовани от вашето умение да летите. Постъпете при нас на работа. Вие ще летите в Америка и ще получавате за това добро възнаграждение.

Ариел знаеше, че Америка е далече от Индия. Но зад океана той ще бъде в безопасност. Трябва да получи тази самостоятелна работа по

доброволно съгласие и после да долети тук за приятелите си. Самата съдба му се притича на помощ. И без да мисли дълго, той се съгласи.

Мистър Четфилд беше съвсем озадачен от такъв отговор. Дали наистина нямат работа с ангел? Да се съгласява, без да се пазари, дори да не се поинтересува колко ще му плащат! Нима този оригинал не разбира, че е „sans pair“, както казват французите, няма равен на себе си и значи, може да поиска всякаква сума?

А ако той не е ангел или идиот, то е престъпник, който иска по-скоро да избяга зад океана, където очевидно не може сам да прелети. Ненапразно Григ говореше за открадване на някакво момче… Но има ли значение това? Важното е, че могат да се спечелят много пари.

Старият, опитен Григ по-скоро разгада Ариел: този младеж просто не познава живота, ни цената си.

— Е, за условията пак ще поговорим — намеси се Григ в разговора, опасявайки се да не би директорското синче само да наведе Ариел на мисълта, че той е уникум. — За заплатата всякога ще се разберем.

— Аз бих искал само…

Четфилд и Григ наостриха слух.

— Какво бихте искали?

— Преди да отпътуваме зад океана, бих искал да посетя две места… Да се видя с моите приятели и… още с едно лице. При това може би ще ми потрябва вашата помощ…

— Разбира се, ние сме на вашите услуги, мистър Бен. За всичко, което е по нашите сили!

— Е, какво ще кажете, мистър Григ? — запита Четфилд, когато останаха сами.

— Ще кажа, че намерихме съкровище, мистър Четфилд. Индия е действително страна на чудесата.

— Трябва да се погрижим за рекламата — забеляза Джеймс.

Рекламата беше неговото любимо занимание.

— Този пастор не е намерил призванието си. Той би бил добър цирков режисьор. Намислил е блестящ номер. Но защо да не използуваме това възнесение за нашата реклама? Трябва да се уговорим с Бен. Нека до височина петдесет метра играе в полза на пастора, а по-високо — в наш интерес. Защото ние купихме Бен! Той ще хвали от небето нашия цирк.

Григ възразяваше, намираше тази игра за не съвсем практична и дори за нетактична. Упоритият Джеймс настояваше и Григ трябваше да отстъпи.

Старият Григ излезе прав. Тази небесна реклама им донесе много грижи и неприятности. Стана нужда да имат работа с представители на църквата и английската администрация.

Затова по другия въпрос Григ не отстъпи. Четфилд се размечта как ще демонстрират в Америка летящия човек и поиска да оповести с телеграма в Америка за скорошното му пристигане.

„Световното чудо!“

Посивял на цирковата арена и прекрасно познаващ психологията на публиката, Григ разпалено възразяваше. Разбира се, публиката ще отиде да гледа летящия човек, както ходеше и гледаше първите полети на аероплана, и с това могат да се спечелят много пари. Но хората бързо привикват към всичко. Кой сега ще плаща пари, за да гледа летящ аероплан? Същото ще бъде и с летящия човек! Който го гледа един-два пъти, трети път няма вече да отиде.

— Но ние ще успеем да натрупаме милиони? — горещеше се Джеймс.

— А защо да не натрупаме десетки милиони? — възразяваше Григ.

— Как мислите да се направи това? Как искате да използувате Бен?

— Преди всичко забравете, че той умее да лети. Не съобщавайте това в Америка и по пътя на никого не говорете. Разберете, на публиката омръзва всичко освен едно — борбите, състезанията, с тяхната вечна смяна на неочакваните положения и неизвестността на финала. Пред най-редките в света животни публиката се спира само за минута, а някакви си глупави боеве на петли е готова да гледа с часове. Страстите се разгарят, хората се вълнуват, хващат се на бас.

— Аз, изглежда, почнах да ви разбирам. Май вие сте прав — каза Четфилд, като помисли.

— Сто на сто — убедено отвърна Григ.

Като намереха безценно съкровище в лицето на Бен, Четфилд и Григ решиха да предадат ръководството на работите в Индия на най-стария ръководител на един от цирковете и незабавно заедно с Бен да заминат за Америка.

Когато напуснаха градчето, затънтено между планините, и оставиха пастора да се измъква от положението, Джеймс запита Ариел къде иска да отиде.

Ариел разказа откровено на американците историята си. Четфилд беше във възторг от нея и често прекъсваше Ариел със смеха си.

Григ мислеше: „Бен-Ариел очевидно е жертва на нечии интриги. Кой знае, може би е син на богати и знатни родители. Това трябва да се има предвид. Лолита е празно младежко увлечение. Защо да не отидат при тази девойка-вдовица? В края на краищата е възможно да вземе със себе си Лолита, Низмат и Шарад и да ги нареди на работа. Но Ариел иска да отиде и в «Дандарат», за да се види с Пирс. По-добре е това да се избегне. Пирс явно е опасен конкурент. Разбира се, те — Григ и Четфилд — ще се застъпят за Ариел и няма да допуснат Пирс да го грабне. Рискът обаче си остава риск. Ариел, който така драговолно се съгласява да отиде в Америка, за да бъде по-далече от Пирс, сам иска свиждане с него. Защо? Ариел каза — да научи тайната на своя произход, която Пирс безспорно трябва да знае. Нека да е така! Но като научи своя произход, Ариел не ще ли предпочете да се върне при родителите си, вместо да отиде в Америка?…“

Григ сподели опасенията си с Четфилд. Този път Григ и Четфилд бързо стигнаха до съгласие: да вземат всички мерки Ариел да не отива в „Дандарат“ и да не се вижда с Пирс. А ако Ариел все пак се види с него и научи своя произход, то в такъв случай да му се поиска предварителна декларация да работи в цирка най-малко една година. Само при това условие ще му гарантират помощта си при среща с Пирс. Ариел прие тези условия.

ГЛАВАТА XXXVIII
„ВСИЧКО МИНАВА КАТО СЪН“

Вечерта, в пламъците на залеза, се показаха мраморните златоглави грамади на Раджкумаровите дворци. Още като ги видя, сърцето на Ариел силно заби. Нали го интересуваше и съдбата на Шияма. Минавайки край дворците, той гледаше балконите и му се стори, че на един от тях вижда Шияма. Но това можеше да бъде и друга жена, която прилича на нея. Той би могъл да прелети разстоянието от автомобила до балкона за една минута, но Четфилд взе от него дума да не лети и Ариел се сдържа.

Ето и езерото, и горичката, а зад нея къщурката на Низмат. Вълнението на Ариел се усили. Още повече му се прииска да се издигне и да полети към приятелите си.

За да не пречат на свиждането, Григ заповяда на шофьора да спре колата до манговите дървета, от които някога Ариел береше плодове за Шарад.

Ариел излезе от колата и видя наблизо Шарад и Лолита. Като не можеше да се удържи, той се затича, едва докосвайки с крака земята. Григ каза на Четфилд.

— Погледнете как тича! Ние ще направим от него световен бегач.

Като видяха приближаващия се сахиб, седналите на стъпалата при входа Лолита и Шарад станаха. Те не познаха Ариел. И изведнъж Шарад закрещя: „Дада!“ — и хукна срещу приятеля си, но се спря смутен — Ариел беше облечен в прекрасен европейски костюм и носеше на главата си панамена шапка. Косите му бяха късо подстригани.

— Какво спря такъв? — със смях извика Ариел, прегърна и разцелува момчето, което го хвана за ръка. А Лолита, също позната вече Ариел, направи пронам[1], като се наведе до земята. Пред Ариел пак стоеше стената на преклонението!… Той искаше да прегърне

Лолита, да й каже, че я обича и иска да му стане жена. Но този поклон скова движенията и мислите му.

— Здравей, Лолита!… Ето, виждаш ли, изпълних обещанието си!… — каза той смутено, като приближаваше до девойката. — Дойдох. А къде е Низмат?

— Той е много болен — отговори Лолита, гледайки възторжено Ариел.

Ариел бързо влезе в къщурката. В настъпващия здрач той видя Низмат, легнал на рогозката. Ариел поздрави стареца, в очите на когото блесна радост.

— Господарю! Ти ли си? Лолита беше права! Ти не можеш да умреш. И ти дойде при мене. Благодаря ти! — с усилие говореше той. — Виждаш, умирам…

— Няма да умреш, Низмат! — възрази Ариел и взе изсъхналата ръка на стареца.

— Всичко родено подлежи на смърт — спокойно отговори той. — Сухите цветя не трябва да помрачават погледа и тях ги изгарят…

Ариел почна да успокоява стареца. Не, Низмат скоро ще оздравее. Ариел ще изпрати доктор и Низмат, като събере сили, ще замине за Америка заедно с Лолита и Шарад. Ариел обича Лолита и иска тя да му бъде жена.

Низмат мислеше със затворени очи и бавно движеше ръце, като че отпъждаше нещо. После заговори. Той благодари на Ариел за високата чест. Съдбата на Лолита го безпокои много. Тя заявила, че за никого няма да се омъжи. Защото сляпата Тара казала, че ще прокълне сина си, ако се ожени за Лолита. И Лолита се отказала от Ишвар още по-рано. В отчаянието си Ишвар отишъл в града и не се върнал вече. Когато Низмат умре, какво ще стане с Лолита? Но боговете, полубоговете и сахибите не са годеници за бедните девойки.

— Сам Кришна би бил щастлив да има такава жена! — пламенно възрази Ариел.

Низмат едва се усмихна, притвори очи и като погледна Ариел, запита:

— Но ще бъде ли щастлива жената при такъв неравен брак?

Ариел се смути, а после почна горещо да доказва на Низмат, че е възможен такъв съюз.

Той обаче разбираше, че сега не ще може да отведе Лолита. Не бива да оставят Низмат сам или само с Шарад.

— Но ние пак ще поговорим за това — каза огорченият Ариел и излезе на верандата.

— Лолита — каза Ариел, като хвана ръката й, — аз ще изпратя доктор и дядо ще оздравее… Само не викайте знахаря. Той ще умори Низмат, както е уморил сина му. Аз трябва да отивам, но пак ще се върна, Лолита. Ще ви взема със себе си. Когато дядо оздравее, аз искам да ми станеш жена!

Той не откъсваше очи от бледото лице на Лолита. То беше прекрасно, но изразяваше по-скоро страдание и уплаха, отколкото радост, и това причиняваше остра болка на Ариел. Колко искаше да направи щастлива тази девойка!

— Защо мълчиш, Лолита?

— Не зная какво да отговоря, господарю мой.

— Но ти… обичаш ли ме?

Девойката стоеше с наведен поглед. Ръката й трепереше в ръката на Ариел.

— Тя през цялото време те чакаше, само за тебе говореше! — завика Шарад. — И ние ще дойдем! Всички заедно!

— Почакайте, сега ще се върна! — каза Ариел и бързо закрачи към автомобила.

— Извинете, господа, но вие, струва ми се, ми обещахте малко пари?… — започна смутено той. — Моят приятел, старият Низмат, е много болен, необходим му е лекар, лекарства…

Григ даде с удоволствие на Ариел няколко едри банкноти и му напомни, че трябва да побърза. Парите малко интересуваха сега Григ, важното е да се отведе Ариел. И ако за бедното индийско семейство това беше значителна сума, то за американския цирков тръст тя е съвсем нищожна.

Ариел взе парите с чувство на искрена благодарност.

„Колко съм глупав — мислеше той, като се връщаше. — Трябваше по-рано да взема от тях пари и да купя подаръци. На Низмат — лула и хубав тютюн, на Лолита — шал и гривна, а на Шарад — трикотажна раирана риза. Колко биха се зарадвали! Но аз ще им изпратя…“

— Ето, Низмат, вземи тези пари — каза той, като се върна при стареца. — Непременно извикай лекар. И по-добре се храни. Аз ще ви изпращам пари. Оздравявай по-скоро. Довиждане, Низмат!

— Благодаря. Прощавай! — отговори Низмат.

На входа Ариел приближи до Лолита и я целуна по челото.

— Прощавай, моя Лолита! Пази дядо и Шарад. Аз ще ви изпращам пари и колети, ще ви пиша писма и скоро ще се върна да ви взема.

Лолита каза като през сън, загледана в пространството:

— Аз ще те чакам, но сънищата минават… Всичко минава като сън… Майа!

Ариел я погледна с учудване, после се усмихна и извика:

— Това няма да мине като сън, скъпа! Чакай ме!

— Вземи ме със себе си, дада! — замоли се Шарад, като се умилкваше.

— Много ще се радвам, ако тръгнеш с мене, Шарад. Но на Лолита сигурно ще й бъде трудно сама с болния дядо, нали?

— Да, вярно е — с въздишка отговори Шарад. — Трябва да почакаме, докато дядо оздравее, и тогава всички ще дойдем при тебе.

— Аз сам ще долетя да ви взема.

Бавно, с тежко чувство се връщаше Ариел при автомобила.

Автомобилът изсвири и тръгна.

Ариел пътуваше дълбоко замислен. Защо ги остави? Защо отива в далечната, непозната Америка? Какво го чака там? Не беше ли по-добре да остане с Лолита, Шарад, Низмат?… Но той би станал отново беззащитен летящ човек, играчка на съдбата, плячка на злите хора. Би погубил и себе си, и Лолита. Не, той постъпва правилно! Отначало трябва да извоюва свободата си, да стъпи здраво на крака, да узнае всичко за себе си и тогава ще се свърже с приятелите си, за да не се раздели никога вече с тях.

А в ушите му все още звучаха загадъчните думи на Лолита:

„Сънищата минават… Всичко минава като сън… Майа!“

---

[1] Пронам — приветствие на млад към по-стар. ↑

ГЛАВА XXXIX
„ВЪЗВИШЕН“ РАЗГОВОР

Пирс и цялата му теософска компания започнаха вече да се примиряват с мисълта, че са загубили Ариел. Летящият човек още един път заговори за себе си „с чудото на пастор Кингсли“, което според думите на вестниците се оказа ловка реклама на американския цирков тръст. След това Ариел изчезна, очевидно откраднат от американските циркаджии. Пирс разбираше цялата трудност да измъкнат Ариел от техните ръце. Това би могъл все пак да направи настойникът Боден. И Пирс съобщи на Боден и Хезлън в Лондон за положението на нещата:

„Ако все пак чуем за летящия човек — писа Пирс, — то ще е по-скоро от Съединените щати, където трябва да бъдат насочени нашите търсения.“

С котешки стъпки Пирс минаваше през двора на „Дандарат“, запътил се към своя кабинет. Небето беше безоблачно, слънцето току-що се бе издигнало над хоризонта и вече нажежаваше въздуха. Последните повеи на прохладния утринен ветрец замираха. Както всякога, в двора и оградите беше тихо. Само чакълът поскърцваше под бавните му стъпки.

Острият слух на Пирс долови нечии стъпки откъм вратата. Той бързо се обърна и видя приближаващия се към него Ариел, възмъжал, облечен с прекрасен бял костюм.

Пирс беше поразен от тази неочаквана среща. Зарадва се, но веднага застана нащрек. С много уверена, твърда крачка се приближаваше към него младежът.

А на известно разстояние подир него вървяха двама джентълмени.

Още при първото му повикване могат да дойдат на помощ възпитателите, надзирателите, слугите… И Пирс, преструвайки се на приятно изненадан, сякаш току-що е познал Ариел, забърза насреща му с приятелски протегнати ръце.

— Драго ми е да те видя, Ариел! Добре направи, че сам се върна! — И здраво стисна с дясната ръка китката на лявата ръка на Ариел. Той искаше така сърдечно да стисне и дясната, но Ариел го изпревари и със своята дясна ръка стисна китката на лявата ръка на Пирс. Хванали се така, те стояха и се гледаха в очите, предугаждайки намеренията си.

„Дявол да го вземе! Кой кого от нас е хванал?“ — с тревога си мислеше Пирс.

Джентълмените, които вървяха подир Ариел, се спряха и с интерес наблюдаваха тази сцена.

— Може би ще отидем в моя кабинет? Там по-спокойно ще си поговорим. Не си ли гладен, Ариел? Не си ли изморен от пътя? — запита Пирс, като едва запазваше самообладание.

— Мистър Пирс! — каза твърдо Ариел, без да отговори на въпросите му. — Дойдох, за да науча от вас ето тук, веднага, моя произход. Вие трябва да ми дадете незабавно отговор.

Преминал неочаквано за себе си към Ариел на „вие“, Пирс отговори:

— Доведе ви в „Дандарат“ преди петнадесет години неизвестен за мене човек. Той не ми съобщи нито името си, нито вашия произход… В училище „Дандарат“ има много такива деца.

Ръката на Ариел го стисна още по-силно и Пирс изведнъж почувствува, че младежът го издига във въздуха. Ръцете на Пирс изстинаха от ужас. Той искаше да изкрещи, но разбра, че с това само ще влоши положението си. Ариел има съучастници, може би го придружават подкупени бандити. Ариел ще го отнесе и на свобода ще се разправи с него. И Пирс само по-здраво стисна лявата ръка на Ариел, за да не падне; главата му се опираше в гърдите на младежа.

Като повдигна Пирс над земята, Ариел застана неподвижно във въздуха и заяви:

— Сега можем да продължим разговора, тук никой няма да ни пречи. Слушайте ме, мистър Пирс!

Гласът на Ариел беше строг, но в него се чувствуваше някаква пресекливост — Пирс беше тежък.

Лесно е да се каже „слушайте“! Пирс тракаше със зъби и с предишния ужас поглеждаше жълтеещия се долу чакъл.

— Ако веднага не ми кажете цялата истина, ще отпусна дясната ви ръка и ще почна да ви въртя, докато паднете и се натрошите на части. Или искате да се борите с мене и тука, във въздуха?

— Ще кажа… Цялата истина ще кажа — едва изхриптя Пирс, загубил от вълнение гласа си.

Ариел веднага полетя с него към изумените Четфилд и Григ и като дишаше тежко, се спусна до тях.

— Мистър Григ… Моля… да запишете показанията на ей този човек!

Григ извади бележник, автоматична писалка и Пирс с пресипнал глас разказа всичко, каквото знаеше за Ариел. Той посочи и адреса на Боден и Джейн Халтън.

Ариел пусна ръката на Пирс и сухо каза:

— Можете да си вървите. Но внимавайте, ако сте дали лъжливи показания…

— Абсолютно верни! — извика прегърбеният Пирс. Краката му трепереха и той с мъка се затича през двора към стаята си.

— Е-е, ние изпълнихме обещанието си. Надяваме се, че и вие ще изпълнете своето — каза Джеймс, като погледна въпросително Ариел.

— Аз също ще го изпълня. Отивам с вас в Америка — отговори Ариел. — Сестра ми може да дойде при мене. Ще й пиша.

И те се запътиха към автомобила.

ГЛАВА XL
„НЕПОБЕДИМИЯТ БИНОЙ“

Четфилд старши беше извънредно доволен от индийската находка. Планът на Григ беше напълно одобрен от шефа на цирковия тръст.

Абсолютно никой в Америка не трябваше да знае, че Биной-Бен-Ариел-Аврели Халтън е летящ човек. Наистина слуховете за него бяха стигнали и до Америка, но на новината се присмяха като на вестникарска уловка. По лице пък никой не познаваше Ариел.

Четфилд обясни на Ариел ролята му: той не трябва да дава вид, че умее да лети, но ползувайки се ловко от този необикновен дар, ще бие всички световни рекорди по бягане, плуване, скачане с препятствия, в състезанията на акробатите.

Обучението на Ариел, наблюдавано от Григ и Четфилдовци, продължи доста дълго. За Ариел, разбира се, не представляваше никакво затруднение да прескача препятствия на всякаква височина, да прелита под купола на цирка от трапец на трапец през цялата арена.

Сложността на обучението се състоеше в това, както говореше опитният Григ, „да не премине границата на физически възможното за човека“. Трябва да се работи така, че публиката да види нещо зашеметяващо, но не невероятно. Трябваше да се действува предпазливо: при скачане например на височина Ариел трябва така да пресмята скока, че да превишава само с няколко сантиметра световните рекорди.

Четфилд и Григ тренираха Ариел на бягане с най-добрите бегачи. Обучението ставаше в безлюдна местност. Показваха му стиловете на различните школи, обучаваха го на всички хитрости, в присъствието на треньорите го караха да имитира умора, пресекливо дишане.

За поддържане интереса на публиката в някои бягания или плувания той трябваше да дава вид, че се задъхва, да допуска съперниците да го изпреварват, а после в последната минута да пристига пръв на финала. С една дума, той трябваше да постъпва като

опитен състезател, който постепенно да показва превъзходството си в целия му блясък.

Цирковите номера се подготвяха в специално предназначен за това подвижен цирк. Четфилд-син се интересуваше особено от номерата с коне — трикове при пълен кариер, салтомортале. Ариел, разбира се, правеше същински чудеса и старият Григ, за неудоволствие на младия Четфилд трябваше да сдържа Ариел:

— Това вече е много! Не правете четворно салтомортале! — сърдито се намесваше той.

Докато траеше подготовката, Четфилд-син, без да жали парите на тръста — всичко ще се изплати стократно! — започна рекламна кампания, необикновена по мащабите си дори за Америка.

Още не видели Биной — „Световното чудо, намерено и дебрите на тайнствена Индия“, за него вече знаеха и от портретите във вестниците и списанията, от плакатите и афишите американците изучиха чертите на Ариел по-добре, отколкото лицето на президента.

Запалянковците вече го бълнуваха и на всяка цена искаха да го видят. Страстните комарджии се хващаха предварително на бас. Журналистите трупаха в пресата планини от всякакви сензационни съобщения за предстоящите прояви на „Непобедимия“.

„Биной Непобедимия“ — тази титла Ариел получи в аванс, още преди да се появи на терена. Но той веднага я заслужи, щом започнаха небивалите му триумфи.

Ариел побеждаваше един подир друг световните шампиони. Особено учудващо беше, че той поставяше нови световни рекорди в различните видове спорт. Буквално го носеха на ръце — в такива случаи той бързаше да придаде на тялото си нормално тегло.

Играта без загуби криеше и своите опасности. Запалените комарджии, като губеха, ръмжаха и приказваха, че това е ловка измама. Пък и все по-малко хора залагаха против него, разнообразните облози загубиха своята примамливост.

Четфилд и Григ решиха, че е настанал моментът да прибегнат към стария, изпитан цирков трик и с това още повече да повишат интереса към състезанията. Биной трябваше да „претърпи“ няколко поражения, след които, разбира се, следваха още по-блестящи победи.

Така минаваше времето. Ариел обиколи почти всички големи американски градове. Тръстът на Четфилдовцн натрупа небивали в

историята на цирка печалби.

При тези успехи Четфилд-баща се вглеждаше все по-внимателно в Ариел и мислеше: „Сега той вече сигурно ще заговори за увеличаване на хонорара…“

Обаче Четфилд-баща се лъжеше, като мислеше, че Ариел е заразен от духа на печалбата. Щом той почна да печели повече пари, от Америка към далечното кътче в Индия потекоха парични преводи и колети. Този път не бяха забравени ни шаловете и гривните за Лолита, ни дрехите за Шарад, ни лулите и тютюна за Низмат. В своите триумфи Ариел никога не забравяше приятелите си. От време на време получаваше от тях писма, изпълнени с любов и благодарност. Низмат се съвземаше. Всички го очакваха. И Ариел беше готов неведнъж да зареже всичко и да отлети към къщурката сред банановите дървета. Той помагаше и на бедните циркови служещи. Славата и парите му даваха възможност да прояви напълно истинската си човешка сърдечност.

ГЛАВА XLI
ДВА СВЯТА

Веднъж, излизайки победител в един от най-трудните номера на програмата, Ариел, като се покланяше пред бурно аплодиращата го публика, забеляза с учудване в най-близката до сцената ложа девойка, която, сложила ръце върху преградата, го гледаше с огорчен вид. Лицето на девойката му се стори познато. Да, това беше онази девойка, която той видя по време на болестта си, когато попадна в ръцете на Пирс. Сестра му! Нима това е неговата сестра Джейн? Защото той й телеграфира в Лондон, след като пристигна в Америка.

Като се поклони безброй пъти, Ариел се прибра развълнуван.

Нима се лъже?… Замислен, той почна да се преоблича.

Реквизиторът му подаде визитна картичка. Върху нея беше напечатано: „Леди Джейн Халтън. Лондон“, а по-долу бе написано с молив, с остър, уверен, почти мъжки почерк: „Ще чакам пред входа. Д.Х.“

Някакъв смътен спомен се мярна в паметта на Ариел: „Джейн Халтън… Да, това е тя, моята сестра!“.

Ариел се преоблече бързо и излезе. Малко трудно се оправи сред масата автомобили, оставени край цирка. От тълпата го познаха. Започнаха да ръкопляскат. Ариел се оглеждаше смутено и по навик се покланяше на всички.

Ето я!… И той се приближи до Джейн, без да знае как да я поздрави.

Джейн първа му протегна сухо ръка, като че ли искаше да предварди брат си от някаква проява на роднински чувства. Ариел смутено стисна нейната малка ръка в кафява кожена ръкавица. Той забеляза, че сестра му през цялото време се мръщеше.

— Сега ще дойде автомобилът — каза тя.

Сред шума той по-скоро разбра, отколкото чу тези думи.

Двамата побързаха да се качат в колата. И чак когато се измъкнаха от гъстия бръмчащ поток автомобили, Джейн се извърна

към Ариел и като се усмихна едва забележимо, запита:

— Позна ли ме, Аврели?

— Да, разбира се, Джейн. Там, в Индия, ти беше толкова близо до мене… Ако тогава знаех!… — И той хвана ръката й, но Джейн веднага я дръпна и бързо промълви:

— В хотела ще поговорим за всичко!

Когато влязоха в стаята, която тя заемаше, Джейн хвана брат си за ръцете и го погледна печално. После го целуна по челото.

— Ето, най-после те намерих, Аврели! — тихо каза тя.

— И аз те намерих, сестро! — отговори Аврели, като още не се осмеляваше да я целуне.

Седнаха.

— Не ти писах, защото исках преди това да събера сведения… Толкова пъти ме мамиха… Но че ти си мой брат, не се съмнявам. Ето, гледай, ще ти покажа портретите на нашите родители.

Тя отвори една кутия и подаде на Аврели снимка. Той видя млада жена с тъжни очи и до нея самодоволно усмихващ се пълен мъж с рединготи орден с лента.

Ариел не се сдържа и извика:

— Нима и аз ще стана като баща си?

— Много лошо ще бъде, ако не станеш такъв — с нотка на упрек отговори Джейн.

— Но тези бръчки, корем…

— Старостта никога не украсява. Нашият баща беше твърде почтен човек, Аврели! — продължаваше Джейн наставнически. — Именно това имам пред вид. Всички наричаха баща ни „светла личност“. В жилите му течеше благородническата кръв на една от най-добрите фамилии, беше уважаван гражданин, вярващ християнин и най-прекрасен стопанин. Той ти остави голямо състояние, за съжаление значително объркано от настойниците Боден и Хезлън, както уверява мистър Доталер.

Аврели почна да разбира накъде бие Джейн.

— Е, какво? Значи, в нас с тебе тече благородническа кръв. Аз, струва ми се, не съм направил нищо, за което да бъда упрекнат.

Джейн въздъхна.

— Аз не те упреквам. Но много неща ме огорчават… Какво би казал баща ни, сър Томас Халтън, ако разбереше, че неговият син е

циркаджия?

Ариел пламна.

— Но, Джейн, ти знаеш как се случи всичко. И в края на краищата аз не намирам нищо позорно в моята работа. Това е честен труд и аз печеля достатъчно.

— Циркаджиите, разбира се, не бива да се сравняват с бандитите и фалшификаторите на пари — каза недоволно Джейн, — но онова, което подхожда за тълпата, за утайката на обществото, не е за сина на лорд.

И без да даде на Ариел възможност да възрази, продължи:

— А твоите полети? Сега ти не летиш, но аз зная тайната на твоите успехи. Сама видях как отлетя тогава от нас в Индия. Летящият човек прилича на насекомо или на птица. Това нарушава всичките божи и човешки закони и за нас то, в края на краищата, е просто неприлично, Аврели! Летящ лорд — това вече е нещо невъобразимо! Скандал!!! Това е отвратително! Нямам думи…

„Хората летят с аероплани!“ — искаше да възрази Ариел, както каза някога на Лолита. Но Лолита го смяташе за полубог, а Джейн се възмущаваше като от нещо унизително.

— Знам какво искаш да кажеш, Ариел — бързо продължаваше Джейн. — Разбира се, ти не си виновен, че са те превърнали в летящ изрод. Но грешките — свои и чужди — трябва да се поправят… За щастие в Англия никой не знае твоята история, всички мислят, че се учиш в Оксфорд и всичко може да се поправи. Но ти завинаги, чуваш ли, завинаги трябва да забравиш за своите полети, ако това твое качество не може да се премахне с някаква операция… Аз говорих с мистър Пирс. За съжаление безумният учен, който те е направил да летиш… Как се казваше?

— Мистър Хайд.

— Да. Този Хайд вече не съществува. С него е станало нещо. Изглежда, той сам е поискал да стане летящ човек, сбъркал нещо и като подскочил към тавана, си строшил главата. Кръвоизлив в мозъка и смърт. Достойна смърт за такъв луд! — В гласа на Джейн прозвучаха злобни нотки. — Да търсим помощ от други учени е рисковано — може да се разчуе, пък и едва ли някой ще помогне. Затова за тебе има един изход — да забравиш за своя… порок и никога да не прибягваш до полети, дори ако пред очите ти се дави дете… И второ —

продължаваше тя, като едва си поемаше дъх, — трябва веднага да развалиш договора си с цирка, да зарежеш циганския живот и да дойдеш с мене в Англия.

— Но аз съм дал обещание…

— Фамилната чест е по-скъпа от парите. Предполагам, че у нас във всеки случай ще се намери сума, за да заплатим неустойката…

Ариел мълчеше. Той не беше съгласен с Джейн. Не си представяше така срещата със сестра си, не си представяше така Джейн.

— Мисля, че трябва да предупредя мистър Четфилд и да се съглася на няколко прощални представления… — неуверено започна Ариел.

— В никакъв случай! Това би било голяма грешка. Засега всички те смятат за неизвестен индус. Но само едно мое появяване може да накара хората да мислят съвсем другояче, а след това ще почнат и търсения. Ти сам знаеш колко се интересуват от тебе журналистите, как следят всяка твоя крачка и се стремят да научат и да съобщят нещо ново за тебе и за твоето минало. И ако научат истината, нашият живот ще бъде разбит — твоят и моят. Аз не ще понеса позора, който ще падне върху нашия род, и ще се наложи да отида в манастир. Трябва да заминем внезапно. Аз съм поръчала вече билети за парахода. Отивай за вещите си и ела при мене. А на твоите циркаджии можем да съобщим решението си по пътя. Останалото ще уреди мистър Доталер. Той е много благороден човек.

— Тази вечер съм свободен, но за утре е насрочено представление и билетите са разпродадени. На касата има обява за това, както винаги — не без гордост добави Ариел.

— Ще върнат обратно парите и толкова! Можеш пък да се разболееш. Те вече достатъчно са се напечелили с твоите номера.

Ариел желаеше само едно: да завърши този разговор.

— Добре, Джейн, щом се приготвя, ще дойда при тебе — каза той нетърпеливо.

— Не след полунощ обаче — отговори Джейн, като погледна часовника си, и добави: — Параходът тръгва утре в осем. Имаме малко време. Сега ще ти разкажа подробно за нашите роднини, за кръга на моите познати, които скоро ще бъдат и твои познати, за Лондон…

Беше вече късна вечер, когато Ариел се връщаше в своя хотел. Той мислеше за ултиматума на сестра си.

ГЛАВА XLII
СТРАДАЩАТА МАЙКА

Пред вратата на своята стая Ариел видя млада, прекрасно облечена жена. Очите й бяха почервенели от плач, а лицето й изразяваше вълнение.

— Мистър Биной! — каза жената с пресеклив глас. — Чакам ви вече няколко часа… Бях на дневното представление в цирка, исках да се видя с вас, но вие заминахте с някаква дама… Взех от канцеларията на цирка адреса ви и дойдох. Реших да ви дочакам тук… Боже, ако знаете какво преживях!… Минаха часове, а за мене всяка минута…

— И вие прекарахте тези часове пред вратата ми? — със съчувствие запита Ариел.

При него често се трупаха посетители — поклонници и поклоннички. Но тази жена не приличаше на тях. Сигурно някаква голяма лична мъка я беше довела тук. С какво обаче той може да й помогне?

Ариел побърза да отвори вратата и й предложи да влезе в стаята. Без да свали скъпото манто и шапката, жената неочаквано падна на колене пред него…

— Вие единствен можете да помогнете на нещастната майка, която ви моли коленопреклонно…

— Моля ви, станете, мис… За бога!… Седнете, успокойте се… Какво се е случило?

— Няма да стана, докато не ми дадете дума, че ще помогнете в мъката ми… Аз толкова се настрадах…

Тя горчиво заплака.

— Разбира се, ако това е по моите сили… макар да бързам, имам малко време…

— Ще ви отнема съвсем малко време…

Ариел успя най-сетне да вдигне жената и да я настани в креслото. Тя извади напарфюмирана кърпичка с дантелка по края, допря я до очите си и хлипайки, започна да разказва.

Мистър Биной е чужденец и може би не познава ужасните нрави в Америка и този чудовищен град Ню Йорк… Ни един богат човек не може да се чувствува в него в безопасност. Чувал ли е той за гангстерите? Американският бандит не прилича по нищо на парижкия апаш. Известно ли е на мистър Биной името Ал-Капоне? Не? Такива като Ал-Капоне тук са много. Най-големите американски гангстери са много богати хора. Те имат самостоятелни вили, автомобили, яхти и солидна текуща сметка в банката. Подкупват полицията и полицейските власти ги покровителствуват. Гангстерите вършат безнаказано своите престъпления, ограбват банки, посред бял ден отвличат от улицата милионери и което е най-ужасно, техните деца. За децата те искат откуп, а като го получат, пак ги убиват. И чудно — колкото е по-богат човек, толкова по-малко може да разчита на помощта на полицията, когато работата се отнася до гангстерите…

Посетителката тежко въздъхна.

— Извинете, че ви говоря подробно за всичко това — продължи тя след минута, — но то е необходимо, за да разберете безизходното ми положение… — Тя пак изтри с кърпичка очите си. — Моята фамилия е Уорендър. Ние с мъжа ми сме едни от най-богатите хора в щатите. Но най-голямото наше съкровище е нашият единствен син Сам. Той е едва на три години… И е… отвлечен… Заплашва го ужасна смърт.

Мисис Уорендър зарида. Ариел беше потресен от майчината драма.

— Успокойте се, мисис. Пийнете вода!… Но с какво мога да ви помогна?

Тя отпи няколко глътки и зъбите й тракаха по ръба на чашата.

— Благодаря… Веднага ще ви обясня. Бандитите ни изпратиха вече няколко писма, с които искат откуп пет милиона долара. Мъжът ми би ги заплатил веднага, но моят брат го убеди да почака. Когато бандитите получат парите, могат веднага да убият Сам… моето детенце… — Тя потрепера. — Марк, моят брат, иска да спечели време, с надеждата да намери средство да спаси детето. Полицията, разбира се, е подкупена от бандитите. „Ние правим всичко възможно, но за съжаление засега не сме попаднали на следите на престъпниците, които са отвлекли вашия син…“ — казва началникът. Тогава ние, по-точно Марк, защото аз и мъжът ми от мъка съвсем загубихме ума си,

намери частни полицейски агенти, обсипа ги с пари и те научиха нещичко. Даже много нещо. Научиха например къде се намира моят син. Полицията го търсеше или си даваше вид, че го търси във вертепите на града, в околностите, дори в планините, а той, горкичкият, се намира в самия център на града, на деветдесет и третия етаж на един от най-големите небостъргачи. Кой би могъл да помисли?… Минавам към най-важното…

Уорендър направи пауза, погледна Ариел и неочаквано запита:

— Мистър Биной, умеете ли да летите?

— Аз? Да летя? Що за странна мисъл? Защо ми задавате такъв въпрос?

— Защото от това зависи всичко. Разбира се, това е странно, невероятно. Може би си мислите, че съм се побъркала от мъка? Но това не е моя идея. Един от тайните полицаи, за когото ви говорих, човек изключително наблюдателен и умен, ми каза, че е дошъл до заключението, че вие можете да летите и в това е тайната на вашите успехи в спорта.

Ариел се объркa и не знаеше какво да възрази, но посетителката, не забелязвайки смущението му, продължаваше:

— Той, казва се мистър Тутс, дълго наблюдавал вашите номера, правил някакви изчисления, събрал целия вестникарски материал за „летящия човек“ в Индия… Нали вие сте от Индия?… И той ни каза: „Единственият човек, който може да спаси вашия син, е мистър Биной, ако само се съгласи. Помолете него!“ И ето, аз реших да дойда лично да ви помоля…

Тя понечи отново да падне на колене, но Ариел я задържа.

— Моля ви, седнете спокойно — почти й заповяда той. — Разрешете ми да си помисля ще мога ли да ви помогна.

И така, в Америка има хора, които са се досетили, че той е летящият човек. Значи, скоро неговата тайна ще бъде достояние на всички. И тогава ще стане нечуван скандал. Какво ще бъде негодуванието на загубилите в баса, залагали за неговото поражение! След откриването на неговата тайна ще се разкрие и тайната на произхода му. А навият скандал с Джейн? С какво европейските предразсъдъци са по-добри от азиатските?… Джейн не се оказа онази, за която той мечтаеше, но все пак тя беше негова сестра. Трябва да бяга оттук, и то колкото с е може по-скоро, реши Ариел.

Но как да изпълни молбата на мисис Уорендър?

Майката, разбира се, разчита, че летящият човек ще успее да измъкне детето й от ръцете на бандитите, като прехвръкне през прозореца на деветдесет и третия етаж на небостъргача. Мнозина ще забележат полета му над града. Джейн, разбира се, би се възмутила само от мисълта за полета. Но това беше нужно за спасяването на детето. Пред нея обаче не стоеше лицето на тази страдаща майка! Майката на малкия Сам! Нима може да се устои пред мъката на майката?

И едва ли някой ще го познае, още повече вечерта. Той може да лети на голяма височина и в края на краищата нали рано сутринта напуска тази страна?… Но ще успее ли?

— Аз съм готов да ви помогна, мисис, но за съжаление имам на разположение много малко време, всичко на всичко два-три часа. Викат ме спешно…

— Повече от два часа не са нужни — бързо и радостно отговори мисис Уорендър. — Нашият небостъргач не е далече и е почти до онзи, в който страда моето клето момче. Автомобилът ме чака. Съгласен ли сте? Не се ли отказвате? — питаше тя, като гледаше умолително Ариел.

Мисис Уорендър стисна здраво ръката му и те излязоха от хотела.

ГЛАВА XLIII
НОВА ИЗМАМА

В разкошния апартамент на многоетажната сграда, където мисис Уорендър доведе Ариел, той завари полицая Тутс, Марк и мистър Уорендър, бащата на отвлеченото дете. Бащата изглеждаше съвсем убит, почти невменяем. Без да стане от креслото, той протегна ръка на Ариел, на лицето му се мярна болезнена усмивка и с жест го покани да седне. Той имаше енергични черти на лицето и късо подстригани, посивяващи коси на слепоочията.

— Благодаря ви, мистър, че се отзовахте на нашата мъка. Поговорете с тях — той посочи Тутс и Марк. — Аз… нямам сили, извинявайте.

— Задачата е проста, мистър — започна Тутс своите обяснения, — трябва само да се действува бързо и решително. Ето плана на града и снимка на небостъргача. С кръстчета са отбелязани етажът, апартаментът, прозорецът. Прозорците всякога са отворени. Ето плана на апартамента…

Тутс набеляза кратко, ясно и делово плана за действие.

— Ако днес детето не бъде в ръцете ни, утре вече ще е късно. Да вървим, ще ви покажа откъде можете да излетите…

От плоския покрив, на който Уорендърови си бяха направили градинка, Ариел се издигна стремително по отвесна линия.

Той отдавна не беше летял и с удоволствие се отдаваше на познатото чувство за свобода и лекота, на простора на въздушните стихии. И да се откаже от това?… О, ако можеше да отнесе Лолита в някоя прекрасна свободна страна с чудни цветя и дървета… Защо да не я отнесе в джунглите? Би свил гнездо върху клонесто дърво и би живял с нея и Шарад.

Но нямаше време да мечтае. Долу бучеше и тътнеше чуждият огромен град. А над главата му в синята бездна на небето мирно блещукаха звездите. Ариел отново погледна надолу. Той видя като огромен план остров Манхатън, разделен на квадратчета от

кварталите, с тъмния правоъгълник на централния парк и Бродуей, проснал се през града. Целите брегове са назъбени от доковете и пристанищата. Ето широкия черен Хъдзън, отразяващ светлините на безбройните параходи и съдове за крайбрежно плаване, Лонг Айлънд… Статуята на свободата с неугасимия пламък в протегнатата ръка. Улиците, залени от светлина, изглеждаха като светеща решетка. Като тъмни, мрачни канари се извисяваха небостъргачите. Работният ден беше завършил и светлината в тях — угасена. Безбройните клеркове си бяха отишли по домовете. Долните етажи на небостъргачите и другите сгради пък пламтяха със светлините на витрините и рекламите и хвърляха червеникав отблясък върху стените. Върху някои тъмни небостъргачи се плъзгаха светлинни екрани. Тук-там прозорците на горните етажи още светеха. Тези светлинки изглеждаха като едри звезди, паднали от небето и недостигнали до земята.

А в далечината до хоризонта се беше проснала черната шир на океана с движещите се звезди на параходните светлини. Ариел чувствуваше прохладното дихание на океана и с удоволствие пълнеше гърди с чистия въздух на висините.

Доста трудно намери необходимия му небостъргач, етаж, апартамент, прозорец и полетя към целта. Беше първият прозорец от ъгъла.

Тутс не бе излъгал — прозорецът беше отворен и светеше.

Ариел отначало погледна през прозореца. Добре обзаведената стая беше празна.

Тогава той влетя през прозореца и се спусна на пода. Врати направо и вляво. Зад вратата отляво трябва да е детската стая. Да влезе там, да вземе детето, да го увие в одеялце, за да не се простуди, и да излети… Ако го срещне някой, нищо да не говори и да действува бързо, използувайки неизбежното объркване.

Ариел се насочи към вратата вляво и тихо я отвори. Видя детска стая. На креватчето лежеше дете, а над него нежно се беше навела жена. Детето не спеше. То се въртеше и тихо плачеше.

— Мамо — изведнъж извика то, протягайки ръчички.

Младата жена взе детето на ръце и го целуна с майчинска нежност. Детето сложи главичка на гърдите й и обви с ръчички шията и.

— Мъничкото ми, не плачи. Сам, не плачи, детето ми!…

Жената беше обърната с гръб към Ариел.

Ариел стоеше в пълно недоумение и нерешителност. Той не се съмняваше, че вижда майката на детето. Но коя е тогава мисис Уорендър и за какъв малък Сам говореше тя! Да измъкне детето от ръцете на майката! Люлеейки сина си, жената се обърна и забеляза Ариел. Тя се усмихна, тръгна доверчиво към него и извика:

— Най-после! Аз толкова ви чаках!…

Ариел съвсем престана да разбира какво става. Той стоеше неподвижно до вратата, без да знае какво да каже, какво да предприеме.

— Сам още от сутринта се оплакваше от болки в главичката — каза жената и подаде детето на Ариел. — Едно нещастие подир друго…

Ариел се досети, че го вземат за доктор. И за да разплете поне едно недоразумение, промълви:

— Извинете, мисис, аз не съм доктор…

Жената пребледня, изведнъж притисна здраво до гърдите си детето, отстъпи няколко крачки и със страх запита:

— Кой сте вие? Как влязохте? Да не сте от онези? Да не сте от онези ужасни хора, които искат да отнемат моето съкровище?… — И замълча, гледайки сина си с тревога.

Не! Ариел изобщо не беше способен за такива работи! И най-добре би било да се обърне, да изтича в другата стая и да отлети през прозореца, като остави нещастната жена да мисли, че всичко, което стана сега, е било халюцинация. Но му хрумна мисълта, че са го въвлекли в измама, в някакво гнусно престъпление, и му се прииска да разбере истината.

— Извинете, мисис, не се страхувайте от мене… Ще ви обясня веднага всичко. Сигурно тук става някакво недоразумение.

— Джордж! — извика жената, цялата разтреперана.

Вълнението й се предаде и на детето и то заплака.

Чуха се бързи стъпки и в стаята влезе мъж на средна възраст. Като видя Ариел, той пребледня като жена си, застана между нея и него, сякаш я защищаваше, и строго, почти грубо запита:

— Кой сте вие? Какво искате?… — После, като се вгледа в Ариел, извика с искрено учудване: — Мистър Биной?!

— А вашата фамилия, сър?

— Уорендър. С какво мога да ви услужа?

— Уорендър? — със същото учудване извика Ариел. Те се гледаха известно време с недоумение. После Ариел, убедил се вече окончателно, че са го измамили, реши да разкаже откровено всичко на родителите на Сам.

— Аз трябва да поговоря с вас, мистър.

И в кабинета на Уорендър Ариел разказа как е бил въвлечен в работата, премълчавайки само за способността си да лети.

— Бандитите искаха да използуват моята изключителна ловкост. Аз се промъкнах при вас… по корниза от съседния апартамент. Извънредно съм доволен, че не станах оръдие на тези ужасни хора — завърши Ариел.

— Вярвам ви, мистър Биной. Вие сте били заблудени и сте действували от благородни подбуди. Извинете, но въпреки спортния ви гений, вие, изглежда, сте много неопитен млад човек и малко запознат с нашата страна. Впрочем такъв ловък ход може да заблуди не само простодушен младеж… Ужасно е да се помисли! Защото, ако случайно жена ми не е била край детето, което се разболя нещо, катастрофата би била неминуема. Детето би загинало, нашият живот би бил разбит, но и тези хитри и безжалостни хора са разчитали, че като вземете волно или неволно участие в едно престъпление и с това се компрометирате, ще се окажете всецяло в ръцете им, ще станете техен роб, тяхно сляпо оръдие, защото те всякога биха могли да ви поставят на електрическия стол — обикновения начин за екзекуция в нашата страна, — стоварвайки върху вас своите престъпления. Полицията е подкупена от тях… Ужасно! Още едно тяхно покушение не сполучи. Но какво ще стане утре?

И мистър Уорендър на свой ред разказа на Ариел за кошмара, в който той и жена му живеят цял месец, показа му също и анонимните писма с искания да внесе пари.

— Аз платих вече много, но колкото повече давах, толкова повече те искаха, заплашвайки на всяка цена да откраднат детето. От своята усамотена вила се преселих за безопасност тука. Тук, мислех, трябва да пазя само вратите, без да се безпокоя за прозорците. Наех слуги специално да наблюдават идващите тука хора, но кой ще гарантира, че и между слугите няма съучастници на гангстерите —

крадци на деца? За нас изглежда, остава едно — да напуснем тази страна! — с тъга завърши той.

Ариел погледна часовника. Наближаваше полунощ. Той стана.

— Напълно ви вярвам, мистър Биной — каза на сбогуване мистър Уорендър. — Бандитите не се държат така. Можете спокойно да напуснете моето жилище. Трябва обаче да ви предупредя, че на бандитите не може да се изменя безнаказано. А вие им изменихте. Животът ви е в голяма опасност. И най-добре за вас би било да напуснете Ню Йорк, а още по-добре изобщо да напуснете Америка.

— Благодаря ви за съвета, мистър Уорендър! Така и ще направя. Вие сте прав. В тази страна дори добрата постъпка неочаквано се превръща в ужасно престъпление!

На сбогуване мистър Уорендър стисна здраво ръката на човека, който насмалко не отнесе неговия син на мъчителна смърт.

Като излезе от кабинета на Уорендър, Аврели закрачи замислено по дългия коридор.

Ето до какво го довежда в този ужасен свят неговата способност да лети! Пирс и раджата, и пасторът, и Четфилд, и бандитите — за всички той е само оръдие на техните лични користни цели. Тук той никога не ще се измъкне на самостоятелен, независим път, не ще си уреди честен и спокоен живот.

Чудният дар, за който бленуват хората в мечтите и сънищата си, се превръща тук в някакво проклятие.

Не, по-скоро да бяга от този град, от тези безсърдечни, жестоки хора!

Какво да прави по-нататък?

Положението му е много рисковано. Ами ако Уорендър или жена му са позвънили в полицията? При това край небостъргача можеха да дежурят гангстерите и техните съучастници. И Ариел реши да излети от един прозорец на коридора.

Ариел летеше стремително през града… Като набеляза най-затъмнената част на парка, бързо се спусна и излезе на алеята.

Насреща му тичаха няколко души, очевидно забелязали падането на някакъв предмет.

— Падна ли някой? — задъхвайки се, попита един.

— Не някой, а нещо — отговори друг. Вие не видяхте ли, мистър — обърна се той към Ариел.

— Да, аз също видях… Ей там… Струва ми се зад решетката, до лехата — отговори Ариел и посочи встрани. И забърза нататък, въздъхвайки с облекчение. Всичко свърши благополучно.

ГЛАВА XLIV
ПРИ ПРИЯТЕЛИТЕ

— Защо закъсня? Къде ти са нещата? Защо дишаш така тежко? — отрупа Джейн брат си с въпроси.

— Ти готова ли си вече, Джейн? Да вървим по-скоро… Ще ти разкажа из пътя… За малко не ми се случи голямо нещастие…

В автомобила, на път за пристанището, той разказа на сестра си една измислена история. Нападнали го бандити, които искали да го откраднат заради откуп. В Америка това било обикновено нещо. Той успял да се измъкне, като направил гигантски скок… Не, не е летял. Послужил си с онова, което показвал в цирка. Колко е хубаво, че имат билети за парахода.

— Ти сам сега виждаш колко бях права, когато настоявах по-скоро да заминем! — наставнически каза Джейн.

— И аз вече мислех за това — искрено призна Аврели.

Джейн го тупна покровителствено по ръката и каза:

— Всякога ме слушай.

Аврели въздъхна свободно чак когато огромният океански параход се откъсна от пристанището и водната ивица почна да се разширява все повече и повече. За щастие гангстерите не умеят да летят!

Ариел стоеше на борда, загледан как в мъглявата далечина се губят очертанията и гаснат светлините на града, не по-малко интересен и страшен от далечния Мадрас.

Пътуването продължи много денонощия. В полунощ стрелките на всички корабни часовници се придвижваха автоматично с един час напред. От време на време ниско мощно изсвирване на сирената разтърсваше въздуха и предупреждаваше, че са срещнали параход. Пътниците се развличаха в киното и с танци, но Джейн помоли Ариел да не излиза от каютата. Тя се опасяваше, че на парахода могат да се случат хора, които са виждали „Световното чудо — Биной Непобедимия“. И той, престорил се на болен, седеше послушно през

цялото пътуване в каютата си, скучаеше и гледаше през илюминатора еднообразната водна повърхност.

Ариел имаше само една радост — спомените за далечните приятели.

От тези спомени не би се отказал за нищо в света. Не можеше да не мисли за Лолита, Шарад и Низмат.

Веднъж — беше вече близо до Лондон — Ариел не се стърпя и разказа на Джейн за Лолита. Джейн накара брат си да опише подробно девойката и като помисли, каза:

— Не е ли онази просякиня, която извика, когато те намерихме на пътя и те извадихме от чувала?

— Може би — смутено отговори Ариел. Това не му беше известно. Нима Лолита е била тогава толкова близко?

— Е, и какво мислиш за тази Лолита?

— Аз… Тя, разбира се, е много бедна, макар да не е просякиня… В Индия така живеят милиони хора… Тя е прекрасна като сън. И аз много я обичам и никога не ще я забравя.

— Да не искаш да се ожениш за тази черна мърла? — И Джейн се разсмя сухо и злобно. — Само това липсваше! Великолепно! Сър Аврели Халтън встъпва в законен брак с лейди Локита!

— Лолита, а не Локита! — избухна Аврели.

Но Джейн, смятайки спора за безполезен, каза:

— Трябва да ти поръчаме прилични костюми, Аврели. Фрак, смокинг, редингот. В Америка ти ходеше като клерк. Моята приятелка Барбара ще се изсмее, ако те види с такъв костюм.

И по пътя, и у дома Джейн не даваше мира на брат си. Той сякаш получи строга гувернантка, която ежеминутно го поправяше: ту не казал нещо, както трябва, ту не се обърнал, както се полага. Тя го принуждаваше да се усмихва, разговаряйки с неприятни за него хора, защото така изисквали добрите обноски. Учеше го да прави комплименти. Ариел понасяше търпеливо тези изтезания и ги наричаше в душата си дресировка. Особено я възмущаваше държанието на брат й с прислугата.

— Ти разговаряш с тях, като че ли са ти равни! — възкликваше тя.

— Но нима те не са също хора като нас? — възразяваше Ариел.

Джейн му четеше отегчителни лекции за класовото неравенство, за това, че с прислугата трябва да бъдем студено-коректни. Затова пък в отношенията си с хората от своя кръг трябва да проявяваме изключителна любезност.

— Но ако този човек ми е неприятен? — възкликваше Ариел.

— Не, ти си невъзможен. Ти си крайно невъзпитан! — изпадаше в отчаяние Джейн.

Веднъж Ариел, Джейн и Доталер отидоха извън града да видят тухларските заводи на Халтън. Там всичко страшно натъжи Ариел. Приземните бараки, глинестата почва, рововете и канавките, плискащата под мостчетата вода.

Но Джейн не забелязваше това: нали от тази кал, от тази глина се правят пари!

Някаква стара жена от работническото селище минаваше през мостчето, падна и не можа да стане.

Ариел се притече и я вдигна, като изцапа кожените си ръкавици и палтото, ушито от най-добрия лондонски шивач.

Без да се стеснява от Доталер, Джейн веднага, в присъствието на слисаната старица, почна да се кара на брат си. Според нея това било съвсем ненужна постъпка. Ариел мрачно мълчеше, изтривайки с кърпичка изцапаните си от глината ръце.

Една седмица след пристигането им в Англия настъпи денят, в който Ариел навърши пълнолетие. Джейн се готвеше с вълнение за това тържество. Тя не се изморяваше да повтаря на Ариел, че в този ден той ще бъде приет в кръга на високото светско общество. Бяха изпратени покани на най-добрите аристократични семейства.

Сутринта в деня на пълнолетието дойде настойникът Боден, придружен от мистър Хезлън.

Още в първия момент между тях и Джейн се разигра неприятна сцена. Джейн почна да говори с бившите настойници за отчета и страстите пламнаха. Разбира се, нито тя, нито настойниците крещяха и размахваха ръце. Напротив, разговорът се водеше тихо, думите се придружаваха със сдържани жестове. Но във всяка дума имаше отрова, във всеки поглед — стрела. По същество това беше най-търгашески спор с взаимни обвинения и оскърбления.

На Ариел тази сцена му направи толкова потискащо впечатление, че той не издържа и отиде мрачен в стаята си.

Нервите му бяха изопнати. Струваше му се, че този въздух го задушава. Въпреки хладното есенно време, той отвори прозореца и в стаята нахлу мъгла и фабрична миризма. В душата му растеше протест, зареждаше се някакво решение.

Краят на тържествения ден препълни чашата на търпението.

Когато поканените се събраха, на Ариел му се стори, че вижда някакъв маскарад, някаква страшна пародия на хора. Тук всичко беше фалшиво — фалшиви усмивки, фалшиви думи, фалшиви коси, зъби, руменина у дамите. Свежите лица бяха рядко изключение. Девойки с червеникави коси, с лунички по лицето, с дълги зъби. Мършави или дебели, задъхващи се от тлъстини мъже с фракове. И на всеки от тях, Ариел трябваше да стисне ръка, приятелски да се усмихне, да каже няколко приветливи думи. И всичко това под пронизващите погледи на Джейн, която следеше всяка негова крачка, всяка дума.

След обяда седналият до Ариел самодоволен, важен лорд Форбс започна да говори нашироко за Индия. Той наричаше индусите само „тези скотове“ или „тези груби животни, които се кланят на кравата“.

Ариел дълго се сдържа, но най-после не изтрая и извика:

— Повечето от тези прости, трудолюбиви, честни хора заслужават много по-голямо уважение, отколкото мнозина от тук присъствуващите, които впрочем живеят за сметка на тези хора!

Стана нечуван скандал. Всички изведнъж млъкнаха. Лорд Форбс се разтрепера от ярост и взе да пъха недопушената си цигара вместо в пепелницата в цигарената кутия. Джейн побледня, после, като извика на помощ цялото си самообладание, се постара да замаже неловкото положение.

Но как се нахвърли срещу Ариел, когато гостите се разотидоха! Забравяйки добрия тон, тя крещеше, че се отказва от такъв брат, че в него не тече кръв на аристократ, а на плебей, че ще трябва да го даде на възпитание в такова заведение, където от него ще съумеят да направят човек, или пък техните пътища съвсем ще се разделят. Ариел ще се лиши от всичко и ще бъде изхвърлен на улицата, където очевидно ще намери онова общество, което толкова го привлича.

За нейно учудване, което после премина в страх, Ариел не възразяваше нито дума, запазил мрачно спокойствие.

Това се стори на Джейн подозрително. Тя се престори на разкаяна и дори се извини за сприхавостта си.

— Ти, разбира се, не си виновен. Невъзможно е с един скок да се стигне от цирковата арена в аристократическия салон. Аз самата съм виновна донякъде, защото беше още рано да те показвам пред обществото. Но ти сам ще разбереш…

— Аз вече разбрах. Всичко разбрах — отговори Ариел. — Не се безпокой, Джейн. Няма да ти причинявам повече никакви неприятности. Късно е вече. Изморен съм. Лека нощ! — И той си отиде, като остави сестра си в недоумение.

Ариел заключи вратата на стаята си и закрачи развълнувано напред-назад, после спокойно събра най-необходимите си вещи в малкия куфар и излезе от къщи.

Беше мъглива нощ. На няколко крачки нищо не се виждаше. Ариел нае такси и заповяда да го откара на пристанището.

За своя радост разбра, че след един час заминава голям океански параход по маршрута Лондон, Бомбай, Коломбо, Мадрас. Той си взе билет за трета класа — непоносима му беше мисълта да пътува в обществото на хора като сър Джордж Форбс, член на палатата на лордовете, заради който стана последното скарване с Джейн.

След един час огромният океански параход се откъсна от пристанището и пое курс към брегове на далечна Индия.

Хората, които стояха на брега, наблюдаваха как в гъстата мъгла се движи тъмна безформена маса, светейки с ивица илюминатори. В този предутринен час параходът изглеждаше като някакво приказно, създадено от въображението чудовище. Още известно време мъждукаха бледите светлини, като все повече и повече се топяха и избледняваха. Накрая и те потънаха в мъгла.

Параходът, който отнасяше Ариел, изчезна като сънновидение.

Издание:
Александър Беляев. Ариел
Руска. Второ издание

Библиотечно оформление: Стефан Груев
Редактор: Жела Георгиева
Художник: Ясен Василев
Художник-редактор: Веселин Вълканов
Технически редактор: Иван Андреев
Коректор: Стойка Василева

Издателство „Отечество“, София, 1983
Печатница „Г. Димитров“, клон Лозенец

Изд. №964.
Дадена за набор: март 1983 г.
Подписана за печат: юли 1983 г.
Излязла от печат: август 1983 г.
Формат 1/16/60/90.
Печатни коли 25.
Усл. изд. коли 24,53
Цена 2,04

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

http://chitanka.info

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.